GRČKI JEZIK I

GRČKI JEZIK 1

KLASIČNE NAUKE — OSNOVNE STUDIJE

Broj bodova:	14.00.
Predavači:	doc. dr Sandra Šćepanović; doc. dr dr Orsat Ligorio.
Mejlovi:	sscepano@f.bg.ac.rs; orsat.ligorio@gmail.com
Konsultacije:	uto, 13:00–14:00 (S. Šć.); sri, 15:00–16.00 (O.L.).
Sadržaj predmeta:	grčko pismo; fonologija i akcenat grčkog jezika; osnovi morfologije, sintakse , derivacije i leksike grčkog jezika.
Cilj:	ovladavanje osnovima grčkog jezika.
Preduslov za slušanje:	upisane *Klasične nauke*.
Oblik nastave:	predavanja i vježbe (2 + 4).
Učešće:	obavezno (min. 80%).
Testovi:	nenajavljeni, X puta godišnje.
Kolokvijumi:	najavljeni, 4 put godišnje.
Ispit:	pismeni i usmeni.
Ocjena:	rad na času (10) + kolokvijumi (20) + usmeni ispit (35) + pismeni ispit (35).

OBAVEZNA LITERATURA

1. Gramatika:
Мусић, Август; Нико Мајнарић. *Граматика грчког језика*. Загреб: Школска књига, 2001[10].

2. Rječnik:
Горски, Отон; Нико Мајнарић. *Грчко-хрватски рјечник.* Загреб: Школска књига, 2005[5].

3. Skripta:
Лигорио, Орсат. *Грчки језик* I : *Скрипта за студенте класичних наука*. <https://goo.gl/9iaCZX>

אוצר

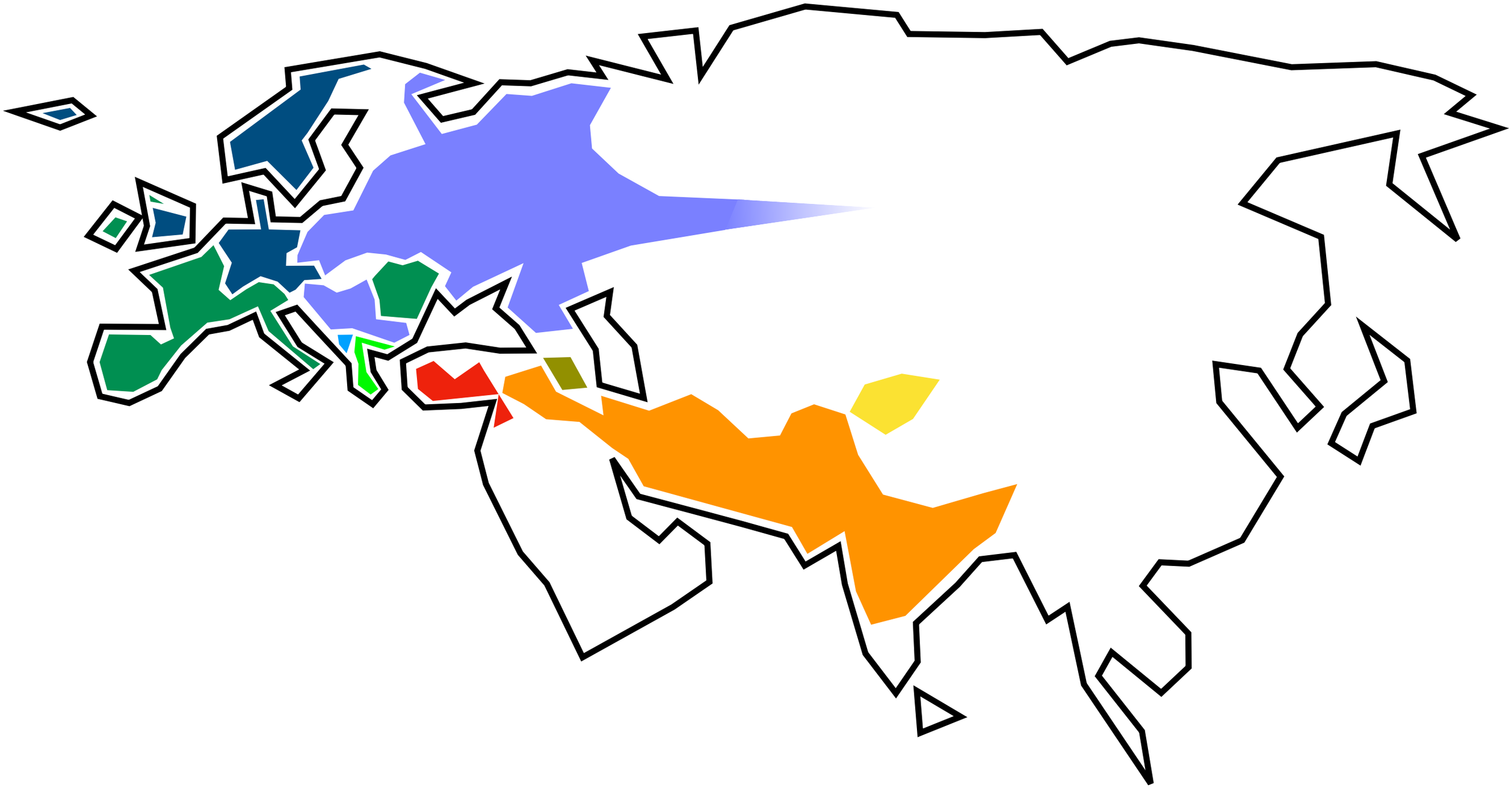

indoevropski jezici

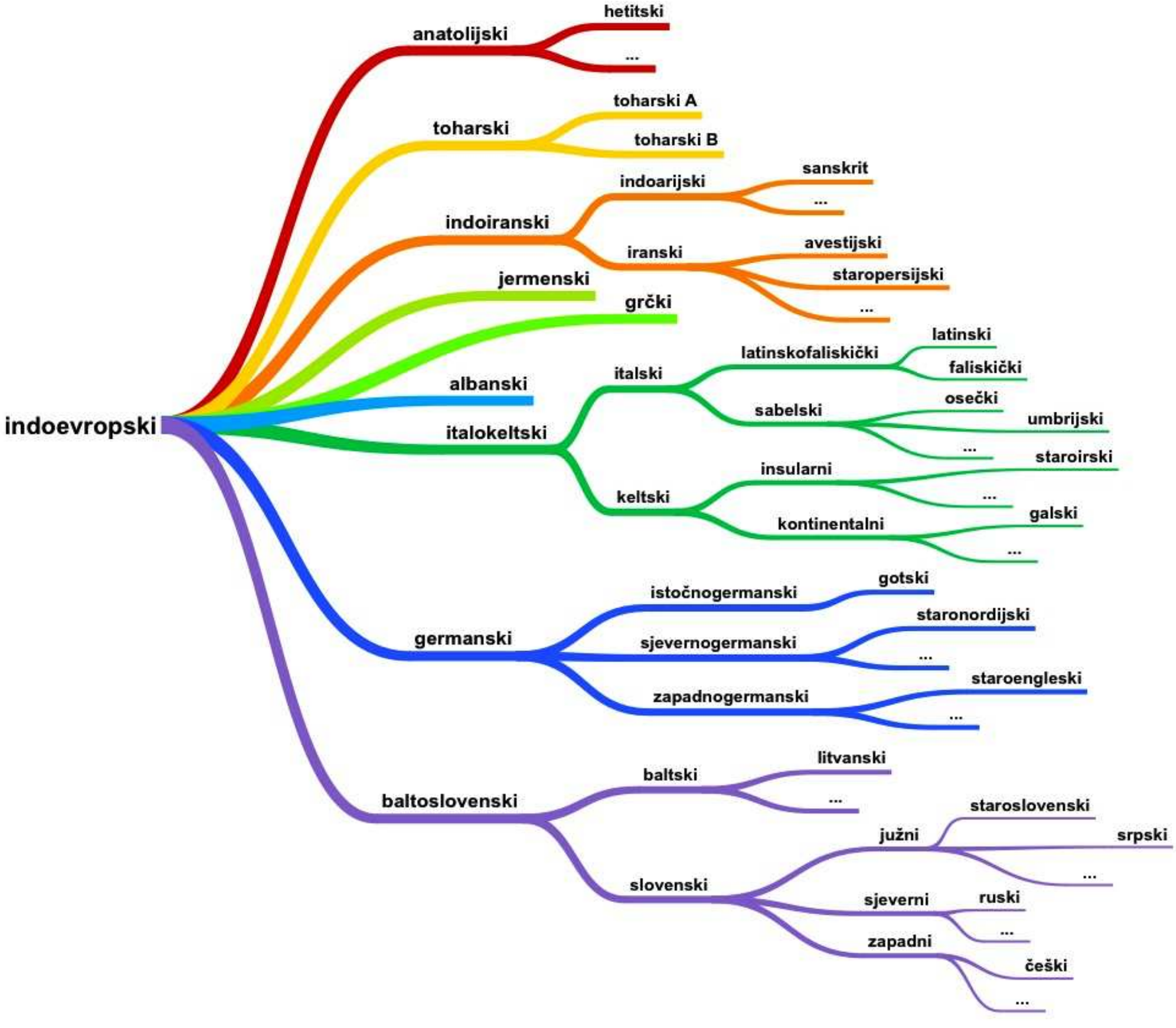
indoevropski
anatolijski
hetitski
...
toharski
toharski A
toharski B
indoiranski
indoarijski
sanskrit
...
iranski
avestijski
staropersijski
...
jermenski
grčki
albanski
italokeltski
italski
latinskofaliskički
latinski
faliskički
sabelski
osečki
umbrijski
...
keltski
insularni
staroirski
...
kontinentalni
galski
...
germanski
istočnogermanski
gotski
sjevernogermanski
staronordijski
...
zapadnogermanski
staroengleski
...
baltoslovenski
baltski
litvanski
...
slovenski
južni
staroslovenski
srpski
...
sjeverni
ruski
...
zapadni
češki
...

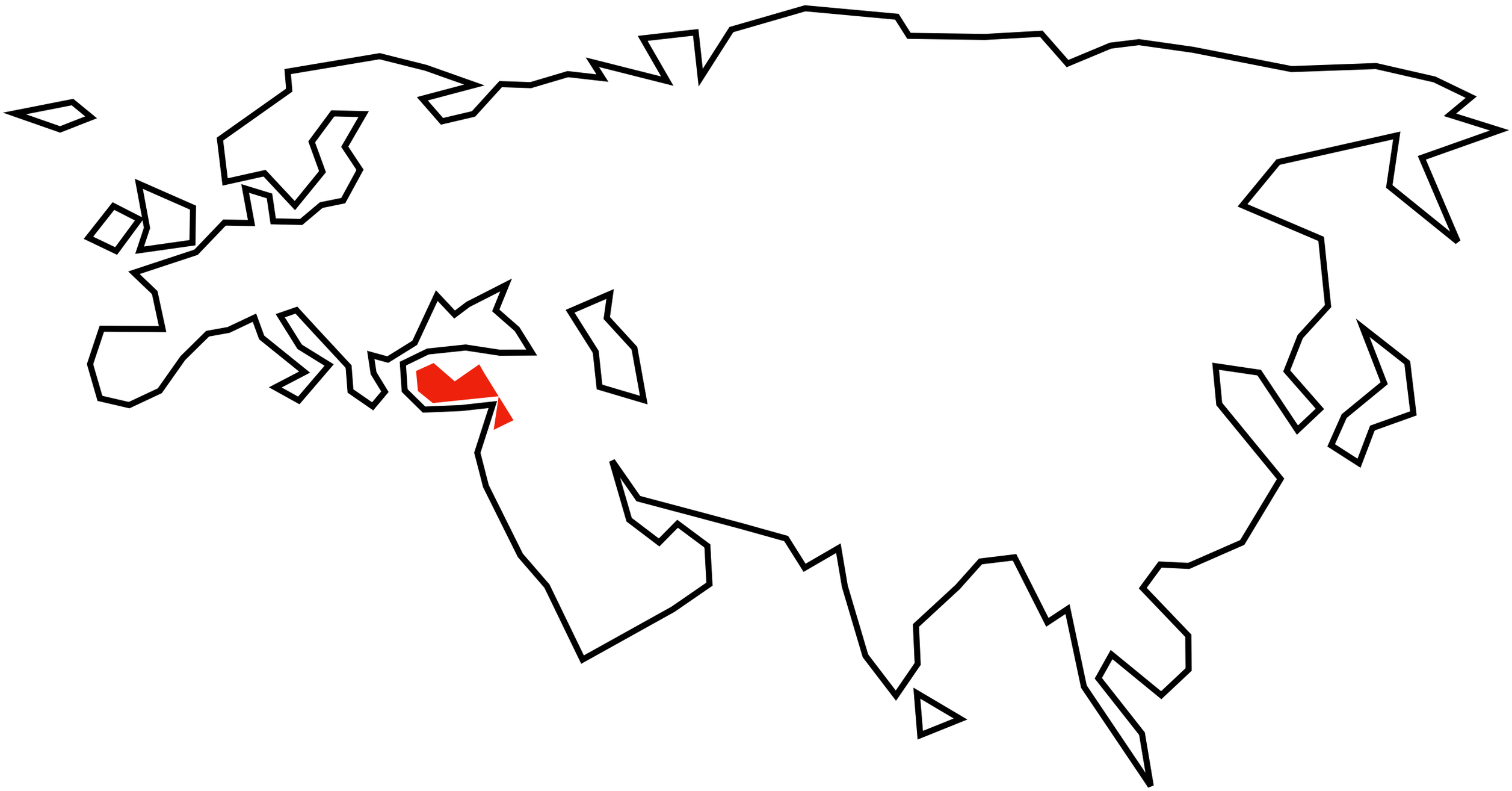

anatolijski

toharski

indoiranski

jermenski

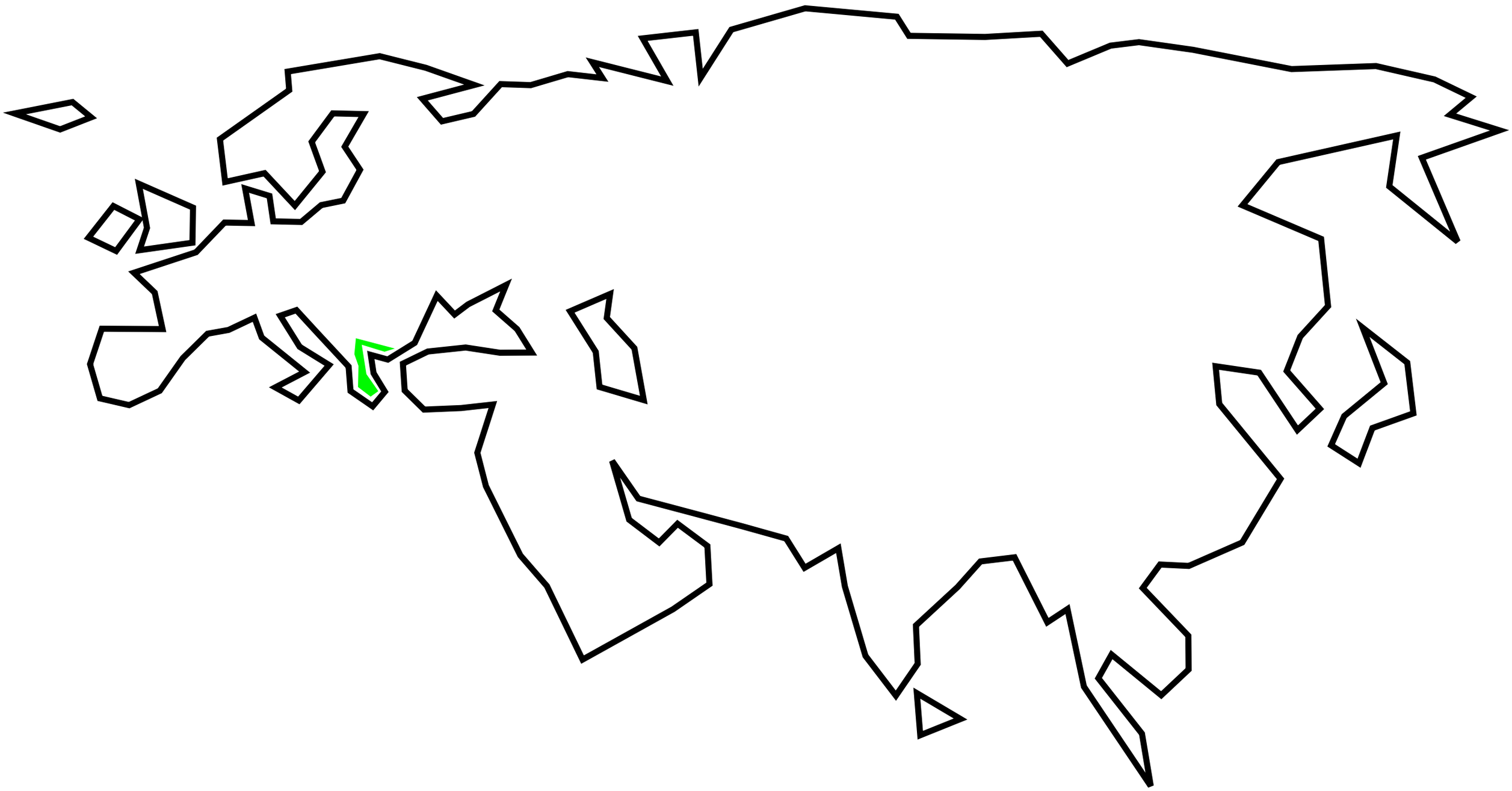

grčki

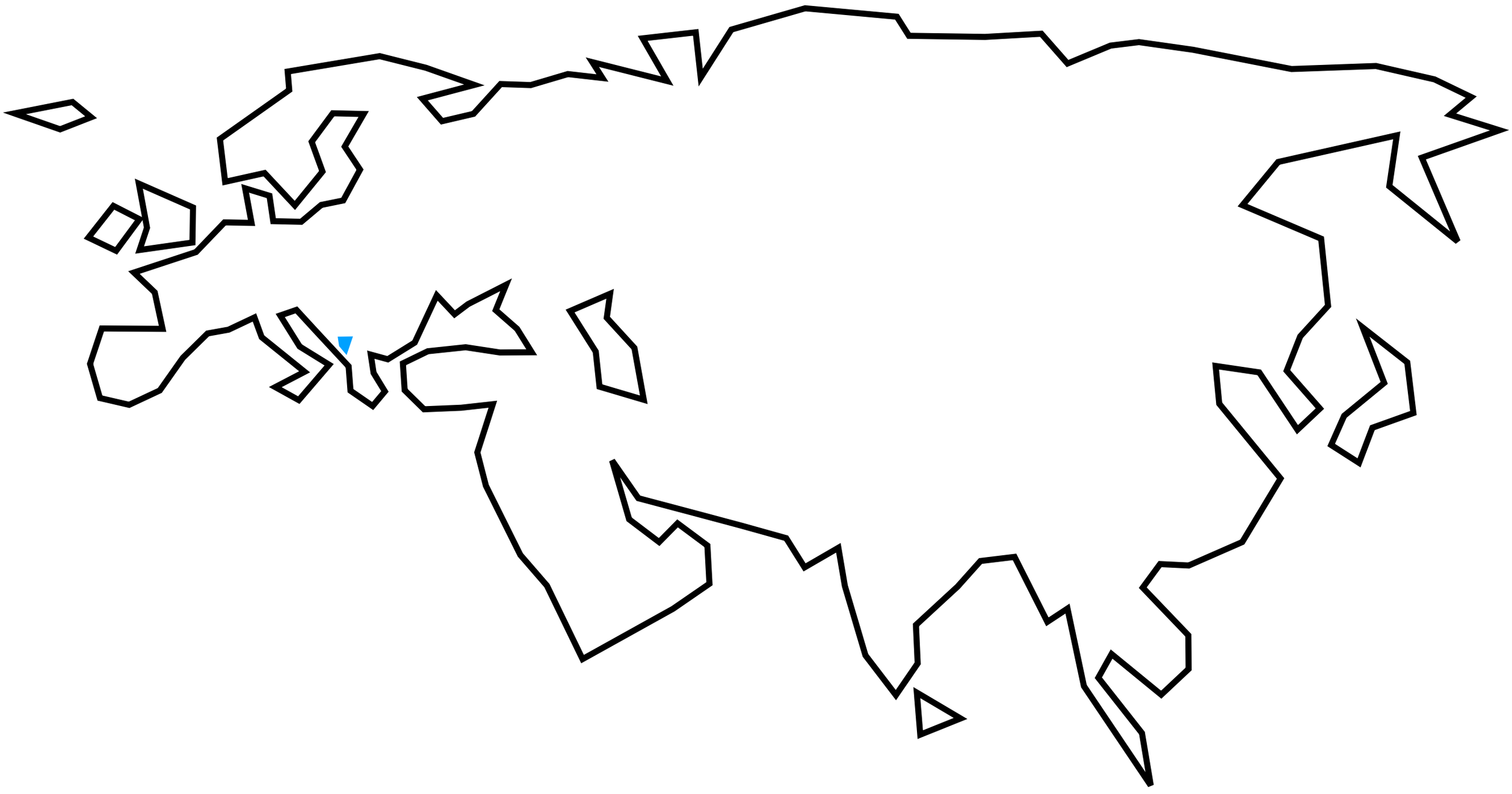

albanski

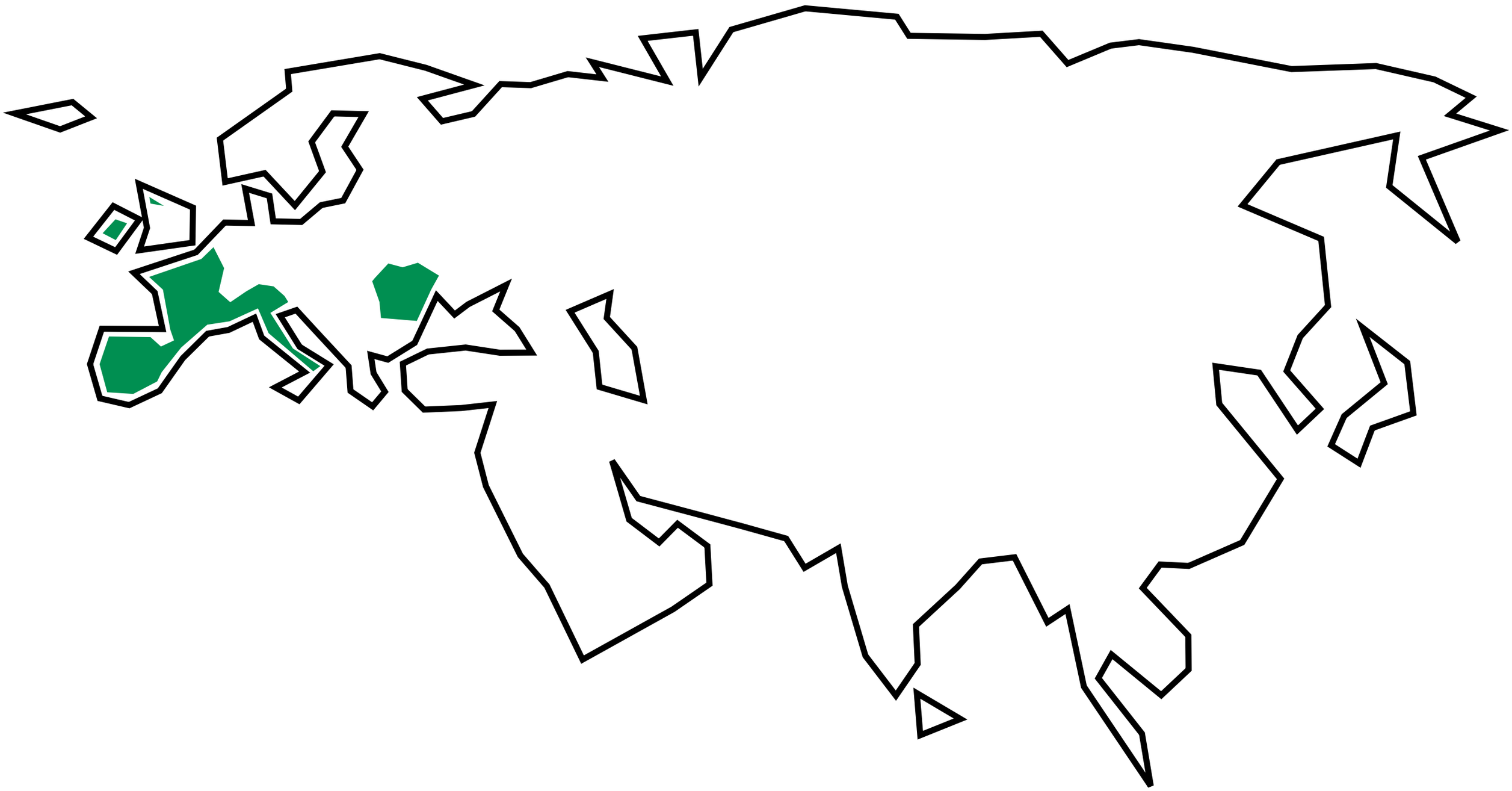

italkeltski

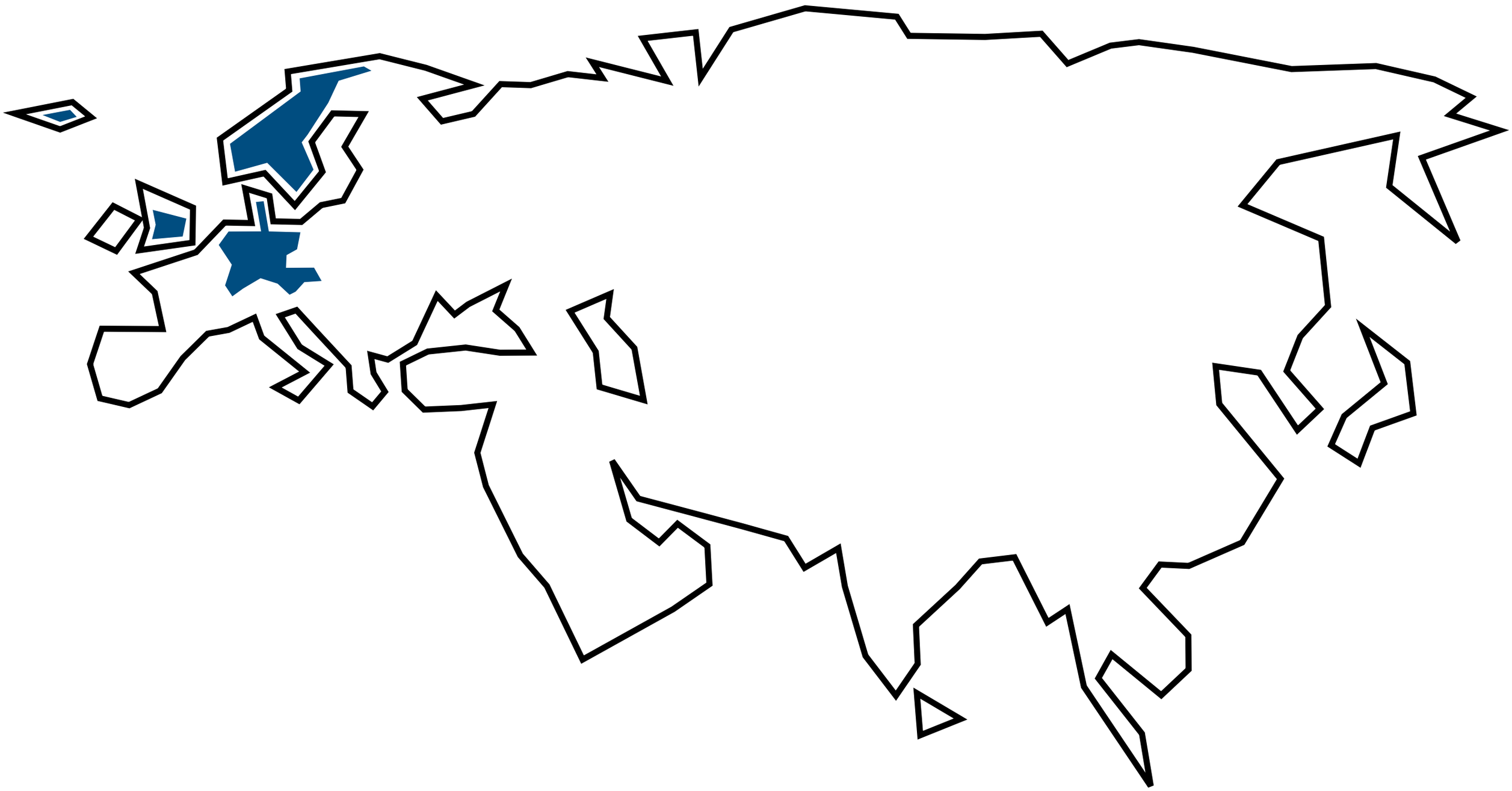

germanski

baltoslovenski

K.PRAJEZIK

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
sanskrit	*bharanti*	***bharāmaḥ***	***bharate***
grčki	***pʰerousi***	***pʰeromes***	***pʰeretoi***
latinski	***ferunt***	*ferimus*	*fertur*
staroslovenski	*berǫtŭ*	*beromŭ*	—
praindoevropski	****bʰeronti***	****bʰeromes***	****bʰeretoi***

indoevropska rekonstrukcija

GREKI

Ἀχαιός ‘Grk’ (Homer). U svezi sa imenom za kraj na Pelopoznezu, Ἀχαΐᾱ.

Ἀργεῖος ‘Grk’ (Homer). U svezi sa imenom za grad na Pelopoznezu, Ἄργος.

Δαναός ‘Grk’ (Homer). U svezi sa legendarnim kraljem Argosa, Δαναός.

Ἕλλην ’Grk’, odakle Ἑλλάς ‘Grčka’ (izvorno ‘Dodona i okolica’), Ἑλληνικός ‘grčki’, itd. Nepozantog, predgrčkog porijekla. Možda u svezi sa imenom Ἕλλοι / Σελλοί (za pleme koje je živjelo u okolici svetilišta u Dodoni), koje je također nepoznatog, predgrčkog porijekla.

Graecus (> grč. Γραικός), starije *Graicus*. U svezi sa imenom Γραῖος, za beotsko pleme koje se nastanilo kod Kume u Italiji, a s kojim su, od Grka, Rimljani najprvo bili stupili u kontakt. (Γραῖος potiče od imena grada u Beotiji, Γραῖα.

ime

starogrčki | srednjegrčki | novogrč.

-2000 -1500 -1000 -500 0 500 1000 1500 2000

periodizacija

mikenski | starogrčki | srednjegrčki | novogrč.

-2000 -1500 -1000 -500 0 500 1000 1500 2000

periodizacija

mikenski | arh. | kl. | koine | srednjegrčki | novogrč.

-2000 -1500 -1000 -500 0 500 1000 1500 2000

periodizacija

MIKENSKI

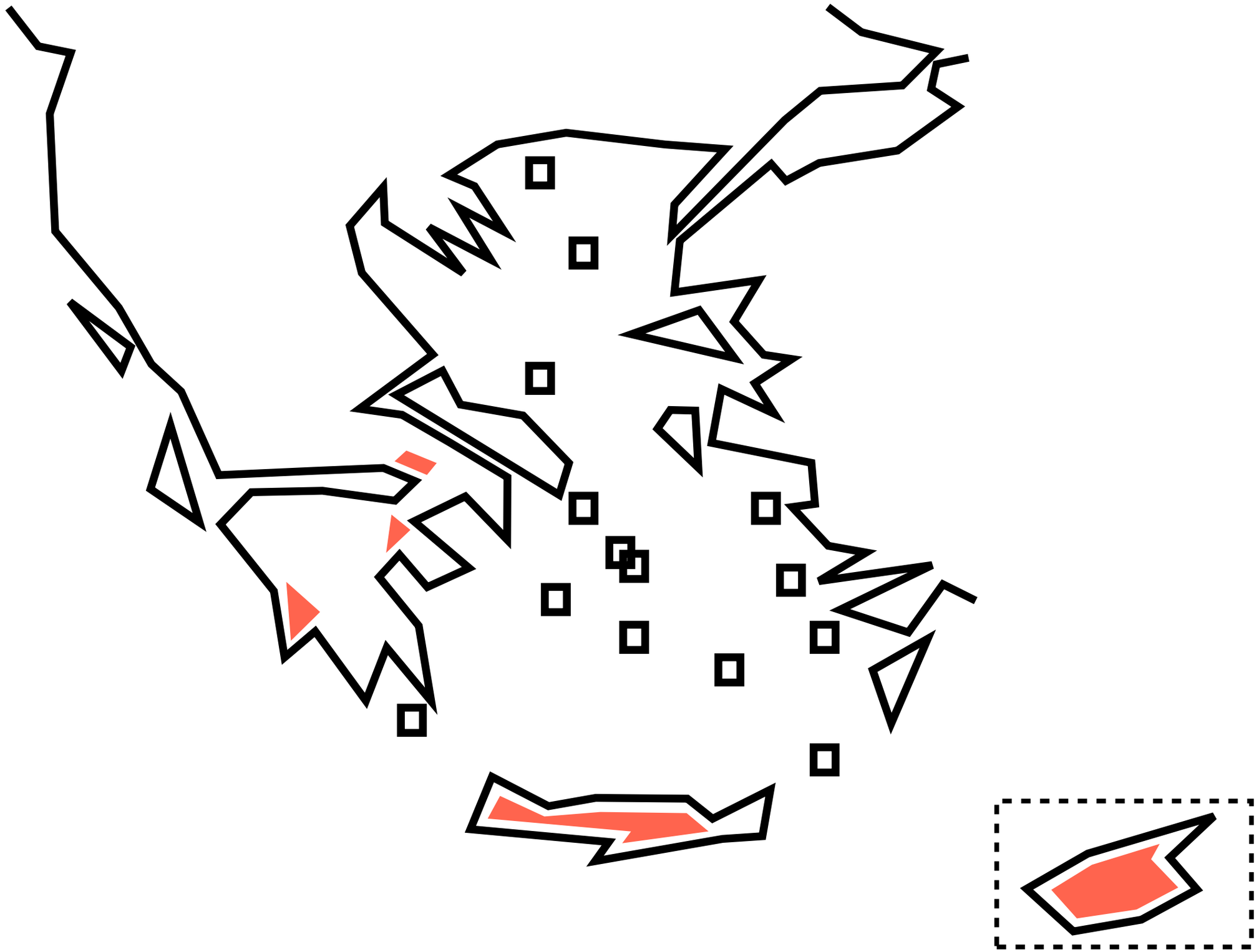

mikenski

KN(OSSOS) Ca 895 + fr

.1 $_{1}$***i-qo*** $_{2}$***EQU(A)^{f}*** $_{3}$***5*** $_{4}$***EQU(US)^{m}*** $_{5}$***4*** $_{6}$***po-ro*** $_{7}$***EQU(US)*** [
.2 $_{8}$***o-no*** $_{9}$***EQU(A)^{f}*** $_{10}$***3*** $_{11}$***po-ro*** $_{12}$***EQU(US)*** $_{13}$***2*** $_{14}$***EQU(US)^{m}*** $_{15}$***4*** [

.1 $_{1}$*(h)ik$^{(u)}$k^{u}oi* $_{2}$*EQU(A)^{f}* $_{3}$*5* $_{4}$*EQU(US)^{m}* $_{5}$*4* $_{6}$*pōloi* $_{7}$*EQU(US)* [
.2 $_{8}$*onoi* $_{9}$*EQU(A)^{f}* $_{10}$*3* $_{11}$*pōloi* $_{12}$*EQU(US)* $_{13}$*2* $_{14}$*EQU(US)^{m}* $_{15}$*4* [

(h)ik$^{(u)}$k^{u}oi: nom mpl, *(h)ik$^{(u)}$k^{u}o-* konj. — *EQU(A)^{f}*: IG, kobila. — *5*: IG num, 5. — *EQU(US)^{m}*: IG, pastuh. — *4*: IG num, 4. — *pōloi*: nom mpl, *pōlo-* mladunče. — *EQU(US)*: IG det, konj. — *onoi*: nom mpl, *ono-* magarac. — *EQU(A)^{f}*: IG, kobila. — *3*: IG num, 3. — *pōloi*: nom mpl, *pōlo-* mladunče. — *EQU(US)*: IG det, konj. — *2*: IG num, 2. — *EQU(US)^{m}*: IG, pastuh. — *4*: IG num, 4.

$_{1}$Konji: $_{3}$5 $_{2}$ženki, $_{5}$4 $_{4}$mužjaka, (?) $_{6,7}$mladunčeta.
$_{8}$Magarci: $_{10}$3 $_{9}$ženke, $_{13}$2 $_{11,12}$mladunčeta, $_{15}$4 $_{14}$mužjaka.

LINEAR B

	a	*e*	*i*	*o*	*u*
-					
d-					
j-			—		—
k-					
m-					
n-					
p-					
q-					—
r-					
s-					
t-					
w-					—
z-			—		—

linear b: osnovni silabogrami

	VIR	𐄁	**1**
	MUL(IER)	𐄂	**2**
	EQU(US)	𐄃	**3**
	EQU(US)^{m}	𐄄	**4**
	EQU(US)^{f}	𐄅	**5**
	GRA(NUM)	𐄆	**6**
	FIC(US)	𐄇	**7**
	VIN(UM)	𐄈	**8**
	HYD(RIA)	𐄉	**9**
	PAT(ERA)	-	**10**
	AMPH(ORA)	=	**20**
	PUG(IO)	≡	**30**
	HAS(TA)	…	**…**
	ROTA	○	**100**

linear b: osnovni ideogrami

KN(OSSOS) Ra 1540

.1 $_{1}$***to-sa*** $_{2}$***pa-ka-na*** $_{3}$**PUG(IO)** $_{4}$***50***

.1 $_{1}$*tos(s)a* $_{2}$*p^{h}asgana* $_{3}$PUG(IO) $_{4}$*50*

tos(s)a: nom npl, *tos(s)o-* toliko. — *p^{h}asgana*: nom npl, *p^{h}asgano-* mač. — PUG(IO): IG (det), mač. — *50*: IG num, 50.

$_{1}$Toliko $_{3}$mačeva: $_{3}$50 $_{4}$(mačeva)

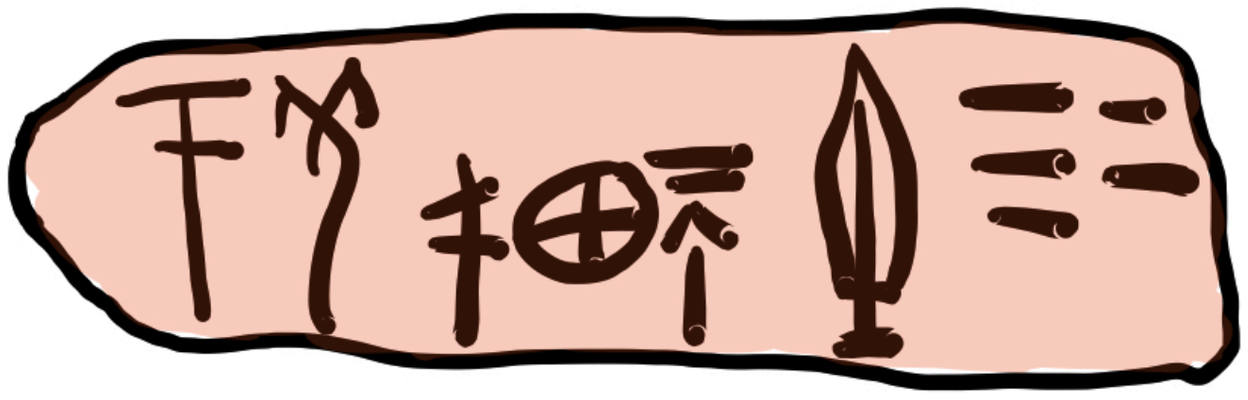

KN Ra 1540

GRËP I JASHTËM

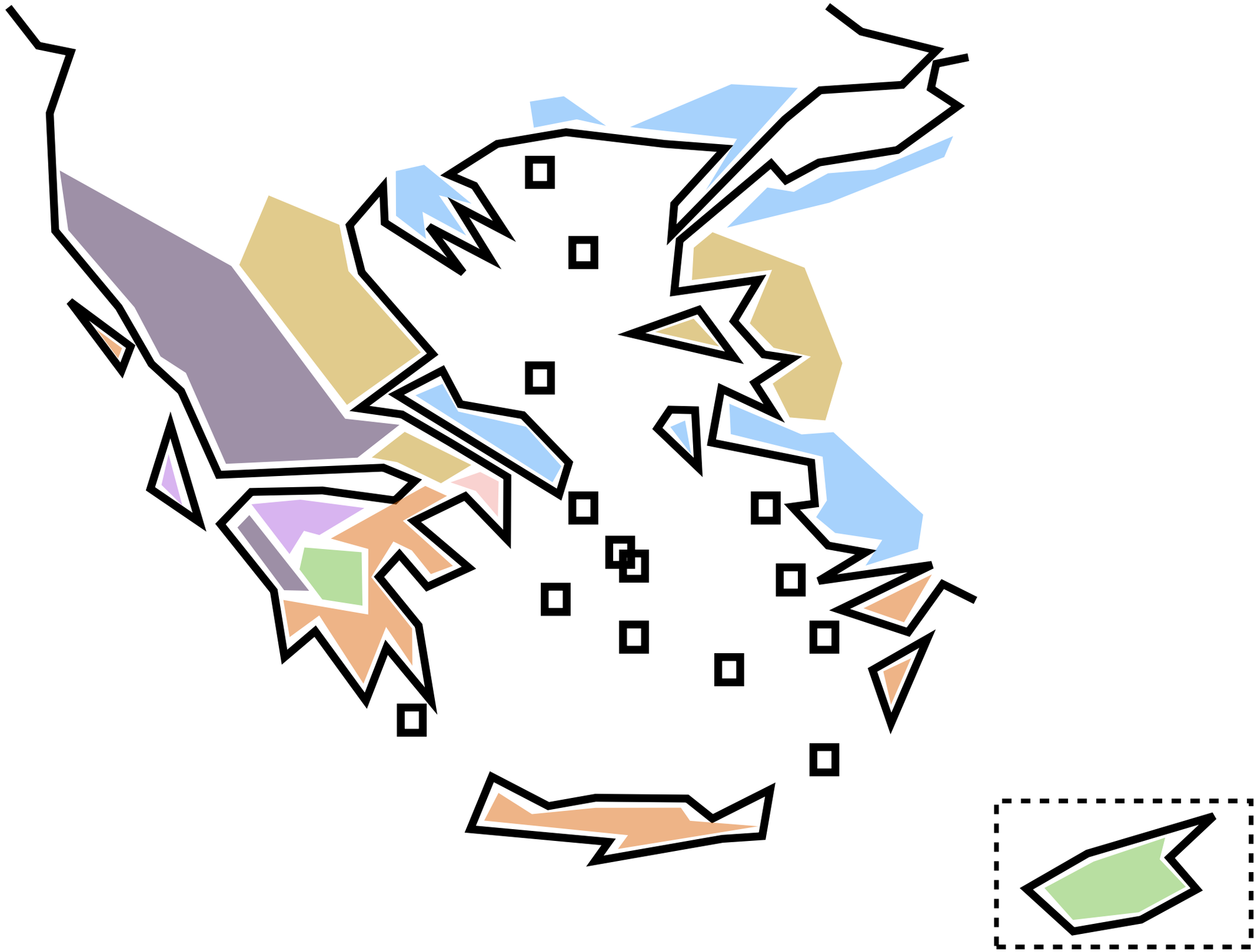

grčki dijalekti

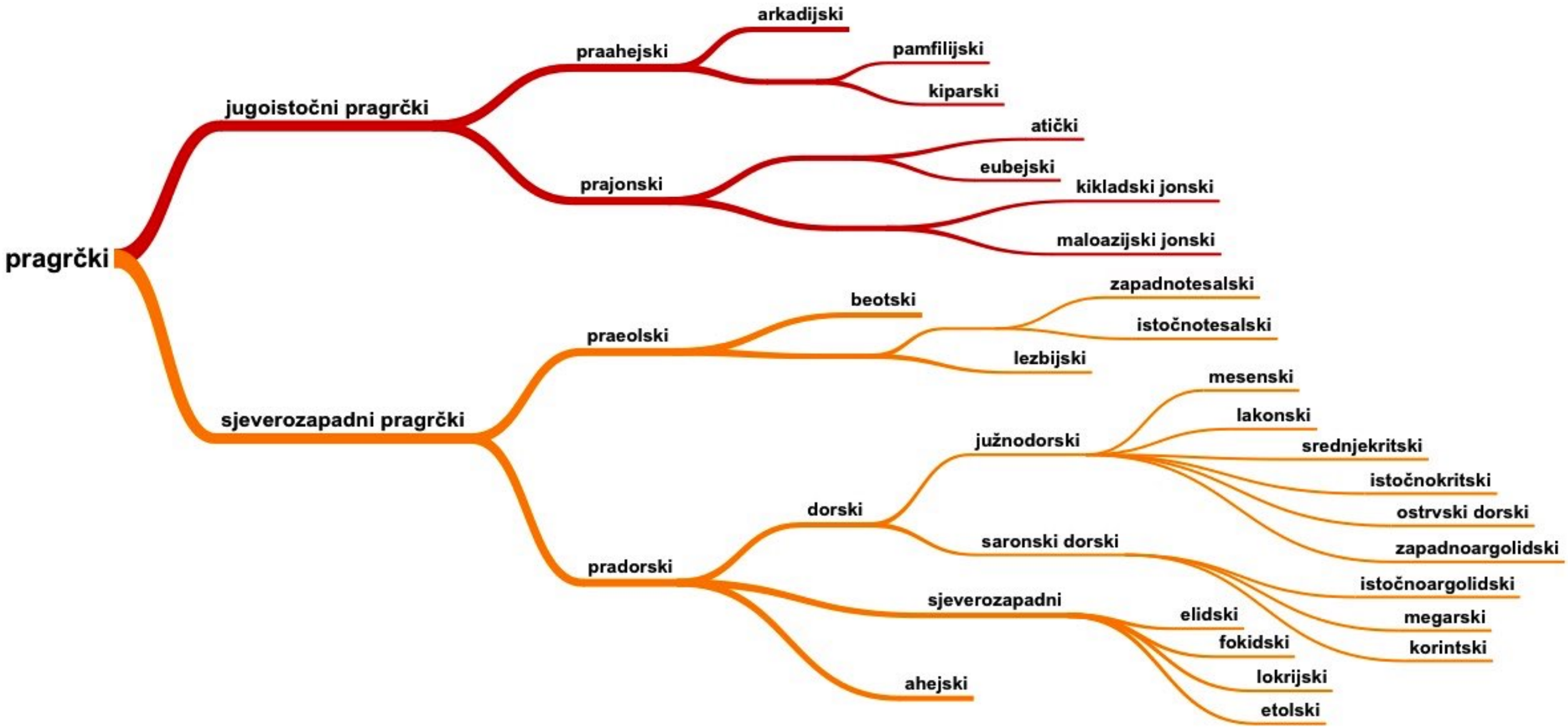
pragrčki
jugoistočni pragrčki
praahejski
arkadijski
pamfilijski
kiparski
prajonski
atički
eubejski
kikladski jonski
maloazijski jonski
sjeverozapadni pragrčki
praeolski
beotski
zapadnotesalski
istočnotesalski
lezbijski
pradorski
dorski
južnodorski
mesenski
lakonski
srednjekritski
istočnokritski
ostrvski dorski
zapadnoargolidski
saronski dorski
istočnoargolidski
megarski
korintski
sjeverozapadni
elidski
fokidski
lokrijski
etolski
ahejski

podjela

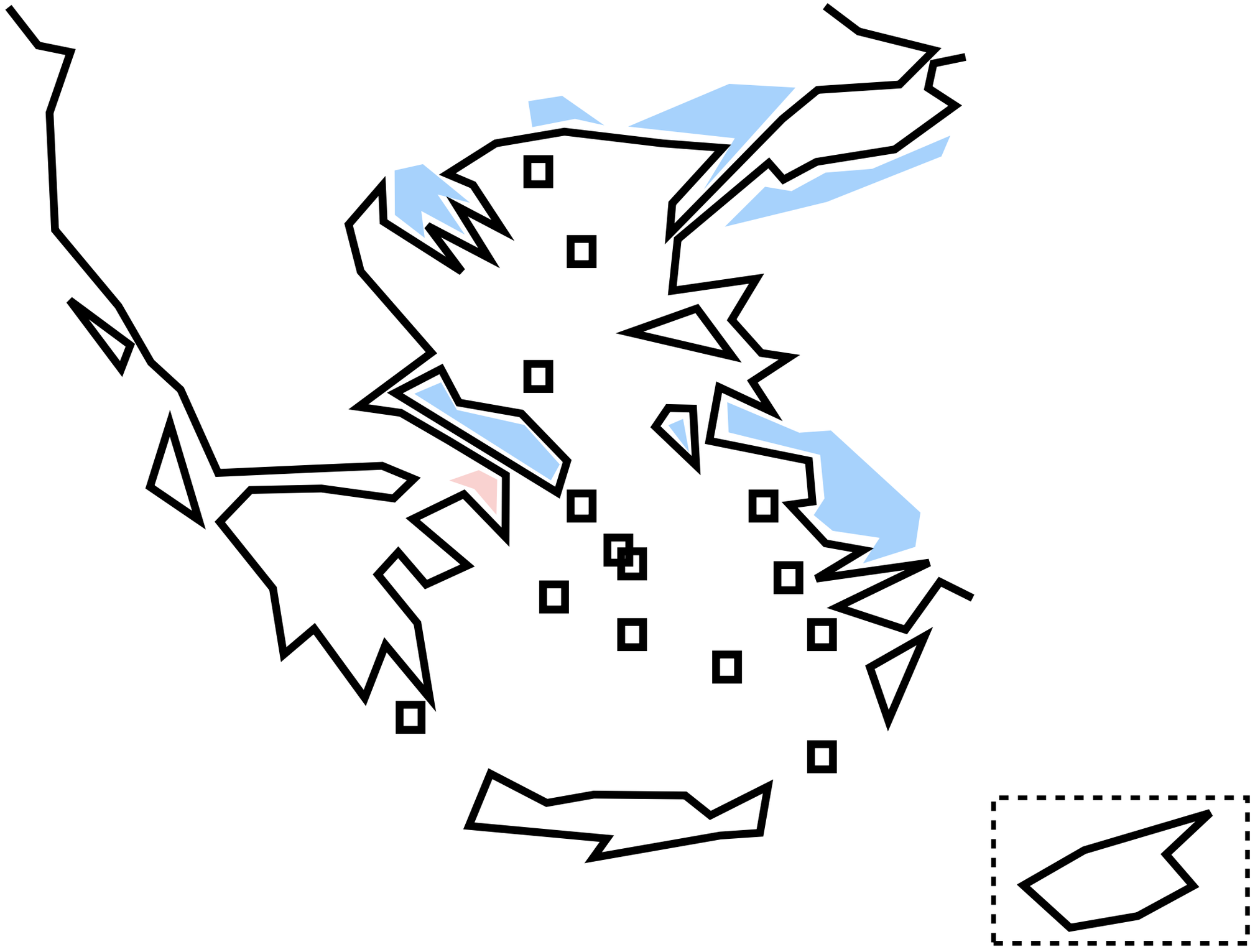

jonsko-atički

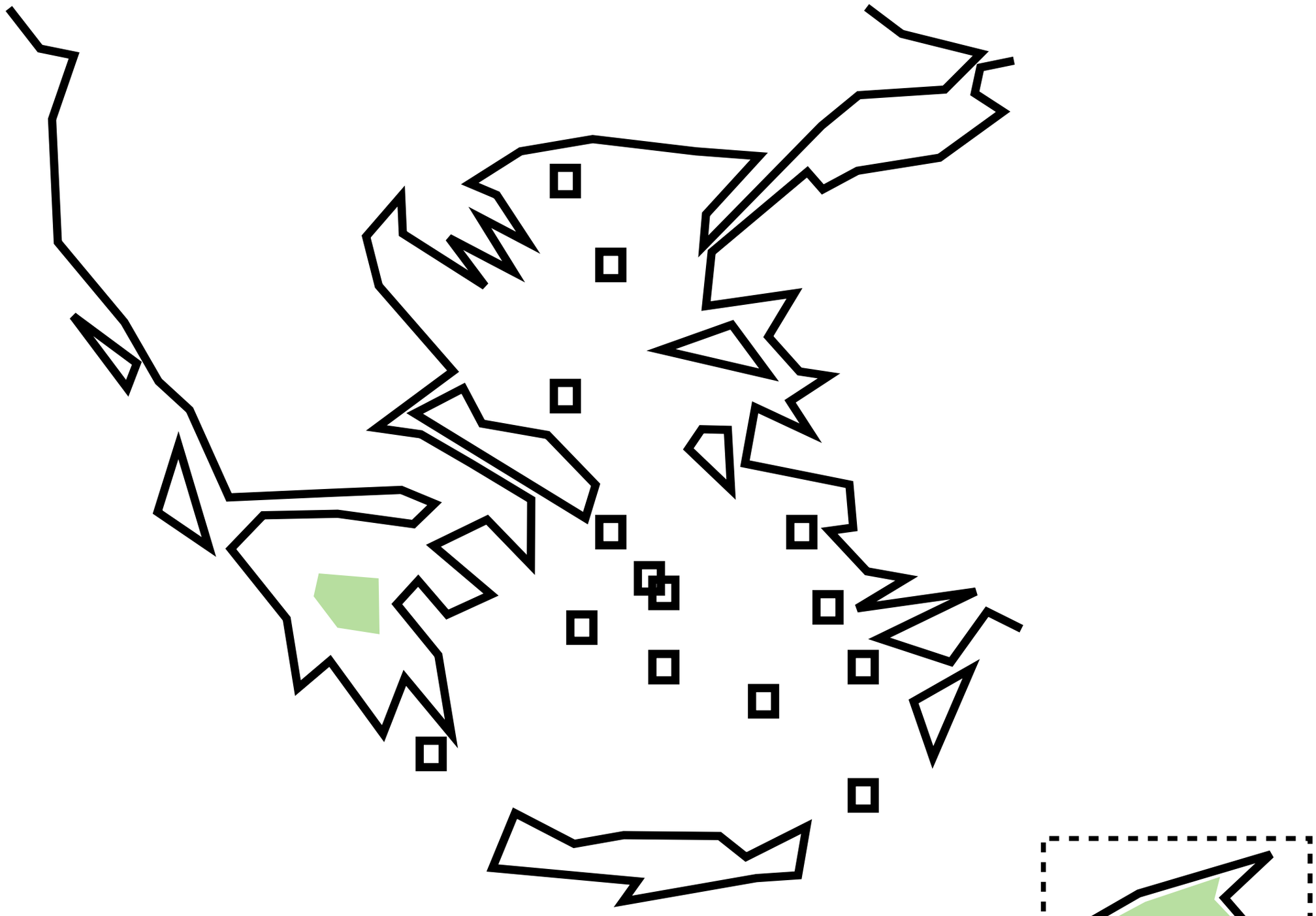

arkadijsko-kiparski

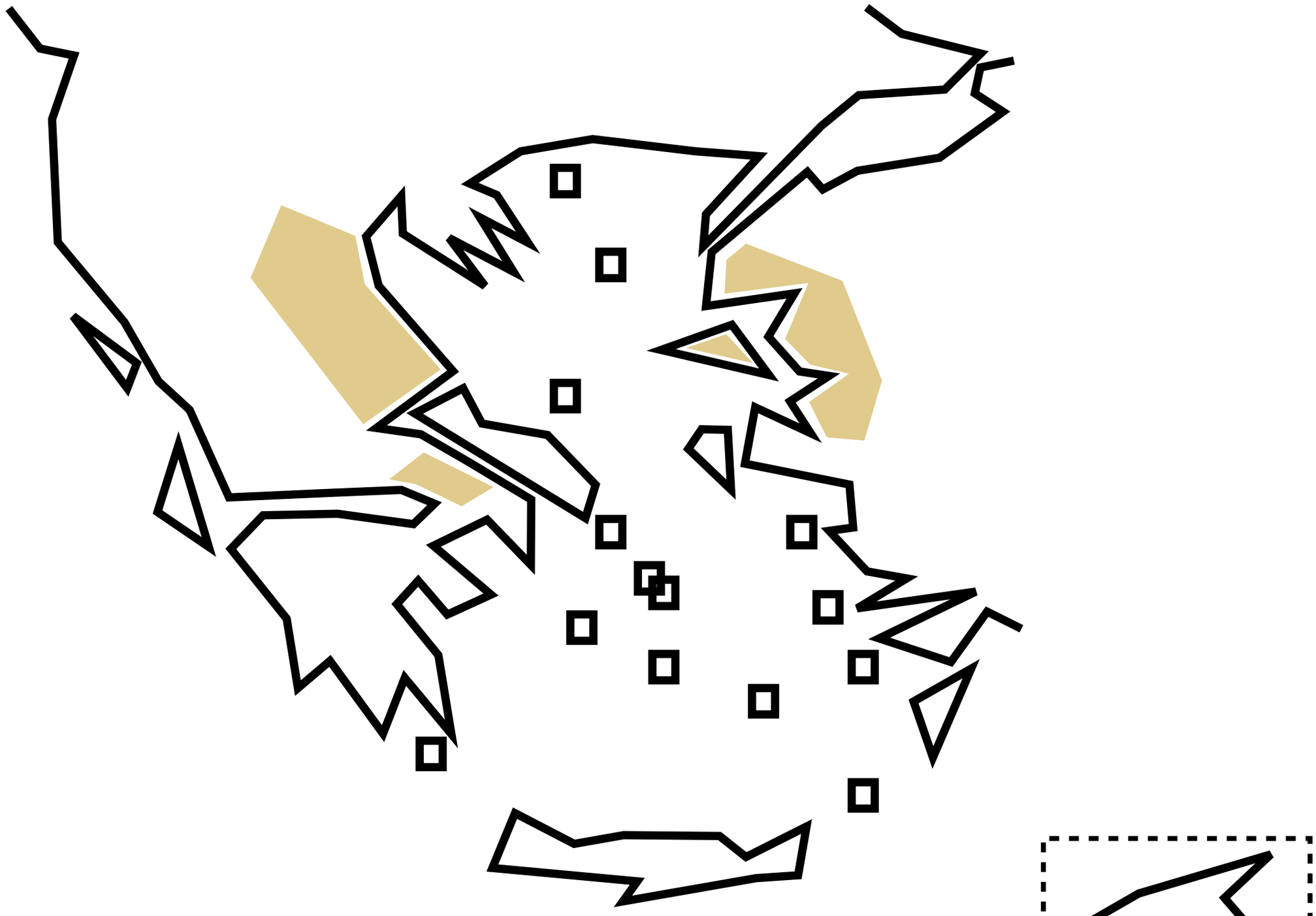

eolski

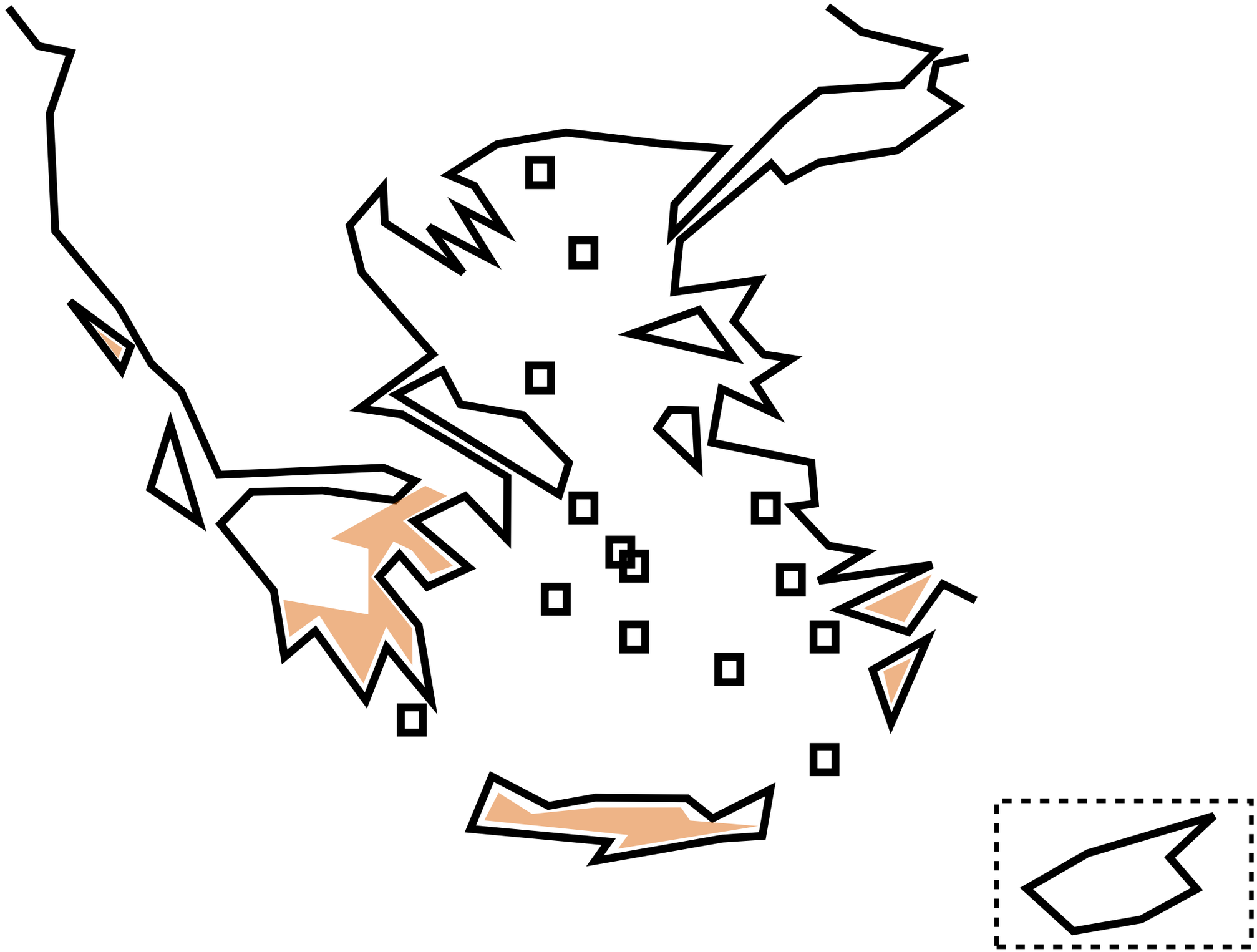

dorski

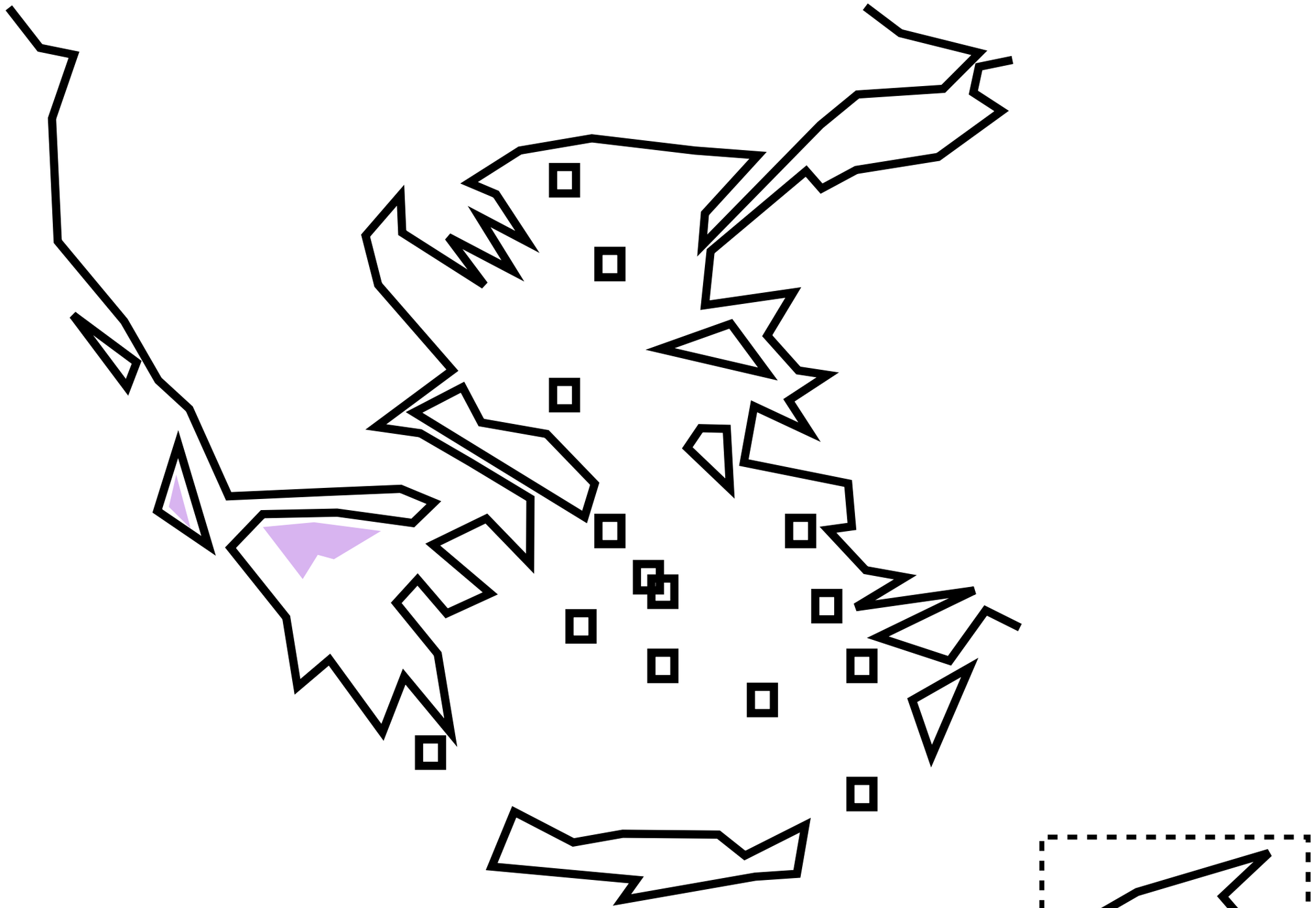

ahejski

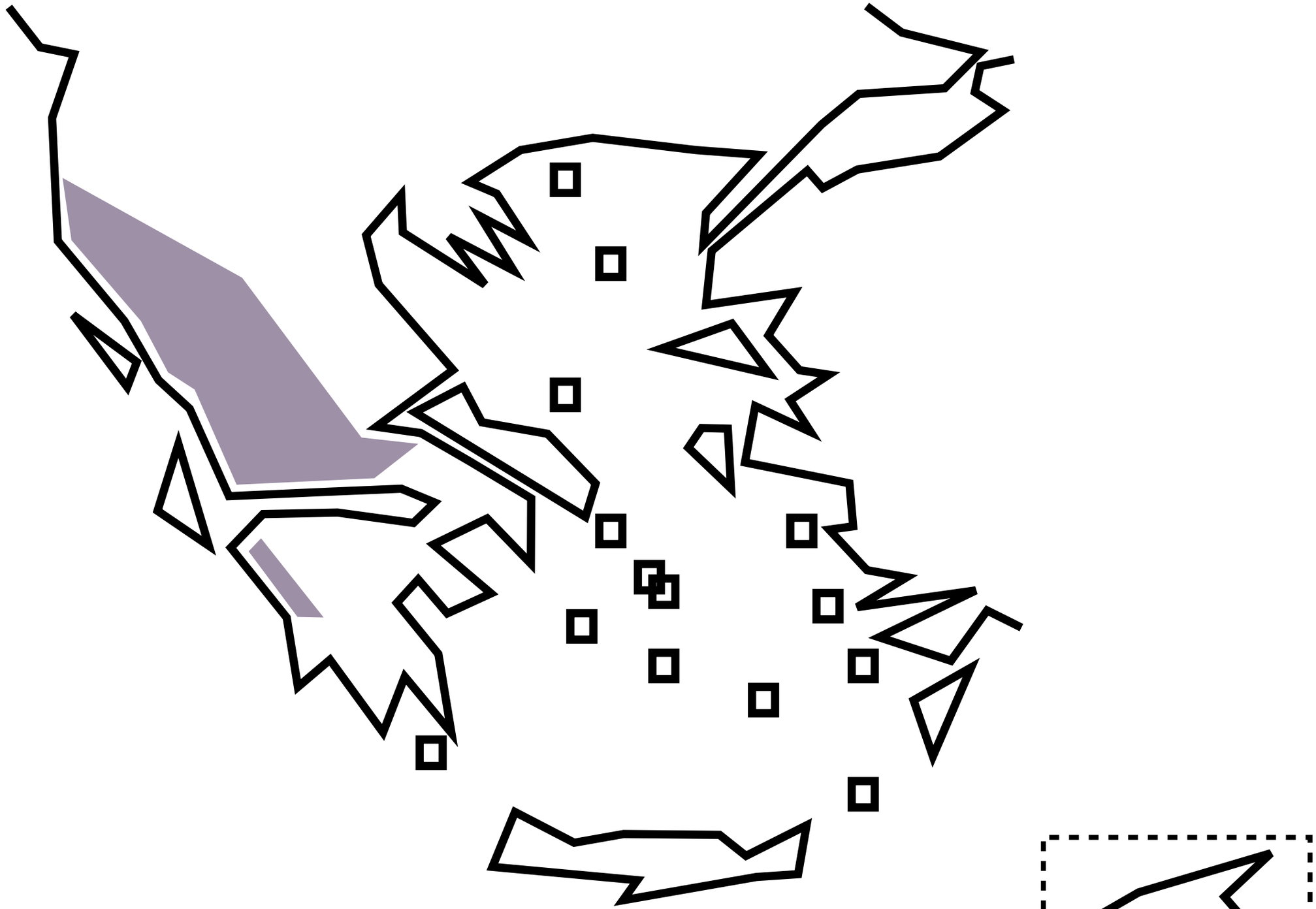

sjeverozapadni

jonski	**starojonski**	**Homer** (?) **Hesiod**	(8/7 v.) (c. 750–?)
	srednjejonski	**Arhiloh**	(680–545)
	novojonski	**Herodot** **Hipokrat**	(484–424) (460–370)
atički	**staroatički**	**Eshil** **Sofokle** **Euripid** **Tukidid**	(525–456) (497–406) (480–406) (460–400)
	srednjeatički	**Platon**	(428–348)
	novoatički	**Aristofan** **Ksenofont** **Lisija** **Isokrat** **Demosten** **Aristotel**	(446–386) (430–354) (445–380) (436–338) (384–322) (384–322)
eolski		**Sapfo** **Alkej**	(c. 620-?) (630–570)
dorski		**Pindar** **Teokrit**	(522–443) (3 v.)

dijalektalna književnost

PRAGRKI

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
prajonski	**pʰeronsi*	**pʰeromen*	**pʰeretai*
praahejski	**pʰeronsi*	**pʰeromen*	****pʰeretoi***
jugoistočnogrčki	**pʰeronsi*	**pʰerome(n)*	****pʰeretoi***
praeolski	****pʰeronti***	****pʰeromes***	**pʰeretai*
pradorski	****pʰeronti***	****pʰeromes***	**pʰeretai*
sjeverozapadnogrčki	****pʰeronti***	****pʰeromes***	**pʰeretai*
pragrčki	****pʰeronti***	****pʰerome(s)***	****pʰeretoi***
praindoevropski	****bʰeronti***	****bʰeromes***	****bʰeretoi***

pragrčka rekonstrukcija

PISMO

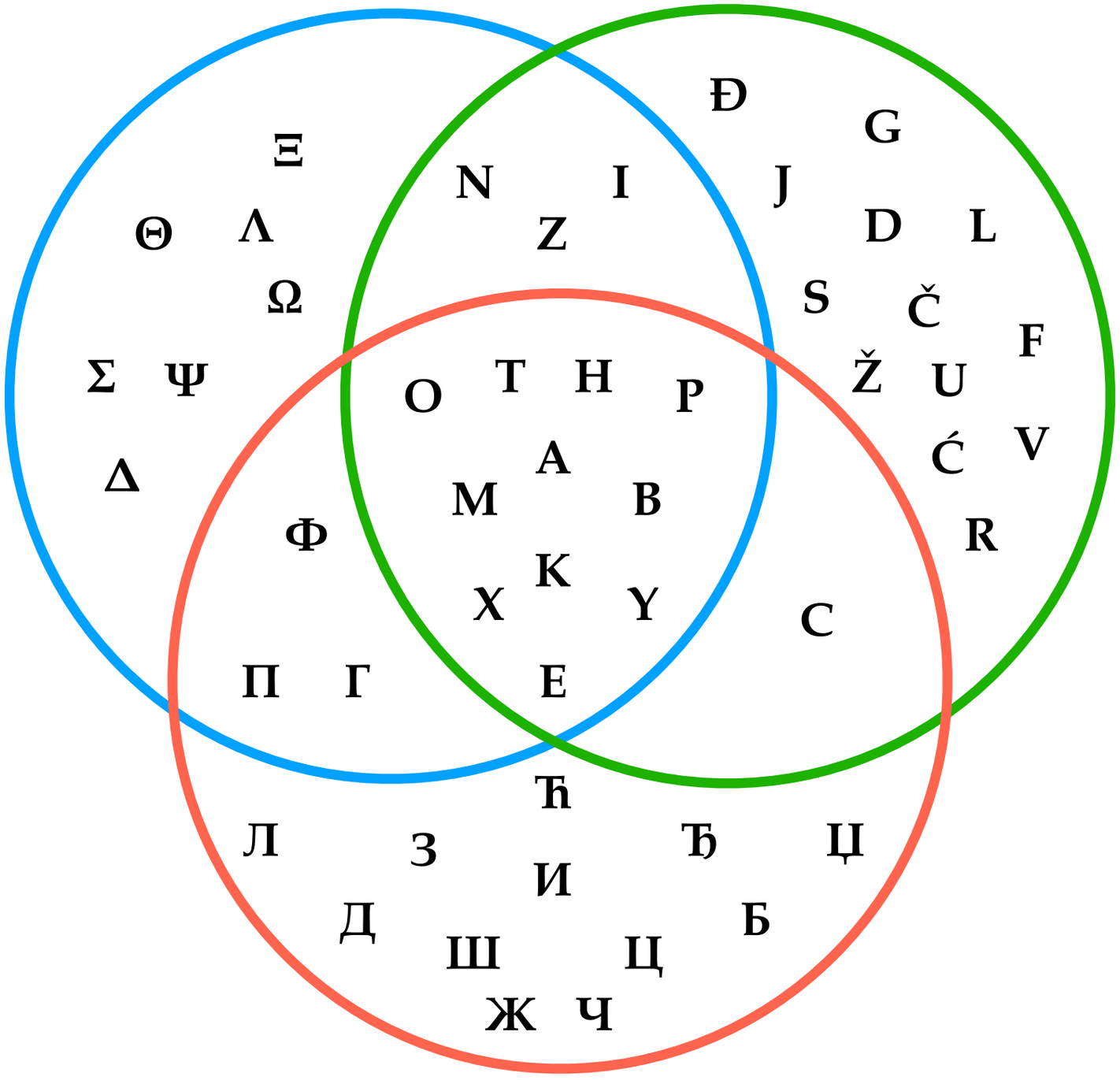

alfabet, azbuka i abeceda

Α	α	ἄλφᾰ	Ν	ν	νῦ
Β	β	βῆτᾰ	Ξ	ξ	ξεῖ / (ξῖ)
Γ	γ	γάμμᾰ	Ο	ο	οὖ, ὄ, (ὂ μικρόν)
Δ	δ	δέλτᾰ	Π	π	πεῖ / (πῖ)
Ε	ε / ϵ	εἶ, ἔ, (ἓ ψιλόν)	Ρ	ρ	ῥῶ
Ζ	ζ	ζῆτᾰ	Σ	σ, ς	σίγμᾰ
Η	η	ἦτᾰ	Τ	τ	ταῦ
Θ	θ / ϑ	θῆτᾰ	Υ	υ	ὖ (ὗ ψιλόν)
Ι	ι	ἰῶτᾰ	Φ	φ	φεῖ / (φῖ)
Κ	κ	κάππᾰ	Χ	χ	χεῖ / (χῖ)
Λ	λ	λά(μ)βδᾰ	Ψ	ψ	ψεῖ / (ψῖ)
Μ	μ	μῦ	Ω	ω	ὦ (ὦ μέγᾰ)

alfabet

Ϝ	ϝ	δίγαμμᾰ
ϛ	ϛ	στίγμᾰ
Ϻ	ϻ	σάν
Ϙ	ϙ	κόππᾰ
Ϡ	ϡ	σαμπῖ

druga slova

a

1. N **2.** H **3.** Θ **4.** Y **5.** Σ **6.** I **7.** Ξ **8.** Y **9.** Φ

10. Ψ **11.** K **12.** Γ **13.** M **14.** B **15.** Ω **16.** O **17.** Δ

18. E **19.** P **20.** T **21.** Q **22.** Z **23.** F **24.** Π

prepoznaj slovo

1. νῦ **2.** ἦτᾰ **3.** θῆτᾰ **4.** ὖ ψιλόν **5.** σίγμᾰ **6.** ἰῶτᾰ **7.** ξεῖ / ξῖ **8.** ὗ ψιλόν **9.** φεῖ / φῖ **10.** ψεῖ / ψῖ **11.** κάππᾰ **12.** γάμμᾰ **13.** μῦ **14.** βῆτᾰ **15.** ὦ μέγᾰ **16.** ὸ μικρόν **17.** δέλτᾰ **18.** ἓ ψιλόν **19.** ῥῶ **20.** ταῦ **21.** κόππᾰ **22.** ζῆτᾰ **23.** δίγαμμᾰ **24.** πεῖ / πῖ. ⊓⊓⊓

b

1. ξ **2.** φ **3.** σ **4.** ϶ **5.** μ **6.** θ **7.** ο **8.** π **9.** α **10.** ζ

11. χ **12.** ψ **13.** μ **14.** ν **15.** ς **16.** ω **17.** η **18.** ζ

19. ϝ **20.** π **21.** β **22.** ρ **23.** τ **24.** γ

prepoznaj slovo

1. ξεῖ / ξῖ **2.** φεῖ / φῖ **3.** σίγμᾰ **4.** σαμπῖ **5.** μῦ **6.** θῆτᾰ **7.** ὃ μικρόν **8.** πεῖ / πῖ **9.** ἄλφᾰ **10.** ζῆτᾰ **11.** χεῖ / χῖ **12.** ψεῖ / ψῖ **13.** μῦ **14.** νῦ **15.** σίγμᾰ **16.** ὦ μέγᾰ **17.** ἦτᾰ **18.** ζῆτᾰ **19.** δίγαμμᾰ **20.** πεῖ / πῖ **21.** βῆτᾰ **22.** ῥῶ **23.** ταῦ **24.** γάμμᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

rješenje

c

1. δ **2.** ο **3.** Ι **4.** Σ **5.** Ξ **6.** α **7.** σ **8.** Α **9.** δ **10.** ι **11.** θ **12.** η **13.** Θ **14.** η **15.** Υ **16.** Τ **17.** Ε **18.** ω **19.** Ξ **20.** λ **21.** Ν **22.** λ **23.** Δ **24.** Σ

prepoznaj slovo

1. δέλτᾰ. **2.** ὃ μικρόν. **3.** ἰῶτᾰ. **4.** σίγμᾰ. **5.** ξεῖ / ξῖ. **6.** ἄλφᾰ. **7.** σίγμᾰ. **8.** ἄλφᾰ. **9.** δέλτᾰ. **10.** ἰῶτᾰ. **11.** θῆτᾰ. **12.** ἦτᾰ. **13.** θῆτᾰ. **14.** ἦτᾰ. **15.** ὖ ψιλόν. **16.** ταῦ. **17.** ἓ ψιλόν. **18.** ὦ μέγᾰ. **19.** ξεῖ / ξῖ. **20.** λάμβδᾰ. **21.** νῦ. **22.** λάμβδᾰ. **23.** δέλτᾰ. **24.** σίγμᾰ.

rješenje

ΕΡΓΗ ΡΙΣΜΑ

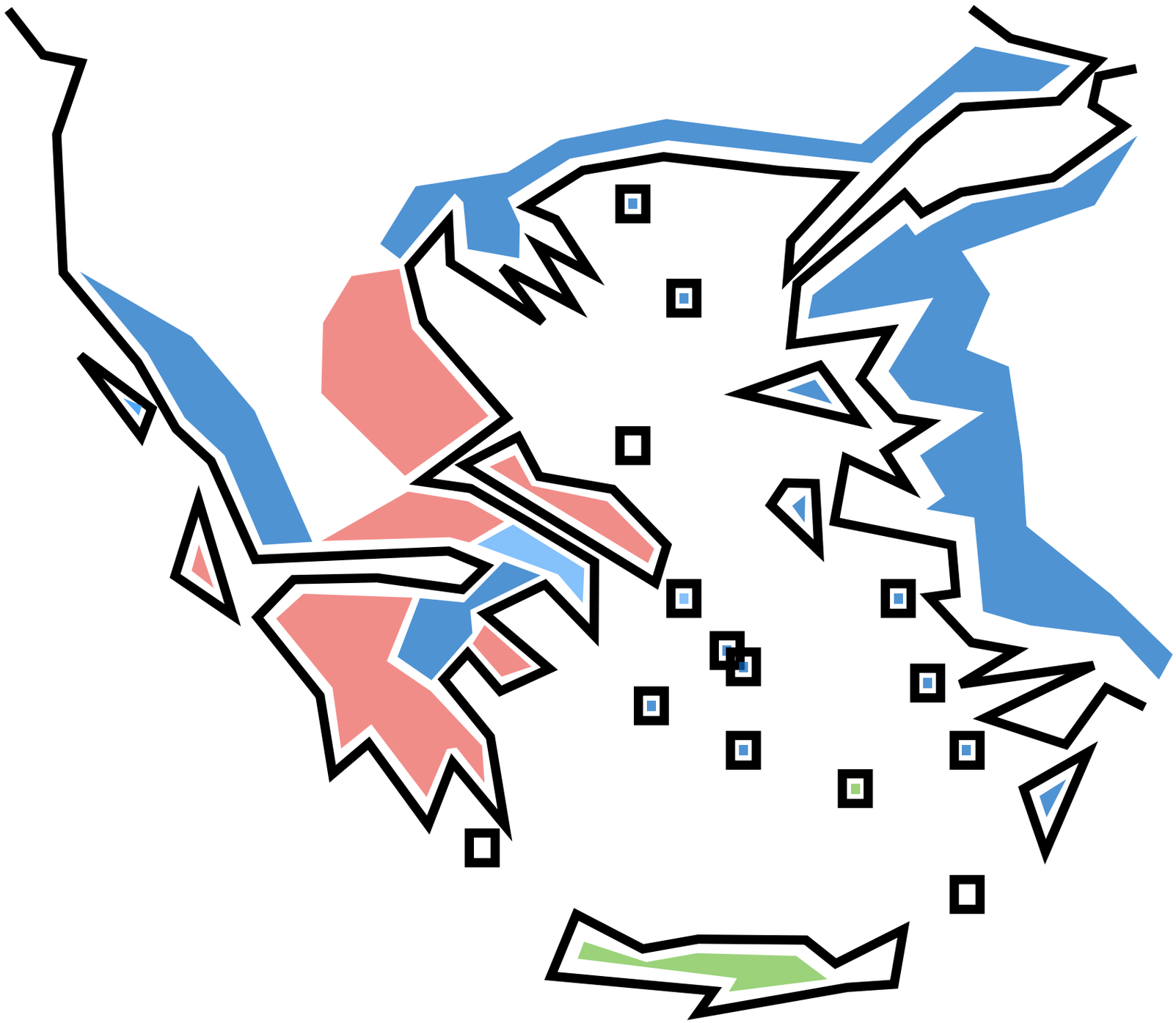

epihorički alfabeti (Kirchhoff 1887)

[p^h]	П/ПН	Ф	Ф	Ф
[k^h]	К/КН	Ψ	Χ	Χ
[ps]	ПМ	ΦΣ	Ψ	ΦΣ
[ks]	КМ	Χ	Ξ	ΧS

kriterijumi podjele

A	+	+	+	+	Ξ	-	-	+	-
B	+	+	+	+	O	+	+	+	+
Γ	+	+	+	+	Π	+	+	+	+
Δ	+	+	+	+	M	+	+	+	+
E	+	+	+	+	Q	+	+	+	+
F	+	+	+	+	P	+	+	+	+
I	+	+	+	+	Σ	+	+	+	+
B	+	+	+	+	T	+	+	+	+
H	-	-	-	-	Y	+	+	+	+
⊗	+	+	+	+	X	-	+	-	-
I	+	+	+	+	Φ	-	+	+	+
K	+	+	+	+	Ψ	-	+	-	-
ᚴ	+	+	+	+	X	-	-	+	+
ᚵ	+	+	+	+	Ψ	-	-	+	-
ᚶ	+	+	+	+	Ω	-	-	-	-

slova epihoričkih alfabeta

zeleni alfabeti

crveni alfabeti

plavi alfabeti

NAJSTARIJI NATPIS

dipilonski natpis — *ca.* 740 pr.n.e.

Dipilonski natpis

$_1$ΗΟΣ$_2$ΝΥΝ$_3$ΟΡΧΕΣΤΟΝ$_4$ΠΑΝΤΟΝ$_5$ΑΤΑΛΟΤΑΤΑ$_6$ΠΑΙΖΕΙ$_7$ΤΟ$_8$ΤΟΔΕ$_9$ΚΛ[?]ΜΙ[?]Ν

$_1$**ὃς** $_2$**νῦν** $_3$**ὀρχηστῶν** $_4$**πάντων** $_5$**ἀταλώτατᾰ** $_6$**παίζει**
$_7$**τῷ** $_8$**τόδε** $_9$(?)…

(Heksametar, iktus u crvenoj boji.)

ὃς — nom msg, ὃς ko; **νῦν** — adv, νῦν sada; **ὀρχηστῶν** — gen mpl, ὀρχηστής igrač; **πάντων** — gen mpl, πᾶς sav; **ἀταλώτατα** — adv sup, ἀταλος nježan, mlađahan, živahan; **παίζει** — 3sg ind praes act, παίζω igrati se, šaliti se, veseliti se; **τῷ** — dat msg, ὁ on; **τόδε** — acc nsg, ὅδε ovaj; …

$_1$Ko $_{3,\ 4}$od $_4$svih $_3$igrača $_2$sada $_5$najnježnije $_6$zaigra,
$_7$njemu $_9$ovaj…

ISTORIJAPISMA

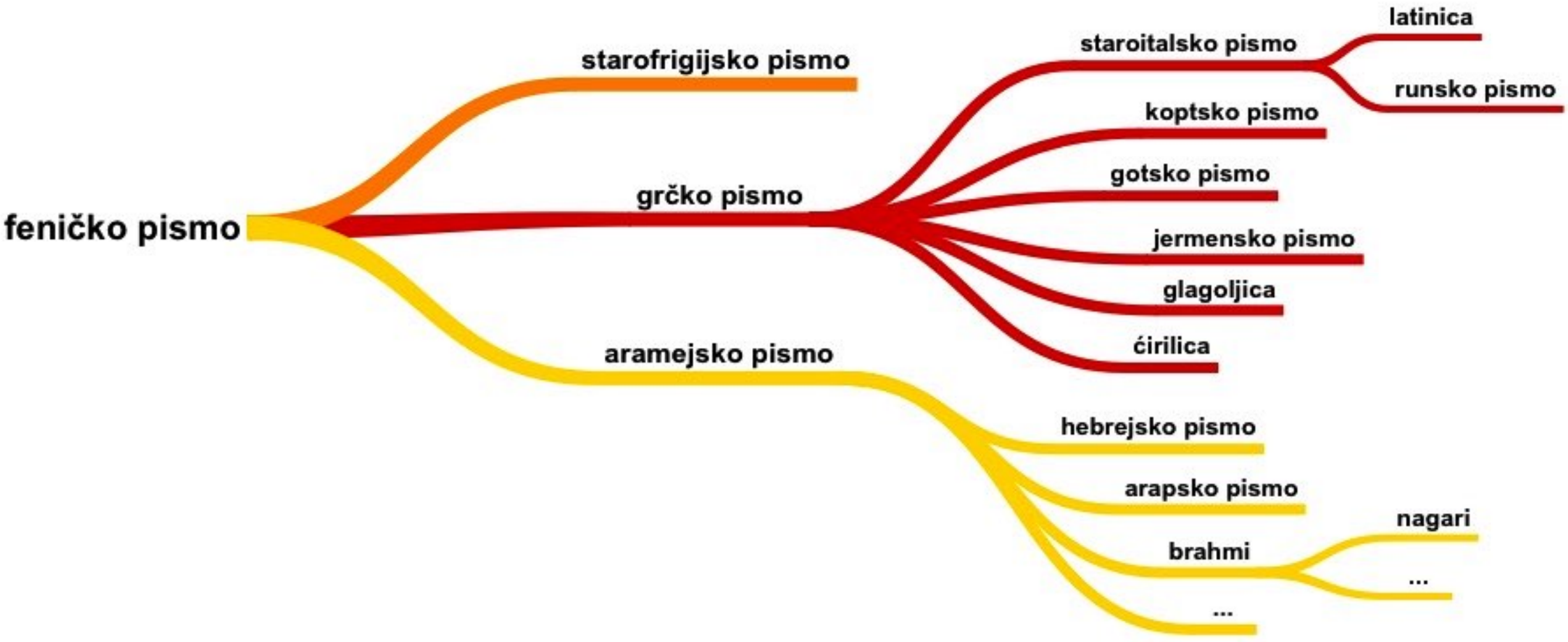
feničko pismo
starofrigijsko pismo
grčko pismo
staroitalsko pismo
latinica
runsko pismo
koptsko pismo
gotsko pismo
jermensko pismo
glagoljica
ćirilica
aramejsko pismo
hebrejsko pismo
arapsko pismo
brahmi
nagari
...
...

𐤀	*ʾālep*	A	ἄλφᾰ	𐤎	*sāmek*	Ξ	ξεῖ / ξῖ
𐤁	*bēt*	B	βῆτᾰ	𐤏	*ʿayin*	O	ὂ
𐤂	*gīml*	Γ	γάμμᾰ	𐤐	*pe*	Π	πεῖ / πῖ
𐤃	*dālet*	Δ	δέλτᾰ	𐤑	*ṣādē*	Μ	σάν
𐤄	*hē*	E	ἓ ψιλόν	𐤒	*qōp*	Ϙ	κόππᾰ
𐤅	*wāw*	Ϝ	δίγαμμᾰ	𐤓	*rēš*	P	ῥῶ
𐤆	*zayin*	Z	ζῆτᾰ	𐤔	*šīn*	Σ	σίγμᾰ
𐤇	*ḥēt*	H	ἦτᾰ	𐤕	*tāw*	T	ταῦ
𐤈	*ṭēt*	Θ	θῆτᾰ	—	—	Υ	ὖ ψιλόν
𐤉	*yōd*	I	ἰῶτᾰ	—	—	Φ	φεῖ / φῖ
𐤊	*kāp*	K	κάππᾰ	—	—	Χ	χεῖ / χῖ
𐤋	*lāmed*	Λ	λάμβδᾰ	—	—	Ψ	ψεῖ / ψῖ
𐤌	*mēm*	M	μῦ	—	—	Ω	ὦ μέγᾰ
𐤍	*nūn*	N	νῦ				

fenički i grčki alfabet

GR. FONETIKA

			labijali	dentali	palatali	velari	glotali
konsonanti	okluzivi	bezvučni	[p] π	[t] τ		[k] κ	
		zvučni	[b] β	[d] δ		[g] γ	
		zvučni aspirovani	[p^h] ϕ	[t^h] θ		[k^h] χ	
	frikativi	bezvučni		[s] (σ)			[h] ʿ
		zvučni		([z]) (σ)			
	afrikate	zvučne		dz (ζ)			
sonanti	nazali	zvučni	[m] μ	[n] ν		([ŋ]) (γ)	
	likvide	zvučne		[r] ρ			
				[l] λ			
	aproksimanti	zvučni	([ʊ] ϝ)		([j] ø)		

konsonanti i sonanti

	prednji		stražnji
	ne-zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i] ĭ	[y] ŭ	([u]) (ŭ)
srednji	[e] ɛ		[o] o
niski	[a] ă		

	prednji		stražnji
	ne-zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i:] ī	[y:] ū	[u:] ou
viši srednji	[ẹ:] ɛı		[ọ:] ou
niži srednji	[ɛ:] ɳ		[ɔ:] ω
niski	[a:] ā		

monoftonzi

	prednji	stražnji
visoki	[yi] ʊɪ	
srednji	[ei] ɛɪ	[oi] oɪ
	[eu] ɛʊ	
niski	[ai] ɑɪ	
	[au] ɑʊ	

	prednji	stražnji
visoki		
srednji	([ɛ:] ɳ)	([ɔ:] ɷ)
	[ɛ:u] ɳʊ	[ɔ:u] ɷʊ
niski	([a:] ɑ̨)	
	[a:u] ɑ̄ʊ	

diftonzi

IZGOVOR

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	O	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	P	ρ	[r]	100
Z	ζ	[z]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[e:]	8	T	τ	[t]	300
Θ	θ	[t^h]	9	Y	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[f]	500
K	κ	[k]	20	X	χ	[x]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[o:]	800

školski izgovor

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	O	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	P	ρ	[r]	100
Z	ζ	[zd] / [dz]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[ɛ:]	8	T	τ	[t]	300
Θ	θ	[t^h]	9	Y	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[p^h]	500
K	κ	[k]	20	X	χ	[k^h]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[ɔ:]	800

rekonstruisani izgovor

σἰγμᾰ́ piše se σ na početku riječi i u sredini riječi, a na kraju riječi ς.

γἀμμᾰ́ izgovara se uopšte kao [g], ali ispred κ, γ, χ, ξ kao [ŋ] (alofon od [n].).

ἰῶτᾰ́ izgovara se vazda kao [i], nikad kao [j].

σἰγμᾰ́ izgovara se uopšte kao [s], ali ispred β, γ, δ, μ kao [z] (= alofon od [s]).

Diftonzi izgovaraju se, u rekonstruisanom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei] (pravi diftong) / [ę:] (spuriozni diftong), οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [ε:u], ου [ǫ:], υι [yi] a, u školskom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei], οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [e:u], ου [u:], υι [yi].

ἰῶτᾰ́ se u nepravim diftonzima ne čita a piše se pored prvog velikog slova (Αι, Ηι, Ωι) (= i*ota adscriptum*), a ispod prvog malog slova (ᾳ, ῃ, ῳ) (= *iota subscriptum*).

napomene

i

Ϝ	ϝ	([υ])	–
Ϛ	ϛ	–	6
Ϻ	ϻ	([s])	–
Ϙ	ϙ	([k])	90
Ϡ	ϡ	([ts])	900

druga slova

НАКОВ

!

ἁ

spiritus asper

ἀ

spiritus lenis

Oštri hak (lat. *spiritus asper*) izgovara se kao [h] i piše se:

Ἀ	ispred velikog slova
Ἄ	ispred velikog slova, prije akuta
Ἆ	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
ἁ	poviše malog slova
ἅ	poviše malog slova, prije akuta
ἇ	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
αἰ / Αἰ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova
αἴ / Αἴ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova, prije akuta
αἶ / Αἶ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
Ἀι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
Ἄι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
Ἆι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

(Svako početno ρ- i υ- ima *spiritus asper*.)

Tihi hak (lat. *spiritus lenis*) ne izgovara se nikako i piše se:

Ἀ	ispred velikog slova
Ἀ	ispred velikog slova, prije akuta
Ἆ	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
ἀ	poviše malog slova
ἄ	poviše malog slova, prije akuta
ἆ	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
αἰ / Αἰ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova
αἴ / Αἴ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova, prije akuta
αἶ / Αἶ	u pravom diftongu, poviše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
Ἀι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
Ἄι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
Ἆι	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

REFORMA

i

	stat.	jon.
[h]	H	–
[ɛ:]	E	H
[ę:]	E / EI	EI
[ɔ:]	O	Ω
[ǫ:]	O / OY	OY
[ks]	ΧΣ	Ξ
[ps]	ΦΣ	Ψ

reforma staroatičkog pravopisa — 403. pr.n.e.

*[$_1$periklɛ:s $_2$ksant^{h}ippọ]

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΞΑΝΘΙΠΠΟΥ

*[periklɛ:s]: nom msg, Periklɛ:s Perikle. — *[ksanthippọ]: gen msg ksant^{h}ippos Ksantip.

$_1$Perikle, (*sc.* sin) $_2$Ksantipa

staroatički ostrakon

VJEŽBE

d

1. Ἀ<u>Α</u>ΚΑΔΗΜΕΙΑ
Ἀ<u>α</u>καδήμειᾰ

2. Ἀ<u>Α</u>ΡΜΟΝΙΑ
ἁ<u>α</u>ρμονίᾱ

3. Β<u>Β</u>ΙΟΓΡΑΦΙΑ
β<u>β</u>ιογραφίᾱ

4. Β<u>Β</u>ΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
β<u>β</u>ιβλιοθήκη

5. Γ<u>Γ</u>ΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
γ<u>γ</u>ραμματική

6. Γ<u>Γ</u>ΥΜΝΑΣΙΟΝ
γ<u>γ</u>υμνάσιον

7. Δ<u>Δ</u>ΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
δ<u>δ</u>ημοκρατίᾱ

8. Δ<u>Δ</u>ΙΑΛΟΓΟΣ
δ<u>δ</u>ιάλογος

9. Ἐ<u>Ε</u>ΛΕΓΕΙΑ
ἐ<u>ε</u>λεγείᾱ

10. Ἔ<u>Ε</u>ΠΟΣ
ἔ<u>ε</u>πος

11. Ζ<u>Ζ</u>ΕΥΣ
Ζ<u>ζ</u>εύς

12. Ζ<u>Ζ</u>ΩΟΛΟΓΙΑ
ζ<u>ζ</u>ωολογίᾱ

13. Ἡ<u>Η</u>ΡΩΣ
ἥ<u>η</u>ρως

14. Ἡ<u>Η</u>ΓΕΜΟΝΙΑ
ἡ<u>η</u>γεμονίᾱ

15. Θ<u>Θ</u>ΕΡΜΟΣ
θ<u>θ</u>ερμός

16. Θ<u>Θ</u>ΕΑΤΡΟΝ
θ<u>θ</u>έᾱτρον

17. Ἰ<u>Ι</u>ΑΤΡΟΣ
ἰ<u>ι</u>ᾱτρός

18. Ἰ<u>Ι</u>ΣΤΟΡΙΑ
ἱ<u>ι</u>στορίᾱ

19. Κ<u>Κ</u>ΑΘΕΔΡΑ
κ<u>κ</u>αθέδρᾱ

20. Κ<u>Κ</u>ΡΙΤΙΚΗ
κ<u>κ</u>ριτική

21. Λ<u>Λ</u>ΕΩΝΙΔΑΣ
Λ<u>λ</u>εωνίδᾱς

22. Λ<u>Λ</u>ΑΜΠΑΣ
λ<u>λ</u>αμπάς

23. Μ<u>Μ</u>ΑΘΗΜΑΤΙΚΗ
μ<u>μ</u>αθηματική

24. Μ<u>Μ</u>ΑΡΑΘΩΝ
Μ<u>μ</u>αραθών

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada
je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. ἀκαδήμειᾰ [akadĕ:meia]. **2.** ἁρμονίᾱ [harmonĭa:]. **3.** βιογραφίᾱ [biograp^{h}ĭa:]. **4.** βιβλιοθήκη [bibliot^{h}ĕ:kε:]. **5.** γραμματική [grammatikĕ:]. **6.** γυμνάσιον [gymnăsion]. **7.** δημοκρατίᾱ [dε:mokratĭa:]. **8.** διάλογος [diălogos]. **9.** ἐλεγείᾱ [elegeĭa:]. **10.** ἔπος [ĕpos]. **11.** Ζεύς [dzĕus]. **12.** ζωολογίᾱ [zɔ:ologĭa:]. **13.** ἥρως [hĕ:rɔ:s]. **14.** ἡγεμονίᾱ [hε:gemonĭa:]. **15.** θερμός [t^{h}ermŏs]. **16.** θέᾱτρον [t^{h}ĕa:tron]. **17.** ἰᾱτρός [ia:trŏs]. **18.** ἱστορίᾱ [historĭa:]. **19.** καθέδρᾱ [kat^{h}ĕdra:]. **20.** κριτική [kritikĕ:]. **21.** Λεωνίδᾱς [leɔ:nĭda:s]. **22.** λαμπάς [lampăs]. **23.** μαθηματική [mat^{h}ε:matikĕ:]. **24.** Μαραθών [Marat^{h}ɔ̆:n].

rješenje

e

1. Νικη
νῑ́κη

2. Νειλος
Νεῖλος

3. Ξυλον
ξύλον

4. Ξερξης
Ξέρξης

5. Ορχηστρα
ὀρχήστρᾱ

6. Ομηρος
Ὅμηρος

7. Παπυρος
πάπῡρος

8. Πολιτικη
πολῑτική

9. Ρυθμος
ῥυθμός

10. Ρευμα
ῥεῦμᾰ

11. Σφαιρα
σφαῖρᾰ

12. Σχολη
σχολή

13. Τεχνη
τέχνη

14. Ταυρος
ταῦρος

15. Υπνος
ὕπνος

16. Υποθηκη
ὑποθήκη

17. Φιλοσοφια
φιλοσοφίᾱ

18. Φοβος
φόβος

19. Χρονος
χρόνος

20. Χαος
χάος

21. Ψυχη
ψῡχή

22. Ψευδωνυμον
ψευδώνυμον

23. Ὠκεανος
Ὠκεανός

24. Ὠιδη
ᾠδή

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada
je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. [nĭ:kɛ:]. **2.** [nêilos]. **3.** [ksŷlon]. **4.** [ksĕrksɛ:s]. **5.** [orkʰĕ:stra:]. **6.** [homɛ:ros]. **7.** [păpy:ros]. **8.** [poli:tikĕ:]. **9.** [r(h)ytʰmŏs]. **10.** [r(h)eûma]. **11.** [spʰaîra]. **12.** [skʰolĕ:]. **13.** [tĕkʰnɛ:]. **14.** [taûros]. **15.** [hŷpnos]. **16.** [hypotʰĕ:kɛ:]. **17.** [pʰilosopʰĭa:]. **18.** [pʰŏbos]. **19.** [kʰrŏnos]. **20.** [kʰăos]. **21.** [psy:kʰĕ:]. **22.** [pseudɔ̆:mymon]. **23.** [ɔ:keanŏs]. **24.** [ɔdĕ:].

rješenje

Ἑρμείᾱς (Ἑρμῆς)

f

1. κλαγγή, ἄγκῡρᾰ, λόγχη, Σφίγξ. **2.** ἀποθήκη, ἔπος, ὄργανον, Ἀχιλλεύς, Ἄρης, Ὄλυμπος. **3.** Ἰωνίᾱ, Ἰάσων, ἰᾱτρός. **4.** ἱππόδρομος, ὥρᾱ, Ὅμηρος, Ἑλλάς, Ἕκτωρ, ῥεῦμᾰ, Ῥώμη. **5.** Καύκασος, τραῦμᾰ, Αἴγυπτος, Καῖσᾰρ, Νεῖλος, εἰρήνη, Εὐρώπη, Ζεύς, Τροίᾱ, Κροῖσος, μυῖᾰ, οὐρανός, Μοῦσᾰ. **6.** τραγῳδίᾱ, κωμῳδίᾱ, Θρᾴκη. **ζ’**· Ἅιδης, Ὠιδεῖον. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

izgovori

1. κλαγγή [klaŋgĕ:], ἄγκῡρᾰ [ăŋky:ra], λόγχη [lŏŋkʰɛ:], Σφίγξ [spʰĭŋks]. **2.** ἀποθήκη [apothĕ:kɛ:], ἔπος [ĕpos], ὄργανον [ŏrganon], Ἀχιλλεύς [akʰillĕus], Ἄρης [ărɛ:s], Ὄλυμπος [ŏlympos]. **3.** Ἰωνίᾱ [iɔ:nĭa:], Ἰάσων [iăsɔ:n], ἰᾱτρός [ia:trŏs]. **4.** ἱππόδρομος [hippŏdromos], ὥρᾱ [hɔ̆:ra:], Ὅμηρος [hŏmɛ:ros], Ἑλλάς [hellăs], Ἕκτωρ [hĕktɔ:r], ῥεῦμᾰ [r(h)êuma], Ῥώμη [r(h)ɔ̆:mɛ:]. **5.** Καύκασος [kăukasos], τραῦμᾰ [trâuma], Αἴγυπτος [ăigyptos], Καῖσᾰρ [kâisar], Νεῖλος [nêilos], εἰρήνη [eirĕ:nɛ:], Εὐρώπη [eurɔ̆:pɛ:], Ζεύς [dzĕus], Τροίᾱ [trŏi(j)a:], Κροῖσος [krŏisos], μυῖᾰ [mûi(j)a], οὐρανός [o:ranŏs], Μοῦσᾰ [mo̯:sa]. **6.** τραγῳδίᾱ [tragɔ:dĭa:], κωμῳδίᾱ [kɔ:mɔ:dĭa:], Θρᾴκη [thră:kɛ:]. **7.** Ἅιδης [hădɛ:s], Ὠιδεῖον [ɔ:deî(j)on].

rješenje

g

1. δρᾰ̂μᾰ, σκηνή, χορός, μελῳδίᾱ, λύρᾱ, μουσική, συμφωνίᾱ. **2.** βακτηρίᾱ, φαρμακεύς, πλευρῖτῐ̆ς, ἀγωνίᾱ, θεραπείᾱ, ἀορτή, ἀρτηρίᾱ, ἆσθμᾰ, βιολόγος, ἔκζεμᾰ, χειρουργός, νάρκωσῐ̆ς, προφύλαξῐ̆ς, πρόθεσῐ̆ς, σκλήρωσῐ̆ς. **3.** σχολή, βιβλίον, ὀρθογραφίᾱ, ποίησῐ̆ς, ἱστορίᾱ, γεωγραφίᾱ, φιλοσοφίᾱ, φαντασίᾱ, βοτανική. **4.** πολιτική, ἀριστοκρατίᾱ, ὀλιγαρχίᾱ, αὐτόνομος, πολεμική, πρᾶ̂ξῐ̆ς, πρόβλημᾰ, σύστημᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

pročitaj

1. δρᾶμᾰ̆ [drâ:ma], σκηνή [skɛ:nĕ:], χορός [kʰorŏs], μελῳδίᾱ [melɔ:dĭa:], λύρᾱ [lўra:], μουσική [mô̯sikĕ:], συμφωνίᾱ [sympʰɔ:nĭa:]. **2.** βακτηρίᾱ [baktɛ:rĭa:], φαρμακεύς [pʰarmakĕus], πλευρῖτῐ̆ς [pleurîtis], ἀγωνίᾱ [agɔ:nĭa:], θεραπείᾱ [tʰerapeĭ(j)a:], ἀορτή [aortĕ:], ἀρτηρίᾱ [artɛ:rĭa:], ἆσθμᾰ̆ [â:stʰma], βιολόγος [biolŏgos], ἔκζεμᾰ̆ [ĕkdzema], χειρουργός [kʰeiro̯:rgŏs], νάρκωσῐ̆ς [nărkɔ:sis], προφύλαξῐ̆ς [propʰўlaksis], πρόθεσῐ̆ς [prŏtʰesis], σκλήρωσῐ̆ς [sklĕ:rɔ:sis]. **3.** σχολή [skʰolĕ:], βιβλίον [biblĭon], ὀρθογραφίᾱ [ortʰograpʰĭa:], ποίησῐ̆ς [poĭ(j)ɛ:sis], ἱστορίᾱ [historĭa:], γεωγραφίᾱ [geɔ:grapʰĭa:], φιλοσοφίᾱ [filosopʰĭa:], φαντασίᾱ [pʰantasĭa:], βοτανική [botanikĕ:]. **4.** πολιτική [politikĕ:], ἀριστοκρατίᾱ [aristokratĭa:], ὀλιγαρχίᾱ [oligarkʰĭa], αὐτόνομος [autŏnomos], πολεμική [polemikĕ:], πρᾶξῐ̆ς [prâ:ksis], πρόβλημᾰ̆ [prŏblɛ:ma], σύστημᾰ̆ [sўstɛ:ma]. ⊓⊓⊓⊓

rješenje

ΚΎωV

INTERVJUA

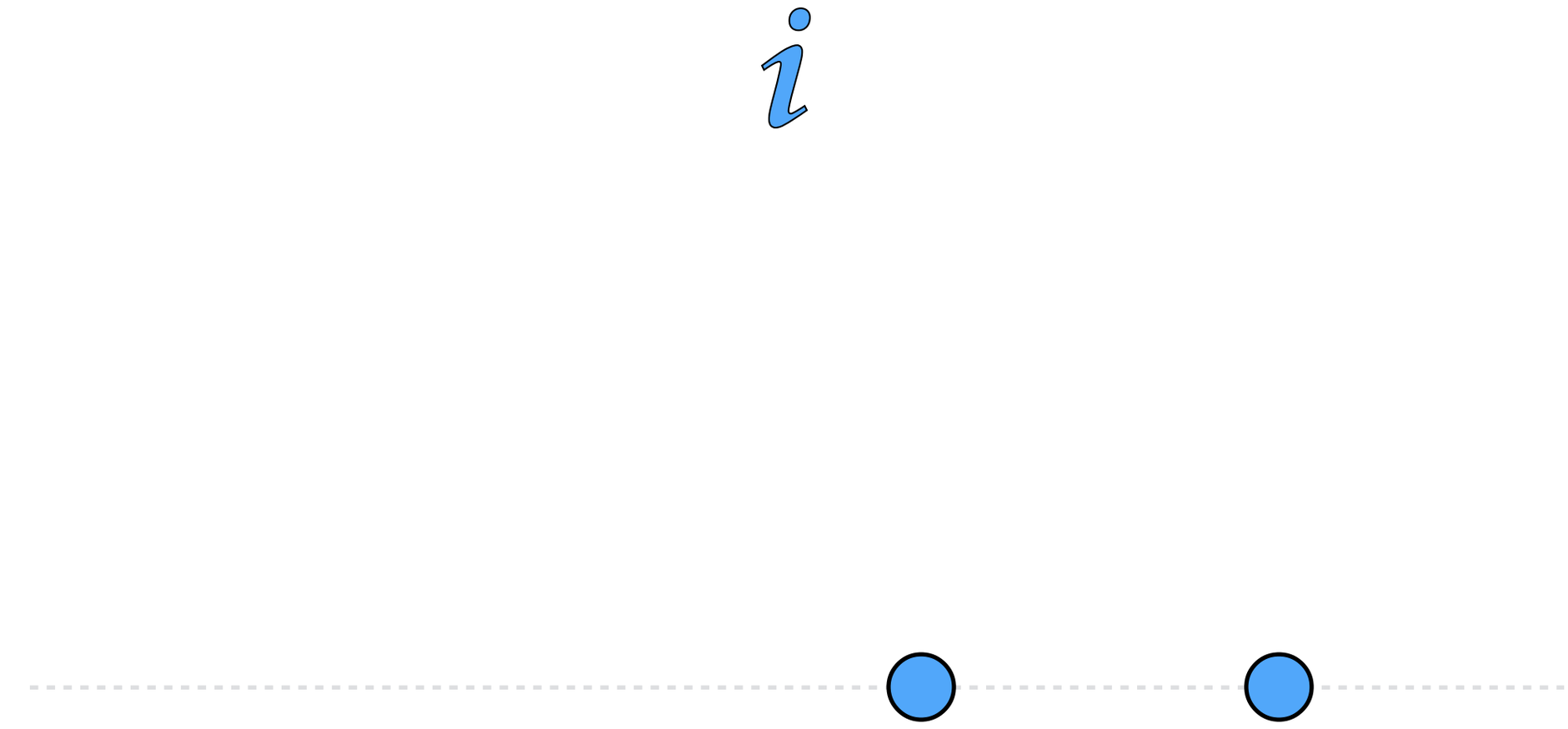

tačka
zarez
dvije tačke
tačkazarez
znak pitanja

interpunkcijski znakovi

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ᾽ ἐπὶ μήτηρ
ἦλυθε καὶ πίεν αἷμα κελαινεφές· αὐτίκα δ᾽ ἔγνω,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.

λ 152–156

!

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ᾽ ἐπὶ μήτηρ
ἦλυθε καὶ πίεν αἷμα κελαινεφές· αὐτίκα δ᾽ ἔγνω,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.

A ja ostanem ondje i počekam, dokle mi mati
ne dođe i crne se krvi ne napoji; tada me pozna,
stane je jauk i ove progovori krilate r′ječi:
Sine moj, u mrak i tamu kako si došo
živ budúći? ta žîvīm strahota je gledati ovo.

λ 152–156

DRUGI ZNAKOVI

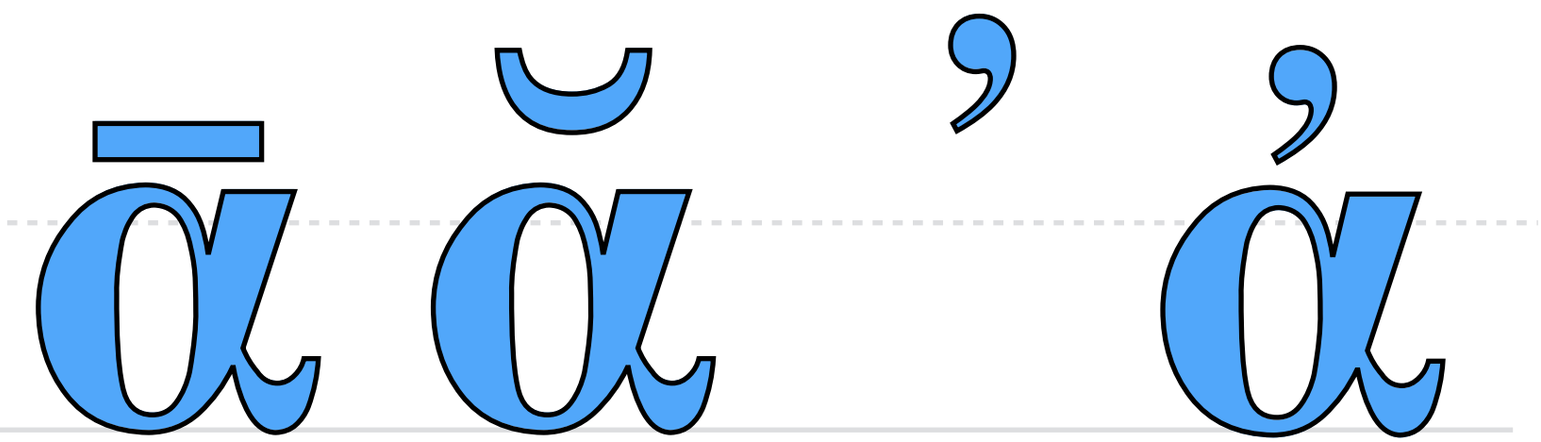

dužina *kratkoća* *apostrof* *koronida*

AKSENTVASIJA

!

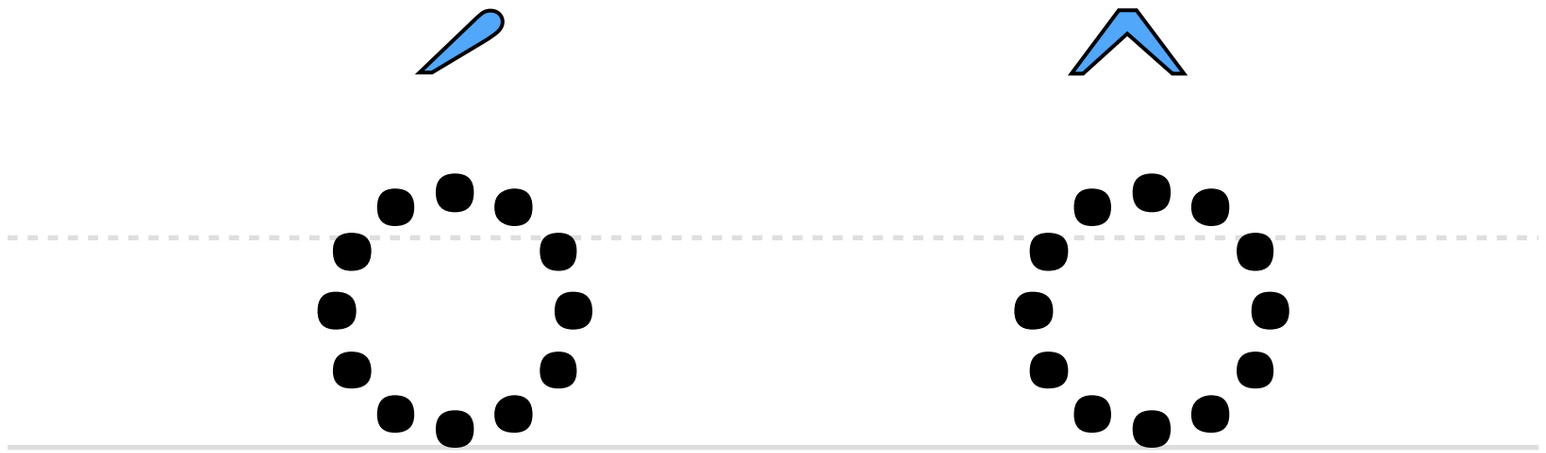

ἡ ὀξεῖα
προσῳδία

ἡ περισπωμένη
προσῳδία

akut i cirkumfleks

…σ-σ-ό

ὀξύτονον

…σ-ό-σ

παροξύτονον

…ό-σ-σ

προπαροξύτονον

tipovi akcentovani riječi

i

…σ-σ-σ̂

περισπώμενον

…σ-σ̂-σ

προπερισπώμενον

—

tipovi akcentovani riječi

h

1. Ἀττική, Μαραθών, μαθηματική, Ὠκεανός, ἠχώ, χαρακτήρ. **2.** Ἀσίᾱ, βιβλιοθήκη, Ἀπόλλων, Ἀφροδίτη, Σωκράτης, ἱστορίᾱ, δημοκρατίᾱ. **3.** Πάτροκλος, Φίλιππος, φιλόσοφος, θέατρον, διάλογος, γυμνάσιον, πάπῡρος. **4.** Ἀθηνᾶ, Σοφοκλῆς, Ποσειδῶν, Ἑρμῆς, Περικλῆς, Ξενοφῶν, γῆ, Ἀπελλῆς. **5.** Ῥῆμος, πρᾶξῐς, δῶμᾰ, δρᾶμᾰ, χρῶμᾰ. ⊓⊓⊓

1. Ἀττική [attikĕ:], Μαραθών [marat^{h}ŏ:n], μαθηματική [mat^{h}ε:matikĕ:], Ὠκεανός [ɔ:keanŏs], ἠχώ [ε:k^{h}ŏ:], χαρακτήρ [k^{h}araktĕ:r]. **2.** Ἀσίᾱ [asĭa:], βιβλιοθήκη [bibliot^{h}ĕ:kε:], Ἀπόλλων [apŏllɔ:n], Ἀφροδίτη [ap^{h}rodĭtε:], Σωκράτης [sɔ:krătε:s], ἱστορίᾱ [historĭa:], δημοκρατίᾱ [dε:mokratĭa:]. **3.** Πάτροκλος [pătroklos], Φίλιππος [p^{h}ĭlippos], φιλόσοφος [p^{h}ilŏsop^{h}os], θέατρον [t^{h}ĕatron], διάλογος [diălogos], γυμνάσιον [gymnăsion], πάπῡρος [păpy:ros]. **4.** Ἀθηνᾶ [at^{h}ε:nâ:], Σοφοκλῆς [sop^{h}oklê:s], Ποσειδῶν [poseidɔ̂:n], Ἑρμῆς [hermê:s], Περικλῆς [periklê:s], Ξενοφῶν [ksenop^{h}ɔ̂:n], γῆ [gê:], Ἀπελλῆς [apellê:s]. **5.** Ῥῆμος [r$^{(h)}$ê:mos], πρᾶξῐς [prâ:ksis], δῶμᾰ [dɔ̂:ma], δρᾶμᾰ [drâ:ma], χρῶμᾰ [k^{h}rɔ̂:ma].

rješenje

i

…σ-σ-**ό**

ὀξύτονον

…σ-σ-**ῶ**

περισπώμενον

…σ-**ό**-σ

παροξύτονον

…σ-**ῶ**-σ

προπερισπώμενον

…**ό**-σ-σ

προπαροξύτονον

—

baritone

i

1. Ἑρμῆς. **2.** Ἀσίᾱ. **3.** Σοφοκλῆς. **4.** Ὠκεανός. **5.** Μαραθών. **6.** ἱστορίᾱ. **7.** ἠχώ. **8.** θέατρον. **9.** Ἀπόλλων. **10.** πρᾶξῐς. **11.** φιλόσοφος. **12.** Ποσειδῶν. **13.** διάλογος. **14.** γῆ. **15.** βιβλιοθήκη. **16.** Ῥῆμος. **17.** δημοκρατίᾱ. **18.** δρᾶμᾰ. **19.** Ἀφροδίτη. **20.** αἷμᾰ. **21.** μαθηματική. **22.** δῶμᾰ. **23.** Περικλῆς.

identifikuj tip akcentovane riječi

1. ἙρμῆΣ — perispomena. **2.** Ἀσίᾱ — paroksitona (baritona). **3.** Σοφοκλῆς — perispomena. **4.** Ὠκεανός — oksitona. **5.** Μαραθών — oksitona**. 6.** ἱστορίᾱ — paroksitona (baritona). **7.** ἠχώ — oksitona. **8.** θέατρον — proparoksitona (baritona). **9.** Ἀπόλλων — paroksitona (baritona). **10.** πρᾶξῐς — properispomena (baritona). **11.** φιλόσοφος — proparoksitona (baritona). **12.** Ποσειδῶν — perispomena. **13.** διάλογος — proparoksitona (baritona). **14.** γῆ — peripsomena. **15.** βιβλιοθήκη — paroksitona (baritona). **16.** Ῥῆμος — properispomena (baritona). **17.** δημοκρατίᾱ — paroksitona (baritona). **18.** δρᾶμᾰ — properispomena (baritona). **19.** Ἀφροδίτη — paroksitona (baritona). **20.** αἷμᾰ — properispomena (baritona). **21.** μαθηματική — oksitona. **22.** δῶμᾰ — properispomena (baritona). **23.** Περικλῆς — perispomena.

rješenje

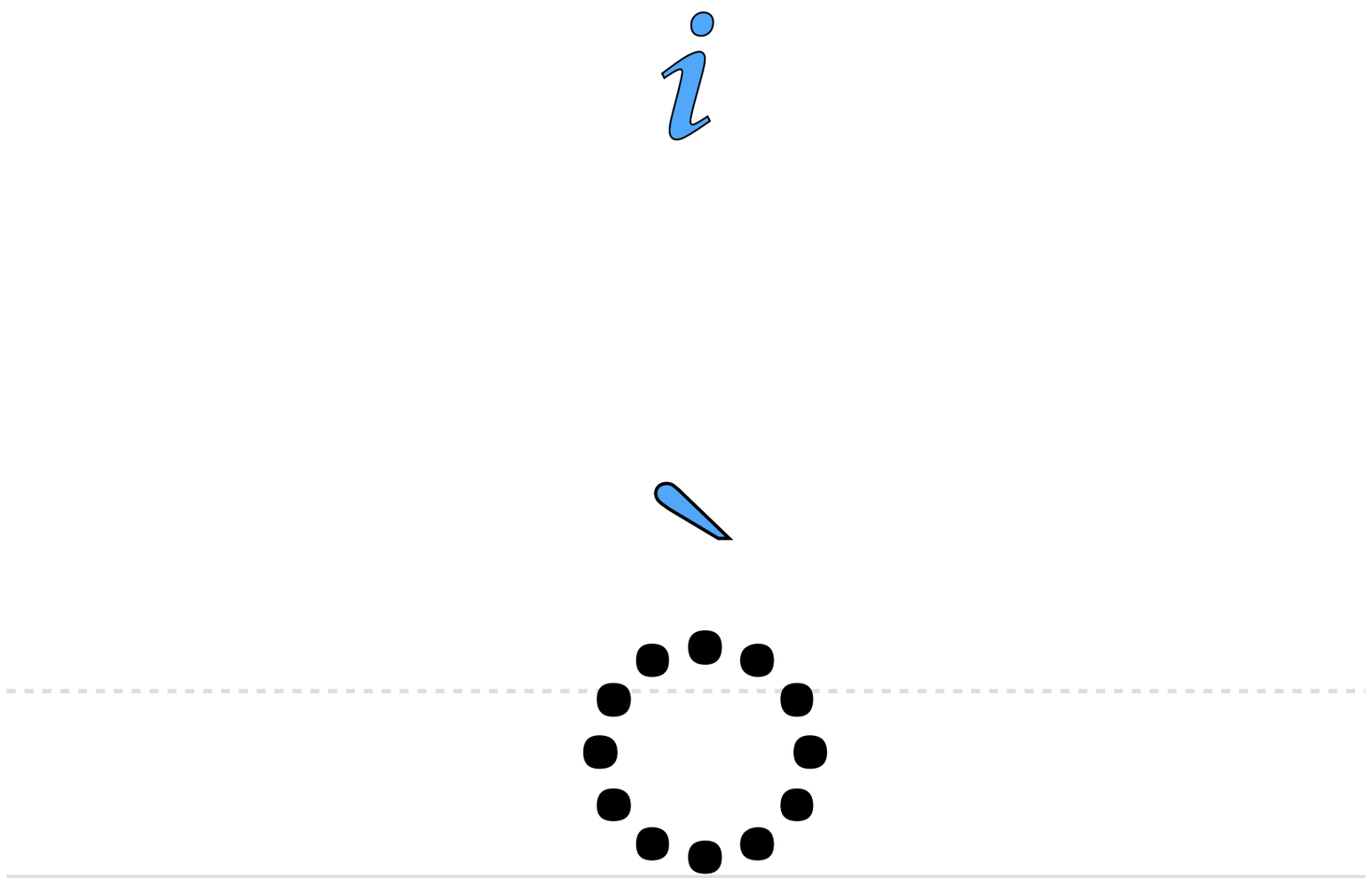

ἡ βαρεῖα
προσῳδία

gravis

i

…σ-σ-**ό**

ὀξύτονον

…σ-σ-**ῶ**

περισπώμενον

…σ-**ό**-σ

παροξύτονον

…σ-**ῶ**-σ

προπερισπώμενον

…**ό**-σ-σ

προπαροξύτονον

—

!

Αὐτάρ ἐγών αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ᾽ ἐπί μήτηρ
ἦλυθε καί πίεν αἷμα κελαινεφές· αὐτίκα δ᾽ ἔγνω,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπό ζόφον ἠερόεντα
ζωός ἐών; χαλεπόν δέ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ᾽ ἐπὶ μήτηρ
ἦλυθε καὶ πίεν αἷμα κελαινεφές· αὐτίκα δ᾽ ἔγνω,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.

gravis

…σ-σ-ό

ὀξύτονον

…σ-σ-ῶ

περισπώμενον

…σ-ό-σ

παροξύτονον

…σ-ῶ-ᾰ

προπερισπώμενον

…ό-σ-ᾰ

προπαροξύτονον

—

Akut na antepenultimi može da stoji samo i samo ako je ultima kratka

opšta pravila akcentuacije

i

…σ-σ-ό
ὀξύτονον

…σ-σ-ῶ
περισπώμενον

…σ-ό-σ
παροξύτονον

…σ-ῶ-ᾰ
προπερισπώμενον

…ό-σ-ᾰ
προπαροξύτονον

—

Gdje je penultima dugačka a ultima kratka obavezno stoji **cirkumfleks**.

opšta pravila akcentuacije

j

1. οὐτος. **2.** σοφιᾱ. **3.** νεανιᾱς. **4.** φευγε. **5.** ἐχε. **6.** λῡε. **7.** λῡσᾱς. **8.** λῡσᾰν. **9.** ἐλαβομην. **10.** κεγχρος. **11.** λαρυγξ. **12.** ἀγγελου. **13.** ῥοιζος. **14.** αἰσχος. **15.** ῥωμη. **16.** θαυμᾰ. **17.** ἀνθρωπου. **18.** ζημιᾱ. **19.** Μιλιτιαδης. **20.** παιδων. □

akcentuj ove baritone

1. οὗτος. **2.** σοφίᾱ. **3.** νεανίᾱς. **4.** φεῦγε. **5.** ἔχε. **6.** λῦε. **7.** λύσᾱς. **8.** λύσᾰν. **9.** ἐλαβόμην. **10.** κέγχρος. **11.** λάρυγξ. **12.** ἀγγέλου. **13.** ῥοῖζος. **14.** αἶσχος. **15.** ῥώμη. **16.** θαῦμᾰ. **17.** ἀνθρώπου. **18.** ζημίᾱ. **19.** Μιλτιάδης. **20.** παίδων. □

rješenje

PROKLITIKE

Proklitike su nenaglašene riječi koje se izgovaraju skupa sa riječima koje im slijede.

To su:

1. neki oblici člana: nom msg **ὁ**, nom fsg **ἡ**, nom mpl **οἱ**, nom fpl **αἱ**;
2. predlozi: **ἐν** + dat u, **εἰς** + acc u, **ὡς** + acc ka, **ἐκ** / **ἐξ** + gen iz;
3. veznici: **εἰ** ako, **ὡς** kao, da.
4. partikule: **οὐ** (/ **οὐκ** / **οὐχ**) ne.

proklitike

ΕΝΚΛΙΤΙΚΕ

Enklitike su nekad naglašene, nekad nenaglašene; kad su nenaglašene izgovaraju se skupa sa riječima koje im prethode.

To su:

1. neodređena zamjenica **τὶς** neko, **τὶ** nešto (u svim oblicima);
2. ind praes act gl. **εἰμὶ** biti i **φημὶ** kazivati (u svim dvosložnim oblicima);
3. neodređeni prilozi: **πού** negdje, **ποί** negdje (nekamo), **πώς**, **πῇ** nekako, **ποθέν** odnekut, **ποτέ** nekad;
4. partikule: γέ *quidem*, τέ *-que*, τοί doista, νύν dakle, πέρ veoma, πώ još, -δέ (kad je dodatak deiksama i kada označava smjer kretanja).

enklitike

ΞNKLIZA

…σ-σ-ό **ό** > …σ-σ-ό **σ**

ὀξύτονον

…σ-ό-σ **ό** > …σ-ό-σ **σ**

παροξύτονον

…σ-σ-ῶ **ό** > …σ-σ-ῶ **σ**

περισπώμενον

Enklitika **gubi** svoj akcenat ako stoji 1. iza oksitone, 2. iza paroksitone (ako je enklitika jednosložna), 3. iza perispomene

pravila enklize

i

…σ-ό-σ **σ-ό** > …σ-ό-σ **σ-ό**

παροξύτονον

Enklitika **zadržava** svoj akcenat ako stoji: 1. iza paroksitone (ako je enklitika dvosložna).

pravila enklize

…ό-σ-σ **ό** > …ό-σ-ό **σ**

προπαροξύτονον

…σ-ô-σ **ό** > …σ-ô-ό **σ**

προπεριισπώμενον

Enklitika **pomjera** svoj akcenat ako stoji 1. proparoksitone, 2. properispomene.

pravila enklize

k

1. ῾Η ὁμόνοιᾰ τῆς εὐδαιμονίᾱς πηγή ἐστίν. **2.** ῾Η ὁμόνοιᾰ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾱς ἐστίν. **3.** ῾Η ὁμόνοιᾰ ἐστὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾱς. **4.** ῾Η γῆ ἐστὶ σφαῖρᾰ. **5.** ῾Η γῆ σφαῖρᾰ ἐστίν. ⊓⊓⊓

1. ῾Η ὁμόνοιᾰ τῆς εὐδαιμονίᾱς πηγή ἐστῐ�theta;ν. **2.** ῾Η ὁμόνοιᾰ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾱς ἐστίν. **3.** ῾Η ὁμόνοιά ἐστῐ̈ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾱς. **4.** ῾Η γῆ ἐστῐ̈ σφαῖρᾰ̈. **5.** ῾Η γῆ σφαῖρά ἐστιν. ⊓⊓⊓

VRSTE RIJEČI

imenice
pridjevi
zamjenice
brojevi
član
glagoli
prilozi
predlozi
uzvici
veznici
rečce

promjenjive

nepromjenjive

vrste riječi

KONJUGACIJA

lice	prvo	drugo	treće
persōna	*prima*	*secunda*	*tertia*

broj	jednina	dvojina	množina
numerus	*singularis*	*dulalis*	*pluralis*

način	indikativ	konjunktiv	optativ	imperativ
modus	*indicatīvus*	*genitīvus*	*optatīvus*	*imperatīvus*

vrijeme	prezent	imperfekt	futur I	aorist	perfekt	plusvamp.	futur II
tempus	*praesens*	*imperfectum*	*futūrum I*	*aoristum*	*perfectum*	*plqfp.*	*futūrum II*

stanje	aktiv	pasiv	medij
genus	*actīvum*	*passīvum*	*medīum*

glagolske kategorije

PREZENAT

-ω	—	-ομεν
-εις	-ετον	-ετε
-ει	-ετον	-ουσι(ν)

promjena indikativa prezenta aktivnog tematskih glagola

εἰμί	–	ἐσμέν
εἶ	ἐστόν	ἐστέ
ἐστί(ν)	ἐστόν	εἰσί(ν)

[1] **Enklitika.**

promjena indikativa prezenta aktivnog atematskog gl. εἰμί

INFINITY

infinitiv prezenta aktivnog tematskih glagola

?

εἶναι

infinitiv prezenta aktivnog atematskog glagola εἰμί

DEKLINACIJA

rod ***genus***	muški *masculinum*	ženski *femininum*	srednji *neutrum*

broj ***numerus***	jednina *singularis*	dvojina *dulalis*	množina *pluralis*

padež ***casus***	nominativ *nominativus*	genitiv *genitivus*	dativ *dativus*	akuzativ *accusativus*	vokativ *vocativus*

imenske kategorija

KLAN

i

ὁ	ἡ	τό	τώ	τώ	τώ	οἱ	αἱ	τά
τοῦ	τῆς	τοῦ	τοῖν	τοῖν	τοῖν	τῶν	τῶν	τῶν
τῷ	τῇ	τῷ	τοῖν	τοῖν	τοῖν	τοῖς	ταῖς	τοῖς
τόν	τήν	τό	τώ	τώ	τώ	τούς	τάς	τά
ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ

promjena člana

A-OSNOVA

-η	-ᾱ	-αᾰ[1]
-ης	-αιν	-ῶν[2]
-ῃ	-αιν	-αις
-ην	-ᾱ	-ᾱς
-η	-ᾱ	-αᾰ[1]

[1] **Za akcenat kratko.**
[2] **Vazda persipomenon.**

promjena *ā*-osnova sa nom fsg na -η

α′

α′ Ἡ νίκη τιμὴν φέρει. **β′** Χαίρω τῇ τῆς νίκης τιμῇ. **γ′** Παιδείᾳ φέρει καὶ νίκην. **δ′** Αἱ τῶν στρατιῶν νῖκαῖ τὰς χώρᾱς φυλάττουσῐ̃ν. **ε′** Αἱ ἐπιστῆμαῖ τὰς ψυχὰς πλουτίζουσῐ̃ν. **ϛ′** Τῇ τύχῃ οὐ πιστεύομεν. **ζ′** Ἡ εἰρήνη τὰς τέχνᾱς τρέφει.

prevedi

i. *Victoria honōrem fert.* **ii.** *Victoriae honōre gaudeo.* **iii.** *Eruditio victoriam quoque fert.* **iv.** *Exercituum victoriae terras servant.* **v.** *Scientiae anĭmas locuplētant.* **vi**. *Fortūnae non credĭmus.* **vii.** *Pax artes nutrit.*

translatio

1. Pobjeda donosi čast. **2.** Radujem se časti pobjede. **3.** Vaspitanje donosi i (samu) pobjedu. **4.** Pobjede vojski (Vojne pobjede) čuvaju zemlje. **5.** Znanja bogate duše. **6**. Ne uzdamo se u sreću. **7.** Mir gaji umijeća.

prevod

i

-ᾱ	-ᾱ	-αᾰ[1]
-ᾱς	-αιν	-ῶν[2]
-ᾳ	-αιν	-αις
-ᾱν	-ᾱ	-ᾱς
-ᾱ	-ᾱ	-αᾰ[1]

[1] **Za akcenat kratko.**
[2] **Vazda persipomenon.**

promjena *ā*-osnova sa nom fsg na -ᾱ

β′

α′ Βίᾱ βίᾱν τίκτει. **β′** Ἡ ἱστορίᾱ διδάσκει. **γ′** Ἡ κωμῳδίᾱ καὶ τέρπει καὶ διδάσκει. **δ′** Ἡ δημοκρατίᾱ ἄρχει. **ε′** Μανθάνεις; Οὐ μανθάνω. **ϛ′** Αἱ ἀδικίαῐ τὰς ἔχθρᾱς τίκτουσιν. **ζ′** Ἡ τῶν στρατιῶν ἀνδρείᾱ ταῖς χώραις σωτηρίᾱν φέρει. **η′** Τῇ ἐργασίᾳ καὶ τῇ φιλεργίᾳ τὴν χώρᾱν πλουτίζομεν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Vis vim parit.* **ii.** *Historia docet.* **iii.** *Comoedia & delectat & docet.* **iv.** *Imperium pŏpulāre dominātur.* **v.** *Discisne? Non disco.* **vi.** *Injustitiae inimicitias pariunt.* **vii.** *Exertcituum virtus terris salūtem fert.* **viii.** *Terram industriā & sedulitāte divĭtem reddĭmus.*

translatio

1. Sila rađa silu. **2.** Istorija podučava. **3.** Komedija i raduje i podučava. **4.** Demokratija vlada. **5.** Učiš li? Ne učim. **6**. Nepravde rađaju neprijateljstva. **7.** Hrabrost vojski zemljama nosi spas. **8.** Radom i marljivošću bogatimo zemlju.

prevod

i

-ᾰ	-ᾱ	-αᾰ̯[1]
-ᾱς / -ης	-αιν	-ῶν[2]
-ᾳ / -ῃ	-αιν	-αις
-ᾰν	-ᾱ	-ᾱς
-ᾰ	-ᾱ	-αᾰ̯[1]

[1] **Za akcenat kratko.**
[2] **Vazda persipomenon.**

promjena *ā*-osnova sa nom fsg na -ᾰ

γ′

α′ Ἡ ἀνδρεία ἐστὶ ῥίζα τῆς δόξης. **β′** Τῇ ὁμονοίᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ φυλάττετε τὴν ἐλευθερίαν. **γ′** Αἱ Μοῦσαί εἰσι θεαὶ τῆς σοφίας. **δ′** Ἡ θάλαττά ἐστι πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας. **ε′** Ἡ μὲν ἀνδρεία νίκην καὶ δόξαν φέρει, ἡ δὲ δειλία φυγὴν καὶ ἧτταν. **ϛ′** Θαυμάζομεν τὴν τῶν μελιττῶν φιλεργίαν. **ζ′** Ἡ πεῖρα ἐπιστήμης καὶ σοφίας ἀρχή. **η′** Ἡ ἐγκράτεια σωφροσύνην ἐν τῇ ψυχῇ τίκτει. **θ′** Αἱ Μοῦσαι χαίρουσι ταῖς χορείαις καὶ ᾠδαῖς.

prevedi

i. *Virtus famae radix est.* **ii.** *Concordiā* & *virtūte libertātem servātis.* **iii.** *Musae sapientiae deae sunt.* **iv.** *Mare fons felicitātis est.* **v.** *Virtus victoriam famamque, timidĭtas vero fugam clademque fert.* **vi**. *Apium sedulitātem mirāmur.* **vii.** *Scientiae & sapientiae initium peritia.* **viii.** *Temperantia prudentiam anĭmae parit.* **ix**. *Musae chorēis cantibusque laetantur.*

translatio

1. Hrabrost je početak učenja. **2.** Slogom i hrabrošću čuvate slobodu. **3.** Muze su boginje hrabrosti. **4.** More je vrelo blagostanja. **5.** Hrabrost donosi pobjedu i čuvenje, a plašljivost bjekstvo i poraz. **6**. Divimo se marljivosti pčela. **7.** Iskustvo je početak znanja i mudrosti. **8.** Suzdržljivost rađa (stvara) skromnost u duši (skromnost duše, duševnu skromnost). **9**. Muze se raduju kolima i pjesmama.

prevod

i

-ᾱς	-ᾱ	-αῐ̆[1]
-ου	-αιν	-ῶν[2]
-ᾳ	-αιν	-αις
-ᾱν	-ᾱ	-ᾱς
-ᾱ	-ᾱ	-αῐ̆[1]

-ης	-ᾱ	-αῐ̆[1]
-ου	-αιν	-ῶν[2]
-ῃ	-αιν	-αις
-ην	-ᾱ	-ᾱς
-η/-ᾰ̆	-ᾱ	-αῐ̆[1]

[1] Za akcenat kratko.
[2] Vazda persipomenon.
[3] U imenicama na -της i imenima narodâ na -ης.

promjena *ā*-osnova sa nom fsg na -ᾱς i -ης

δ′

α′ Οἱ προδόταῐ τὴν ἥττᾰν τῇ στρατιᾷ φέρουσῐν. **β′** Εἰκότως κολάζομεν τὸν προδότην. **γ′** Τῷ νεανίᾳ πρέπει ἡ ἐγκράτειᾰ. **δ′** Ἡ τῶν ἐργατῶν φιλεργίᾱ τοῖς πολίταις ὠφέλειᾰν παρέχει. **ε′** Ἡ τέχνη τὸν τεχνίτην τρέφει. **ϛ′** Οἱ Κέλταῐ τὰς θύρᾱς τῶν οἰκιῶν οὐδέποτε κλείουσῐν. **ζ′** Ὀρέστην καὶ Πυλάδην θαυμάζομεν διὰ τὴν φιλίᾱν. 𐆖

prevedi

i. *Proditōres exercitui cladem ferunt.* **ii.** *Proditōrem merĭto punīmus.* **iii.** *Decet juvĕni temperantia.* **iv.** *Sedulĭtas operārum civĭbus emolumentum praebet.* **v.** *Artificem ars alit* (*Ars artifĭci alimentum*). **vi.** *Galli domōrum (domuum) portas numquam claudunt.* **vii.** *Orestem Pylademque amicitiae causā mirāmur.*

translatio

1. Izdajice donose poraz vojsci. **2.** Izdajicu s pravom kažnjavamo. **3.** Mladiću dolikuje umjerenost. **4.** Marljivost radnika (radnička marljivost) pruža korist (koristi) građanima. **5.** Umijeće umjetnika hrani. **6.** Kelti nikada ne zaključavaju vrata kuća (kućna vrata). **7.** Divimo se Orestu i Piladu zbog (sc. njihovog) prijateljstva.

prevod

1

1. U Atini cvatu nauke i umijeća. **2.** Radom povećavamo blagostanje. **3.** Pravda je početak prijateljstva. **4.** U bici ne spasava vojsku bijeg nego hrabrost. **5.** Iskustvom povećavaš znanje. **6.** Pobjeda je izvor slave i časti. **7.** Snaga vojske je izvor slobode. **8.** Ne izbjegavaj rad! **9.** Ljubite i čuvajte slobodu! **10.** Divi se čuvenju Atine!

μετάφραζε

α′ Ἐν ταῖς Ἀθήναις ακμάζουσῐν αἱ ἐπιστῆμαῐ̈ καὶ αἱ τέχναῐ̈. **β′** Τῇ ἐργασίᾳ αὐξάνομεν τὴν εὐδαιμονίᾱν. **γ′**·Ἡ διακοσύνη τῆς φιλίᾱς ἀρχή ἐστῐ� ν. **δ′** Ἐν τῇ μάχῃ τὴν στρατιὰν σῴζει ἡ ἀνδρείᾱ, οὐχ ἡ φυγή. **ε′** Τῇ πείρᾳ αὐξάνεις τὴν ἐπιστήμην. **ϛ′** Ἡ νίκη ἐστὶ πηγὴ τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς. **ζ′** Ἡ τῆς στρατιᾶς ῥώμη ἐστὶ πηγὴ τῆς ἐλευθερίᾱς. **η΄** Μὴ φεῦγε τὴν ἐργασίᾱν. **θ΄** Στέργετε καὶ φυλάττετε τὴν ἐλευθερίᾱν. **ι΄** Θαύμαζε τὴν τῶν Ἀθηνῶν δόξᾰ̈ν.

μετάφρασῐ̈ς

i

-ᾶ	-ᾶς	-ᾶ	-αῖ
-ᾶς	-οῦ	-αῖν	-ῶν
-ᾷ	-αῖν	-αῖς	
-ᾶν	-ᾶ	-ᾶς	
-ᾶ	-ᾶ	-αῖ	

-ῆ	-ῆς	-ᾶ	-αῖ
-ῆς	-οῦ	-αῖν	-ῶν
-ῇ	-αῖν	-αῖς	
-ῆν	-ᾶ	-ᾶς	
-ῆ	-ᾶ	-αῖ	

promjena stegnutih *ā*-osnova

ε′

α′· Αἱ Ἀθῆναῖ ἐπωνυμίᾱν ἔχουσῖν ἀπὸ Ἀθηνᾶς τῆς θεᾶς. **β′·** Θαλῆν μὲν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ θαυμάζομεν, Ἀπελλῆν δὲ ἐπὶ τῇ γραφικῇ. **γ′·** Οἱ ναῦταῖ τῷ βοῤῥᾷ θύουσῖν. **δ′·** Ἑρμῆν τῆς παλαίστρᾱς εὑρετὴν λέγουσῖν.

prevedi

i. *Athēnae nomen ducunt a dea Athēna.* **ii.** *Thalem (Thalētem) sapientiae, Apellem vero pingendi causā mirāmur.* **iii.** *Nautae sacra boreae faciunt.* **iv.** *Mercurium palaestrae inventōrem dicunt.*

translatio

1. Atina zove se po boginji Atenu. **2.** Talesu se divimo zbog mudrosti, a Apelu zbog slikanja. **3.** Mornari prinose žrtve sjevernom vjetru. **4.** Hermesa nazivaju izumiteljem palestre.

prevod

ς′

ΑΘΗΝΑΙ, ΣΠΑΡΤΗ, ΘΗΒΑΙ. Ἀθῆναί εἰσῐν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ Σπάρτη ἐν τῇ Λακωνικῇ καὶ Θῆβαι ἐν τῇ Βοιωτίᾳ. Αἱ Μοῦσαῖ καὶ αἱ τέχναῖ εἰσὶν ἐν τιμῇ ἐν ταῖς Ἀθήναις, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν ταῖς Θήβαις. Ἡ δὲ Σπάρτη τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ πειθαρχίᾳ καὶ τῇ καρτερίᾳ διαφέρει, καὶ θαυμάζομεν τὴν Λεωνίδου τελευτὴν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις. Αἱ δὲ Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινώνδου νῖκαῖ φέρουσῐ Θήβαις δόξᾰν καὶ τιμήν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

ATHENAE, SPARTA, THEBAE. Athēnae in Attĭca sunt, Thebae in Boeotia, Sparta autem in Laconĭca. Musae & artes in honōre habentur Athenis, haud vero Thebis. Sparta autem virtūte oboedientiāque patientiāque differt & Leonĭdae in Thermopylis mortem mirāmur. Epaminondae Pelopidaeque victoriae Thebis famam & honōrem ferunt. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

ATINA, SPARTA, TEBA. Atina je u Atici, Sparta u Lakonici, Teba u Beotiji. Muze i umijeća na cijeni su u Atini, ne (i) u Tebi. Sparta se pak razlikuje hrabrošću, poslušnošću i ustrajnošću, i (sc. mi) se divimo Leonidinoj smrti u Termopilima. Pobjede Epaminonde i Pelopide (Epami-nondine i Pelopidine pobjede) donose Tebi čuvenje i čast.

prevod

2

1. Spartanci strogo vaspitavaju mladiće. **2.** Vojniku dolikuje hrabrost, a učeniku marljivost. **3.** Plodnost zemlje povećava blagostanje građana. **4.** Izvori ponajviše izbijaju iz zemlje. **5.** Dužnost učenika je da maljivo uči. **6.** U Atini naročito poštuju boginju Atenu. **7.** Građani se dive hrabrosti vojnikâ.

μετάφραζε

α′· Οἱ Σπαρτιᾶταῐ̈ ἰσχυρῶς παιδεύουσῐ̈ τοὺς νεανίᾱς. **β′·** Τῷ μὲν στρατιώτῃ πρέπει ἡ ἀνδρείᾱ, τῷ δὲ μαθητῇ ἡ φιλεργίᾱ. **γ′·** Ἡ τῆς γῆς εὐφορίᾱ αὐξάνει τὴν τῶν πολιτῶν εὐδαιμονίᾱν. **δ′·** Αἱ πηγαὶ μάλιστᾰ ἐκ τῆς γῆς ἀνατέλλουσῐν. **ε′·** Τοῦ μαθητοῦ ἐστῐ̈ σπουδαίως μανθάνειν. **ϛ′·** Ἐν ταῖς Ἀθήναις διαφερόντως θεραπεύουσῐν Ἀθηνᾶν τὴν θεάν. **ζ′·** Οἱ πολῖταῐ̈ θαυμάζουσῐ̈ τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀνδρείᾱν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐ̈ς

PREZENAT

i

-ομαῐ̆[1]	—	-ομεθᾰ́
-ῃ / -ει	-εσθον	-εσθε
-εταῐ̆[1]	-εσθον	-ονταῐ̆[1]

[1] **Za akcenat kratko.**

promjena indikativa prezenta mediopasivnog tematskih glagola

6-0 5 NOV

-ος	-ω	-οῐ̆ [1]
-ου	-οιν	-ων
-ῳ	-οιν	-οις
-ον	-ω	-ους
-ε	-ω	-οῐ̆ [1]

[1] **Za akcenat kratko.**

*** Feminina *o*-osnovâ: ἄμπελος, Αἴγυπτος, βίβλος, Δῆλος, ἤπειρος, νῆσος, νόσος, Κόρινθος, ὁδός, παρθένος, τάφρος, ψῆφος, itd.**

promjena *o*-osnovâ živog (muškog i ženskog) roda sa nom sg na -ος

ζ′

α′ Ὕπνος ἀδελφός ἐστῐ θανάτου. **β′** Ὁ χρόνος τῶν ἀνθρώπων διδάσκαλός ἐστῐν. **γ′** Ἡ νίκη δόξᾰν τοῖς στρατηγοῖς φέρει. **δ′** Οἱ ἰατροὶ τὰς νόσους θεραπεύουσῐν. **ε′** Ἡ σοφίᾱ τοῖς ἀνθρώποις τῆς εὐδαιμονίᾱς πηγή ἐστῐν. **ς′** Τοῖς τοῦ φίλου λόγοις πολλάκῐς οὐ πιστεύομεν. **ζ′** Ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ὁ δῆμος πολιτεύεταῐ. **η′** Πλοῦτος βάσανός ἐστῐ τῶν τοῦ ἀνθρώπου τρόπων.

prevedi

i. *Somnus mortis gemellus est.* **ii.** *Tempus homĭnum magister est.* **iii.** *Victoria imperatorĭbus gloriam fert.* **iv.** *Medĭci morbos sanant.* **v.** *Hominĭbus sapientia felicitātis fons est.* **vi.** *Verbis amīci saepe non credĭmus.* **vii.** *Pŏpŭlus in democratia rem publĭcam gerit.* **viii.** *Opulentia homĭnis morum* (*morum humanorum*) *coticŭla est.*

translatio

1. San je brat smrti. **2**. Vrijeme je učitelj ljudi (čovječanstva). **3**. Pobjeda vojskovođama donosi slavu. **4**. Ljekari liječe bolesti. **5.** Za ljue je mudrost vrelo sreće. **6**. Čest one vjerujemo riječima prijatelja (prijateljevim riječima). **7**. U demokratiji vlada narod. **8**. Bogatstvo je kamen kušnje navada čovjeka (ljudskih navada). (Bogatstvo kuša ljudske navade.)

prevod

i

-ον	-ω	-ᾰ́[1]
-ου	-οιν	-ων
-ῳ	-οιν	-οις
-ον	-ω	-ᾰ
-ον	-ω	-ᾰ

[1] ***Neutra pluralia gaudent verbo singulari*. (Τὰ ζῷᾰ τρέχει.)**

promjena *o*-osnovâ srednjeg roda sa nom sg na -ov

η′

α′ Ἡ Αἴγυπτός ἐστῐ δῶρον τοῦ Νείλου ποταμοῦ. **β′** Ἀμοργὸς καὶ Πεπάρηθος αἱ νῆσοῐ οἶνον καὶ σῖτον καὶ ἔλαιον φέρουσῐν. **γ′** Τὰ τῶν ἐχθρῶν δῶρᾰ βλάπτει. **δ′** Τὰ δένδρᾰ κόσμος ἐστὶ τῶν ἀγρῶν. **ε′** Λόγος εἴδωλον τῶν ἔργων ἐστίν. **ϛ′** Ὁ ὕπνος τῆς νόσου φάρμακόν ἐστῐν. **ζ′** Λόγον τὰ ζῷᾰ οὐκ ἔχει. **η′** Τὸν χρόνον φάρμακον λέγουσῐ τῆς λύπης. **θ′** Ἐκ τῶν φυτῶν τὰ φάρμακᾰ λαμβάνεταῐ.

prevedi

i. *Aegyptus Nili flumĭnis donum est.* **ii.** *Amorgi & Peparēthi insŭlae vinum, frumentum oleumque ferunt.* **iii.** *Inimicōrum dona nocent.* **iv.** *Arbŏres agrōrum ornamenta sunt.* **v.** *Verbum opĕris simulacrum est.* **vi.** *Somnus morbi remedium est.* **vii.** *Animalĭbus sententia non est.* **viii.** *Tempus dolōris remedium dicunt.* **ix.** *Medicamenta e plantis sumuntur.*

translatio

1. Egipat je dar rijeke Nila. **2.** Ostrva Amorg i Peparet donose vino, žito i ulje (rađaju vinom, žitom i uljem). **3.** Darovi neprijatelja (Neprijateljski darovi) шкоде. **4.** Drveće je ukras polja. **5.** Riječ je sjenka djelâ. **6.** San je lijek bolesti (liječi bolest). **7.** Životnje nemaju govor (ne govore). **8.** Vrijeme nazivaju lijekom protiv žalosti. **9.** Lijekovi uzimaju se iz biljaka.

prevod

3

1. U Sparti je veliko mnoštvo robova. **2.** Slobodu ljube i ljudi i životinje. **3.** Drveće se poznaje po plodovima. **4.** Rad je za čovjeka čast. **5.** Nesloga škodi narodu. **6.** Ljekari spasavaju ljudima život. **7.** Od loze seljaci dobivaju vino. **8.** U bolesti i san liječi. **9.** Iz knjige čitaš priču. **10.** Učitelj je učenikov prijatelj.

μετάφραζε

α′ Ἐν τῇ Σπάρτῃ τῶν δούλων ἀφθονίᾱ ἐστίν. **β′** Τὴν ἐλευθερίᾱν στέργουσῐ̈ καὶ οἱ ἄνθρωποῐ̈ καὶ τὰ ζῷᾰ̈. **γ′** Τὰ δένδρᾰ̈ ἐκ τῶν καρπῶν γιγνώσκεταῐ̈. **δ′** Ὁ πόνος τῷ ἀνθρώπῳ τιμή ἐστῐ̈ν. **ε′** Ἡ διαφορὰ βλάπτει τῷ δήμῳ. **ς′** Οἱ ἰατροὶ βίον τοῖς ἀνθρώποις σῴζουσῐ̈ν. **ζ′** Οἱ γεωργοὶ ἐκ τῆς ἀμπέλου οἶνον λαμβάνουσῐ̈ν. **η′** Ἐν τῇ νόσῳ καὶ ὁ ὕπνος θεραπεύει. **θ′** Ἐκ τῆς βίβλου μῦθον ἀναγιγνώσκεις. **ι′** Ὁ διδάσκαλός ἐστῐ̈ μαθητοῦ φίλος. □

μετάφρασῐ̈ς

IMPREEKAT

i

ἦν / ἦ	–	ἦμεν
ἦσθα	ἦστον	ἦτε / ἦστε
ἦν	ἤστην	ἦσαν

promjena imperfekta aktivnog atematskog gl. εἰμί *sum*, *biti*

θ′

ΓΕΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΙΠΠΟΣ. Γεωργός, ἕως μὲν πόλεμος ἦν, ἵππον τρέφει χόρτῳ καὶ σίτῳ καὶ συνεργὸν ἔχει ἐν τοῖς τοῦ πολέμου πόνοις καὶ κινδύνοις καὶ πολλάκῐς ὁ ἵππος τὸν γεωργὸν σῴζει. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον ὁ γεωργὸς τῷ ἵππῳ παραβάλλει καλάμους ὡς τοῖς ὄνοις. Ἐπεὶ δὲ πάλῐν πόλεμος ἦν, καὶ κίνδυνος ἥκει τῶν πολεμίων, ὁ μὲν γεώργὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν ἵππον, ὁ δὲ ἵππος ἀεὶ καταπίπτει. Τὸ τελευταῖον ὁ ἵππος λέγει πρὸς τὸν γεωργόν· πῶς, ὦ ἄνθρωπε, πάλῐν ἐξ ὄνου ἵππον ἐθέλεις ἔχειν; ⊓⊓⊓

AGRICŎLA & EQVVS. AGRICŎLA EQVVSQVE. *Agricŏla belli equum faeno tritĭcoque pascit (sc. eum)que in calamitatĭbus & pericŭlis belli adjutōrem habet et saepe equus agricŏlam servat. Bello autem confecto, agricŏla equo harundĭnem objĭcit, velŭt asĭnis. Cum vero bellum denuo ortum est, agrĭcola, non absente inimicōrum pericŭlo, equum conscendit; equus autem (sc. in terram) decĭdit. Postrēmo dicit equus agricŏlae: Quomŏdo vis, o homo, ab asĭno equum recipĕre?*

translatio

ZEMLJORADNIK I KONJ. Zemljoradnik, dok je trajao rat, hrani konja sijenom i pšenicom i ima (sc. ga) za pomoćnika u mukama i pogiblima rata (u ratnim mukama i pogiblima) i konj često spasava zemljoradnika. Ali, nakon rata, zemljoradnik konju daje trsku, kano magarcima. No, kad je opet počeo rat i pojavila se opasnost od neprijatelja, zemljoranik će da uzjaši konja, kad ono konj vazda pada. Najzad kaže konj zemljoradniku: 'Kako hoćeš, čovječe, od magarca natrag dobiti konja'.

prevod

6-0 5 NOV

promjena stegnutih *o*-osnovâ muškog i srednjeg roda

-ọm	-ọ	-ọ̄
-ọmọ	-ọ	-ọ̄
-ọmọ	-ọ	-ọ̄

-ọm	-ọ	-ọ̄
-ọmọ	-ọ	-ọ̄
-ọmọ	-ọ	-ọ̄

ι′

α′· Ἐν μὲν τῷ πλῷ ὁ κυβερνήτης, ἐν δὲ τῷ βίῳ ὁ νοῦς φέρει σωτηρίᾱν. **β′·** Ῥώμη ἄνευ νοῦ ὁμοίως ἄχρηστός ἐστῐ̃ν ὥσπερ ἵππος ἄνευ χαλινοῦ. **γ′·** Τὰ τῶν νεκρῶν ὀστᾶ ἐν τοῖς ἄντροις εὑρίσκομεν. **δ′·** Αἱ παρθένοῐ̈ ἐν κανοῖς τοὺς καρποὺς πρὸς τὸν βωμὸν φέρουσῐ̃ν. ⏑⏑⏑⏑

prevedi

i. *In navigatione gubernātor, mens autem in vita salūtem fert.* ***ii.*** *Vis sine sententia inutĭlis est perinde ac equus sine habēna.* ***iii.*** *Cadavĕrum ossa in specŭbus reperīmus.* ***iv.*** *Puellae fructus in canistris ad aram ferunt.*

prevod

1. Na plovidbi (na moru) spas donosi (spasava) kormilar, a u životu razum. **2.** Snaga bez razuma nekorisna je kao i konj bez uzde. **3.** Kosti mrtvaka (Mrtvačke kosti) nalazimo u pećinama. **4.** Djevojke nose plodove u korpama na žrtvenik.

translatio

ΑΤΤΙΚΑ

i

-ως	-ω	-ῳ
-ω	-ῳν	-ων
-ῳ	-ῳν	-ῳς
-ων[1]	-ω	-ως
-	-	-

[1] Ili -ω. (Tako Ἄθως, λαγώς, Κέως, Κῶς, Μίνως, Τέως.) Isključivo -ω ima ἔως.

atička promjena

ια′

α′· Ὁ ἀετὸς θηρεύει νεβροὺς καὶ λαγώς. **β′·** Ὁ ἥλιος τὴν ἕω ἄγγελον ἔχει. **γ′·** Οἱ Σκύθαῖ τοῖς θεοῖς οὔτε βωμοὺς οὔτε νεὼς κατασκευάζουσῖν. **δ′·** Ἐν Κνωσῷ ἐστῖ τὰ βασίλειᾰ Μίνω. ⊓⊓⊓

i. *Aquĭla captat dammas & lepores*. **ii.** *Sol aurōram nuntium habet*. **iii.** *Scythae dis neque aras neque fana exaedificant*. **iv.** *Gnos(s)i domus regia Minōis (Minōnis) est*. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Orao lovi srndaće i zečeve. **2.** Sunce ima zoru za glasnika (glasnicu). **3.** Skiti bogovima ne prave niti žrtvenike niti hramove. **4.** Minosov dvor nalazi se u Knososu.

prevod

05-18-PRIDE VI

i

-ος	-ᾱ	-ον
-ου	-ᾱς	-ου
-ῳ	-ᾳ	-ῳ
-ον	-ᾱν	-ον
-ε	-ᾱ	-ον

-ω	-ᾱ	-ω
-οιν	-αιν	-οιν
-οιν	-αιν	-οιν
-ω	-ᾱ	-ω
-ω	-ᾱ	-ω

-οῐ	-αῐ	-ᾰ
-ων	-ων	-ων
-οις	-αις	-οις
-ους	-ᾱς	-ᾰ
-οῐ	-αῐ	-ᾰ

Nom fsg -η, gen fsg -ης, dat fsg -ῃ, acc fsg -ην, voc fsg -η iza korijenâ koji ne završavaju na ε, ι, ρ.

promjena pridjevâ *o*- i *a*-osnovâ sa 3 završetka

i

-ος	-ον
-ου	-ου
-ῳ	-ῳ
-ον	-ον
-ε	-ον

-ω	-ω
-οιν	-οιν
-οιν	-οιν
-ω	-ω
-ω	-ω

-οῖ	-ᾶ
-ων	-ων
-οις	-οις
-ους	-ᾶ
-οῖ	-ᾶ

promjena pridjevâ *o*- i *a*-osnovâ sa 2 završetka

ιβ′

α′· Οἱ κροκόδειλοῖ τίκτουσῖν ᾠὰ τοῖς χηνείοις παραπλήσιᾰ. **β′·** Ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ. **γ′·** Οἱ Ἰωνικοὶ ἰατροὶ τὴν ἐπιληψίᾱν ἱερὰν νόσον ὀνομάζουσῖν. **δ′·** Τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην θαυμάζουσῖν οἱ πολῖταῖ. **ε′·** Οἱ ἔλαφοῖ καὶ οἱ λαγῲ ἐλαφροί εἰσῖν. ⊓⊓⊓

i. *Crocodīli pariunt ova* (*sc. illis*) *anserīnis similia*. **ii.** *Vita inexaminā̆ta homĭni vivenda non est*. **iii.** *Medĭci Jonĭci (Jonicōrum medĭci) morbum comitiālem sacrum appellant*. **iv.** *Milĭtem praestantem cives mirantur*. **v.** *Cervi & lepŏres celĕres sunt*. ⊓⊔⊓⊔⊓⊔

1. Krokodili legu jaja nalik (sc. onim) guščijim. **2.** Neistražen život za čovjeka nije vredan življenja. **3.** Jonski ljekari padavicu nazivaju svetom bolešću. **4.** Valjanom vojniku građani se dive. **5.** Jeleni i zečevi su brzi.

prevod

ιγ′

α′· Παλαιά ἐστῐν ἡ ῾Ελληνικὴ γλῶττᾰ. **β′·** Οἱ τοῦ Λεωνίδου στρατιῶταῐ̈ ἀνδρεῖοῐ̈ ἦσᾰ̈ν. **γ′·** ᾿Ισχυρὰ ἦν τῶν νεανιῶν παιδείᾱ παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις. **δ′·** Κακοὺς φέρουσῐ̈ καρποὺς οἱ κακοὶ λόγοῐ̈. **ε′·** Τοῖς ἀνδρείοις ἀθάνατος ἕπεταῐ̈ δόξᾰ. **ϛ′·** Κακαὶ βίβλοῐ̈ φέρουσῐ̈ βλάβην.

prevedi

i. *Vetus est lingua Graeca (Graecorum lingua).* **ii.** *Leonĭdae milĭtes fortes erant.* **iii.** *Sevēra erat juvĕnum institutio apud Lacedaemonios.* **iv.** *Mălos ferunt fructus verba măla.* **v.** *Fortes immortālis fama sequĭtur.* **vi.** *Libri măli noxam ferunt* (*nocent*). ⊓⊓⊓

i. Grčki jezik star je. **ii.** Vojnici Leonide (Leonidini vojnici) bijahu hrabri. **iii.** Kod Spartanaca vaspitanje mladića bijaše strogo. **iv.** Loše riječi nose loše plodove. **v.** Hrabre (sc. ljude) prati besmrtna slava. **vi.** Loše knjige donose štetu (štete, škode). ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevod

I

i. *Historia est magistra vitae.* **ii.** *Discordia pŏpŭlo nocet.* **iii.** *Pŏpŭle, concordiā amīcos delectas, inimīcos autem terres.* **iv.** *Magister puĕrum & puellam bonis libris edūcat.* **v.** *Bella vicos delent.* **vi.** *Aegrōti consiliis medicōrum parent.* **vii.** *Viro aegro consilia medĭci necessaria sunt.* **viii.** *Libertātem & homĭnes & bestiae amant.*

μετάφραζε

α΄ Ἡ ἱστορίᾱ διδάσκαλος τοῦ βίου ἐστίν. **β΄** Ἡ διαφορὰ τῷ δήμῳ βλάπτει. **γ΄** Ὦ δῆμε, τοὺς μὲν φίλους τῇ ὁμονοίᾳ τέρπεις, τοὺς δὲ πολεμίους ταράττεις. **δ΄** Ὁ διδάσκαλος τὸν κόρον καὶ τὴν κόρην ταῖς ἀγαθαῖς βίβλοις παιδεύει. **ε΄** Οἱ πόλεμοῐ τὰς κώμᾱς ἐξαλείφουσῐν. **ϛ΄** Οἱ ἄρρωστοῐ ταῖς τῶν ἰατρῶν βουλαῖς πείθονταῐ. **ζ΄** Τῷ ἀρρώστῳ αἱ τῶν ἰατροῦ βουλαὶ ἀναγκαῖαί εἰσῐν. **η΄** Τὴν ἐλευθερίᾱν καὶ οἱ ἄνθρωποῐ καὶ τὰ ζῷᾰ στέργουσῐν (στέργει). ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐς

4

1. Marljivi radnici u zoru polaze na posao. **2**. Život roba pun je nevolja. **3**. Kod Atinjana vijenac bijaše nagrada dobrih građana. **4**. Kosti mrtvaka čuvaju se u grobu. **5**. Orao lovi zeca. **6**. Govor je slika misli. **7**. Dobri ljekari liječe i teške bolesti. **8**. Besmrtna je slava pjesnika Homera.

μετάφραζε

α′ Οἱ σπουδαῖοῐ̈ ἐργάταῐ̈ τρέπονταῐ̈ ἐπὶ ἔργᾰ̈ ἅμα τῇ ἕῳ. **β′** Ὁ τοῦ δούλου βίος μεστός ἐστῐ̈ τῶν ἀτυχιῶν. **γ′** Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ στέφανος ἦν ἆθλον τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν. **δ′** Τὰ τῶν νεκρῶν ὀστᾶ ἐν τῷ τάφῳ φυλάττεταῐ̈. **ε′** Ὁ ἀετὸς θηρεύει τὸν λαγώ(ν). **ϛ′** Ὁ λόγος τῶν γνωμῶν κάτοπτρόν ἐστῐ̈ν. **ζ′** Οἱ ἀγαθοὶ ἰατροὶ καὶ τὰς χαλεπὰς νόσους θεραπεύουσῐ̈ν. **η′** Δόξᾰ̈ Ὁμήρου τοῦ ποιητοῦ ἀθάνατός ἐστῐ̈ν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐ̈ς

ιδ′

Περι της Αιγυπτου. Ἡ Αἴγυπτος μάλᾰ εὔκαρπος χώρᾱ ἐστίν. Τὴν δὲ εὐκαρπίᾱν τῷ Νείλῳ ποταμῷ ὀφείλει. Ὁ γὰρ Νεῖλος κατ᾽ ἐνιαυτὸν οὐ μόνον τοὺς ἀγροὺς κατακλύζει, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁδούς. Τότε ὁ Νεῖλος πόντῳ ὅμοιός ἐστῐν. Μόνον οἱ λόφοῐ ὥσπερ νῆσοῐ ἐξέχουσῐν. Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν ἡ Αἴγυπτος σῖτον φέρει ἄφθονον. Εἰκότως οὖν τὴν Αἴγυπτον οἱ παλαιοὶ τοῦ Νείλου δῶρον λέγουσῐν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

De Aegypto. *Aegyptus terra fertilissĭma est. Fertilitātem Nilo flumĭni debet. Quotannis enim Nilus aquis non solum agros sed etiam vias obruit. Tum Nilus mari simĭlis est. Exstant tantum colles velut insulae (insulārum instar). Terrā aquis obrutā, Aegyptus copiam frumenti fert. Merĭto igĭtur vetĕres Aegyptum Nili donum appellant.* ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

O EGIPTU. Egipat je veoma plodna zemlja. Plodnost duguje rijeci Nilu. Naime, svake godine Nil poplavljuje ne samo polja nego i putove. Tada je Nil sličan moru (налик на море). Strše samo brežuljci poput ostrva. Nakon poplave Egipat donosi mnogo žita. S pravom, dakle, stari nazivaju Egipat darom Nila (Nilovim darom).

prevod

i

-οῦς	-ᾶ	-οῦν
-οῦ	-ᾶς	-οῦ
-ῷ	-ᾷ	-ῷ
-οῦν	-ᾶν	-οῦν
-	-	-

-ώ	-ᾶ	-ώ
-οῖν	-αῖν	-οῖν
-οῖν	-αῖν	-οῖν
-ώ	-ᾶ	-ώ
-	-	-

-οῖ	-αῖ	-ᾶ
-ῶν	-ῶν	-ῶν
-οῖς	-αῖς	-οῖς
-οῦς	-ᾶς	-ᾶ
-	-	-

Nom fsg -ῆ, gen fsg -ῆς, dat fsg -ῇ, acc fsg -ῆν iza korijenâ koji ne završavaju na ε, ι, ρ.

promjena stegnutih pridjevâ *o*- i *a*-osnovâ sa 3 završetka

i

-οῐ	-οᾰ
-ωv	-ωv
-οις	-οις
-ους	-οᾰ
-	-

-ω	-ω
-οιv	-οιv
-οιv	-οιv
-ω	-ω
-	-

-ους	-ουv
-ου	-ου
-ῳ	-ῳ
-ουv	-ουv
-	-

promjena stegnutih pridjevâ *o*- i *a*-osnovâ sa 2 završetka

i

-εως	-εων
-εω	-εω
-εῳ	-εῳ
-εων	-εων
-	-

-εω	-εω
-εῳν	-εῳν
-εῳν	-εῳν
-εω	-εω
-	-

-εῳ	-εα
-εων	-εων
-εῳς	-εῳς
-εως	-εα
-	-

Izuzev πλέως koji ima f πλέᾱ koji se mijenja po a-osnovama. (Ali, gen fpl πλέων!)

promjena atičkih pridjevâ

ιε′

α′ Οἱ λαγῴ εἰσῐ πλέῳ φόβου. **β′** Νεῦρᾰ μὲν καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων φθαρτά ἐστῐν, ὁ δὲ νοῦς ἀθάνατος. **γ′** Ἐν τοῖς παλαιοῖς νεᾠς ἐνδόξων τεχνιτῶν ἔργᾰ ἐστίν. **δ′** Ἡ ἱερὰ ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς Ἐλευσινίους φέρει. **ε′** Οἱ ὅμοιοῐ τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσῐν. **ϛ′** Ὕπνος καὶ θάνατός εἰσῐ διδύμω ἀδελφώ.

prevedi

i. *Lepŏres timōris pleni sunt.* **ii.** *Homĭnum nervi ossaque corruptibilia sunt, intellectus autem immortālis.* **iii.** *In templis antīquis inclitōrum artificum opĕra sunt.* **iv.** *Via sacra ab Athēnis ducit Eleusin.* **v.** *Simĭles similĭbus benevŏli sunt.* **vi.** *Somnus & mors gemĭni sunt fratres.* ⊓⊔

translatio

i. Zečevi su puni straha (veoma plahi). **ii.** Kosti i tetive ljudi (Ljudske kosti i tetive) propadljive su, a um (sc. ljudi) ljudi (ljudski um) besmrtan. **iii.** U starim hramovima nalaze se djela slavnih umjetnika. **iv.** Sveti put vodi iz Atine u Eleusinu. **v.** Slični su sličnima skloni. **vi.** San i smrt su braća blizanci.

prevod

ιϛ′

Τα των Αθηνων μνημεια. Ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἄκρᾱ πέτρᾱ ἐστὶν ἐν τῷ τοῦ Ἰλισσοῦ πεδίῳ. Ἐπὶ δὲ τῇ πέτρᾳ ἐστὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τὸ τοῦ Φειδίου ἔργον ἐλεφάντινον, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἔστι καὶ ἐν Ἀθήναις παντοδαπὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργᾰ, τὸ Λύκειον καὶ τὸ Θησεῖον καὶ ἡ Ἀκαδήμειᾰ καὶ ἡ Ποικίλη στοὰ καὶ ἱερὰ θαυμαστά.

prevedi

ATHENĀRVM MONVMENTA. Athenārum arx in Ilissi campo est. In arce vero aedes sunt Athēnae & in aedĭbus (sc. ipsa) Athēna, illud Pheidiae opus eburneum. Sunt Athĕnis & varia artificum opĕra, Lycēum, Thesēum, Academia, Varia Portĭcus & templa mirabilia. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

SPOMENICI ATINE (ATINSKI SPOMENICI). Akropolj Atine (Atinski akropolj) nalazi se u dolini (sc. rijeke) Ilisa. Na akropolju se pak nalazi svetilište Atene (Atenino svetilište), a, u svetilištu, (sc. sama) Atena, rad Fidije (Fidijin rad) od slonovače. U Atini nalaze se i različia djela umjetnika (umjetnička djela), Licej, Tezej, Akademija, Šareni trijem i divljenja vrijedni hramovi.

prevod

ιζ′

Περι των κακων. Ἀνθρώπων ἕκαστος δύο πήρᾱς φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δ᾽ ὄπισθεν· μεστὴ δὲ κακῶν ἐστῐ̃ν ἑκατέρᾱ· ἀλλ᾽ ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δ᾽ ὄπισθεν τῶν ἰδίων. Διὸ οἱ ἄνθρωποῐ̃ τὰ μὲν ἴδιᾰ̆ κακὰ ἐν ὀφθαλμοῖς οὐκ ἔχουσῐ̃ν, τὰ δ᾽ ἀλλότριᾰ̆ ἀεὶ βλέπουσῐ̃ν. ⊓⊓⊓

De mălis. Homĭnum quisque duo fert saccos, anteriōrem posterioremque (unum a fronte, altĕrum a tergo). Utervis (sc. saccus) mălōrum plenus est: alienōrum (ille) anterior, ipsōrum vero (ille) posterior. Qua de causa homĭnes sua ante ocŭlos măla non habent & aliēna semper vident.

translatio

O ZLIMA. Svaki čovjek napose nosi dvije torbe, prednju i stražnju (jednu sprijeda, drugu straga). I jedna i druga (sc. torba) puna je zala: (ona) prednja tuđih, (ona) stražnja sopstvenih. Zato ljudi svoja zla nikada nemaju pred očima, a tuđa vazda опажајy. П

prevod

ιη΄

Περι του εν τηι αμπελωι θησαυρου. Γεωργός τις καταλύει τὸν βίον. Ἤκουσῖν οὖν οἱ υἱοί. Ὁ γεωργὸς λέγει πρὸς τοὺς υἱούς· ἐγὼ μέν, ὦ φίλα τέκνα, ἤδη ἀποθνῄσκω, ὑμῖν δὲ τὴν ἄμπελον καταλείπω. Ἐν τῇ ἀμπέλῳ θησαυρός ἐστῖν. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ γεωργοῦ θάνατον οἱ νεανίαῖ τὴν ἄμπελον ὀρύττουσῖ μετὰ πόνου καὶ καμάτου. Τὸν μὲν θησαυρὸν οὐχ εὑρίσκουσῖν, ἡ δ᾽ ἄμπελος συχνοὺς καὶ καλοὺς καρποὺς τοῖς υἱοῖς φέρει. Γιγνώσκουσιν οἱ υἱοί, ὅτῖ ὁ κάματος θησαυρός ἐστῖ τοῖς ἀνθρώποις. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

DE THESAVRO IN VINEA. Rustĭcus quidam anĭmam dissolvit. Adsunt ideo libĕri. Rustĭcus libĕris dicit: Ego, cari nati, jam morior vobisque vineam lego. In vinea thesaurus est! Rustĭco mortuo, juvĕnes vineam magno cum labore fodiunt sed thesaurum non inveniunt. Vinea autem fructus multos pulchrosque fert. Cognoscunt libĕri labōrem homĭnibus thesaurum esse.

translatio

O BLAGU U VINOGRADU. Neki zemljoradnik rastaje se od života. Zato (sc. mu) dolaze sinovi. Zemljoradnik kaže sinovima: ‘Ja, draga djeco, već umirem, a vama ostavljam vinograd’. U vinogradu se nalazi blago! Nakon smrti zemljoradnika (zemljoradnikove smrti) mladići uz veliki napor kopaju po vinogradu. Ne nalaze blago, ali vinograd donosi mnoge lijepe plodove (sc. zemljoradnikovim) sinovima. (Sc. zemljoradnikovi) sinovi uviđaju da je trud za čovjeka blago. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevod

T-OSNOVA

i

-ς	-ø	-ε	-ες	-ᾰ
-ος[1]		-οιν[1]	-ων[1]	
-ῠ[1]		-οιν[1]	-σῐ(ν)[1]	
-ᾱ / -ν	-ø	-ε	-ᾱς/*-νς	-ᾱ
-ς / -ø	-ø	-ε	-ες	-ᾰ

[1] **Jednosložne imenice, u gensg, datsg, i datpl obavezno su oksitone; u genpl i gendu, datdu pak perispomene.**

nastavci C-osnovâ uopšte

i

αἴξ[1]	αἰγ-ε	αἰγ-ες
αἰγ-ός	αἰγ-οῖν	αἰγ-ῶν
αἰγ-ί	αἰγ-οῖν	αἰξί(ν)[1]
αἰγ-ῐ́	αἰγ-οῖν	αἰγ-ῐ́ς
αἰγ-ᾰ́	αἰγ-ε	αἰγ-ᾰ́ς
αἴξ	αἰγ-ε	αἰγ-ες

[1] κ, γ, χ, κτ + σ = ξ.

[2] Iznimka: γυνή. Nomsg γυνή, gensg γυναικός, datsg γυναικί, accsg γυναῖκᾰ́, vocsg γύναι, nompl vocpl γυναῖκες, genpl γυναικῶν, datpl γυναιξί(ν), accpl γυναῖκᾰ́ς.

φλέψ[1]	φλέβ-ε	φλέβ-ες
φλεβ-ός	φλεβ-οῖν	φλεβ-ῶν
φλεβ-ί	φλεβ-οῖν	φλεψί(ν)[1]
φλεβ-ῐ́	φλεβ-οῖν	φλεβ-ῐ́ς
φλέβ-ᾰ́	φλέβ-ε	φλέβ-ᾰ́ς
φλέψ	φλέβ-ε	φλέβ-ες

[1] π, β, φ + σ = ψ.

promjena labijalnih i guturalnih C-osnovâ živog roda

ιθ′

α′ Ἡ Ἠλῐ̈ξ ἥλικᾰ τέρπει. **β′** Οἱ στρατιῶταῐ̈ τῆς ἐλευθηρίᾱς φύλακές εἰσῐ̈ν. **γ′** Ὁ λύκος τὴν τρίχᾰ, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει. **δ′** Κόρᾰξ κόρακῐ̈ φίλος. **ε′** Οἱ παλαιοὶ στρατιῶταῐ̈ θώρακᾰς χαλκοῦς φέρουσῐ̈ν . **ϛ′** Θαυμάζομεν τοὺς Ἀράβων ἐλαφροὺς ἵππους. **ζ′** Αἱ φόρμιγγες τοὺς τῶν ἀνθρώπων θυμοὺς τέρπουσῐ̈ν. **η′** Τοῖς ἀνθρώποις αἱ αἶγες ὠφέλιμαί εἰσῐ̈ν. **θ′** Τοῖς Κύκλωψῐ̈ν ὀφθαλμὸς ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου ἦν. 𐆖𐆖𐆖

prevedi

i. *Aequālis aequālem delectat.* **ii.** *Milĭtes libertātis custōdes sunt.* **iii.** *Lupus pĭlum mutat, non mentem.* **iv.** *Corvus corvo amīcus.* **v.** *Antīqui milĭtes thorāces aēnos ferunt.* **vi.** *Mirāmur celĕres Arăbum equos.* **vii.** *Testudĭnes homĭnum anĭmos (anĭmos humānos) delectant.* **viii.** *Caprae hominĭbus utĭles sunt.* **ix.** *Cyclopĭbus ocŭlus in frontis medio (media in fronte) erat.*

translatio

1. Vršnjak vršnjaka raduje. **2.** Vojnici su čuvari slobode. **3.** Vuk dlaku mijenja, ne ćud. **4.** Gavran (je) gavranu mio. **5.** Drevni vojnici nose bronzane oklope. **6.** Divimo se brzim konjima Arapa (brzim konjima arapskim). **7.** Forminge raduju srca ljudi (ljudska srca). **8.** Za ljude koze su korisne. (Koze koriste ljudima.) **9.** Kiklopi su imali oko na sredini čela.

prevod

i

ἐλπίς[1]	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ες
ἐλπίδ-ος	ἐλπίδ-οιν	ἐλπίδ-ων
ἐλπίδ-ῐ̆	ἐλπίδ-οιν	ἐλπίσῐ̆(ν)[1]
ἐλπίδ-ᾰ̆	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ᾰ̆ς
ἐλπί-ς[1]	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ες

χάρις[1]	χάριτ-ε	χάριτ-ες
χάριτ-ος	χαρίτ-οιν	χαρίτ-ων
χάριτ-ῐ̆	χαρίτ-οιν	χάρισῐ̆(ν)[1]
χάρι-ν	χάριτ-ε	χάριτ-ᾰ̆ς
χάρι[1]	χάριτ-ε	χάριτ-ες

[1] τ, δ θ + σ = σσ > σ.
[2] Baritone u accsg mjesto -ᾰ̆ imaju -ν, u voc pak mjesto -ς imaju -ø.
[3] Iznimka: πούς, ποδός ima nomsg πούς, ne πώς. (Dalje mijenja se normalno.)
[4] Iznimka: παῖς. Nomsg παῖς, gensg παιδός, datsg παιδί, accsg παῖδᾰ̆, vocsg παῖ, nompl παῖδες, genpl παίδων, datpl παισί, accpl παῖδᾰ̆ς, vocpl παῖδες.

promjena dentalnih C-osnovâ živog roda

i

σῶμᾰ(τ-ø)[2]	σώματ-ε	σώματ-ᾰ
σώματ-ος	σωμάτ-οιν	σωμάτ-ων
σώματ-ῐ	σωμάτ-οιν	σώμασῐ(ν)[1]
σῶμᾰ(τ-ø)[2]	σώματ-ε	σώματ-ᾰ
σῶμᾰ(τ-ø)[2]	σώματ-ε	σώματ-ᾰ

[1] τ, δ θ + σ = σσ > σ.
[2] Ispred -ø, -(κ)τ- otpada s kraja riječi.
[3] Heteroklita: γόνυ, γόνατος; δόρυ, δόρατος; ὕδωρ, ὕδατος; οὖς, ὠτός (genpl ὤτων).

promjena dentalnih C-osnovâ srednjeg roda

κ′

α′ Ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνῄσκειν καλόν ἐστῐν. **β′** Οἱ Σπαρτιᾶταῐ σώματος εὐεξίᾳ ἀγάλλονταῐ. **γ′** Οἱ παλαιοὶ λέγουσῐν, ὅτῐ τρέφεταῐ ἡ ψυχὴ μαθήμασῐν. **δ′** Σὺν ἀγαθῇ ἐλπίδῐ εἰς τὴν μάχην ἐρχόμεθᾰ. **ε′** Χάρῐς μὲν χάρῐν, ἔρῐς δ᾽ ἔρῐν τίκτει. **ϛ′** Τῶν Κρόνου παίδων Ἅιδης βασιλεύει τῶν νεκρῶν. **ζ′** Οἱ μὲν τέττιγες ἡμέρᾱς ᾄδουσιν, αἱ δὲ γλαῦκες νυκτός. **η′** Τοῖς πολίταις πρέπει τῶν πολιτικῶν πραγμάτων φροντίζειν.

prevedi

i. *Pulchrum* (*Decōrum*) *est pro patria mori*. **ii.** *Lacedaemonii bona corpŏris habitudĭne superbi sunt*. **iii.** *Dicunt antīqui anĭmam studiis vesci*. **iv.** *Bona cum spe in pugnam proficiscĭmur*. **v.** *Amor amōrem, contentio conentiōnem parit*. **vi.** *Morutis e Saturni libĕris Pluto regnat*. **vii.** *De die cicādae, noctu vero ulŭlae canunt*. **viii.** *Cives decet publĭca curāre*.

translatio

1. Lijepo je mrijeti za otadžbinu. **2.** Spartanci se diče stamenošću tijela (tjelesnom stamenošću). **3.** Stari ljudi kažu da se duša hrani učenjem. **4.** Sa dobrom onadom polazimo u bitku. **5.** Ljubav rađa ljubav, a svađa svađu. **6.** Mrtvacima od djece Krona (Kronove djece) vlada Had. **7.** Cvrčci pjevaju po danu, a sove po noći. **8.** Građanima dolikuje da se brinu za javne poslove.

prevod

κα′

α′ Τοῖς μὲν ποσὶ βαδίζομεν, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς βλέπομεν. **β′** Τὰ ἄστρᾰ τὰς ὥρᾱς τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει. **γ′** Αἱ πονηραὶ ἐλπίδες, ὥσπερ οἱ κακοὶ ὁδηγοί, ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματᾰ ἄγουσῐν. **δ′** Θάνατός ἐστῐ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. **ε′** Χαλεπαὶ φροντίδες εἰσὶ λυπηραὶ τῇ ψυχῇ. **ϛ′** Δίκαιόν ἐστῐν ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατεύεσθαῐ. **ζ′** Ἥφαιστος τὼ πόδε χωλὸς ἦν. **η′** Τῆς ἡμέρᾱς οἱ ἄλλοῐ ὄρνιθες τὴν γλαῦκᾰ περιπέτονταῐ καὶ τίλλουσῐν.

prevedi

i. *Pedĭbus ambulāmus, ocŭlis autem vidēmus.* **ii.** *Siděra horas noctis ostendunt.* **iii.** *Exspectatiōnes imprŏbae velŭt duces măli in errōres ducunt.* **iv.** *Mors anĭmae corporisque separatio est.* **v.** *Curae aerumnōsae anĭmae molestiam affĕrunt.* **vi.** *Aequum est pro patria militāre.* **vii.** *Vulcānus ambobus pedĭbus claudus erat.* **viii.** *Vlŭlam de die aliae aves circumvŏlant vellutnque.* ⎍⎍⎍⎍

translatio

1. Nogama hodamo, a očima gledamo. **2.** Zviježđa pokazuju doba noći. **3.** Zle nade, poput loših vođa, vode ka pogreškama. **4.** Smrt je odvajanje dueš od tijela. **5.** Mučne brige duši zadaju tugu. **6.** Pravedno je ići u vojsku za otadžbinu. **7.** Hefest je bio hrom s obzirom na obje noge (hromih nogu). **8.** Po danu sovu druge ptice oblijetaju i čerupaju (sc. je). ⊓⊔⊓⊔⊓⊔⊓

prevod

N-INT-OSNOVE

i

ἡγεμών[1]	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες
ἡγεμόν-ος	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόν-ων
ἡγεμόν-ῐ	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόσῐ(ν)[2]
ἡγεμόν-ᾰ	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ᾰς
ἡγεμών[1]	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες

[1] **-ον- + ς = -ων; -εν- + -ς = -ην.**
[2] **Sigmatski nomsg imaju δελφίς, ῥίς, Σαλαμίς.**
[3] **ν + σ = σ.**

promjena *n*-osnovâ

i

ἡγεμών[1]	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες
ἡγεμόν-ος	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόν-ων
ἡγεμόν-ῐ	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόσῐ(ν)[2]
ἡγεμόν-ᾰ	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ᾰς
ἡγεμών[1]	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες

[4] Iznimka: Ἀπόλλων. Nomsg Ἀπόλλων, gensg Ἀπόλλωνος, datsg Ἀπόλλωνῐ�, accsg Ἀπόλλωνᾰ i Ἀπόλλω, vocsg Ἄπολλον.
[5] Iznimka: Ποσειδῶν. Nomsg Ποσειδῶν, gensg Ποσειδῶνος, datsg Ποσειδῶνῐ�, accsg Ποσειδῶνᾰ i Ποσειδῶ, vocsg Πόσειδον.
[6] Iznimka: κύων. Nomsg κύων, gensg κυνός, datsg κυνί, accsg κύνᾰ, vocsg κύον, nompl vocpl κύνες, genpl κυνῶν, datpl κυσί(ν), accpl κύνᾰς.

promjena *n*-osnovâ

κβ′

α′ Ἡ Σπαρτάκου, τοῦ τῶν δούλων ἡγεμόνος, δόξᾰ ἀθάνατός ἐστῐν. **β′** Χρηστοὶ ἡγεμόνες ἐν τοῖς ἀγῶσῐ σῴζουσῐ τὴν πατρίδᾰ. **γ′** Ἡγεμόνᾰς ἀγαθοὺς Ὅμηρος ποιμένᾰς λεῶν λέγει. **δ′** Οἱ Ἑλλήνων ὁπλῖταῐ θώρακᾰ ἔχουσῐ καὶ κόρῡν καὶ κνημῖδᾰς καὶ ἀσπῖδᾰ. **ε′** Ἐν τῷ χειμῶνῐ οἱ ναῦταῐ εἰς λιμένᾰς φεύγουσῐν. **ϛ′** Ἐν τῇ ὕλῃ συχναί εἰσῐν ἀηδόνες. **ζ′** Οἱ δελφῖνες, ὡς λέγεταῐ, πάνῡ φιλάνθρωποί εἰσῐν. **η′** Εἰκότως τὴν ἀχαριστίᾱν ἡγεμόνᾰ ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ λέγουσῐν. **θ′** Αἱ ἀσπίδες τῶν Ἑλλήνων μικραὶ ἦσᾰν.

prevedi

i. *Fama Spartăci, servōrum ducis, immortālis est.* **ii.** *Duces probi in pugnis patriam servant.* **iii.** *Duces bonos Homērus pŏpulōrum pastōres appellat.* **iv.** *Gracōrum hoplītae (Hoplitae Graeci) thoracem, galeam tibialia scutumque habent.* **v.** *Hiĕme nautae in portus fugiunt.* **vi.** *In silva multae sunt lusciniae.* **vii.** *Delphīni, ut dicĭtur, omnīno humāni sunt.* **viii.** *Merĭto anĭmum ingrātum ad turpitudinem ducĕre dicunt.* **ix.** *Graecōrum clipei (Clipei Graeci) parvi erant.*

translatio

1. Slava Spartaka, vođe robova, besmrtna je. **2.** Čestiti vojskovođe u bitkama spasavaju otadžbinu. **3.** Homer naziva dobre vojskovođe patirima narodâ (narodnim pastirima). **4.** Grčki hopliti imaju oklop, kacigu, nazuvke i štit. **5.** Zimi mornari bježe u luke. **6.** U šumi nalaze se mnogi slavuji. **7.** Delfini su, kako se priča, sasvim čovjekoljubivi (privrženi ljudima). **8.** S pravom kažu da nezahvalnost vodi ka sramoti. **9.** Grčki štitovi bili su maleni.

prevod

i

γέρων[1]	γέροντ-ε	γέροντ-ες
γέροντ-ος	γερόντ-οιν	γερόντ-ων
γέροντ-ĭ	γερόντ-οιν	γέρουσĭ(ν)[2]
γέροντ-ă	γέροντ-ε	γέροντ-ăς
γέρον(τ-ø)	γέροντ-ε	γέροντ-ες

[1] **-οντ- + -ς = -ων.**
[2] **-οντ- + σĭ = -ουσĭ.**

γίγās[1]	γίγαντ-ε	γίγαντ-ες
γίγαντ-ος	γιγάντ-οιν	γιγάντ-ων
γίγαντ-ĭ	γιγάντ-οιν	γίγāσĭ(ν)[2]
γίγαντ-ă	γίγαντ-ε	γίγαντ-ας
γίγăν(τ-ø)	γίγαντ-ε	γίγαντ-ες

[1] **-αντ- + -ς = -ās.**
[2] **-αντ- + σĭ = -āσĭ.**

promjena *nt*-osnovâ

i

-ων[1]	-ουσ-ᾰ́[3]	-ον-ø
-οντ-ος	-ουσ-ης[3]	-οντ-ος
-οντ-ῐ̯	-ουσ-ῃ[3]	-οντ-ῐ̯
-οντ-ᾰ́	-ουσ-ᾰ́ν[3]	-ον-ø
-ων	-ουσ-ᾰ́[3]	-ον-ø

-οντ-ε	-ουσ-ᾱ́[3]	-οντ-ε
-οντ-οιν	-ουσ-αιν[3]	-οντ-οιν
-οντ-ε	-ουσ-ᾱ́[3]	-οντ-ε
-οντ-ε	-ουσ-ᾱ́	-οντ-ε

-οντ-ες	-ουσ-αῐ̯[3]	-οντ-ᾰ́
-οντ-ων	-ουσ-ῶν[3]	-οντ-ων
-ουσῐ̯(ν)[2]	-ουσ-αις[3]	-ουσῐ̯(ν)[2]
-οντ-ᾰ́ς	-ουσ-ᾱ́ς[3]	-οντ-ᾰ́
-οντ-ες	-ουσ-αῐ̯[3]	-οντ-ᾰ́

[1] -οντ- + -ς = -ων. [2] -οντ- + -σῐ̯ = -ουσῐ̯. [3] -οντ- + -i̯- = -ουσ-

promjena participa prezenta aktivnog

i

λύων	λύουσᾰ	λῦον
λύοντος	λυούσης	λύοντος
λύοντῐ	λυούσῃ	λύοντῐ
λύοντᾰ	λύουσᾰν	λῦον
λύων	λύουσᾰ	λῦον

λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε
λυόντοιν	λυούσαιν	λυόντοιν
λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε
λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε

λύοντες	λύουσαῐ	λύοντᾰ
λυόντων	λυουσῶν	λυόντων
λύουσῐ(ν)	λυούσαις	λύουσῐ(ν)
λύοντᾰς	λυούσᾱς	λύοντᾰ
λύοντες	λύουσαῐ	λύοντᾰ

promjena participa prezenta aktivnog

i

πᾶς[1]	πᾶσ-ᾰ́[3]	πᾶν(τ)-ø
παντ-ός	πάσ-ης[3]	παντ-ός
παντ-ί	πάσ-ῃ[3]	παντ-ί
πάντ-ᾰ	πᾶσ-ᾰ́ν[3]	πᾶν(τ)-ø
πᾶς[1]	πᾶσ-ᾰ́[3]	πᾶν(τ)-ø

-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-

πάντ-ες	πᾶσ-αῐ̯[3]	πάντ-ᾰ
πάντ-ων	πασ-ῶν[3]	πάντ-ων
πᾶσῐ̯(ν)[2]	πάσ-αις[3]	πᾶσῐ̯(ν)[2]
πάντ-ᾱς	πάσ-ᾱς[3]	πάντ-ᾰ
πάντ-ες	πᾶσ-αῐ̯[3]	πάντ-ᾰ

[1] **-αντ- + -ς = -ᾱς.** [2] **-αντ- + -σῐ̯ = -ᾱσῐ̯.** [3] **-αντ- + -i̯- = -ᾱσ-**

promjena pridjeva πᾶς, πᾶσᾰ́, πᾶν

κγ′

α′· Οἱ ἐλπίσῐ πιστεύοντες σφάλλονταῐ πολλάκῐς. **β′·** Οἱ διδάσκαλοῐ τοὺς παῖδᾰς σπουδαίως μανθάνοντᾰς στέργουσῐν. **γ′·** Ὕπνος πάσης ἐστὶν ὑγίειᾰ νόσου. **δ′·** Θαλῆς ἀρχὴν τῶν πάντων ὕδωρ λέγει. **ε′·** Μελέτη τὸ πᾶν. **ϛ′·** Πρὸ ἅπαντος πράγματος βουλευόμεθα. 🕮

prevedi

i. *Spebus credentes (sperantes) saepe falluntur.* **ii.** *Magistri amant discipŭlos diligenter discentes* (*discipŭlos diligentes*). **iii.** *Omnis morbi somnus remedium est.* **iv.** *Thales aquam omnium rerum principium appellat.* **v.** *Nihil sine exercitatiōne.* **vi.** *Omnia ante acta deliberamus.*

translatio

1. Oni koji vjeruju nadama često se varaju. **2.** Učitelji vole djecu koja marljivo uče. **3.** San je lijek svake bolesti. **4.** Tales vodu naziva počelom svih stvari. **5.** Vježbanje je sve. **6.** Razmišljamo uoči svakog djela. ⊓⊔

prevod

κδ′

Οι των Ελληνων πεζοι. Παρὰ τοῖς παλαιοῖς οἱ πεζοὶ στρατιῶταί εἰσῐν ὁπλῖταῐ̈ ἢ πελτασταί. Οἱ μὲν ὁπλῖταῐ̈ κόρυθᾰς φέρουσῐ̈ καὶ θώρακᾰς καὶ κνημῖδᾰς καὶ ἀσπίδᾰς καὶ λόγχᾱς καὶ μαχαίρᾱς. Αἱ δὲ κόρυθες σκύτιναῐ̈ ἢ χαλκαῖ εἰσῐν, οἱ θώρακες χαλκοῖ, χαλκαῖ καὶ αἱ κνημῖδες. Βόειον δὲ δέρμᾰ τᾶς ασπίδᾰς ἐγκαλύπτει, μακραὶ αἱ λόγχαῐ̈ εἰσίν, μικραὶ δὲ αἱ μάχαιραῐ̈. Ὕστερον δὲ τοῖς ὁπλίταις ἀντὶ θωράκων χιτῶνες λινοῖ ἦσαν. Τοῖς δὲ γυμνήταις καὶ τοῖς πελτασταῖς ὅπλᾰ ἐστὶ πρὸς τῇ πέλτῃ τόξον ἢ σφενδόνη ἢ ἀκόντιον.

prevedi

Graecōrvm Pedĭtes (Pedĭtes Graeci). Apud pŏpŭlos antīquos pedĭtes hoplītae vel peltastae sunt. Hoplītae galeas, thoraces, tibialia, clipeos, lanceas & gladios ferunt. Galeae vel de corio vel de aere sunt, thoraces de aere; de aere & tibialia (sunt). Clipeos autem bubŭlum corium velat (Clipei autem bubŭlo corio velantur); lanceae longae sunt, gladii vero curti. Postea vero erant hoplītis pro thoracĭbus & chitōnes de lino texti. Gymnētis peltastisque autem tela sunt praeter peltas vel arcus vel fundae vel pīla.

translatio

GRČKI PJEŠACI. Kod starih naroda pješaci su hopliti ili peltasti. Hopliti nose kacige, oklope, nazuvke, štitove, koplja i mačeve. Kacige su od kože ili od bronze, okolopi od bronze; od bronze (su) nazuvci. Štitove pak prekriva volujska koža; koplja su dugačka, a mačevi kratki. Docnije su hopliti ispred oklopa imali i lanene hitone. A gimneti i peltasti osim štita imaju kao oružje lûk, praćku ili koplje. ⊓⊓

prevod

5

1. Dužnost je dobrih građana da se bore za otadžbinu. **2.** Djecu pravo (s pravom) zovemo nadom domovine. **3.** Mnogi ljudi hrane se kozjim mlijekom. **4.** Libija (Afrika) je domovina lavova, a Indija slonova. **5.** Ajant je sličan gigantu. **6.** Kuća se noću osvjetljuje svjetiljkama. **7.** U pozorištima gledamo nove drame. **8.** Slavna je pobjeda Helena kod Salamine. **9.** Vukovi su loši čuvari ovaca i koza. **10.** Hrabre vojnike poređujemo sa lavovima. ⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφραζε

α′ Ἀγαθῶν πολιτῶν ἐστῐ̃ν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μάχεσθαῐ̈. **β′** Τοὺς παῖδᾰς εἰκότως τῆς πατρίδος ἐλπίδᾰ̀ ὀνομάζομεν. **γ′** Οἱ πολλοὶ τῷ̰ τῶν αἰγῶν γάλακτῐ̈ τρέφονταῐ̈. **δ′** Ἡ μὲν Λιβύη τῶν λεόντων, ἡ δὲ Ἰνδικὴ τῶν ἐλεφάντων πατρίς ἐστῐ̃ν. **ε′** Ὁ Αἴᾱς τῷ̰ γίγαντῐ̈ ὅμοιός (ὁμοῖός) ἐστῐ̃ν. **ϛ′** Ὁ οἶκος νυκτὸς καταλάμπεταῐ̈ ταῖς λάμπασῐ̃ν. **ζ′** Τὰ καινὰ δράματᾰ̀ ἐν θεάτροις βλέπομεν. **η′** Ἔνδοξός ἐστῐ̃ν ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐν Σαλαμῖνῐ̈ νίκη. **θ′** Οἱ λύκοῐ̈ κακοὶ αἰγῶν τε καὶ προβάτων φύλακές εἰσῐ̃ν. **ι′** Στρατιώτᾱς ἀνδρείους τοῖς λέουσῐ̃ν εἰκάζομεν.

μετάφρασῐ̃ς

i

εὔελπῐς	εὔελπῐς	εὔελπῐ̆-ø
εὐέλπιδ-ος	εὐέλπιδ-ος	εὐέλπιδ-ος
εὐέλπιδ-ῐ̆	εὐέλπιδ-ῐ̆	εὐέλπιδ-ῐ̆
εὐέλπιδ-ᾰ̆	εὐέλπιδ-ᾰ̆	εὔελπῐ̆-ø
εὔελπῐς	εὔελπῐς	εὔελπῐ̆-ø

εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε
εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν
εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε
εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε

εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ᾰ̆
εὐελπίδ-ων	εὐελπίδ-ων	εὐελπίδ-ων
εὐελπισῐ̆(ν)	εὐελπισῐ̆(ν)	εὐελπισῐ̆(ν)
εὐελπιδ-ᾰ̆ς	εὐελπιδ-ᾰ̆ς	εὐέλπιδ-ᾰ̆
εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ᾰ̆

promjena pridjeva dentalnih osnova

i

εὐδαίμων	εὐδαίμων	εὔδαιμον-ø
εὐδαιμον-ος	εὐδαιμον-ος	εὐδαιμον-ος
εὐδαίμον-ĭ	εὐδαίμον-ĭ	εὐδαίμον-ĭ
εὐδαίμον-ᾰ	εὐδαίμον-ᾰ	εὔδαιμον-ø
εὔδαιμον-ø	εὔδαιμον-ø	εὔδαιμον-ø

εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε
εὐδαιμόν-οιν	εὐδαιμόν-οιν	εὐδαιμόν-οιν
εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε
εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε	εὐδαίμον-ε

εὐδαίμον-ες	εὐδαίμον-ες	εὔδαιμον-ᾰ
εὐδαιμόν-ων	εὐδαιμόν-ων	εὐδαιμόν-ων
εὐδαιμοσῐ́(ν)	εὐδαιμοσῐ́(ν)	εὐδαιμοσῐ́(ν)
εὐδαίμον-ᾰς	εὐδαίμον-ᾰς	εὔδαιμον-ᾰ
εὐδαίμον-ες	εὐδαίμον-ες	εὔδαιμον-ᾰ

promjena pridjeva n-osnova

i

μέλᾱς	μέλαινᾰ	μέλαν-ø
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος
μέλαν-ῐ	μελαίνῃ	μέλαν-ῐ
μέλαν-ᾰ	μέλαινᾰν	μέλαν-ø
μέλαν-ø	μέλαινᾰ	μέλαν-ø

μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε
μελάν-οιν	μελαίναιν	μελάν-οιν
μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε
μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε

μέλαν-ες	μέλαιναῐ̈	μέλαν-ᾰ
μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλασῐ̈(ν)	μελαίναις	μέλασῐ̈(ν)
μέλαν-ᾰς	μελαίνᾱς	μέλαν-ᾰ
μέλαν-ες	μέλαιναῐ̈	μέλαν-ᾰ

promjena pridjeva n-osnova

i

χαρίεις	χαρίεσσᾰ	χαρίεν-ø
χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαρίεντ-ος
χαρίεντ-ῐ	χαριέσσῃ	χαρίεντ-ῐ
χαρίεντ-ᾰ	χαρίεσσᾰν	χαρίεν-ø
χαρίεν-ø	χαρίεσσᾰ	χαρίεν-ø

χαρίεντ-ε	χαριέσσᾱ	χαρίεντ-ε
χαριέντ-οιν	χαριέσσαιν	χαριέντ-οιν
χαρίεντ-ε	χαριέσσᾱ	χαρίεντ-ε
χαρίεντ-ε	χαριέσσᾱ	χαρίεντ-ε

χαρίεντ-ες	χαρίεσσαῐ̈	χαρίεντ-ᾰ̈
χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
χαριέσῐ̈(ν)	χαριέσσαις	χαριέσῐ̈(ν)
χαρίεντ-ᾰ̈ς	χαριέσσᾱς	χαρίεντ-ᾰ̈
χαρίεντ-ες	χαρίεσσαῐ̈	χαρίεντ-ᾰ̈

promjena pridjeva nt-osnova

κε′

α′· Οἱ Ῥωμαῖοῐ̈ καὶ μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην εὐέλπιδες ἦσᾰ̈ν. **β′·** Ἄχαρῐ̈ν ἄνθρωπον οὐ στέργομεν. **γ′·** Τὸ ἐλεύθερον τὸ εὔδαιμόν ἐστῐ̈ν. **δ′·** Τὸν ἄνθρακᾰ̈ μέλανᾰ̈ χρυσὸν λέγουσῐ̈ν. **ε′·** Αἱ ἐλπίδες ἄφρονες ὥσπερ οἱ κακοὶ ἡγεμόνες εἰς ὄλεθρον ἄγουσῐ̈ν. **ϛ′·** Τοὺς τῆς χώρᾱς ἄρχοντᾰ̈ς ἐπιστήμονᾰ̈ς δεῖ εἶναῐ̈. **ζ′·** Χαλεπὸς ἦν ὁ τῶν ταλάνων δούλων βίος. **η′·** Μετὰ τῆς ἡδονῆς τὰς χαριέσσᾱς Ἀνακρέοντος ᾠδὰς ἀναγιγνώσκομεν. **θ′·** Ὁ παλαιὸς φιλόσοφος διδάσκει, ὅτῐ̈ οἱ ἄνθρωποῐ̈ ἄκοντες, οὐχ ἑκόντες ἁμαρτάνουσῐ̈ν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Romāni erant bona spe freti et post pugnam apud Cannas (pugnam, cladem Cannensem).* **ii.** *Homĭnem ingrātum non amāmus.* **iii.** *Libertas felicĭtas est.* **iv.** *Carbōnem aurum atrum appellant.* **v.** *Imprudentes spes velut duces măli ad perniciem ducunt.* **vi.** *Provinciārum praefectos scientia praedĭtos esse oportet.* **vii.** *Dura erat miserōrum servōrum vita.* **viii.** *Cum delectatiōne lepĭda Anacreontis carmĭna legĭmus. (Delectāmur lepĭda Anacreontis carmĭna legendo.)* **ix.** *(Ille) antīquus philosŏphus docet homĭnes nolentes, non volentes errāre.*

translatio

1. Rimljani su bili puni nade i nakon bitke u Kani (kanske bitke). **2.** Ne volimo nezahvalnog čovjeka. **3.** Sloboda je sreća. **4.** Ugalj nazivaju crnim zlatom. **5.** Nerazumne nade vode u propast poput loših vojskovođa. **6.** Treba da vladari zemalja budu učeni. **7.** Težak je bio život bijednih robova. **8.** Sa uživanjem čitamo mile Anakreontove pjesme. (Uživamo čitajući mile Anakreontove pjesme.) **9.** Drevni filozof podučava da ljudi greše nerado, a ne rado.

prevod

II

i. *Servĭtus hominĭbus odiōsa est.* **ii.** *Scientia homĭnes vanā superstitiōne libĕrat.* **iii.** *In patriae pericŭlo cives non dormiunt.* **iv.** *Hostes inhumānos merĭto punīmus.* **v.** *Animalia in terrā & in mari vivunt.* **vi.** *Pylădes & Orestes verae amicitiae exemplaria sunt.* **vii.** *Dalmătae Romanōrum hostes erant.* **viii.** *Diligentĭbus discipŭlis elementa linguae Latīnae facilia sunt.*

μετάφραζε

II

α΄ Ἡ δουλείᾱ τοῖς ἀνθρώποις ἐχθρά ἐστῐ̃ν. **β΄** Ἡ ἐπιστήμη τοὺς ἀνθρώπους τῆς ματαίᾱς δεισιδαιμονίᾱς ἀπαλλάττει (λύει). **γ΄** Ἐν τῷ τῆς πατρίδος κινδύνῳ οἱ πολῖται οὐ καθεύδουσῐ̃ν. **δ΄** Τοὺς ἀπανθρώπους πολεμίους εἰκότως κολάζομεν. **ε΄** Τὰ ζῷᾰ̔ βίον διάγει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλαττᾰ̆ν. **ς΄** Πυλάδης καὶ Ὀρέστης παραδείγματᾰ̔ τῆς ἀληθινῆς φιλίᾱς εἰσίν (ἐστόν). **ζ΄** Οἱ Δαλμάταῐ̆ τῶν Ῥωμαίων πολέμιοῐ̆ (τοῖς Ῥωμαίοις πολέμιοῐ̆) ἦσᾰ̆ν. **η΄** Τοῖς σπουδαίοις μαθηταῖς τὰ τῆς Ῥωμαικῆς γλώττης στοιχεῖα ῥᾳδίᾰ̔ ἐστίν.

μετάφρασῐ̆ς

III

i. *Graecia, Romam scientiā supĕras.* **ii.** *Issa nautārum patria est.* **iii.** *Historia lux veritātis est.* **iv.** *Graecōrum coloniae in litŏre Dalmatiae erant.* **v.** *Mel in ore, fel in corde.*

μετάφραζε

III

α΄ Ὦ Ἑλλάς, τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Ῥώμης ὑπερέχεις. **β΄** Ἡ Ἴσσᾰ τῶν ναυτῶν πατρίς ἐστῐν. **γ΄** Ἡ ἱστορίᾱ φῶς τῆς ἀληθείᾱς ἐστίν. **δ΄** Αἱ τῶν Ἑλλήνων ἀποικίαῐ ἐν ἀκτῇ τῆς Δαλματίᾱς εἰσίν. **ε΄** Τὸ μὲν μέλῐ ἐν τῷ στόματι, ἡ δὲ χολὴ ἐν τῇ καρδίᾳ (ἐν τῷ θυμῷ).

μετάφρασῐς

IV

i. *Patria est commūnis mater omnium civium.* **ii.** *Dies juventūtis simĭles sunt diēbus veris.* **iii.** *Consŭles erant duces milĭtum.* **iv.** *Fortem virum periclŭla non terrent.* **v.** *Frigus fructĭbus nocet.*

μετάφραζε

IV

α΄ Ἡ πατρὶς ἐστῖν κοινὴ μήτηρ πάντων τῶν πολιτῶν. **β΄** Αἱ τῆς νεότητος ἡμέραῖ ὅμοιαί (ὁμοῖαί) εἰσῖν ταῖς τοῦ ἔαρος ἡμέραις. **γ΄** Οἱ ὕπατοῖ ἦσᾶν στρατηοί. **δ΄** Τὸν ἀνδρεῖον ἄνθρωπον οὐ ταράττουσῖ οἱ κίνδυνοῖ. **ε΄** Ὁ κρυμὸς τοῖς καρποῖς βλάπτει. ΠΠΠΠ

μετάφρασῖς

R-U-OSNOVA

i

ῥήτωρ[1]	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ες
ῥήτορ-ος	ῥητόρ-οιν	ῥητόρ-ων
ῥήτορ-ῐ	ῥητόρ-οιν	ῥήτορ-σῐ(ν)
ῥήτορ-ᾰ	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ᾰς
ῥῆτορ-ø	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ες

[1] **-ορ- + -ς = -ωρ; -ερ- + -ς = -ηρ.**
[2] **Sigmatski nomsg nalazi se u μάρτυ(ρ)ς.**
[3] **Iznimka: σωτήρ, σωτῆρος; vocsg σῶτερ-ø.**
[4] **Iznimka: χείρ, χειρός; datpl χερ-σί.**

(ἅλ-ς)	—	ἅλ-ες
(ἁλ-ός)	—	ἁλ-ῶν
(ἁλ-ί)	—	ἁλ-σί(ν)
(ἅλ-ᾰ)	—	ἅλ-ᾰς
(ἅλ-ς)	—	ἅλ-ες

[1] **U atičkoj prozi nalazi se samo u pluralu.**

promjena *r* i *l*-osnovâ bez prevoja

i

πατήρ[1]	πατέρ-ε	πατέρ-ες
πατρ-ός	πατέρ-οιν	πατέρ-ων
πατρ-ί	πατέρ-οιν	πατρά-σῐ(ν)
πατέρ-ᾰ	πατέρ-ε	πατέρ-ᾰς
πάτερ-ø	πατέρ-ε	πατέρ-ες

[1] **-ορ- + -ς = -ωρ; -ερ- + -ς = -ηρ.**
[2] **Praznina: πατρ-, ispred V / πατρα-, ispred C; punina: πατερ-.**
[3] **Ovako se mijenjaju i μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ.**
[4] **Iznimka: Δημήτηρ, Δήμητρος; accsg Δήμητρᾰ.**

ἀνήρ	ἄνδρ-ε	ἄνδρ-ες
ἀνδρ-ός	ἀδρ-οῖν	ἀδνρ-ῶν
ἀνδρ-ί	ἀδρ-οῖν	ἀνδρά-σῐ(ν)
ἄνδρ-ᾰ	ἄνδρ-ε	ἄνδρ-ᾰς
ἄνερ-ø	ἄνδρ-ε	ἄνδρ-ες

[1] **-ερ- + -ς = -ηρ.**
[2] **Praznina: ἀνδρ-, ispred V / ἀνδρα-, ispred C; punina: ἀνερ-.**

promjena *r*-osnovâ sa prevojem

κζ′

α′ Μιλιτιάδην σωτῆρᾰ τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζουσῐν. **β′** Ὦ τῆς πατρίδος σῶτερ, οἱ πολῖταῐ̈ χαίρουσῐ̈ τῇ ἐλευθερίᾳ. **γ′** Οἱ ῥήτορες τὴν ἀλήθειᾰ̈ν λέγοντες τοῖς πολίταις σωτηρίᾱν παρέχουσῐν. **δ′** Ἡ μὲν σωφροσύνη ἀνθρώποις, ἡ δὲ ὀργὴ τοῖς θηρσὶ πρέπει. **ε′** Παρὰ τοῖς παλαιοῖς δήμοις ὁ ἅλς σύμβολον ἦν ξενίᾱς. **ϛ′** Οἱ πατέρες τοὺς υἱοὺς τῶν κακῶν ἀνθρώπων ἀποτρέπουσῐν. **ζ′** Αἱ Μοῦσαῐ̈ θυγατέρες ἦσᾰ̈ν Διὸς καὶ Μνημοσύνης. **η′** Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σὺν τοῖς ἄλλοις ἀστρᾰ́σῐν ἐν αἰθέρῐ̈ λάμπουσῐν. **θ′** Χεὶρ χεῖρᾰ̈ νίπτει.

prevedi

i. *Militiădem Graeciae servatōrem appellant.* **ii.** *O patriae servātor, cives libertāte laetantur.* **iii.** *Oratōres veritātem dicentes salūtem civĭbus praebent.* **iv.** *Prudentia decet hominĭbus, iracundia vero beluis.* **v.** *Sal antīquos apud pŏpŭlos hospitii signum erat.* **vi.** *Patres lĭbĕros a hominĭbus mălis avertunt.* **vii.** *Musae erant filiae Jovis Mnemosynesque.* **viii.** *Sol & luna in aethĕre cum aliis astris nitent.* **ix.** *Manus manum lavat.* ⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Militijada zovu spasiteljem Grčke. **2.** O spasitelju otadžbine, građni se raduju slobodi. **3.** Besjednici koji kazivaju istinu građanima pružaju spas. **4.** Razboritost dolikuje ljudima, a srdžba životinjama. **5.** Kod drevenih naroda so je bila znako gostoljubivosti. **6.** Očevi odvraćaju sinove od loših ljudi. **7.** Muze su bile kćeri Zevsa i Mnemosine (Zevsove i Mnemosinine kćeri). **8.** Sunce i mjesec svijetle u etru sa drugim zvijezdama. **9.** Ruka ruku mije.

translatio

κζ′

α′ Ὁ ἀὴρ ἀναγκαῖός ἐστῐ καὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζῴοις. **β′** Τὸν μὲν χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανίζομεν, τὸν δὲ φίλον ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. **γ′** Φὼρ ἐπιγιγνώσκει φῶρᾰ. **δ′** Ἄεαρος οἱ ἀγροὶ θάλλουσῐν. **ε′** Τὸ πῦρ τοῖς ἀνθρώποις ὠφελείᾱς τε καὶ βλάβᾱς παρέχει.

prevod

i. *Aër & hominĭbus & animalĭbus necessarius est.* **ii.** *Aurum in igni probamus, amīcum vero in rebus adversis cognoscimus.* **iii.** *Fur furem cognoscit.* **iv.** *Vere campi florent.* **v.** *Ignis hominĭbus & usus & noxas praebet* (*& usui est & nocet*). ⊓⊓⊓

1. Vazduh je potreban i ljudima i životinjama. **2.** Zlato kušamo u vatri, a prijatelja prepoznajemo u nevolji. **3.** Lopov prepoznaje lopova. **4.** U proljeće polja cvjetaju. **5.** Vatra ljudima pruža i korist i štetu (i koristi i šteti).

prevod

κη′

α′ Ἡρόδοτος πατὴρ τῆς ἱστορίᾱς νομίζεταῐ̈. **β′** Ἡ τῶν θυγατέρων ἀρετή ἐστῐ̈ δόξᾰ̈ πατρὸς καὶ μητρός. **γ′** Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες θεραπεύουσῐ̈ τὸν πατέρᾰ̈ καὶ τὴν μητέρᾰ̈. **δ′** Οἱ Πυθαγορικοὶ λέγουσῐ̈ν, ὅτῐ̈ οἱ ἀστέρες εἰσὶ θεοί. **ε′** Περσεφόνη θυγάτηρ ἦν Δήμητρος. 𐆖𐆖𐆖

prevedi

i. *Herodŏtus pater historiae putātur*. **ii.** *Filiārum virtus laus est patris matrisque*. **iii.** *Libĕri boni patrem & matrem colunt*. **iv.** *Pythagorĭci stellas deos esse dicunt*. **v.** *Proserpĭna Cerĕris filia erat*.

translatio

1. Herodot se smatra ocem istorije. **2.** Vrlina kćeri je hvala oca i majke (očeva i majčina hvala). **3.** Dobra djeca poštuju oca i majku. **4.** Pitagorejci kažu da su zvijezde bogovi. **5.** Persefona je bila kći Demetre (Demetrina kći).

prevod

V

i. *Patriae libenter vitam donāmus.* **ii.** *Magistrae puellis fabŭlas narrant.* **iii.** *Liber pŏpŭlus in lĭbĕra patria est.* **iv.** *Misĕra erat vita servōrum Romanōrum.* **v.** *Graeci erant magistri Romanōrum.* **vi.** *Legĭmus librum Cicerōnis de claris oratorĭbus.* **vii.** *Verba sapientis viri prudentia sunt.*

μετάφραζε

V

α΄ Ἑκόντες τῇ πατρίδῐ βίον παρέχομεν. **β΄** Αἱ διδάσκαλοῐ ταῖς παισὶ μύθους λέγουσῐν. **γ΄** Ὁ δῆμος ἐλεύθερός ἐστῐν ἐν τῇ ἐλεθέρᾳ πατρίδῐ. **δ΄** Τάλᾱς ἦν ὁ τῶν Ῥωμαικῶν δούλων βίος. **ε΄** Οἱ Ἕλληνες διδάσκαλοῐ τῶν Ῥωμαίων ἦσᾰν. **ς΄** Ἀναγιγνώσκομεν τὴν βίβλον τὴν τοῦ Κικέρωνος περὶ τῶν ἐνδόξων ῥητόρων. **ζ΄** Οἱ τοῦ σοφοῦ λόγοῐ σώφρονές εἰσῐν.

μετάφρασῐς

VI

i. *Cum sapienti viro libenter disserĭmus.* **ii.** *Graecia claros poētas habet.* **iii.** *Duci perīto milĭtes libenter vitam committunt.* **iv.** *Medĭci scientia corpus aegrōti sanat.* **v.** *Phoenīces olim domĭni marium erant.* **vi.** *Commūni labōre potestātem patriae augēmus.* **vii.** *Sociĕtas homĭnum paupĕrum cum divitĭbus rara est.*

μετάφραζε

VI

α΄ Τῷ σοφῷ ἑκόντες διαλεγόμεθᾰ. **β΄** Ἡ Ἑλλὰς τοὺς ἐνδόξους ποιητὰς ἔχει. **γ΄** Οἱ στρατιῶταῖ τῷ ἐμπέιρῳ στρατηγῷ ἑκόντες βίον ἐπιτρέπουσῐν. **δ΄** Ἡ τοῦ ἰατροῦ τέχνη (Ἡ ἰατρικὴ τέχνη) τὸ τοῦ ἀρρώστου σώμᾰ ὑγιάζει. **ε΄** Οἱ Φοίνικες πάλαι τῶν θαλαττῶν κύριοῐ ἦσᾰν. **ϛ΄** Τῷ πόνῳ τῷ κοινῷ ἐξουσίᾱν τῆς πατρίδος αὐξάνομεν. **ζ΄** Ἡ τῶν πενήτων σὺν τοῖς πλουσίοις ἑταιρείᾱ σπανίᾱ ἐστίν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐς

VII

De nautis. Nauta saepe cum procellis pugnat. Nautārum audaciam poētae laudant. Siděra noctu nautis viam indīcant. De nautis fabŭlas narrāmus vitamque nautārum amāmus. ⊓⊓⊓

VII

Περι των ναυτων. Ὁ ναύτης πολλάκῐς πρὸς τὰς θυέλλᾱς μάχεταῐ. Τὴν τῶν ναυτῶν τόλμᾰν ἐγκωμιάζουσῐν οἱ ποιηταί. Νυκτὸς τὰ ἄστρα ναύταις τὴν ὁδὸν ἐμφαίνει. Τοὺς περὶ τῶν ναυτῶν μύθους λέγομεν καὶ τὸν τῶν ναυτῶν βίον στέργομεν. ⊓⊓⊓

6′

1. Spasitelju otadžbine iskazuju se mnoge časti. **2.** Vojnici se bore hrabrošću, vojskovođe umom. **3.** Persijanci žrtvuju suncu, mjesecu i vatri. **4.** Ružno je robovati snu i stomaku. **5.** Etiopljani su crni. **6.** I životinje se sjećaju dobročinitelja. **7.** Rado slušamo riječ prijateljevu. **8.** Dužnost je očeva i majki da dobro odgajaju sinove i kćerke. **9.** Vukovi su grabežiljivi.

μετάφραζε

α′ Τῷ τῆς πατρίδος σωτῆρϊ πολλαὶ τιμαὶ ἀπονέμονταϊ. **β′** Οἱ μὲν στρατιῶταϊ τῇ ἀνδρείᾳ, οἱ δὲ ἡγεμόνες τῇ βουλῇ μάχονταϊ. **γ′** Οἱ Πέρσαϊ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τῷ πυρὶ θύουσϊν. **δ′** Αἰσχρὸν ἐστϊ δουλεύειν τῷ ὕπνῳ καὶ τῇ γαστρί. **ε′** Αἱ Αἰθίοπες μέλανές εἰσϊν. **ϛ′** Καὶ τὰ ζῷᾰ μνήμονά ἐστϊ τῶν εὐεργετῶν. **ζ′** Ἑκόντες πειθόμεθᾰ τῷ τοῦ φίλου λόγῳ. **η′** Ἔστϊ πατέρων τε καὶ μητέρων εὖ παιδεύειν τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρᾰς. **θ′** Οἱ λύκοϊ ἅρπαγές εἰσϊν.

μετάφρασϊς

VOKABULAR

ὁ ἄνθρωπος
~ ἀδελφός
~ ἀνήρ
~ γέρων
~ γραῦς
~ γυνή
~ θυγάτηρ
~ μήτηρ
~ νεανίᾱς
~ παῖς
~ παρθένος
~ πατήρ
~ τέκνον

τὸ δένδρον
~ καρπός
~ ξύλον
~ ὄζος
~ ῥίζᾰ
~ φύλλον

ὁ ἐνιαυτός
~ ἔαρ
~ θέρος
~ ὀπώρᾱ
~ χειμών

ἡ θάλαττᾰ
~ ἅλς
~ κυβερνήτης
~ λιμήν
~ ναύτης
~ πλοῖον
~ πλοῦς
~ πόντος

ὁ θεός
~ Ἀθηνᾶ
~ Ἅιδης
~ Ἀπόλλων
~ Ἄρης
~ Ἀφροδίτη
~ Ἑρμῆς
~ Ζεύς
~ Κρόνος
~ Ποσειδῶν

ἡ κεφαλή
~ γένειον
~ κόμη
~ μέτωπον
~ οὖς
~ ὀφθαλμός
~ ῥίς
~ στόμα

ὁ κόσμος
~ ἀγρός
~ αἰθήρ
~ ἀστήρ
~ ἄστρον
~ γῆ
~ ἥλιος
~ ἡμέρᾱ
~ θάλαττᾰ
~ λίμνη
~ νύξ
~ σελήνη
~ οὐρανός
~ ποταμός
~ ὕδωρ

τὸ μέταλλον
~ ἄργυρος
~ σίδηρος
~ χαλκός
~ χρυσός

τὰ ὅπλᾰ
~ ἀκόντιον
~ ἀσπίς
~ δόρῠ
~ θώραξ
~ κνημίς
~ κόρυς
~ λόγχη
~ μάχαιρᾰ
~ πέλτη
~ σφενδόνη
~ τόξον

ὁ ὄρνῐς
~ ἀετός
~ ἀηδών
~ γλαῦξ
~ γύψ
~ κόραξ
~ κορώνη
~ κύκνος
~ οἰωνός
~ περιστερά
~ ψιττακός

ὁ ὀφθαλμός
~ βλεφαρίς
~ βλέφαρον
~ ὄσσε
~ ὀφρύς

τὸ στόμα
~ γλῶττᾰ
~ ὀδούς
~ χεῖλος

τὸ σῶμα
~ γαστήρ
~ γόνῠ
~ δάκτυλος
~ θρίξ
~ κεφαλή
~ ποῦς
~ στῆθος
~ χείρ

τὸ ζῷον
~ αἴξ
~ αἴλουρος
~ ἀλώπηξ
~ ἄρκτος
~ γαλῆ
~ δελφίς
~ ἔλαφος
~ ἐλέφᾱς
~ ἵππος
~ ἰχθύς
~ κροκόδειλος
~ κύων
~ λαγώς
~ λέων
~ λύκος
~ μέλιττᾰ
~ μύρμηξ
~ ὄρνῐς
~ πρόβατον
~ ταῦρος

ἀγαθός ☍ κακός
ἀδικίᾱ ☍ δίκη
ἄδικος ☍ δίκαιος
ἀεί ☍ οὐδέποτε
ἀθάνατος ☍ θνητός
ᾄδω ☍ ἀκούω
αἰσχύνη ☍ τιμή
ἀκούω ☍ ᾄδω, λέγω
ἀλλότριος ☍ ἴδιος
ἀνδρείᾱ ☍ δειλίᾱ
ἀνδρεῖος ☍ δειλός
ἄνθρωπος ☍ θήρ
ἀρχή ☍ τελευτή
ἄφθονος ☍ ὀλίγος
ἀχαριστίᾱ ☍ χᾰ́ρῐς
ἄχρηστος ☍ χρηστός
βίος ☍ θάνατος
βλαβερός ☍ ὠφέλιμος
βλάβη ☍ ὠφέλειᾰ
δειλίᾱ ☍ ἀνδρείᾱ
δειλός ☍ ἀνδρεῖος
διάφορος ☍ ὅμοιος
διδάσκαλος ☍ μαθητής
διδάσκω ☍ μανθάνω
δίκαιος ☍ ἄδικος
δίκη ☍ ἀδικίᾱ
εἰρήνη ☍ πόλεμος
Ἑλληνικός ☍ βάρβαρος
ἔμπροσθεν ☍ οπισθεν
ἔρῐς ☍ χᾰ́ρῐς
ἥκω ☍ φεύγω
ἡμέρᾱ ☍ νύξ
ἡμέρᾱς ☍ νυκτός
ἧττα ☍ νίκη
θάνατος ☍ βίος
θήρ ☍ ἄνθρωπος
ἴδιος ☍ ἀλλότριος
κακός ☍ ἀγαθός, καλός
καλός ☍ κακός
κενός ☍ μεστός, πλέως
λαμβάνω ☍ λείπω
λέγω ☍ ἀκούω
λείπω ☍ λαμβάνω
μαθητής ☍ διδάσκαλος
μακρός ☍ μικρός
μανθάνω ☍ διδάσκω
μεστός ☍ κενός
μικρός ☍ μακρός
νεός ☍ παλαιός
νίκη ☍ ἧττα
νόσος ☍ ὑγίειᾰ
νυκτός ☍ ἡμέρᾱς
νύξ ☍ ἡμέρᾱ
ὀλιγάκις ☍ πολλάκις
ὀλίγος ☍ ἄφθονος, συχνός
ὅμοιος ☍ διάφορος
ὄπισθεν ☍ ἔμπροσθεν
οὐδέποτε ☍ ἀεί
παλαιός ☍ νέος
πλέως ☍ κενός
πόλεμος ☍ εἰρήνη
πολλάκῐς ☍ ὀλιγάκις
συχνός ☍ ὀλίγος
τελευτή ☍ ἀρχή
τιμή ☍ αἰσχύνη
ὑγίειᾰ ☍ νόσος
φεύγω ☍ ἥκω
φίλος ☍ πολέμιος
χᾰ́ρῐς ☍ ἀχαριστίᾱ, ἔρῐς
χρηστός ☍ ἄχρηστος
ὠφέλειᾰ ☍ βλάβη
ὠφέλιμος ☍ βλαβερός

σελήνη

ἥλιος

ἄνθος

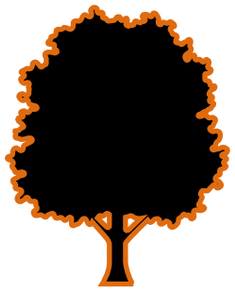

δένδρον

φύλλον

χιών

ἄνεμος

ποταμός

ἄνθρωπος

θάλαττᾰ

φυτόν

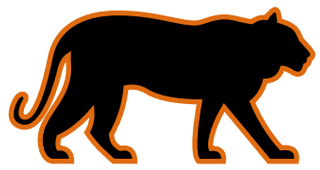

θήρ

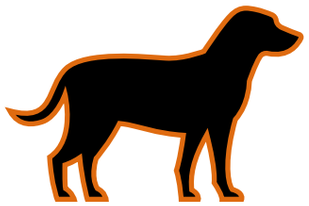

κύων

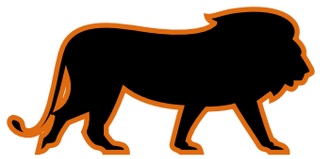

λέων

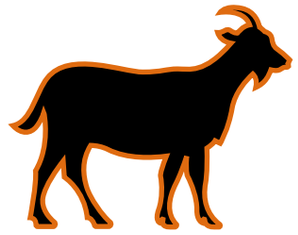

αἴξ

ἔλαφος

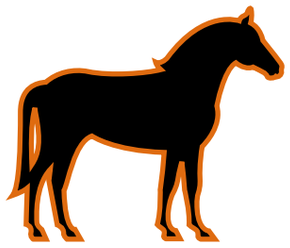

ἵππος

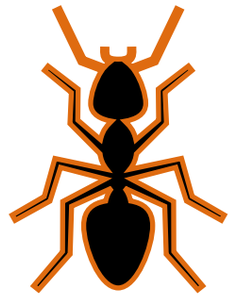

μύρμηξ

ὄρνῐς

ἐλέφᾱς

μέλιττᾰ

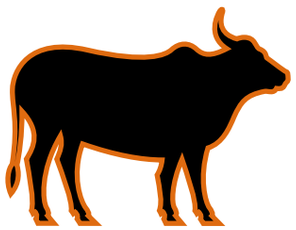

ταῦρος

λαγώς

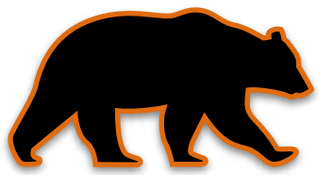

ἄρκτος

γλαῦξ

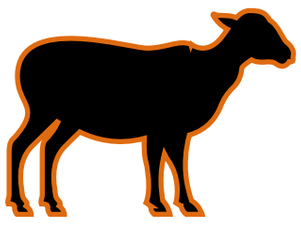

πρόβατον

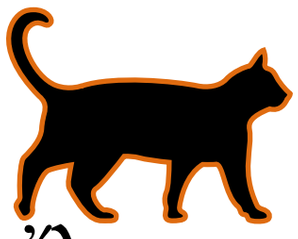

αἴλουρος

ὀκτώπους

κυανοῦς

χλωρός

ξανθός

γλαυκός

πορφυροῦς

ἐρυθρός

μέλᾱς

λευκός

πολιός

ΣOSNOVA

i

γένος-ø	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾰ
γένε(σ)-ος	γενέ(σ)-οιν	γενέ(σ)-ων
γένε(σ)-ῐ	γενε(σ)-οιν	γένε(σ)-σῐ(ν)
γένος-ø	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾰ
γένος-ø	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾰ

promjena *s*-osnovâ (bez kontrakcije)

i

γένος	γένει	γένη
γένους	γενοῖν	γενῶν
γένει	γενοῖν	γένεσῐ(ν)
γένος	γένει	γένη
γένος	γένει	γένη

[1] **Kontrakcije: ε + o = ου; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ (> η); ε + ω = ω; ε + ε = ει; ε + οι = οι.**

promjena *s*-osnovâ (sa kontrakcijom)

κθ′

α′· Τὸ ψεῦδος, ὦ παῖδες, αἰσχρόν ἐστῐν. **β′·** Οἱ διδάκσαλοῐ, οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες τὰ τῶν παίδων ψεύδη κολάζουσῐν. **γ′·** Ἐν τῇ Λιβύῃ παντοῖᾰ γένη ζῴων ἐστίν. **δ′·** Ἐν τοῖς ὄρεσῐ θηρεύονταῐ σύες ἄγριαῐ καὶ ἔλαφοῐ. **ε′·** Οἱ βάρβαροῐ τὰ βέλη ἰῷ χρίουσῐν. **ϛ′·** Θέρους τὰ μὲν ἄνθη ἐν τοῖς κήποις, τὰ δὲ δένδρᾰ ἐν τοῖς ἄλσεσῐ θάλλει. **ζ′·** Ἁπλᾶ ἐστῐ τῆς ἀληθείᾱς ἔπη. ⊓⊓⊓

i. *Mendacium, o puĕri, turpe est.* **ii.** *Magistri, patres & matres puerōrum mendacia (puerilia mendacia) castigant.* **iii.** *Sunt in Afrĭca varia animalium genĕra.* **iv.** *In montĭbus sues ferae (apri) & cervi captantur.* **v.** *Barbări tela viro ung(u)unt.* **vi.** *Aestāte in hortis flores, in lucis autem arbŏres virent.* **vii.** *Veritātis verba simplicia sunt.*

translatio

1. Laž, o dječaci, ružna je. **2.** Učitelji, očevi i majke kažnjavaju laži djece (dječije laži). **3.** U Africi se nalaze svakojake vrste životanja (svakojake životinjske vrste). **4.** U gorama love se divlje svinje i jeleni. **5.** Varvari mažu strele otrovom. **6.** Ljeti u vrtovima cvjeta cvijeće, a u gajevima drveće. **7.** Riječi istine (istinite riječi) jednostavne su.

prevod

i

εὐγενέ(σ)-ς	εὐγενέ(σ)-ς	εὐγενές-ø
εὐγενέ(σ)-ος	εὐγενέ(σ)-ος	εὐγενέ(σ)-ος
εὐγενέ(σ)-ĭ	εὐγενέ(σ)-ĭ	εὐγενέ(σ)-ĭ
εὐγενέ(σ)-ă	εὐγενέ(σ)-ă	εὐγενές-ø
εὐγενές-ø	εὐγενές-ø	εὐγενές-ø

εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε
εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν
εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν
εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε
εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε

εὐγενέ(σ)-ες	εὐγενέ(σ)-ες	εὐγενέ(σ)-ă
εὐγενέ(σ)-ων	εὐγενέ(σ)-ων	εὐγενέ(σ)-ων
εὐγενέ(σ)-σĭ(ν)	εὐγενέ(σ)-σĭ(ν)	εὐγενέ(σ)-σĭ(ν)
εὐγενέ(σ)-ες[1]	εὐγενέ(σ)-ες[1]	εὐγενέ(σ)-ă
εὐγενέ(σ)-ες	εὐγενέ(σ)-ες	εὐγενέ(σ)-ă

[1] acc mpl i fpl ima nastava nom mpl i fpl, ne acc mpl i fpl.

promjena pridjeva *s*-osnovâ (bez kontrakcije)

i

εὐγενής	εὐγενής	εὐγενές
εὐγενοῦς	εὐγενοῦς	εὐγενοῦς
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενῆ	εὐγενῆ	εὐγενές
εὐγενές	εὐγενές	εὐγενές

εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενοῖν	εὐγενοῖν	εὐγενοῖν
εὐγενοῖν	εὐγενοῖν	εὐγενοῖν
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ

εὐγενεῖς	εὐγενεῖς	εὐγενῆ
εὐγενῶν	εὐγενῶν	εὐγενῶν
εὐγενέσῐ(ν)	εὐγενέσῐ(ν)	εὐγενέσῐ(ν)
εὐγενεῖς[1]	εὐγενεῖς[1]	εὐγενῆ
εὐγενεῖς	εὐγενεῖς	εὐγενῆ

[1] **acc mpl i fpl ima nastava nom mpl i fpl, ne acc mpl i fpl.**

[2] **Kontrakcije: ε + o = ou; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ (> η); ε + ω = ω; ε + ε = ει; ε + οι = οι.**

promjena pridjeva *s*-osnovâ (sa kontrakcijom)

λ′

α′· Παλαιὸς λόγος ἐστίν· ὑγιὴς ψυχὴ ἐν σώματῐ ὑγιεῖ. **β′·** Οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐπιστήμονες παῖδες τὰ μαθήματᾰ στέργουσῐν. **γ′·** Ἡ ἀρετὴ μόνη ἀσφαλὲς κτῆμά ἐστῐν. **δ′·** Ἐπαμεινώνδᾱς πατρός ἐστῐ ἀφανοῦς. **ε′·** Οὔποτ᾽ αἰσχρόν ἐστῐ τἀληθῆ λέγειν. **ϛ′·** Ψευδέσῐ λόγοις οἱ ἄνθρωποῐ πολλάκῐς σφάλλονταῐ. **ζ′·** Τὰ μὲν ψεύδη πρῶτον ἀφανῆ ἐστῐν, ἔπειτᾰ δὲ σαφῆ γίγνεταῐ.

prevedi

i. *Antiquum est dictum (Antiquum est illud): Mens sana in corpŏre sano.* **ii.** *Nobĭles & intelligentes lĭbĕri studia amant.* **iv.** *Virtus sola tutum bonum est.* **v.** *Epaminondas ignobĭli patre (sc. natus) est.* **vi.** *Vera dicĕre numquam turpe est.* **vii.** *Homĭnes saepe verbis falsis falluntur.* **viii.** *Mendacia primum latentur, deinde vero manifesta fiunt.*

translatio

1. Stara je poslovica “zdrav duh u zdravom tijelu”. **2.** Plemenita i pametna djeca vole učenje. **3.** Vrlina je sama bezbijedno blago. (Vrlina je jedino bezbijedno blago). **4.** Epaminonda se rodio od neuglednog oca. **5**. Nikada nije sramotno govoriti istinu. **6**. Ljudi se često varaju zbog varljivih riječi. **7**. Laži su najprvo skrivene, a zatim postaju očite.

prevod

7

1. Domovinu ne brane zidovi, nego vojnici i građani. **2.** Grčki vojnici nose na glavama kacige. **3.** Mnogi narodi su podložni Rimljanima. **4.** Homerovi epovi su besmrtni. **5.** Riječi laskavaca su lažne. **6.** Mornari poznaju dubine mora. **7.** Plemeniti ljudi ne rugaju se slabima i nesrećnima.

μετάφραζε

α′· Τὴν πατρίδᾰ οὐ τὰ τείχη ἀμύνει, ἀλλὰ οἱ στρατιῶταῐ̈ καὶ οἱ πολῖταῐ̈. **β′·** Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατιῶταῐ̈ τὰ κράνη ἐπὶ τῶν κεφαλῶν φέρουσῐ̆ν. **γ′·** Πολλὰ τὰ ἔθνη τῶν Ῥωμαίων (τοῖς Ῥωμαίοις) ὑπήκοά ἐστῐ̆ν. **δ′·** Τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη ἀθάνατά ἐστῐ̆ν. **ε′·** Τὰ τῶν κολάκων ἔπη ψευδῆ ἐστῐ̆ν. **ϛ′·** Οἱ ναῦταῐ̈ τὰ τῆς θαλάττης βάθη γιγνώσκουσῐ̆ν. **ζ′·** Οἱ εὐγενεῖς οὐ σκώπτουσῐ̈ ἀσθενέσῐ̈ καὶ δυστυχέσῐ̆ν. 𐆖𐆖𐆖

μετάφρασῐ̈ς

i

Σωκράτε(σ)-ς	Περικέε(σ)-ς
Σωκράτε(σ)-ος	Περικέε(σ)-ος
Σωκράτε(σ)-ῐ	Περικέε(σ)-ῐ
Σωκράτε(σ)-ᾰ	Περικέε(σ)-ᾰ
Σώκρατες-ø	Περίκεες-ø

promjena složenica na -κράτης i na -κλῆς (bez kontrakcije)

i

Σωκράτης	Περικλῆς
Σωκράτους	Περικλέους
Σωκράτει	Περικλεῖ
Σωκράτη	Περικλέᾱ[1]
Σώκρατες	Περίκεις

[1] **Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ > η.**

[1] **Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + ει = ει; ε + α = ᾱ.**

promjena složenica na -κράτης i na -κλῆς (sa kontrakcijom)

λα′

α′· Πλάτων καὶ Ξενοφῶν μαθηταὶ Σωκράτους εἰσίν. **β′·** Τὸν Σωκράτη διὰ τὴν σοφίᾱν θαυμάζομεν. **γ′·** Ὦ Δημόσθενες, τὴν ῥώμην οὐκ ἴσην ἔχεις τῇ γνώμῃ. **δ′·** Τὰ Σοφοκλέους δράματᾰ ὀνομαστά ἐστῐν. **ε′·** Εὐκλεὲς τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτῐ Ὅμηρος ὁ ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλός ἐστῐν. **ϛ′·** Ὁ ἐλεύθερος ἀνὴρ θάνατον εὐκλεᾶ μᾶλλον βούλεταῐ ἢ βίον αἰσχρόν. □

prevedi

i. *Plato & Xenŏphon discipŭli sunt Socrătis*. **ii.** *Socrătem sapientiae causa mirāmur*. **iv.** *O Demosthĕnes, vires anĭmo impares habes* (*sunt tibi vires anĭmo impăres*). **v.** *Sophocli(s) fabŭlae clarae sunt*. **vi.** *Praeclārum* (*sc. est*) *illud Platōnis*: *Homērus, ille poēta, Graeciae magister est*. **vii.** *Liber vir mavult praeclaram mortem quam vitam turpem*.

translatio

1. Platon i Ksenofont su učenici Sokrata (Sokratovi učenici). **2.** Sokratu se divimo zbog mudrosti. **3.** O Demostene, snagu imaš nejednaku pameti (tvoja snaga ne odgovara tvojoj pameti). **4.** Drame Sofokla (Sofoklove drame) su glasovite. **5**. Slavna (*sc.* je) ona (*sc.* izreka) Platona (Platonova izreka), da je Homer, (onaj čuveni) pjesnik, učitelj Grčke. **6**. Slobodan čovjek više voli slavnu smrt nego sramotan život. ⊓⊔⊔

prevod

i

κρέᾰς-ø	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾰ
κρέα(σ)-ος	κρεά(σ)-οιν	κρεά(σ)-ων
κρεα(σ)-ῐ	κρεά(σ)-οιν	κρέα(σ)-σῐ(ν)
κρέᾰς-ø	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾰ
κρέᾰς-ø	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾰ

promjena *s*-osnovâ na -ασ- (bez контракције)

i

κρέᾰς	κρέᾱ	κρέᾱ
κρέως	κρεῷν	κρεῶν
κρεᾳ	κρεῷν	κρέασῐ(ν)
κρέᾰς	κρέᾱ	κρέᾱ
κρέᾰς	κρέᾱ	κρέᾱ

[1] **Контракције: α + ο = ω; α + ι (ει) = ᾳ; α + α = ᾱ; α + οι = ῳ; α + ω = ω.**

promjena *s*-osnovâ na -ασ- (са контракцијом)

i

αἰδό(σ)-ς	—	—
αἰδό(σ)-ος	—	—
αἰδό(σ)-ῐ	—	—
αἰδό(σ)-ᾰ	—	—
—	—	—

promjena *s*-osnovâ na -οσ- (bez контракције)

i

αἰδώς	—	—
αἰδοῦς	—	—
αἰδοῖ	—	—
αἰδῶ	—	—
—	—	—

[1] **Stezanja: o + o = ou; o + ι = οι; o + α = ω.**

promjena *s*-osnovâ na -oσ- (sa контракцијом)

λβ′

α′· Οἱ τῶν Σπαρτιατῶν παῖδες καὶ νεανίαϊ ἐπίσημοί εἰσίν αἰδῶ. **β′·** Οἱ ποιηταὶ τοῦ βίου χειμῶνἄ τὸ γῆρᾰς ὀνομάζουσῐν. **γ′·** Τοῖς τῶν θηρίων κρέασῐν τρέφονταῐ οἱ στρατιῶταῐ. **δ′·** Ταῖς τριήρεσῐν μάχονταῐ οἱ Ἕλληνες ἐν Σαλαμῖνῐ. **ε′·** Τὰ κέρᾱ τὸ τοῦ ἐλάφου σῶμᾰ μᾶλλον καλλύνει ἢ φυλάττει. **ϛ′·** Οἱ Θρᾷκες ἐκ τῶν κεράτων οἶνον πίνουσῐν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Lacedaemoniōrum puĕri juvenesque pudōre insignes sunt.* **ii.** *Poētae senectūtem vitae hiĕmem appellant.* **iii.** *Milĭtes fera carne vescuntur.* **iv.** *Graeci triremĭbus apud Salamīna (Salamīnem) pugnant.* **v.** *Cornua cervi corpus adornant potius quam servant.* **vi.** *Thraces e cornĭbus vinum bibunt.*

translatio

1. Djeca i mladići Spartanaca (spartanska djeca i mladići) znamiti su po stidu. **2.** Pjesnici nazivaju starost zimom života. **3.** Vojnici se hrane mesom životinja (životinjskim mesom). **4.** Grci se kod Salamine bore triremama. **5**. Rogovi tijelo jelena (jelenovo tijelo) više uljepšavaju nego što čuvaju. **6.** Tračani piju vino iz rogova.

prevod

IMPREEKAT

i

AUG + -ο-ν	—	AUG + -ο-μεν
AUG + -ε-ς	AUG + -ε-τον	AUG + -ε-τε
AUG + -ε-(ν)	AUG + -έ-την	AUG + -ο-ν

[1] **AUG = augmenat.**

promjena indikativa imperfekta aktivnog tematskih glagola

i

ἦν / ἦ	–	ἦμεν
ἦσθᾰ	ἦστον	ἦτε / ἦστε
ἦν	ἤστην	ἦσᾰν

promjena indikativa imperfekta aktivnog gl. εἰμί

λγ′

α′· Οἱ Ἀθηναῖοῐ τριήρεις εἰς Ἀσίᾱν ἔπεμπον. **β′·** Παρὰ τοῖς Πέρσαις οἱ σατράπαῐ ὕβριζον τὸν δῆμον. **γ′·** Οἱ Λακεδαιμόνιοῐ ὑπερεῖχον τῶν Ἀθηναίων τῇ πρὸς πόλεμον τέχνῃ. **δ′·** Ἱππίᾱς Ἀθήνᾱς τῆς σοφίᾱς πρυτανεῖον ὠνόμαζεν. **ε′·** Οἱ Σπαρτιᾶταῐ ἐν τῷ πολέμῳ ᾖδον Τυρταίου ἐμβατήριᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

. *Athenienses trirēmes in Asiam mittēbant.* **ii.** *Apud Persas satrăpae (satrăpes) pŏpŭlum injuria afficiēbant.* **iii.** *Lacedaemonii arte bellĭca Athenienses vincēbant.* **iv.** *Hippias Athēnas sapientiae prytanēum appellābat.* **v.** *Spartāni in bello Tyrtaei modos canēbant.* ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Atinjani su slali trireme u Aziju. **2.** Kod Persijanaca satrapi su zlostavljali narod. **3.** Alekdemonjani su nadvisivali Atinjane ratnim umijećem. **4.** Hipija je nazivao Atinu pritanejem mudrosti. **5.** Spartanci su u ratu pjevali marševe Tirteja (Tirtejeve marševe). ⊓⊓⊓

λδ′

α′· Οἱ πολέμιοῖ παντοῖᾶ βέλη ἔρριπτον. **β′·** Ἐξήταζεν ὁ στρατηγὸς τὸ στράτευμᾶ ἐν τῷ πεδίῳ. **γ′·** Οἱ ἡμέτεροῖ πρόγονοῖ ἐκόντες προΰβαινον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. **δ′·** Ὁ Ξενοφῶν τῷ Κύρῳ ὡς ἐθελοντὴς συνεστράτευεν. **ε′·** Οἱ Ἕλληνες τοῖς τῶν νεκρῶν στόμασῖν ὀβολὸν ἐνέβαλλον, ναῦλον τοῦ Χάρωνος.

prevedi

i. *Hostes varia tela jactābant*. **ii.** *Dux in campo in campo exercĭtus recensum instituēbat*. **iii.** *Majōres nostri contra hostes volentes progrediebantur*. **iv.** *Xenŏphon (una) cum Cyro in bellum miles ut voluntarius proficiscebātur*. **v.** *Mortuōrum orĭbus Graeci obŏlum Charōn(t)is naulum inserēbant*.

translatio

1. Neprijatelji su bacali svakojake strijele. **2.** Vojskovođa je pregledao vojsku na ravnici. **3.** Naši preci su rado išli protiv neprijatelja. **4.** Ksenofont je kao dobrovoljac ratovao (zajedno) sa Kirom. **5.** Grci su u usta mrtvaka ubacivali obol kao brodarinu Harona (Haronovu brodarinu, brodarinu za Harona.)

prevod

i

AUG + -ο-μην	—	AUG + -ό-μεθᾰ
AUG + -ου	AUG + -ε-σθον	AUG + -ε-σθε
AUG + -ε-το	AUG + -έ-σθην	AUG + -ο-ντο

[1] **AUG = augmenat.**

promjena indikativa imperfekta mediopasivnog tematskih glagola

λε′

α′· Ἐκ παίδων εἰθιζόμην τὰ Ἑλληνικὰ γράμματᾰ σπουδάζειν. **β′·** Οἱ Ἀθηναῖοῐ συνελέγοντο ἐν Πυκνὶ καὶ ἐνταῦθᾰ ἐβουλεύοντο. **γ′·** Ὑπὸ τῶν Φοινίκων ἀποικίαῐ ἐξεπέμποντο εἰς πολλὰς χώρᾱς. **δ′·** Πάντων τῶν Ἑλλήνων τῶν μαθημάτων καὶ τῶν τεχνῶν μάλιστᾰ ἐπεμέλοντο οἱ Ἀθηναῖοῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *A puĕro littĕris Graecis studēre solēbam.* **ii.** *Athenienses in Pycne conveniebāntur et ibi consilia agitābant.* **iii.** *Coloniae a Poenis in multas terras emittebantur.* **iv.** *Studiis artibusque omnium Graecōrum Athenienses potissĭmum studēbant.*

translatio

1. Od malih nogu imao sam običaj da se bavim grčkom književnošću. **2.** Atinjani su se skupljali na Pniksu i ondje vijećali. **3.** Feničani su odašiljali kolonije u mnoge krajeve. **4.** Od svih Grka Atinjani su se najviše bavili naukama i umijećima.

prevod

λς′

α′· Οἱ Εἵλωτες τοῖς Σπαρτιάταις τὴν γῆν εἰργάζοντο. **β′·** Οἱ Ῥωμαῖοῐ ἐν πολλαῖς μάχαις τῶν Καρχηδονίων περιεγίγνοντο. **γ′·** Οἱ ἡμέτεροῐ πρόγονοῐ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλαττᾰν πολλάκῐς πρὸς τοὺς πολεμίους μαχόμενοῐ σωτῆρες τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίᾱς ἐγίγνοντο. **δ′·** Ἐν ταῖς κώμαις ηὐλίζοντο οἱ στρατιῶταῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Helōtae Spartānis terram colēbant.* **ii.** *Romāni in multis pugnis Chartaginienses superābant.* **iii.** *Majōres nostri terra marique saepe contra hostes pugnantes patriae & libertātis servatores facti sunt.* **iv.** *Milĭtes in vicis (ruri) pernoctābant.*

translatio

1. Heloti su Spartancima obrađivali zemlju. **2.** Rimljani su u mnogim bitkama nadvisivali Kartažane. **3.** Naši previ su postali spasioci otadžbine i slobode često se boreći protiv neprijateljâ i na kopnu i na moru. **4.** Vojnici su noćili u selima.

prevod

VIII

i. *Raro homĭnes sorte sua contenti erant.* **ii.** *Demosthĕnes & Cicĕro clari oratōres erant.* **iii.** *Graeci & Romāni mortuos cremābant aut sepeliēbant.* **iv.** *Graeci in Ponto Euxīno multas colonias habēbant.* ⊓⊓⊓

α΄ Ὀλιγάκῐς οἱ ἄνθρωποῐ αὐτάρκεις ἦσᾰν. **β΄** Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Κικέρων ἔνδοξοῐ ῥήτορες ἦσᾰν. **γ΄** Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοῐ κατέκαιον ἢ κατέθαπτον τοὺς νεκροὺς. **δ΄** Οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πολλὰς ἀποικίᾱς εἶχον. (Πολλαὶ ἀποικίαῐ τοῖς Ἕλλησῐν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἦσᾰν.)

μετάφρασῐς

IX

De magistratĭbus Romānis. Duo consŭles rem publĭcam administrābant & in bello exercĭtum ducēbant. Praetōres jus dicēbant. Aedīles annonamque curābant & ludos annuos parābant. Quaestōres aerarium custodiēbant. Censōres mores civium observābant. ⊓⊓⊓⊓

μετάφραζε

Περι των Ρωμαικων πολιτευομενων. Δύο ὑπάτω ἐπολιτεύοντο τὸ κοινὸν καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἦγον τὴν στρατιάν. Οἱ δ᾽ ἀστυνόμοῖ τὰ δίκαιᾰ ὥριζον (= παραφραζα). Οἱ δ᾽ ἀγορανόμοῖ ἐπιμέλειᾰν τοῦ σίτου εἶχον (= παραφραζα) καὶ παρεσκευάζοντο τοὺς ἐνιαυσίους ἀγῶνᾰς. Οἱ δὲ ταμίαῖ τὸ ταμιεῖον ἐφύλαττον. Οἱ δὲ τιμηταὶ τοὺς τῶν πολιτῶν τρόπους παρεφύλαττον. ⊓⊓⊓

8

1. Atinjani birahu svake godine devet arhonata, a Rimljani dva konzula. **2.** Kod starih naroda robovi su teško živjeli; zato su često dizali ustanke. **3.** Kritija i Alkibijad ne slušahu riječi Sokratove. **4.** Grci osnivahu mnoge kolonije. **5.** U borbi smo išli spremno za vođom. **6.** Peonjani bacahu mrtve u bare.

μετάφραζε

α′· Οἱ μὲν Ἀθηναῖοῖ κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐξέλεγον τοὺς ἐννέᾰ ἄρχοντᾰς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοῖ τοὺς δύο ὑπάτους. **β′·** Παρὰ παλαιοῖς δήμοις οἱ δοῦλοῖ χαλεπὸν βίον ἦγον· διότῐ πολλάκῐς ἐστασίαζον . **γ′·** Ὁ Κριτίᾱς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης τοῖς τοῦ Σωκράτους λόγοις <u>οὐκ</u> ἐπείθοντο.**δ′·** Οἱ Ἕλληνες πολλὰς ἀποικίᾱς ἐξέπεμπον. **ε′·** Ἐν τῇ μάχῃ τῷ ἡγεμόνῐ προθύμως εἰπόμεθᾰ. **ϛ′·** Οἱ Παίονες τοὺς νεκροὺς εἰς λίμνᾱς ἐβαλλον.

μετάφρασῐς

ZAMJENICE

i

ἐγώ	σύ	ἡμεῖς	ὑμεῖς
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	ἡμῶν	ὑμῶν
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	ἡμῖν	ὑμῖν
ἐμέ, με	σέ, σε	ἡμᾶς	ὑμᾶς

[1] **Dual: za prvo lice, nom acc νώ, gen dat νῷν; za 2 lice, nom acc σφώ, gen dat σφῷν.**
[2] **ἔγωγε: nomsg ἔγωγε, gensg ἐμοῦγε, datsg ἔμοιγε, accsg ἐμέγε.**

lične zamjenice

i

ἐμός	σός	ἡμέτερος	ὑμέτερος

prisvojne zamjenice

νζ′

α′· Ἐμοὶ μὲν τὰ μαθήματα, σοὶ δὲ ἡ μουσικὴ ἀρέσκει. **β′**· Ἡμεῖς μὲν γράφομεν, ὑμεῖς δὲ παίζετε. **γ′**· Ὁ ἀδελφός μου καὶ ὁ πάππος σου φίλοι εἰσὶν ἀρχαῖοι· δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς φίλους εἶναι. **δ′**· Ἡμᾶς μὲν τὰ ἡμέτερα, ὑμᾶς δὲ τὰ ὑμέτερα εὐφραίνει. ⊓⊓⊓⊔

prevedi

i. *Mihi studia, tibi autem musĭca placet.* **ii.** *Nos scribĭmus, vos autem ludĭtis.* **iii.** *Germānus meus avusque tuus antiqui sunt amici: ideo oportet et nos amīcos esse.* **iv.** *Nos nostra, vos autem vestra delectant.* ⊓⊔

translatio

1. Meni se sviđa učenje, a tebi muzika. **2.** Mi pišemo, a vi se igrate. **3.** Moj brat i tvoj djed su stari prijatelji; treba stoga da i mi budemo prijatelji. **4.** Nas veseli naša svojina, vas vaša.

prevod

λη′

ΠΕΡΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. Σωκράτης ὅτ᾽ ἐσκώπτετο ἐπὶ τῇ δυσγενείᾳ ὑπ᾽ ἀνθρώπου εὐγενοῦς μέν, πονηροῦ δὲ καὶ ἀμαθοῦς, ἔλεγεν· Ἐμοί μὲν τὸ γένος ὄνειδος, σὺ δὲ τῷ γένει.

prevedi

De Socrăte. Socrătes, cum a (*quodam*) *viro nobĭli genĕre orto sed pravo ignaroque illuderētur se humĭli genĕre ortum esse, dicēbat: Mihi genus dedĕcus* (*sc. est*), *tu autem genĕri* (*sc. tuo dedĕcus es*). ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

O Sokratu. Sokrat, kada mu se plemenit ali opak i neuk čovjek rugao radi neslavnog porijekla, rekao je: ‘Meni (*sc.* je) rod sramota (na sramotu), a ti (*sc.* si) pak (*sc.* svom) rodu (*sc.* sramota) (na sramotu)’. ⊓⊓⊓

prevod

9

1. Zar tebi nije stalo do otadžbine? Meni je osobito stalo do moje otadžbine. **2.** I ja, i ti, i mi svi treba da pravedno radimo. **3.** Tvoj drug vježba u palestri. **4.** Ja vam govorim istinu, a vi me slušate. **5.** Filozof Bijant govoraše: "Sve svoje nosim u sebi". **6.** Naša domovina ima radišne i valjane građane. **7.** Poslovica je: Danas meni, sutra tebi. **8.** Slava naših predaka je velika.

μετάφραζε

α′· Ἆρ᾽ οὐ μέλει σοι τῆς πατρίδος; Ἔμοιγε σφόδρα μέλει τῆς ἐμῆς πατρίδος (τῆς πατρίδος μου). **β′·** Καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ πάντᾰς ἡμᾶς δεῖ δικαίως πράττειν. **γ′·** Ὁ φίλος σου ἐν τῇ παλαίστρᾳ γυμνάζει. **δ′·** Ἐγὼ μὲν πρὸς ὑμᾶς ἀληθεύω, ὑμεῖς δέ οὐκ ἀκούετέ μου. **ε′·** Βίᾱς ὁ φιλόσοφος ἔλεγεν· Πάντᾰ τὰ ἐμὰ σὺν ἐμαυτῷ φέρω. **ϛ′·** Ἡ ἡμετέρᾱ πατρὶς (πατρὶς ἡμῶν) πολίτᾱς ἔχει σπουδαιοὺς καὶ χρηστούς. (Τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδῐ (πατρίδῐ ἡμῶν) εἰσῐ σπουδαιοὶ καὶ χρηστοὶ πολῖταῐ.) **ζ′·** Παροιμίᾱ ἐστίν· τήμερον μὲν ἐμοί, αὔριον δὲ σοί. **η′·** Τὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων (προγόνων ἡμῶν) κλέος μέγα ἐστίν.

μετάφρασῐς

i

αὐτός	αὐτή	αὐτό
αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
αὐτόν	αὐτήν	αὐτό

αὐτώ	αὐτά	αὐτώ
αὐτοῖν	αὐταῖν	αὐτοῖν
αὐτώ	αὐτά	αὐτώ

αὐτοί	αὐταί	αὐτά
αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
αὐτούς	αὐτάς	αὐτά

[1] **U krazi: αὐτός, αὐτή, ταὐτό**

zamjenica αὐτός

i

ἐμαυτοῦ, -ης	σεαυτοῦ, -ῆς[1]	ἑαυτοῦ, -ῆς[1]
ἐμαυτῷ, -ῇ	σεαυτῷ, -ῇ[1]	ἑαυτῷ, -ῇ
ἐμαυτόν, -ήν	σεαυτόν, -ήν[1]	ἑαυτόν, -ήν

ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν[2]
ἡμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ἑαυτοῖς, -αῖς[2]
ἡμᾶς αὐτούς, -άς	ὑμᾶς αὐτούς, -άς	ἑαυτούς, -άς[2]

[1] Također, gensg σαυτοῦ, -ῆς itd. i gensg ἀυτοῦ, -ῆς itd.
[2] Također, gensg σφῶν αὐτῶν, datsg σφίσιν αὐτοῖς, -αῖς, accsg σφᾶς αὐτούς, -άς.

povratne zamjenice

λθ′

α′· Ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ (αὐτῷ) πάντα τὰ χρήματα φέρει. **β′·** Ἐγὼ μὲν τὰ ἐμαυτοῦ πράττω, σὺ δὲ τὰ σεαυτοῦ (σαυτοῦ). **γ′·** Οὐδὲν ἀεὶ ταὐτὸ μένει. **δ′·** Δαρεῖος μεταπέμπεταῖ τὸν Κῦρον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ αὐτὸν σατράπην ἐκλέγει. **ε′·** Ὁ οἶκος αὐτοῦ καλός ἐστῖν. **ς′·** Αὐτὸς ὁ στρατηγὸς καὶ οἱ ἄλλοῖ στρατιῶταῖ ἐν τῷ αὐτῷ στρατοπέδῳ διαμένουσῖν. **ζ′·** Ὁ διδάσκαλος ἡμῶν δίκαιός ἐστῖ καὶ ἀγαθός, ἀλλὰ σκληρός. **η′·** Οἱ ἄνθρωποῖ ἀλλήλων πολὺ διαφέρουσῖ τῇ ἀνδρείᾳ, τῇ ῥώμῃ καὶ σώματος μεγέθει. **θ′·** Εὐκλείδης λέγει· Τὰ τῷ αὐτῷ ἴσᾰ καὶ ἀλλήλοις ἐστὶν ἴσᾰ.

prevedi

i. *Sapiens omnia sua in se (secum) portat.* **ii.** *Ego mea facio, tu autem tua* (sc. *facis*). **iii.** *Nihil perpetuo idem manet.* **iv.** *Darīus Cyrum a provincia eius arcessit eumque satrăpam (satrăpem) creat.* **v.** *Domus ejus pulchra est.* **vi.** *Ipse dux & (alii) milites in isdem castris permănent.* **vii.** *Magister noster aequus et bonus est, sed sevērus.* **viii.** *Homĭnes inter se virtūte, robŏre, & corpŏris magnitudĭne multum differunt.* **ix.** *Euclīdes dicit: Quae cum eōdem aequantur & inter se aequa(bi)lia sunt.*

translatio

1. Mudar čovjek svu imovinu nosi u sebi. **2.** Ja radim svoje stvari, a ti (*sc.* radiš) svoje. **3.** Ništa (ne) ostaje zauvijek isto. **4.** Darije šalje po Kira iz njegove oblasti i čini ga satrapom. **5.** Njegova kuća je lijepa. **6.** Sam vojskovođa i (ostali) vojnici ostaju u istom logoru. **7.** Naš učitelj je pravedan i dobar, ali strog. **8.** Ljudi se jedni od drugih mnogo razlikuju hrabrošću, snagom i veličinom tijela. **9.** Euklid kaže: 'Ono što je jednako istom jednako je i jedno drugom'.

prevod

X

i. *Spartăce, memoria tui aeterna est.* **ii.** *Labor tuus, mi discipŭle, laudalibĭlis est.* **iii.** *Patria nostra ligno abundat.* **iv.** *Hamilcar eiusque filius Hannĭbal Romanōrum hostes erant.* **v.** *Adulatorĭbus non credĭmus; verba eōrum fallacia sunt.* **vi.** *Fabŭlae Aesōpi pulchrae sunt; puĕri eas libenter legunt.*

μετάφραζε

α΄ Ὦ Σπάρτακε, ἡ μνήμη σου αἰωνίᾱ ἐστίν. **β΄** Ὁ σὸς πόνος, ὦ μαθητά μου, ἐπαινετός ἐστῐ̃ν. **γ΄** Ἡ πατρὶς ἡμῶν περισσεύει τῷ ξύλῳ. **δ΄** Ὁ Ἀμίλκᾱς καὶ ὁ υἱός αὐτοῦ Ἀννίβᾱς τῶν Ῥωμαίων (или τοῖς Ῥωμαίοις) πολέμιοῐ̃ ἦσαν. **ε΄** Τοῖς κόλαξῐ̃ν οὐ πιστεύομεν· τὰ ἔπη αὐτῶν δολερά ἐστῐ̃ν. **ϛ΄** Οἱ τοῦ Αἰσώπου μῦθοῐ̃ καλοί εἰσῐ̃ν· οἱ παῖδες ἑκόντες ἀναγιγνώσκουσῐ̃ν αὐτούς. ⏑⏑

μετάφρασῐ̃ς

10

1. Malo ljudi pozna sebe: svoje vrline i svoje mane. **2.** Vojnici, vaš život bijaše naporan, ali slavan! **3.** Samo ime Homerovo je glasovito. **4.** Spartanci i Atinjani često se borahu jedni protiv drugih. **5.** Moj otac daje sinovima primjer vrline. **6.** Onaj (koji) griješi, sebi griješi.

μετάφραζε

α′ Οἱ ὀλίγοῐ γιγνώσκουσῐν ἑαυτούς· τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματᾰ. **β′** Ὦ στρατιῶταῐ, ὁ ὑμέτερος βίος ἐπίπονος ἦν ἀλλὰ εὐλεής. **γ′** Ὁμήρου τὸ ὄνομᾰ αὐτὸ ὀνομαστόν ἐστῐν. **δ′** Οἱ Σπαρτιᾶταῐ καὶ οἱ Ἀθηναῖοῐ πρὸς ἀλλήλους πολλάκῐς ἐμάχοντο. **ε′** Ὁ πατήρ μου τοῖς ἑαυτοῦ υἱοῖς παρέχει τὸ τῆς ἀρετῆς παράδειγμᾰ. **ζ′** Ὁ ἁμαρτάνων εἰς ἑαυτόν ἁμαρτάνει.

μετάφρασῐς

μ′

ΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΙΓΕΣ. Ταῦρος διωκόμενος ὑπὸ λέοντος καταφεύγει εἰς σπήλαιον. Ἐν σπηλαίῳ ἦσαν αἶγες ἄγριαι· τυπτόμενος δὲ ὑπ᾽ αὐτῶν ὁ ταῦρος καὶ κερατιζόμενος ἔλεγεν· Οὐχ ὑμᾶς δείδων ἀνέχομαι, ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ σπηλαίου.

prevedi

TAURUS CAPRAEQUE. Taurus a leōne persecūtus in specum confŭgit. In specu caprae ferae erant. Ab iis vero verberātus & cornĭbus tunsus (tussus) taurus inquiēbat: Obdūro non vestri sed illīus prae specu timĭdus. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

Bik i koze. Bik kojeg progoni lav bježi u pećinu. U pećini su bile divlje koze; a bok kojeg one udaraju i nabadaju rogovima kaže (bik, izudaran i izbode, reče): ’Držim se (trpim ovo) plašeći se onog ispred pećine, ne vas’.

prevod

i

ὅδε	ἥδε	τόδε
τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε
τῷδε	τῇδε	τῷδε
τόνδε	τήνδε	τόδε

τώδε	τώδε	τώδε
τοῖνδε	τοῖνδε	τοῖνδε
τοῖνδε	τοῖνδε	τοῖνδε
τώδε	τώδε	τώδε

οἵδε	αἵδε	τάδε
τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
τούσδε	τάσδε	τάδε

pokazne zamjenice

i

οὗτος	ἅυτη	τοῦτο
τούτου	ταύτης	τούτου
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
τοῦτον	ταύτην	τοῦτο

τούτω	τούτω	τούτω
τούτοιν	τούτοιν	τούτοιν
τούτω	τούτω	τούτω

οὗτοῐ	αὗταῐ	ταῦτᾰ
τούτων	τούτων	τούτων
τούτοις	ταύταις	τούτοις
τούτους	ταύτᾱς	ταῦτᾰ

pokazne zamjenice

i

ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
ἐκείνου	ἐκείνης	ἐκείνου
ἐκείνῳ	ἐκείνῃ	ἐκείνῳ
ἐκεῖνον	ἐκείνην	ἐκεῖνο
ἐκείνω	ἐκείνω	ἐκείνω
ἐκείνοιν	ἐκείνοιν	ἐκείνοιν
ἐκείνοιν	ἐκείνοιν	ἐκείνοιν
ἐκείνω	ἐκείνω	ἐκείνω
ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνᾰ
ἐκείνων	ἐκείνων	ἐκείνων
ἐκείνοις	ἐκείναις	ἐκείνοις
ἐκείνους	ἐκείνᾱς	ἐκεῖνᾰ

pokazne zamjenice

μα′

α′· Ἐν τῇ μάχῃ τὸ τῶν Ἑλλήνων σύνθημᾰ ἦν τόδε· Ζεὺς σωτὴρ καὶ Νίκη. **β′·** Ταύτην τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε. **γ′·** Τούτους μὲν τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν σπουδὴν θαυμάζομεν, ἐκείνους δὲ διὰ τὴν ἀργίᾱν ψέγομεν. **δ′·** Τοιοῦτον συνεργὸν ὡς σύ, ὦ φίλε, ἔχειν βούλομαῐ. **ε′·** Ἐν ταῖς τῶν γεωργῶν οἰκίαις εἰσίν αἶγες, βόες, καὶ ἄλλᾰ τοιαῦτᾰ ζῷᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *In pugna hoc erat Graecōrum signum: Juppĭter servator & Victoria.* **ii.** *Istam sententiam egŏmet habeo.* **iii.** *Istos discupŭlos sedulitātis gratia mirāmur, illos vero socordiae causa vituperāmus.* **iv.** *Talem socium ut tu, amīce,* (*es*) *habēre volo.* **v.** *In rusticōrum domĭbus sunt caprae, boves & alia istiusmŏdi animalia.*

translatio

1. U bici ovo je bila lozinka Grka (grčka lozinka): Zevs spasilac i Nika. **2.** Tu misao imam i ja sam. (Tako i ja mislim.) **3.** Tim učenicima divimo se radi marljivost, a one korimo zbog lenjosti. **4.** Želim imati pomoćnika popuz tebe, (o) prijatelju. **5.** U kućama zemljoradnika (zemljoradničkim kućama) nalaze se koze, goveda i druge takve životinje. ⊓⊓⊓⊓

prevod

i

ὅς	ἥ	ὅ
οὗ	ἧς	οὗ
ᾧ	ᾗ	ᾧ
ὅν	ἥν	ὅ

ᾰ́	ᾰ́	ᾰ́
οἷν	οἷν	οἷν
οἷν	οἷν	οἷν
ᾰ́	ᾰ́	ᾰ́

οἵ	αἵ	ἅ
ὧν	ὧν	ὧν
οἷς	αἷς	οἷς
οὕς	ἅς	ἅ

odnosna zamjenica

μβ′

α′· Θαυμαστόν ἐστῐ τὸ κράτος τοῦ ἡλίου, ὅς πάντᾰ ταῖς ἀκτῖσῐν αὐξάνει καὶ πάλῐν μαραίνει. **β′·** Τῆς Βαβυλῶνος τὸ μέσον ποταμὸς διείργει, ᾧ ὄνομά ἐστῐν Εὐφράτης. **γ′·** Τοὺς Ἀθηναίους θαυμάζομεν, οἵ ἐν ταῖς ἐν Μαραθῶνῐ καὶ Σαλαμῖνῐ μάχαις τῆς Ἑλλάδος σωτῆρες ἦσᾰν. **δ′·** Εὐδαίμονές εἰσῐν οἱ ἄνθρωποῐ, οἷς φίλοῐ πολλοὶ καὶ πιστοί εἰσῐν. **ε′·** Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ λέγει· ὃ βούλεταῐ, τοῦτ᾽ ἕκαστος καὶ οἴεταῐ. **ϛ′·** Ἃ πράττειν οὐκ ἔξεστῐν, ταῦτᾰ οὐδὲ λέγειν ἔξεστῐν. **ζ′·** Οἷος ὁ τρόπος, τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος, οἷος δ᾽ ὁ λόγος, τοιαῦτᾰ καὶ τὰ ἔργᾰ. **η′·** Ὅσοῐ ἄνθρωποῐ, τοσαῦταῐ γνῶμαῐ.

prevedi

i. *Mirabĭlis est potentia solis qui omnia radiis auget et tum macĕrat.* **ii.** *Medium Babylōnis (mediam Babylōnem) scindit flumen cui nomen est Euphrātes.* **iii.** *Mirāmur Athenienses qui in proeliis apud Marathōna & Salamīna (Salamīnem, Salamīnam) Graeciae servatōres erant.* **iv.** *Beāti sunt homines quibus amīci multi fidelesque sunt.* **v.** *Demosthĕnes ille orātor dicit: Quae quisque vult, ea et credit.* **vi.** *Quod facĕre non licet, dicĕre quoque non licet.* **vii.** *Qualis mos, talis sermo; qualis autem sermo, talia & opĕra.* **viii.** *Quot homĭnes (capĭta), tot sententiae.*

translatio

1. Čudesna je snaga sunca koje zracima sve povećava i onda (*sc.* to) uništva. **2.** Sredniu Vavilona dijeli rijeka (Vavilon nadvoje dijeli rijeka) kojoj je ime Eufrat. **3.** Divimo se Atinjanima koji su u bitkama kod Maratona i Salamine bili spasioci Grčke. **5.** Srećni su ljudi koji imaju mnoge vjerne prijatelje. **6.** Besjednik Demosten kazuje: 'Ono što (*sc.* ko) želi, to svako i misli (vjeruje)'. **7.** Ono što nije dozovljeno raditi, to nije dozvoljeno ni govoriti. **8.** Kakav je način, takav je i govor; kakav je pak govor, takva su i djela. **9.** Koliko ljudi, toliko mišljenja (ćudi).

prevod

i

τίς	τί	τίνε	τίνες	τίνᾰ
τίνος[1]		τίνοιν	τίνων	
τίνῐ̆[2]		τίνοιν	τίσῐ̆(ν)	
τίνᾰ	τί	τίνε	τίνᾰς	τίνᾰ

[1] **| τοῦ.**
[2] **| τῷ.**

upitna zamjenica

i

τὶς	τὶ	τινέ	τινές	τινά[3]
τινός[1]		τινοῖν	τινῶν	
τινί[2]		τινοῖν	τισί(ν)	
τινά	τὶ	τινέ	τινάς	τινά[3]

[1] **| του.**
[2] **| τῳ.**
[3] **| ἄττᾰ.**

neodređena zamjenica

μγ′

α′· Τίνος τὸ βιβλίον ἐστίν; **β′·** Ζῷά τινα οἴκους ὑπὸ τῆς γῆς ἔχει. **γ′·** Ἡ σωφροσύνη ἐστὶ ἡδονῶν τινων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτειά. **δ′·** Μέρη ἄττα (= τινὰ) τῆς γῆς γεωμετρικοῖς εἰκάζεταί σχήμασιν. **ε′·** Σπαρτιάτης τις ἔλεγεν· Ἡμεῖς οὐ πυνθανόμεθα ὁπόσοι, ἀλλὰ ὅπου εἰσὶν οἱ πολέμιοι; **ς′·** Πόθεν ἥκεις καὶ ποῖ βαδίζεις; Ποῦ οἱ φίλοι εἰσίν; **ζ′·** Τίσι τῶν πολιτῶν Ἀριστείδης οὐ φίλος ἦν; **η′·** Βούλομαί σοι λέγειν, ἃ ὁ κοινὸς ἑκατέρου φίλος ἡμῶν περί σου ἔλεγεν. **θ′·** Τίς οὕτω ῥᾴθυμός ἐστιν, ὅστις οὐ μετέχει τούτου τοῦ ἀγῶνος.

prevedi

i. *Cujus* (*sc. hic*) *libellus est?* **ii.** *Quaedam animalia domicilia sub terra habent* (*domicilia subterranea habent*). (*Quibusdam animalĭbus sunt domicilia subterranea.*) **iii.** *Prudentia quarundam voluptātum libidinumque temperantia est.* **iv.** *Quaedam terrae partes ad figūrārum geometrĭcārum similitudĭnem finguntur.* **v.** *Quidam Spartānus dicebat: Nos non rogāmus quanti sed ubi sint hostes?* **vi.** *Unde venīsti & quo is? Ubi sunt amīci?* **vii.** *Quibus* (*quis*) *civĭbus Aristīdes carus non erat?* **viii.** *Volo tibi dicĕre quae utriusque nostrum familiāris de te dicēbat.* **ix.** *Quis adeo socors est quin istīus certamĭnis partĭceps sit?*

translatio

1. Od koga je (sc. ovo) knjiga? (Čija je ovo knjiga?) **2.** Neke životinje imaju dom (stanuju) ispod zemlje. **3.** Razboritost je suzdržavanje od nekih užitaka i požuda. **4.** Neki dijelovi zemlje poređuju se sa geometrijskim likovima. **5.** Neki Spartanac govoraše: 'Mi ne pitamo koliki (*sc.* su neprijatelji) (koliko ima neprijatelja) nego gdje su'. **6.** Odakle dolaziš i kamo (kuda) ideš? **7.** Gdje su prijatelji? Kojim građanima Aristid nije bio mio? 8. Želim ti reći šta je zajendički prijatelj nas obojice (zajednički naš prijatelj) pričao o tebi? **9.** Ko je tako lakomislen da ne bi učestvovao u tom takmičenju? ⊓⊓⊓

prevod

XI

i. *Fructus eorundem agrōrum non semper iīdem sunt.* **ii.** *Cives ejusdem rei publicae eisdem legĭbus parent.* **iii.** *Homĭnes sibi libenter ignoscunt.* **iv.** *Bonis nocet, qui mălis parcit.* **v.** *Cujus uxor Heleĕna erat? Menelāi, Spartae regis.*

μετάφραζε

α΄ Οἱ τῶν αὐτῶν ἀγρῶν καρποί οὐκ ἀεὶ ταὐτοί εἰσῑν. **β΄** Οἱ πολῖταῖ τοῦ αὐτοῦ κοινοῦ τοῖς αὐτοῖς νόμοις πείθονταῖ. **γ΄** Οἱ ἄνθρωποῖ ἑκόντες συγγιγνώσκουσῑν ἑαυτοῖς. **δ΄** Τοῖς ἀγαθοῖς βλάπτει, ὅς τῶν κακῶν φείδεταῖ. **ε΄** Τίνος γυνή ἡ ῾Ελένη ἦν; Μενέλεω, τοῦ τῆς Σπάρτης βασιλέως.

μετάφρασῖς

11

1. Ovi dječaci su sinovi mog prijatelja. **2.** Oni ljudi su razboriti (razboriti su ljudi) koji uvijek hrabro podnose nesreću. **3.** Ko(ji) se u ratu buni protiv zapovjednika, taj se buni protiv svog (sopstvenog) spasa. **4.** Zar nemaš sve što ti je potrebno? **5.** Kakvo mišljenje imaš, učeniče, o Spartaku? **6.** Komu se više divite, Spartaku ili Leonidi? **7.** Kako se zoveš? (‘Šta ti je ime?’) **8.** Neki od grčkih mudraca smrt drže najvećim zlom. **9.** Ko je tako lud koji da (koji go) ne želi tebi biti prijatelj? ⊓⊓⊓

α′ Οἵδε οἱ παῖδες υἱοί εἰσῐ τοῦ φίλου μου (τοῦ ἐμοῦ φίλου). **β′** Σώφρονές εἰσῐν ἄνθρωποῐ οἵ ἀεὶ ἀνδρείως φέρουσῐ τὴν συμφοράν. **γ′** Ὃς ἐν τῷ πολέμῳ στασιάζει πρὸς τὸν στρατηγόν, οὗτος στασιάζει καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίᾱν. **δ′** Ἆρ᾽ οὐκ ἔχεις πάντα ἅ σοι ἀναγκαῖά ἐστῐν; **ε′** Ὦ μαθητά, ποίᾱν γνώμην περὶ Σαρτάκου ἔχεις; **ϛ′** Τίνᾰ μᾶλλον θαυμάζετε· τὸν Σπάρτκον ἢ τὸν Λεωνίδᾱν; **ζ′** Ὄνομά σοι τί ἐστῐν; **η′** Ἑλληνικῶν σοφῶν τινες τὸν θάνατον μέγιστον κακὸν νομίζουσῐν. **θ′** Τίς οὕτω μῶρός ἐστῐν, ὅστῐς οὐ βούλεταῐ σοὶ φίλος εἶναῐ;

μετάφρασῐς

V-OSNOVA

i

πόλῐ̆ς	πόλει	πόλεις
πόλε῰̆ς[2]	πολέοιν	πόλεων[5]
πόλει	πολέοιν	πόλεσῐ̆(ν)
πόλῐ̆ν	πόλει	πόλεις[4]
πόλῐ̆	πόλει	πόλεις

[1] Osnove: πολι-, praznina; πολε(ι)-, punina.
[2] Stezanja: ε + ι = ει; ε + ε = ει.
[3] Od πόληος (metateza kvantiteta).
[4] Nastavak acc pl analoški je, prema nom pl.
[5] Akcenat gen pl analoški je, prema gen sg.

promjena *i*-osnova sa prevojem

μδ′

α′· Ἡ δύναμῐς πολλάκῐς ἐστὶν ἀρχὴ καὶ αἰτίᾱ ὕβρεῶς. **β′·** Πόσεῶς καὶ βρώσεῶς πολλάκῐς οἱ ἄνθρωποῐ δοῦλοί εἰσῐν. **γ′·** Ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῷον. **δ′·** Ὕβρῐς ὕβρῐν τίκτει. **ε′·** Ἐν συχναῖς τῆς Ἑλλάδος πόλεσῐν ἀκροπόλεις ἦσᾰν. **ϛ′·** Οἱ μὲν πολέμιοῐ πολλάκῐς, αἱ δὲ στάσεις ἀεὶ διαφθείρουσῐ τὰς πόλεις. **ζ′·** Οἱ ἀετοὶ τοῖς ὄφεσῐ πολέμιοί εἰσῐν. **η′·** Τῆς πόλεῶς ψυχὴ οἱ νόμοῐ εἰσίν. **θ′·** Ἀναξαγόρᾱς λέγει τὴν σελήνην οἰκήσεις ἔχειν. **ι′·** Τοῖς μάντεσῐ οὐ πιστεύομεν.

prevedi

i. *Vis saepe principum & causa superbiae est.* **ii.** *Homĭnes saepe potus esusque servi sunt* (*potui esuique serviunt, oboedientes sunt*). **iii.** *Homo natūra anĭmal politĭcum.* **iv.** *Superbia superbiam genĕrat.* **v.** *Multis in Graeciae urbĭbus arces erant.* **vi.** *Inimīci saepe, seditiōnes vero semper urbes perdunt.* **vii.** *Aquĭlae vipĕris inimīcae sunt.* **viii.** *Leges civitātis anĭma sunt.* **ix.** *Anaxagŏras dicit lunam habitacŭla habēre.* **x.** *Hariŏlis non credĭmus.*

translatio

1. Moć je često početak i uzrok obijesti. **2.** Ljudi su često robovi hrane i pića **3.** Čovjek (sc. je) po naravi politička životinja. **4.** Obijest rađa obijest. **5.** U mnogim grčkim gradovima nalazili su se akropolji. **6.** Neprijatelji uništavaju gradove često, a ustanci uvijek. **7.** Orlovi su zmijama neprijatelji. **8.** Zakoni su duša grada. **9.** Anaksagora kazuje da mjesec ima naselja. **10.** Ne vjerujemo vračevima.

prevod

i

πῆχῠς	πήχει	πήχεις
πήχεῶς[3]	πηχέοιν	πήχεων[5]
πήχει	πηχέοιν	πήχεσῐ(ν)
πῆχῠν	πήχει	πήχεις[4]
πῆχῠ	πήχει	πήχεις

ἄστῠ	ἄστει	ἄστη
ἄστεῶς[3]	ἀστέοιν	ἄστεων[5]
ἄστει	ἀστέοιν	ἄστεσῐ(ν)
ἄστῠ	ἄστει	ἄστη
ἄστῠ	ἄστει	ἄστη

[1] Osnove: πηχυ-, ἀστυ-, praznina; πηχευ-, ἀστευ-, punina.
[2] Stezanja: ε + ι = ει; ε + ε = ει; ε + α = ᾱ (> η).
[3] Od πήχηος, ἄστηος (metateza kvantiteta).
[4] Nastavak acc pl analoški je, prema nom pl.
[5] Akcenat gen pl analoški je, prema gen sg.

promjena *u*-osnova sa prevojem

πίτŭς	πίτυε	πίτυες
πίτυος	πιτύοιν	πιτύων
πίτυĭ	πιτύοιν	πίτυσĭ(ν)
πίτŭν	πίτυε	πίτῡς
—	πίτυε	πίτυες

ἰχθῦς	ἰχθύε	ἰχθύες
ἰχθύος	ἰχθύοιν	ἰχθύων
ἰχθύϊ	ἰχθύοιν	ἰχθύσι(ν)
ἰχθῦν	ἰχθύε	ἰχθῦς
ἰχθῦ	ἰχθύε	ἰχθύες

[1] u je kratko ispred V, dugo ispred C.

promjena *u*-osnova bez prevoja

με′

α′· Ὁ ἰχθῦς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζει. **β′·** Παροιμίᾱ ἐστίν· ἰχθῦν νήχεσθαῐ διδάσκεις. **γ′·** Οἱ παράσιτοῐ ὡς μύες εἰσίν. **δ′·** Τοῖς μυσὶ μάχη ποτὲ ἦν πρὸς τοὺς βατράχους. **ε′·** Ἡ γῆ βότρῡς τίκτει. **ϛ′·** Ἡ θάλαττᾰ παντοίους ἰχθῦς ἔχει. **ζ′·** Ἐν συχνοῖς τῆς Ἑλλάδος ἄστεσῐν ἀθλητῶν ἀνδριάντες ἦσᾰν. **η′·** Οἱ Ἕλληνες λόγχᾱς ἔχουσῐ πεντεκαίδεκᾰ πήχεων. **θ′·** Οἱ γεωργοὶ συὶ βαλάνους τροφὴν πορίζουσῐν. **ι′·** Οἱ τῶν ποταμῶν ἰχθύες τοῖς τῆς θαλάττης ἰχθύσῐν οὐκ εἰσὶν ὅμοιοῐ.

prevedi

i. *Piscis a capĭte olet.* **ii.** *Sententia est* piscem n(at)āre doces. **iii.** *Parasīti velut mures sunt.* **iv.** *Murĭbus olim contra ranas proelium erat.* **v.** *Terra uvas genĕrat.* **vi.** *Mare varios pisces habet.* **vii.** *Multis in Graeciae oppĭdis athletārum monumenta erant.* **viii.** *Graeci hastas quindĕcim cubitōrum habent.* (*Graecis hastae quindĕcim cubitōrum sunt.*) **ix.** *Agricŏlae sui glandes pabŭlum suppedĭtant.* **x.** *Fluminum pisces maris piscĭbus simĭles non sunt.*

translatio

1. Riba smrdi od glave. **2.** Poslovica je *učiš ribu plivati* (*da pliva*). **3.** Paraziti su poput miševa. **4.** Miševi su jednom imali boj proti žaba. **5.** Zemlja rađa grozdove (grožđe). **6.** More ima svakojake ribe. **7.** U mnogim gradovima Grčke (grčkim gradovima) nalazili su se spomenici atleta. **8.** Grci imaju koplja od petnaest lakata. **9.** Zemljoradnici svinji davaju žirove kao hranu. **10.** Riječne ribe nisu slične morskim ribama.

prevod

i

ἡδύς	ἡδεῖᾰ	ἡδύ
ἡδέος	ἡδείᾱς	ἡδέος
ἡδεῖ	ἡδείᾳ	ἡδεῖ
ἡδύν	ἡδεῖᾰν	ἡδύ
ἡδύ	ἡδεῖᾰ	ἡδύ

ἡδέε	ἡδείᾱ	ἡδέε
ἡδέοιν	ἡδείαιν	ἡδέοιν
ἡδέοιν	ἡδείαιν	ἡδέοιν
ἡδέε	ἡδείᾱ	ἡδέε
ἡδέε	ἡδείᾱ	ἡδέε

ἡδεῖς	ἡδεῖαῐ̈	ἡδέᾰ̈
ἡδέων	ἡδειῶν	ἡδέων
ἡδέσῐ̈(ν)	ἡδείαις	ἡδέσῐ̈(ν)
ἡδεῖς	ἡδείᾱς	ἡδέᾰ̈
ἡδεῖς	ἡδεῖαῐ̈	ἡδέᾰ̈

[1] Stezanja: ε + ι = ει (samo u dat sg); ε + ε = ει (samo u nompl).

[2] Nastavak acc mpl analoški je, prema nom mpl.

promjena pridjeva u-osnova

μς′

α′· Βραχὺς ὁ βίος, βραχεῖᾰ ἡ ἡδονὴ ἐστῐ́ν. **β′·** Τὸν τραχὺν ἵππον τῷ χαλινῷ μετάγομεν. **γ′·** Τῶν βραχειῶν καὶ μακρῶν λυπῶν μόνον φάρμακον ὁ χρόνος ἐστίν. **δ′·** Οἱ μὲν ἵπποῐ ταχεῖς, οἱ δὲ ὄνοῐ βραδεῖς εἰσῐ́ν. **ε′·** Τὸ μεταβάλλειν ἡδύ. **ϛ′·** Θρασέος ἀνδρὸς πολλάκῐς θρασεῖς καὶ οἱ λόγοῐ. **ζ′·** Ἡ ἀηδὼν φωνὴν ἡδεῖᾰν καὶ γλυκεῖᾰν ἔχει. **η′·** Οὐ πιστεύομεν τοῖς γλυκέσῐ λόγοις ἀλλὰ τοῖς χρησίμοις. **θ′·** Ἡ κακῶν φιλίᾱ ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαλύεταῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Brevis vita, brevis delectatio.* **ii.** *Equum ferōcem habēna agĭmus.* **iii.** *Longōrum breviumque dolōrum solum remedium tempus est.* **iv.** *Equi velōces, asĭni autem tardi sunt.* **v.** *Mutatio suavis* (*sc. est*). (*Mutatio placet.*) **vi.** *Verba audacis viri saepe* (*sc. et ipsa*) *audacia sunt.* **vii.** *Luscinia vocem habet suāvem dulcemque.* **viii.** *Non credĭmus suavĭbus sed frugalĭbus verbis.* **ix.** *Mălōrum amor brevi* (*tempŏre*) *dissolvĭtur.* ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Kratak (*sc.* je) život, kratak (*sc.* je) užitak. **2.** Ljutog konja vodimo uzdom. **3.** Vrijeme je jedini lijek kratkih i dugačkih boli (za kratke i dugačke boli). (Za kratke i dugačke boli jedini lijek je vrijeme.) **4.** Konji su brzi, a magarci spori. **5.** Promjena (*sc.* je) ugodna. **6.** Riječi odvažnog čovjeka su često (*sc.* i same) odvažne. **7.** Slavuj ima ugodan i sladak glas. **8.** Ne vjerujemo slatkim (laskavim) riječima nego čestitim. (Ne vjerujemo laskavim nego čestitim riječima.) (Ne uzdamo se u laskave nego u čestite riječi.) **9.** Ljubav prema zlu razrješava se u kratkom roku.

prevod

12

1. U dubokim rijekama ima (jest) veliko mnoštvo riba. **2.** Bogatstvo bez razboritosti nestalno je blago. **3.** Korijeni odgoja su gorki, a plodovi slatki. **4.** Divimo se brzim arapskim konjima (brzim konjima Arapâ). **5.** Nepravda je uvijek uzrok ustanka. **6.** Karijci se bore i sjekirama **7.** Na atinskom akropolju (akropolju Atine) bijaše lijep hram boginje Atene. **8.** Čovjek životinje nadvisuje razumom. **9.** Život je kratak, a nauka dugotrajna. **10.** Sramotno je u boju napuštati (bojni) red. **11.** Heleni žrvuju Erinijama crne ovce. **12.** Zli građani ustancima i svađama uništavaju državu.

μετάφρασῐς

i. *Brevis vita, brevis delectatio.* **ii.** *Equum ferōcem habēna agĭmus.* **iii.** *Longōrum breviumque dolōrum solum remedium tempus est.* **iv.** *Equi velōces sunt, asĭni autem tardi.* **v.** (*Alia ex aliis*) *mutāre dulce.* **vi.** *Viri audācis & (ipsa) verba saepe audiacia.* **vii.** *Luscinia vocem habet suāvem dulcemque.* **viii.** *Non credĭmus suavĭbus sed frugalĭbus verbis.* **ix.** *Amor malas erga res brevi dissolvĭtur.*

μετάφρασῐς

βασιλεύς	βασιλῆ	βασιλεῖς[2]
βασιλέως[3]	βασιλέοιν	βασιλέων
βασιλεῖ	βασιλέοιν	βασιλεῦσῐ̆(ν)
βασιλέᾱ[3]	βασιλῆ	βασιλέᾱς[3]
βασιλεῦ	βασιλῆ	βασιλεῖς

[1] *eu*-osnove sve su oksitone.
[2] Također, βασιλῆς (staroatički). Nastavak εῖς analogija je, prema *u*-osnovama.
[3] Od βασιλῆος, βασιλῆᾰ, βασιλῆᾰς (metateza kvaniteta).
[4] Stezanje: ε + ι = ει;
[5] Ζεύς: nom sg Ζεύς, gen sg Διός, dat sg Διί, acc sg Δία, vocsg Ζεῦ.

promjena *eu*-osnova

ἥρως	ἥρωε	ἥρωες
ἥρωος	ἡρώοιν	ἥρώων
ἥρωΐ[1]	ἡρώοιν	ἥρωσι(ν)
ἥρωᾰ́[2]	ἥρωε	ἥρωᾰ́ς
ἥρως	ἥρωε	ἥρωες

[1] Dat sg i ἥρῳ, pored ἥρωΐ.
[2] Acc sg i ἥρω, pored ἥρωᾰ́.

βοῦς	βόε	βόες
βοός	βοοῖν	βοῶν
βοΐ	βοοῖν	βουσί(ν)
βοῦν	βόε	βοῦς
βοῦ	βόε	βόες

[1] Osnove: βου-, ispred C; βο-, ispred V.

promjena drugih osnova na diftong

ναῦς	νῆε	νῆες
νεώς	νεοῖν	νεῶν
νηΐ	νεοῖν	ναυσί(ν)
ναῦν	νῆε	ναῦς
ναῦ	νῆε	νῆες

[1] **Osnove: ναυ-, ispred C; νη-, ispred V.**

γραῦς	γρᾶε	γρᾶες
γρᾱός	γρᾱοῖν	γρᾱῶν
γρᾱΐ	γρᾱοῖν	γραυσί(ν)
γραῦν	γρᾶε	γραῦς
γραῦ	γρᾶε	γρᾶες

[1] **Osnove: γραυ-, ispred C; γρᾱ-, ispred V.**

promjena drugih osnova na diftong

μζ′

α′· Ἀχιλλεὺς Θέτιδος παῖς ἦν καὶ Πηλέως. **β′·** Οἱ γονεῖς ἐπιστήμονᾰς παῖδᾰς στέργουσῐν. **γ′·** Οἱ γεωργοὶ συχνὰς ἀγέλᾱς τρέφουσῐ βοῶν καὶ οἰῶν καὶ συῶν. **δ′·** Ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς πρὸ τῆς μάχης θύει τοῖς θεοῖς βοῦν καὶ σῦν καὶ οἶν. **ε′·** Τῷ Ἀχιλλεῖ φίλος πιστὸς ἦν Πάτροκλος. **ς′·** Αἱ γρᾶες τέρπονταῐ μύθους τοῖς παισὶ λέγουσαῐ. **ζ′·** Οἱ λέοντες τοῖς βουσὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύσῐν. **η′·** Ἔστῐ τῶν νεανιῶν καὶ τοῖς γέρουσῐ καὶ ταῖς γραυσὶ ἀξίᾱς τιμὰς ἀπονέμειν. **θ′·** Ὦ Ἀχιλλεῦ, τῆς σῆς ἀρετῆς δόξᾰ ἀθάνατός ἐστῐν.

prevedi

i. *Achilles filius Thetĭdis Peleique erat.* **ii.** *Parentes libĕros intelligentes amant.* **iii.** *Rustĭci multa boumque suumque oviumque armenta pascunt.* **iv.** *Lacedaemoniōrum rex ante proelium deis* (*diis, dis*) *bovem, suem ovemque* (= *suovetaurilia*) *immŏlat.* **v.** *Achilli amīcus fidēlis Patroclus erat.* **vi.** *Anus libĕris fabŭlas narrantes delectantur.* **vii.** *Leōnes bubus (bobus) noctu insidias parant.* **viii.** *Est juvĕnum et senĭbus anĭbus aequos honōres assignāre.* **ix.** *O Achille(s), gloria tuae virtūtis immortālis est.*

translatio

1. Ahilej je bio sin Tetide i Peleja. **2.** Roditelji vole pametnu djecu. **3.** Zemljoradnici pasu mnoga stada goveda, svinja i ovaca. **4.** Kralj Lakedemonjana (lakedemonski kralj) uoči oboja žrtvuje bogovima govedo, svinju i ovcu. **5.** Ahilej ima Patrokla za vjernog prijatelja. **6.** Starice se raduju pričajući priče djeci. **7.** Lavovi noću spremaju zasjede volovima. **8.** Dužnost je mladića da i starcima i staricama ukazuju dužne časti. **9.** O Ahileju, slava tvoje vrline besmrtna je.

prevod

i

πειθώ	—	—
πειθοῦς	—	—
πειθοῖ	—	—
πειθώ[3]	—	—
πειθοῖ	—	—

[1] *oi*-osnove sve su oksitone.
[2] Stezanja: o + o = ou; o + ι = οι; o + α = ω.
[2] Akcenat acc sg analoški je, prema nom sg.

promjena *oi*-osnova

μη′

α′· Ὀδυσσεὺς ἦν συχνὸν χρόνον παρὰ Καλυψοῖ. **β′·** Περὶ Ἀχιλέως τοῦ ἥρωος ᾄδει Ὅμηρος. **γ′·** Ὁ ἀγαθὸς παῖς τοὺς πάτρωας καὶ τοὺς μήτρωας θεραπεύει. **δ′·** Ἡ ἠχὼ πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους ψεύδει. **ε′·** Τὴν τῶν ἡρώων ἀνδρείαν ἀεὶ θαυμάζομεν. **ϛ′·** Ἥρωσιν ἀγάλματά ἐστιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. **ζ′·** Πλάτων τὰς χαριέσσας Σαπφοῦς ᾠδὰς μάλα θαυμάζει διὸ τὴν Σαπφὼ δεκάτην Μοῦσαν λέγει. **η′·** Οἱ δμῶες βίον χαλεπὸν ἄγουσιν. **θ′·** Πειθοῖ καὶ λόγῳ τὰς ἔχθρας διαλύομεν.

prevedi

i. *Ulixes multum tempus (diu) apud Calypso(nem) erat.* **ii.** *Homērus de Achille illo herōe canit.* **iii.** *Puer bonus patruos & avuncŭlos curat.* **iv.** *Echo saepe homĭnes fallit.* **v.** *Herōum virtūtem semper mirāmur.* **vi.** *Heroĭbus Olympiae monumenta erant.* **vii.** *Plato lepĭda Sapphus carmĭna valde mirătur; quamobrem Sappho decĭmam Musam appellat.* **viii.** *Servi vitam duram agunt.* **ix.** *Suadēla verbisque inimicitias dissolvĭmus.*

translatio

1. Odisej je bio mnogo vremena (dugo) kod Kalipso. **2.** Homer pjeva o junaku Ahileju. **3.** Dobar dječak brine se za stričeve i ujake. **4.** Jeka često vara ljude. **5.** Uvijek se divimo hrabrosti junaka. **6.** Junaci imaju spomenike u Olimpiji. **7.** Platon se veoma divi ljupkim pjesmama Spafe (ljupkim pjesmama Sapfinim; zbog toga naziva Sapfo desetom Muzom. **8.** Robovi vode težak život. **9.** Uvjeravanjem i riječju razrješašvamo neprijateljstva.

prevod

13

1. Ljudi imaju vatru od Prometeja. **2.** Homer opisuje u Odiseji lutanja junaka Odiseja. **3.** U Korintu bijaše trijem posvećen Jeki. **4.** Sapfo, divimo se tvojim pjesmama. **5.** Stado goveda i ovaca slijedi pastira. **6.** Herojima dugujemo zahvalnost. **7.** Ovce daju ljudima vunu. **8.** Govornici su umjetnici uvjeravanja.

α′ Τὸ πῦρ ἐστῖν τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ Προμηθέως. **β′** Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ ὁ Ὅμηρος συγγράφει τὰς πλάνᾱς Ὀδυσσέως τοῦ ἥρωος. **γ′** Ἐν τῇ Κορίνθῳ ἦν ἡ στοὰ ἡ τῆς Ἠχοῦς ἱερά. **δ′** Ὦ Σαπφοῖ, θαυμάζομεν τὰς ᾠδάς σου. **ε′** Ἡ τῶν βοῶν καὶ οἰῶν ἀγέλη τῷ ποιμένι ἕπεταῐ. **ϛ′** Τοῖς ἥρωσῐν ὀφείλομεν τὴν χάρῐν. **ζ′** Αἱ οἶες τοῖς ἀνθρώποις ἔριον παρέχουσῐν. (Τὰ πρόβατᾰ τοῖς ἀνθρώποις ἔριον παρέχει.) **η′** Οἱ ῥήτορές εἰσῐ τεχνῖταῐ τῆς πειθοῦς.

μετάφρασῐς

μθ′

Περι Αλεξανδρου. Ἀλέξανδρος, Μακεδόνων βασιλεύς, Ἀχιλλέᾱ τὸν Πηλέως μάλιστᾰ ἐθεράπευε τῶν παλαιῶν βασιλέων καὶ ἡρώων· καὶ πολλάκῐς ἔλεγεν· Ὦ εὔδαιμον Ἀχιλλεῦ, ὅτῐ Ὅμηρον ἔχεις κήρυκᾰ καὶ ἑρμηνέᾱ τῆς σῆς ἀνδρείᾱς. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

De alexandro. Alexander, Macedŏnum (ille) rex, Achillem Pelei (sc. filium) maxĭme reges inter antīquos heroesque colēbat saepeque dicēbat: O felix Achille(s), Homērum quia tuae habes praecōnem interpretemque virtūtis.

translatio

O *ALEKSANDRU*. Aleksandar, kralj Makedonaca (makedonski kralj), najviše je od drevnih kraljeva poštovao Ahileja Pelejevog (*sc.* sina) i često je kazivao: ‘O srećan Ahileju, jer imaš Homera za glasnika i tumača svoje hrabrosti’. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevod

MISC

i

γυνή	δόρῠ	ὕδωρ	οὖς	κύων	μάρτυς	χείρ	Ἄρης	Ζεύς
γυναικός	δόρατος	ὕδατος	ὠτός	κυνός	μάρτυρος	χειρός	Ἄρεῶς	Διός
γυναικί	δόρατῐ̆	ὕδατῐ̆	ὠτί	κυνί	μάρτυρῐ̆	χειρί	Ἄρει	Διί
γυναῖκᾰ̆	δόρῠ	ὕδωρ	οὖς	κύνᾰ̆	μάρτυρᾰ̆	χεῖρᾰ̆	Ἄρη(ν)	Δίᾰ̆
γύναι	δόρῠ	ὕδωρ	οὖς	κύον	μάρτυς	χείρ	Ἄρες	Ζεῦ
γυναῖκε	δόρατε	ὕδατε	ὦτε	κύνε	μάρτυρε	χεῖρε	—	—
γυναικοῖν	δοράτοιν	ὑδάτοιν	ὤτοιν	κυνοῖν	μαρτύροιν	χεροῖν	—	—
γυναῖκες	δόρατᾰ̆	ὕδατᾰ̆	ὦτᾰ̆	κύνες	μάρτυρες	χεῖρες	—	—
γυναικῶν	δοράτων	ὑδάτων	ὤτων	κυνῶν	μαρτύρων	χειρῶν	—	—
γυναιξί(ν)	δόρασῐ̆(ν)	ὕδασῐ̆(ν)	ὠσί(ν)	κυσί(ν)	μάρτυσῐ̆(ν)	χερσί(ν)	—	—
γυναῖκᾰ̆ς	δόρατᾰ̆	ὕδατᾰ̆	ὦτᾰ̆	κύνᾰ̆ς	μάρτυρᾰ̆ς	χεῖρας	—	—
γυναῖκες	δόρατᾰ̆	ὕδατᾰ̆	ὦτᾰ̆	κύνες	μάρτυρες	χεῖρες	—	—

nekolike naročite imenice

ν′

α′· Τὰς μάχᾱς οἱ ποιηταὶ Ἄρεῶς ἔργᾰ λέγουσῐν. **β′·** Οἱ κύνες φύλακες καὶ σωτῆρες προβάτων εἰσίν. **γ′·** Τῷ ὕδατῐ τῷ τοῦ ποταμοῦ ἄρδεταῐ ὁ ἀγρός. **δ′·** Οἱ δικασταὶ οὐ πιστεύουσῐ μάρτυσῐ ψευδέσῐν. **ε′·** Χεὶρ χεῖρα νίπτει. **ϛ′·** Ἡ πόλῐς πολλάκῐς ὑπὸ τῶν ποιητῶν νηὶ εἰκάζεταῐ. **ζ′·** Ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα μέρη τοῦ προσώπου ἐστίν. **η′·** Ὑπὸ τῶν φυλάκων τὸ στρατόπεδον ἐφυλάττετο ἀσπίσῐ καὶ δόρασῐν. **θ′·** Αἱ τῶν Ἰλλυριῶν γυναῖκες ἐν ταῖς μάχαις ἀνδρείως ἐμάχοντο.

prevedi

i. *Poētae pugnas Martis opĕra appellant.* **ii.** *Canes ovium custōdes et servatores sunt.* **iii.** *Campus flumĭnis aqua irrigātur.* **iv.** *Judĭces testĭbus falsis non credunt.* **v.** *Manus manum lavat.* **vi.** *Civĭtas a poētis ad navis similitudĭnem saepe fingĭtur.* **vii.** *Ocŭli et aures faciēi partes sunt.* **viii.** *Castra a custodĭbus scutis et hastis custodiebantur.* **ix.** *Illyriōrum muliĕres strenue pugnābant in pugnis.*

translatio

1. Pjesnici nazivaju bitke djelima Aresa (Aresovim djelima). **2.** Psi su čuvari i spasioci ovaca. **3.** Polje se natapa vodom rijeke (riječnom vodom). **4.** Sudije ne vjeruju lažnim svjedocima. **5.** Ruka ruku mije. **6.** Država se često od pjesnika poređuje sa lađom. (Pjesnici često poređuju državu sa lađom.) **7.** Oči i uši su dijelovi lica. **8.** Logor se od stražara čuvao štitovima i kopljima. (Stražari su čuvali logor štitovima i kopljima.) **9.** Žene Ilira (ilirske žene) hrabro su se borile u bitkama.

μετάφραζε

14

1. Romul i Rem bijahu sinovi Aresovi (sinovi Aresa). **2.** Homer nazivaše Zevsa ocem i ljudi i bogova. **3.** Sofokle, još i sada se divimo tvojim tragedijama. **4.** (djelo je Temistokla). **5.** U luci bijahu mnoge (i) lijepe lađe. **6.** Erinije drže u rukama baklju i mač. **7.** Atinske luke (luke Atine) bijahu pune troveslarki i drugih brodova. **8**. Ima mnogo priča o filozofu Diogenu. **9.** Mornari se često hrane ribljim mesom (mesom riba). **10.** Psi su vjerni čuvari kuće i gospodara. **11.** Helenske žene (žene Helena) nošahu do peta duge haljine. **12.** U bici bijahu grčki hopliti na desnom krilu.

μετάφραζε

α′ Ὁ Ῥωμύλος καὶ Ὁ Ῥῆμος υἱοὶ (υἱεῖς) ἦσᾰν τοῦ Ἄρεῶς. **β′** Ὅμηρος Διΐᾰ πατέρᾰ θεῶν τε ἀνδρῶν τε ὠνόμαζεν. **γ′** Ὦ Σοφόκλεις, καὶ νῦν ἔτῐ τὰς τραγῳδίᾱς σου θαυμάζομεν. **δ′** Ἡ ἐν Σαλαμῖνῐ νίκη τοῦ Θεμιστοκλέους ἐστὶν ἔργον. **ε′** Ἐν τῷ λιμένῐ πολλαὶ καὶ καλαὶ νῆες ἦσᾰν. **ϛ′** Αἱ Ἐρινύες ἐν χερσὶν ἔχουσῐ τὴν δᾳδᾰ καὶ τὸ ξίφος. **ζ′** Οἱ τῶν Ἀθηνῶν λιμένες πλέῳ τῶν τριήρων καὶ ἄλλων νεῶν ἦσᾰν. **η′** Πολλοί εἰσῐν οἱ περὶ Διογένους τοῦ φιλοσόφου μῦθοῐ. **θ′** Οἱ ναῦταῐ πολλάκῐς τρέφονταῐ τῷ τῶν ἰχθύων κρέᾳ. **ι′** Οἱ κύνες πιστοί εἰσῐ τῆς οἰκίᾱς τε καὶ τοῦ δεσπότου φύλακες. **ια′** Αἱ τῶν Ἑλλήνων γυναῖκες ἔφερον τὰς ποδήρεις ἐσθῆτᾰς. **ιβ′** Οἱ τῶν Ἑλλήνων ὁπλῖταῐ ἐν τῇ μάχῃ ἦσᾰν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ (κέρατῐ). □

μετάφρασῐς

i

μέγᾰς	μεγάλη	μέγᾰ
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ
μέγᾰν	μεγάλην	μέγᾰ
μεγάλε	μεγάλη	μέγᾰ

μεγάλω	μεγάλᾱ	μεγάλω
μεγάλοιν	μεγάλαιν	μεγάλοιν
μεγάλω	μεγάλᾱ	μεγάλω
μεγάλω	μεγάλᾱ	μεγάλω

μεγάλοῐ	μεγάλαῐ	μεγάλᾰ
μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μεγάλους	μεγάλᾱς	μεγάλᾰ
μεγάλοῐ	μεγάλαῐ	μεγάλᾰ

promjena pridjeva μέγᾰς

i

πολύς	πολλή	πολύ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
πολύν	πολλήν	πολύ
—	—	—

—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

πολλοί	πολλαί	πολλά
πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολλούς	πολλάς	πολλά
—	—	—

promjena pridjeva πολύς

να′

α′· Δικαίᾱ γλῶττᾰ ἔχει κράτος μέγᾰ. **β′·** Οἱ Ἕλληνες πολλῶν καὶ μεγάλων πόλεων οἰκισταὶ ἦσᾰν. **γ′·** Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνων βασιλέᾱ μέγᾰν ὀνομάζουσῐν. **δ′·** Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτῐ πάντες οἱ ἄνθρωποῐ φύσει τῆς ἐπιστήμης ὀρέγονταῐ. **ε′·** Δίκαιᾰ λέγοντες πολλοὶ ἄδικᾰ πράττουσῐν. **ϛ′·** Πρὸ ἅπαντος πράγματος βουλεύομεθᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Lingua justa vim magnam habet.* **ii.** *Graeci multas magnasque civitātes condēbant.* **iii.** *Alexandrum, regem (illum) Macedŏnum, Magnum appellant.* **iv.** *Aristotĕles dicit omnes homĭnes natūra scientiam appetĕre.* **v.** *Multi juste dicentes injuste actĭtant.* **vi.** *Omnia ante negotia consilia capĭmus.*

translatio

1. Pravedan jezik ima veliku snagu. **2.** Grci su bili osnivači mnogih velikih država. **3.** Aleksandra, kralja Makedonaca (makedonskog kralja), nazivaju Velikim. **4.** Aristotel kazuje da svi ljudi po prirodi teže za znanjem. **5.** Mnogi pravedno govore a nepravedno postupaju. **6.** Razmišljamo uoči svakog posla.

prevod

15

1. Kserkso bijaše vođa velike vojske i kralj čitave Azije. **2.** Heleni bijahu osnivači mnogih i velikih kolonija u Jadranu. **3.** Laž je veliko zlo. **4.** Filozof Heraklit kaže: Rat je otac svih stvari. **5**. Svima je poznato ime Spartaka, vođe robova. **6.** Svi rado slušaju prijateljevu riječ. **7.** Rijeke hrane mnoge i velike ribe. **8.** Porazu kod Termopila više se divimo nego mnogim pobjedama.

μετάφραζε

α′ Ξέρξης μεγάλης τῆς στρατιᾶς ἦν ἡγεμὼν καὶ πάσης τῆς Ἀσίᾱς βασιλεύς. **β′** Οἱ Ἕλληνες πολλῶν τε καὶ μεγάλων ἀποικιῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ ἦσᾰν οἰκισταί. **γ′** Τὸ ψεῦδος μέγᾰ κακόν ἐστῐν. **δ′** Ἡράκλειτος ὁ φιλόσοφος λέγει· πόλεμος πάντων πατήρ. **ε′** Πᾶσῐ γνώριμόν ἐστῐ τὸ ὄνομᾰ Σπαρτάκου, τοῦ τῶν δούλων ἡγεμόνος. **ϛ′** Πάντες ἔκοντες πείθονταῐ τῷ τοῦ φίλου ἔπει. **ζ′** Οἱ ποταμοὶ τρέφουσῐ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἰχθῦς. **η′** Μᾶλλον θαυμάζομεν τὴν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἧττᾰν ἢ πολλάς νίκᾱς.

μετάφρασῐς

BROJEVI

α′	1	κ′	20	τ′	300
β′	2	λ′	30	υ′	400
γ′	3	μ′	40	φ′	500
δ′	4	ν′	50	χ′	600
ε′	5	ξ′	60	ψ′	700
ϛ′	6	ο′	70	ω′	800
ζ′	7	π′	80	ϡ′	900
η′	8	ϙ′	90	,α	1000
θ′	9	ρ′	100	,β	2000
ι′	10	σ′	200	…	

grčke brojke

α′	εἷς, μία, ἕν	ια′	ἕνδεκα		—		—
β′	δύο	ιβ′	δώδεκα	κ′	εἴκοσῐ(ν)	σ′	διακόσιοῐ
γ′	τρεῖς, τρία	ιγ′	τρεῖς καὶ δέκα	λ′	τριάκοντα	τ′	τριακόσιοῐ
δ′	τέτταρες, τέτταρα	ιδ′	τέτταρες καὶ δέκα	μ′	τετταράκοντα	υ′	τετρακόσιοῐ
ε′	πέντε	ιε′	πεντεκαίδεκα	ν′	πεντήκοντα	φ′	πεντακόσιοῐ
ϛ′	ἕξ	ιϛ′	ἑκκαίδεκα	ξ′	ἑξήκοντα	χ′	ἑξακόσιοῐ
ζ′	ἑπτά	ιζ′	ἑπτακαίδεκα	ο′	ἑβδομήκοντα	ψ′	ἑπτακόσιοῐ
η′	ὀκτώ	ιη′	ὀκτωκαίδεκα	π′	ὀγδοήκοντα	ω′	ὀκτακόσιοῐ
θ′	ἐννέα	ιθ′	ἐννεακαίδεκα	ϙ′	ἐνενήκοντα	ϡ′	ἐνακόσιοῐ
ι′	δέκα		—	ρ′	ἑκατόν	,α	χίλιοῐ

glavni brojevi

εἷς	μία	ἕν	–	–	–	–	–
ἑνός	μιᾶς	ἑνός	–	–	–	–	–
ἑνί	μιᾷ	ἑνί	–	–	–	–	–
ἕνα	μίαν	ἕν	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	δύο	–	–	–	–
–	–	–	δυοῖν	–	–	–	–
–	–	–	–	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
–	–	–	–	τριῶν		τεττάρων	
–	–	–	–	τρισί(ν)		τέτταρσι(ν)	
–	–	–	–	τρεῖς	τρία	τέτταρας	τέτταρα
–	–	–	–	–	–	–	–

promjena glavnih brojeva

νβ′

α′· Εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ. **β′·** Εἰς πλείστην ἀτυχίᾱν ῥᾳδίως ἐξ ἑνὸς ἁμαρήματος ἐμπίπτομεν. **γ′·** Τοῦ Κροίσου τὰ χρήματᾰ τοσαῦτᾰ ἦν, ὅσᾰ οὐδενὸς τῶν πότε ἀνθρώπων. **δ′·** Πρωταγόρᾱς λέγει μηδὲν εἶναῐ μήτε τέχνην ἄνευ μελέτης, μήτε μελέτην ἄνευ τέχνης. **ε′·** Τίς ὥρᾱ ἐστίν; Εἰσὶ τρεῖς ὧραῐ. Ἔστῐ μίᾰ ὥρᾱ καὶ ἡμίσειᾰ. **ϛ′·** Ἔφεσος ἀπέχει Σάρδεων τριῶν ἡμερῶν ὁδόν. **ζ′·** Τέτταρές εἰσῐν αἱ τῶν ἐτῶν ὧραῐ· τὸ ἔᾰρ, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον, ὁ χειμών.

prevedi

i. *Vir unus, vir nullus.* **ii.** *Facĭle uno ex errōre in plurĭmam calamitātem incidĭmus.* **iii.** *Croesi opes tantae erant quantae homĭnum nemĭnis umquam* (*sc. erant*). **iv.** *Protagŏras dicit nullam esse sine exercitatiōne artem neque ullam sine arte exercitatiōnem.* **v.** *Quota hora est? —Tertia hora est. —Prima & dimidia hora est.* **vi.** *Ephĕsus trium diērum iter a Sardĭbus abest.* **vii.** *Quattuor sunt anni tempŏra: ver, aestas, autumnus, hiems.*

translatio

1. Jedan čovjek, nijedan čovjek. **2.** Lako iz jedne pogreške upadamo u premnogu nevolju (premnoge nevolje). **3.** Bogatstvo Kreza (Krezovo bogatstvo) bilo je toliko koliko niko (drugi) od ljudi nije (*sc.* imao) (nijedan drugi čovjek nije imao). **4.** Protagora kazuje da ni umijeće bez vježbe nije ništa niti vježba bez umijeća (da nema umijeća bez vrježbe niti vježbe bez umijeća). **5.** Koliko je sati? —Tri su sata. —Jedan i po sat je. **6.** Efes je udaljen od Sardisa tri dana puta (hoda)**. 7.** Četiri su doba godina (godišnja doba): proljeće, ljeto, jesen, zima.

prevod

νγ′

α′· Ἡ δραχμὴ ἦν ἓξ ὀβολῶν, ἡ δὲ μνᾶ ἑκατὸν δραχμῶν, τὸ δὲ τάλαντον ἑξήκοντᾰ μνῶν. **β′·** Ὁ τῶν Ἀθηναίων ἐνιαυτὸς ἦν δώδεκᾰ μηνῶν ἢ τριακοσίων πεντήκοντᾰ τεττάρων ἡμερῶν· ἦν οὖν ὁ μὴν εἴκοσῐν ἐννέᾰ ἢ τριάκοντᾰ ἡμερῶν. **γ′·** Ἡ Εὔβοιᾰ μῆκος ἔχει σταδίων χιλίων καὶ διακοσίων. **δ′·** Αἱ πυραμίδες ἀπέχουσῐ τῆς Μέμφιδος στάδιᾰ ἑκατὸν καὶ εἴκοσῐ, τοῦ δὲ Νείλου πέντε καὶ τετταράκοντᾰ. **ε′·** Ὀλυμπιὰς ἦν χρόνος τεττάρων ἐτῶν ἢ πεντήκοντᾰ μηνῶν Ἑλληνικῶν. **ϛ′·** Δύο ἦσᾰν οἱ Διόσκουροῐ, τρεῖς δὲ αἱ Χάριτες, τρεῖς καὶ αἱ Μοῖραῐ, ἐννέᾰ δὲ αἱ Μοῦσαῐ, δώδεκᾰ δὲ οἱ μεγάλοῐ θεοί.

prevedi

i. *Drachma erat (constābat) sex obŏlis, mina centum drachmis, talentum autem sexaginta minis.* **ii.** *Atheniensium annus erat* (*sc. tempus, spatium*) *duodĕcim mensium aut trecentōrum quinquaginta quattuor diērum; igĭtur mensis erat* (*sc. tempus, spatium*) *undetriginta vel triginta diērum.* **iii.** *Euboea longitudĭnem habet milium stadiorum* (*in longitudĭnem stadia mille patet*). **iv.** *Pyramĭdes a Memphĭde stadia centum & viginti absunt, a Nilo autem* (*sc. stadia*) *quinque & quadraginta.* **v.** *Olympias tempus quattuor annōrum vel quinquaginta mensium Graecōrum erat.* **vi.** *Duo erant Dioscūri, tres Gratiae; tres quoque Parcae, novem Musae, duodĕcim vero dei* (*dii, di*) *magni.*

translatio

1. Drahma je bila (stajala) šest obola, mina sto drahmi, a talenat šezdeset mina. **2.** Godina Atinjana (atinjanska godina) bila je (*sc.* vrijeme) od dvanaest mjeseci ili trista pedest i četiri dana; mjesec je stoga bio (*sc.* vrijeme) dvadeset devet ili trideset dana. **3.** Eubeja ima dužinu hiljadu stadija (proteže se hiljadu stadija u dužinu). **4.** Piramide su udaljene od Memfisa sto dvadeset stadija, a od Nila četrdeset pet (*sc.* stadija). **5.** Olimpijada je bila vrijeme od četiri godine ili pedeset grčkih mjeseci. **6.** Dioskura bilo je dva, Harita tri, Suđaja također tri, Muza devet, a velikih bogova dvanaest.

prevod

α′	πρῶτος	ια′	ἑνδέκατος		—		—
β′	δεύτερος	ιβ′	δωδέκατος	κ′	εἰκοστός	σ′	διακοσιοστός
γ′	τρίτος	ιγ′	τρίτος καὶ δέκατος	λ′	τριακοστός	τ′	τριακοσιοστός
δ′	τέταρτος	ιδ′	τέταρτος καὶ δέκατος	μ′	τετταρακοστός	υ′	τετρακοσιοιστός
ε′	πέμπτος	ιε′	πέμπτος καὶ δέκατος	ν′	πεντηκοστός	φ′	πεντακοσιοστός
ϛ′	ἕκτος	ιϛ′	ἕκτος καὶ δέκατος	ξ′	ἑξηκοστός	χ′	ἑξακοσιοστός
ζ′	ἕβδομος	ιζ′	ἕβδομος καὶ δέκατος	ο′	ἑβδομηκοστός	ψ′	ἑπτακοσιοστός
η′	ὄγδοος	ιη′	ὄγδοος καὶ δέκατος	π′	ὀγδοηκοστός	ω′	ὀκτακοσιοστός
θ′	ἔν(ν)ατος	ιθ′	ἔν(ν)ατος καὶ δέκατος	ϙ′	ἐνενηκοστός	ϡ′	ἐνακοσιοστός
ι′	δέκατος		—	ρ′	ἑκατοστός	,α	χιλιοστός

redni brojevi

νδ′

α′· Πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἦν Ῥωμύλος, δεύτερος Ποµπίλιος Νουμᾶς, τρίτος Τύλλος Ὡστίλιος, τέταρτος Ἄγκος Μάρκιος, πέμπτος Ταρκύνιος Πρῖσκος, ἕκτος Σέρβιος Τύλλιος, ἕβδομος καὶ ἔσχατος Ταρκύνιος Ὑπερήφανος. **β′·** Δεκάτῳ ἔτει τοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες λαμβάνουσῐ καὶ ἀνακαίουσῐ τὴν Τροίᾱν. **γ′·** Γίγνεταῐ Πλάτων ὀγδόῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδῐ. **δ′·** Ἡ Σόλωνος ἀκμὴ ἦν ἀμφὶ τὴν τετταρακοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδᾰ. ⏑⏑⏑

prevedi

i. *Primus rex Romanōrum erat Romŭlus, secundus Numa Pompilius, tertius Tullus Hostilius, quartus Ancus Marcius, quintus Tarquinius Priscus, sextus Servius Tullius, septĭmus & ultĭmus Tarquinius Superbus.* **ii.** *Decĭmo belli anno Graeci Trojam capiunt & incedunt.* **iii.** *Plato nascĭtur octāva & octogesĭma Olympiăde.* **iv.** *Solonis flos aetatis erat circa quadragesĭmam sextam Olympiădem.* (*Solo(n) floruit circa quadragesĭmam sextam Olympiădem.*) ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Prvi kralj Rimljana (rimski kralj) bio je Romul, drugi Numa Pompilije, treći Tulo Hostilije, četvrti Anko Marcije, peti Tarkvinije Prisko, šesti Servije Tulije, sedmi i posljednji Tarkvinije Oholi. **2.** Desete godine Grci osvajaju Troju i pale (*sc.* je). **3.** Platon se rađa (rodio) (*sc.* za vrijeme) osamdeset osme olimpijade. **4.** Cvijet Solonovog doba bio je oko četrdest šeste olimpijade. (Solon je cvjetao oko četrdeset šeste olimpijade.)

prevod

i

α′	ἅπαξ	ια′	ἑνδεκάκις				
β′	δίς	ιβ′	δωδεκάκις	κ′	εἰκοσάκις	σ′	διακοσιάκις
γ′	τρίς	ιγ′	τρισκαιδεκάκις	λ′	τριακοντάκις	τ′	τριακοσιάκις
δ′	τετράκις	ιδ′	τετταρεσκαιδεκάκις	μ′	τετταρακοντάκις	υ′	τετρακοσιάκις
ε′	πεντάκις	ιε′	πεντεκαιδεκάκις	ν′	πεντηκονστάκις	φ′	πεντακοσιάκις
ϛ′	ἑξάκις	ιϛ′	ἑκκαιδεκάκις	ξ′	ἑξηκοντάκις	χ′	ἑξακοσιάκις
ζ′	ἑπτάκις	ιζ′	ἑπτακαιδεκάκις	ο′	ἑβδομηκοντάκις	ψ′	ἑπτακοσιάκις
η′	ὀκτάκις	ιη′	ὀκτωκαιδεκάκις	π′	ὀγδοηκοντάκις	ω′	ὀκτακοσιάκις
θ′	ἐνάκις	ιθ′	ἐννεακαιδεκάκις	ϙ′	ἐνενηκοντάκις	ϡ′	ἐνακοσιάκις
ι′	δεκάκις			ρ′	ἑκατοντάκις	,α	χιλιάκις

Priloški brojevi

priloški brojevi

νε′

α′· Ὁ ψευδὴς ἄνθρωπος οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκῐς ψεύδεταῐ. **β′·** Δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν, τὸ δὲ κακὸν μηδὲ ἅπαξ. **γ′·** Τὰ δὶς τέτταρά ἐστῐ ὀκτώ· πόσα ἐστὶ τὰ τρὶς πέντε, πόσα δὲ τὰ πεντάκῐς ἑπτά; **δ′·** Τίκτουσῐν αἱ περιστεραὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ δεκάκῐς, τινὲς δὲ καὶ ἐνδεκάκῐς. **ε′·** Τῷ ἑβδόμῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τοῦ βίου οἱ νέοῐ Ῥωμαῖοῐ ἀποβάλλουσῐ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτᾰ.

prevedi

i. *Mendax homo non semel sed saepe mentītur.* **ii.** *Bonum bis terque, mălum ne semel quidem*! **iii.** *Bis quaterna sunt octo; quota sunt ter quina, quota autem quinquies septēna?* **iv.** *Columbae anno decies pariunt, quaedam vero et undecies.* **v.** *In septĭmo decĭmo vitae anno juvĕnes Romāni togam praetextam abjiciunt.* (*Juvĕnes Romāni septĭmum decĭmum annum agentes togam praetextam abjiciunt.*)

translatio

1. Lažljiv čovjek (lažoiv) ne laže jednom nego često. **2.** Dobro dva i tri puta, zlo ni jednom! **3.** Dva puta četiri je osam; koliko je tri puta pet, koliko pak pet puta sedam? **4.** Golubovi tokom godine rađaju i deset puta, neki i jedanaes puta. **5.** U sedamnaestoj godini života rimski mladići odbacuju grimiznu togu.

prevod

XII

i. *Discipŭlus legit*: *V, X, L, C, D, M, XXVIII, LXIX, MCM*. **ii.** *Lucrum unīus saepe est damnum alterīus*. **iii.** *Quota hora est*? *Octāva*. **iv.** *In singŭlis legionĭbus denae cohortes erant*. **v.** *Annus trecentos sexaginta quinque aut trecentos sexaginta sex dies habet*. **vi.** *Saecŭlum est spatium centum annōrum*. **vii.** *In exercĭtu Alexandri Magni duodĕcim milia Macedŏnum erant*. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφραζε

α΄ Ὁ μαθητὴς ἀναγιγνώσκει· ε΄, ι΄, ν΄, ρ΄, φ΄, ,α, κη΄, ξθ΄, ,αϡ΄. **β΄** Τὸ κέρδος τοῦ ἑνὸς πολλάκῐς ἐστὶ βλάβη τοῦ ἄλλου. **γ΄** Τίς ὥρᾱ ἐστίν; Εἰσὶν ὀκτὼ ὧραῐ. **δ΄** Ἐν τῇ ἑκάστῃ φάλαγγῐ ἦσᾰν δέκᾰ λόχοῐ. **ε΄** Ὁ ἐνιαυτὸς ἔχει τριακοσίᾱς ἑξήκοντᾰ πέντε ἢ τριακοσίᾱς ἑξήκοντᾰ ἓξ ἡμέρᾱς. **ϛ΄** Ὁ αἰὼν ἐστῐ̃ (*sc.* χρόνος) ἑκατόν ἐνιαυτῶν. **ζ΄** Ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου μύριοῐ̃ καὶ δισχίλιοῐ̃ Μακεδόνες ἦσᾰν.

μετάφρασῐ̃ς

XIII

i. *Apud Romānos primo mensis diēi nomen erat Kalendae.* **ii.** *Cohors decĭma pars legiōnis Romānae erat.* **iii.** *Quota sunt bis quina? Decem.* **iv.** *Ter terna sunt novem, quater quaterna sunt sedĕcim.*

μετάφραζε

α΄ Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ὄνομᾰ τῆς πρώτης ἡμέρᾱς τοῦ μηνός ἦν Καλάνδαϊ. **β΄** Ὁ λόχος ἦν δέκατον μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος. **γ΄** Πόσᾰ ἐστὶ τὰ δὶς πέντε; Δέκᾰ. **δ΄** Τὰ τρὶς τρία ἐστὶν ἐννέᾰ, τὰ δὲ τέτρακῐς τέτταρᾰ ἐκκαίδεκᾰ.

μετάφρασῐς

16

1. Više volim jednog vjernog prijatelja nego hiljadu laskavaca. **2.** Mudrac Epikur kaže: Ni iz čega ništa (*sc.* ne postaje). **3.** Kerber, čuvar u Hadu, ima jedno tijelo, a tri glave. **4.** Koliko je deset puta deset? Deset puta deset je sto. **5.** Dan je trideseti dio mjeseca, a mjesec dvanaesti dio godine. **6.** Koliko je sati? (Koji je sat?) – Dvanaest. **7.** Plateja je od Tebe udaljena sedamdeset stadija. **8.** Darije, četvrti persijski kralj, kraljevaše trideset i šest godina.

μετάφραζε

α′ Μᾶλλον βούλομαῐ ἕνα φίλον πιστὸν ἢ χιλίους κόλακᾰς. **β′** Ἐπίκουρος ὁ σοφὸς λέγει· Ἐκ τοῦ μηδενὸς μηδέν. **γ′** Κέρβερος, ὁ ἐν Ἅιδῃ φύλᾰξ, ἓν τὸ σῶμᾰ, τρεῖς δὲ κεφαλὰς ἔχει. **δ′** Πόσᾰ ἐστὶ τὰ δεκάκῐς δέκᾰ; Τὰ δεκάκῐς δέκᾰ ἐστὶ ἑκατόν. **ε′** Ἡ μὲν ἡμέρᾱ ἐστὶ τριακοστὸν μέρος τοῦ μηνός, ὁ δὲ μὴν δωδεκατὸν μέρος τοῦ μηνὸς. **ϛ′** Τίς ὥρᾱ ἐστίν; δώδεκᾰ (*sc.* ὧραί εἰσῐν). **ζ′** Αἱ Πλαταιαὶ ἀπέχουσῐ τῶν Θηβῶν στάδιᾰ ἑβδομήκοντᾰ. **η′** Δαρεῖος, τέταρτος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, ἐβασίλευε ἔτη ἕξ καὶ τριάκοντᾰ.

μετάφρασῐς

νζ′

ΠΑΙΣ ΨΕΥΣΤΗΣ. Παῖς τῐ̋ς ἐν τῷ λειμῶνῐ̈ ποίμνην νέμει. Παίζειν μὲν ἐθέλει, ἀλλ᾽ οὐκ ἔχει ἑταίρους. Πῶς οὖν διατρίβει τὸν χρόνον; Κραυγάζει ἰσχυρῶς· Λύκος, λύκος. Προστρέχουσῐ̈ μὲν οἱ γεωργοί, λύκον δὲ οὐχ εὑρίσκουσῐ̈ν. Δὶς καὶ τρὶς τῷ παιδὶ ἔθος ἦν παράγειν τοὺς γεωργούς. Τὸ δὲ τελευταῖον ἀληθῶς ἥκει λύκος. Πάλῐ̈ν ὁ παῖς ἰσχυρῶς κραυγάζει· Λύκος, λύκος, οἱ δὲ γεωργοὶ οὐ πιστεύουσῐ̈ν. Νομίζουσῐ̈ γάρ, ὅτῐ̈ ὁ παῖς πάλῐ̈ν παράγει αὐτούς. Καὶ ὁ λύκος πολλὰ πρόβατᾰ̈ εὐκόλως διαφθείρει. ⊓⊓⊓

PUER MENDAX. Puer quidam gregem in prato pascit. Ludĕre vult, sed amīcos non habet (amīcis caret). Quomŏdo ergo tempus contĕrit? Vehementer clamat: Lupus, lupus! Rustĭci autem accurunt, sed lupum non inveniunt. (Rustĭci autem accurentes lupum non inveniunt.) Bis terque mos erat puero (solēbat puer) rustĭcos fallĕre. Postremo autem re vera adest lupus. Denuoque vehementer clamat puer: Lupus, lupus! Rustĭci autem (sc. puero) non credunt. Putant enim puerum se fallĕre (se a puero falli). Multasque oves lupus facĭle necat.

translatio

LAŽLJIVI DJEČAK. Neki dječak pase stado na livadi. Želi se igrati (da se igra), ali nema drugove. Kako dakle provodi vrijeme? Jako (glasno) viče: 'Vuk, vuk!' Zemljoradnici dolaze trkom, ali vuka ne nalaze. Dječak je imao običaj varati (običavao varati, obično varao) zemljoradnike (*sc.* po) dva, tri puta. Naposljetku zaista dolazi vuk. Dječak opet snažno (glasno) viče: 'Vuk, vuk!' Zemljoradnici pak ne vjeruju (*sc.* dječaku). Naime, misle da ih dječak opet vara. A vuk lako ubija mnoge ovce.

prevod

KOMPARACIJA

i

δεινός	δεινότερος	δεινότατος
γλυκύς	γλυκύτερος	γλυκύτατος
μέλᾰς	μελάντερος	μελάντατος
σαφής	σαφέστερος	σαφέστατος

komparacija pridjeva

νζ′

α′· Σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ᾽ Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος. **β′·** Μηδὲν τοῖς πολίταις ἐλευθερίᾱς τιμιώτερόν ἐστῐν. **γ′·** Φίλος μὲν Πλάτων, ἀλλὰ φιλτέρᾱ ἡ ἀλήθειᾰ. **δ′·** Τῶν Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παίδων πρεσβύτερος ἦν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος. **ε′·** Οἱ κόρακες πάντων ὀρνίθων μελάντατοί εἰσῐν. **ϛ′·** Τῇ τῶν γεραιτέρων ἐμπειρίᾳ οἱ νεώτεροῐ παιδεύονταῐ. **ζ′·** Χρὴ τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σωφρονεστέρου διδάσκεσθαῐ. **η′·** Κῦρος αἰδημονέστερος τῶν ἡλικιωτῶν ἦν. **θ′·** Ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατος παρὰ πᾶσῐ ἀνθρώποις εὐκλεέστατος νομίζεταῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Sapiens* (*sc. est*) *Sophocles, sapientior Euripĭdes, omnium vero homĭnum sapientissĭmus Socrătes.* **ii.** *Civĭbus nihil libertāte carius est.* **iii.** *Amīcus Plato sed magis amīca verĭtas.* **iv.** *Inter Darīi Parysatĭdisque lĭbĕros major natu erat Artaxerxes, minor autem Cyrus.* **v.** *Omnĭbus ex avĭbus nigerrĭmi sunt corvi.* **vi.** *Juniōres seniōrum experientia erudiuntur.* **vii.** *Oportet imperitiōrem a sapientiōre docēri.* **viii.** *Cyrus suis aequalĭbus verecundior erat.* **ix.** *Celeberrĭma apud omnes* (*homĭnes*) *mors ducĭtur patriae salvandae dedĭta.* ⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Mudar (*sc.* je) Sofokle, mudriji Euripid, a od svih ljudi najmudriji Sokrat. **2.** Građanima ništa nije vrednije od slobode. **3.** Drag (*sc.* mi je) Platon, ali (*sc.* mi je) draža istina. **4.** Od djece Darija i Parisatide (Darijeve i Parisatidine djece) stariji bio je Artakserkso, a mlađi Kir. **5.** Gavrani su od svih ptica najcrniji. **6.** Mlađi se obrazuju iskustvom starijih. **7.** Treba da se nevičniji podučava od mudrijega (da mudriji podučava nevičnijeg). **8.** Kir je bio skromniji od svojih vršnjaka. **9.** Kod svih ljudi najslavnijom se smatra smrt za otadžbinu.

prevod

i

κακός	κακίων	κάκιστος
καλός	καλλίων	κάλλιστος
αἰσχρός	αἰσχίων	αἴσχιστος
ἐχθρός	ἐχθίων	ἔχθιστος
ἡδύς	ἡδίων	ἥδιστος
ταχύς	θάττων	τάχιστος
μέγᾰς	μείζων	μέγιστος

komparacija pridjeva

νη′

α′· Ταχὺς ὁ ἔλαφος, θάττων δ᾽ ὁ ἄνεμος, τάχιστος δ᾽ ὁ νοῦς. **β′·** Οὐδὲν τῷ ἐλευθέρῳ ἀνθρώπῳ ἔχθιόν ἐστῐν ἢ ἡ δουλοσύνη. **γ′·** Ὅμηρος Ἀχιλλέᾱ καλλίω καὶ θάττω οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡρώων ἁπάντων εἶναῐ λέγει. **δ′·** Οἱ λαγῲ θάττους εἰσὶ πολλῶν θηρίων. **ε′·** Τί κάλλιον καὶ ἥδιον τῆς πατρίδος ἐστίν; **ς′·** Οἱ προδόταῐ πολὺ ἐχθίονές εἰσῐ̆ν ἢ οἱ πολέμιοῐ̆. **ζ′·** Ἡ μὲν σοφίᾱ πάντων κάλλιστόν ἐστῐ̆ν, ἡ δὲ ἀμαθίᾱ πάντων αἴσχιστον. ⊓⊓⊓

i. *Celer* (*sc. est*) *cervus, celerior ventus, celerrĭmus vero intellectus.* **ii.** *Homĭni libĕro nihil servitūte odiosius.* **iii.** *Homērus Achillem pulchriōrem celerioremque esse non solum Patroclo sed omnĭbus quoque heroĭbus esse dicit.* **iv.** *Lepŏres multis animalĭbus celeriōres sunt.* **v.** *Quid est patria pulchrius dulciusque?* **vi.** *Proditōres odiosiōres sunt quam hostes.* **vii.** *Omnium rerum sapientia pulcherrĭma est, turpissĭma autem omnium rerum ignorantia.*

translatio

1. Brz (*sc. je*) *jelen, brži vjetar, a najbrži um.* **2.** *Slobodnom čovjeku ništa nije mrskije od ropstva.* **3.** *Homer kazuje da je Ahilej ljepši i brži ne samo od Patrokla nego i od svih heroja skupa.* **4.** *Zečevi su brži od mnogih životinja.* **5.** *Šta je ljepše i slađe od domovine?* **6.** *Izdajice su mnogo mrskiji nego neprijatelji.* **7.** *Mudrost je najljepša od svih stvari, a ne neukost najsramotnija od svih stvari.*

prevod

17

1. Menandar kaže: Najljepše je imanje ljudima obrazovanje. **2.** Falaris, akragantski tiranin, bio je vrlo okrutan. **3.** Svim dobrim građanima otadžbina je najdraža. **4.** Mnogi smatrahu Kreza najbogatijim i najsrećnijim od svih kraljeva. **5.** Najdublje rijeke su najsporije. **6.** Jeleni su brži nego zečevi. **7.** Spartanci bijahu ratoborniji od Atinjana. **8.** Kralju Kodru bijaše domovina milija od života. **9.** Minosovi zakoni bijahu najstariji. **10.** Mlađi treba da poštuje starije. (pas.)

μετάφραζε

α′ Μένανδρος λέγει· τὸ κάλλιστον κτῆμᾰ ἀνθρώποις ἐστὶ παιδείᾱ. **β′** Φάλαρῐς, ὁ τῶν Ἀκραγαντίνων τύραννος, ὠμότατος ἦν. **γ′** Παρὰ πᾶσῐ ἀγαθοῖς πολίταις ἡ πατρίς ἐστῐ φιλτάτη (μάλιστᾰ φίλη). **δ′** Οἱ πολλοὶ πάντων βασιλέων Κροῖσον πλουσιώτατον καὶ ἐυδαιμονέστατον ἐνόμιζον. **ε′** Βαθύτατοῐ οἱ ποταμοὶ βραδύτατοί εἰσῐν. **ϛ′** Οἱ ἔλαφοι θάττονές εἰσῐ (θάττους εἰσὶ) τῶν λαγών. **ζ′** Οἱ Σπαρτιᾶταῐ μαχιμώτεροῐ ἦσᾰν τῶν Ἀθηναίων. **η′** Κόδρῳ τῷ βασιλεῖ πατρὶς ἦν φιλτέρᾱ (μᾶλλον φίλη) ἢ ὁ βίος. **θ′** Οἱ τοῦ Μίνω νόμοῐ παλαίτατοῐ (παλαιότατοῐ) ἦσᾰν. **ι′** Χρὴ τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τοῦ νεωτέρου θεραπεύεσθαῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐς

i

ἀγαθός	ἀμείνων	ἄριστος
	βελτίων	βέλτιστος
	κρείττων	κράτιστος
	λῴων	λῷστος
κακός	κακίων	κάκιστος
	χείρων	χείριστος
	ἧττων	(ἥκιστᾰ)
μικρός	μικρότερος	μικρότατος
	μείων	–
ὀλίγος	ἐλάττων	ἐλάχιστος
πολύς	πλείων	πλεῖστος
ῥᾴδιος	ῥᾴων	ῥᾷστος

komparacija pridjeva

νθ′

α′· Βέλτιόν ἐστῐν ἀποθνῃσκειν ἢ διὰ παντὸς βίου δουλεύειν. **β′·** Οἱ Ἕλληνες ἐνομίζοντο ἀμείνους καὶ κρείττους εἶναῐ πάντων βαρβάρων. **γ′·** Πενέστατοῐ ἦσᾰν οἱ βέλτιστοῐ τῶν Ἑλλήνων. **δ′·** Συμβουλεύω μὴ τὰ ἴδιστᾰ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾰ τοῖς πολίταις. **ε′·** Χαλεπὸν ἄρχεσθαῐ ὑπὸ χείρονος. **ϛ′·** Ἡ Ἰνδικὴ πλείστους καὶ μεγίστους ἐλέφαντᾰς ἐκτρέφει. 𐅵𐅵𐅵𐅵

prevedi

i. *Melius est mori quam totam per vitam servīre.* **ii.** *Graeci omnĭbus barbăris meliōres & viribuse praestantiōres esse existimantur.* **iii.** *Graecōrum optĭmi erant pauperrĭmi.* **iv.** *Civĭbus suadeo non jucundissĭma sed optĭma.* **v.** *Molestum est a deteriore regi.* **vi.** *India plurĭmos maximosque elephantes nutrit.*

translatio

1. *Bolje je mrijeti nego čitav život robovati.* **2.** *Cijeni se da su Grci bolji i jači od svih varvara.* **3.** *Najbolji od Grka* (*najbolji Grci*) *bili su* (*oni*) *siromašni.* **4.** *Građanima savjetujem ne ono najslađe nego ono najbolje.* **5.** *Teško je biti pod vlašću lošijeg.* **6.** *Indija gaji najviše slonova, i to najvećih.*

prevod

ξ′

α′· Μεῖζον κακὸν τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἔστῐ τῆς ἀδικίᾱς. **β′·** Οἱ πλεῖστοῐ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων τὸν ἥλιον ἐσέβοντο. **γ′·** Ἐλάττω κακὰ πάσχουσῐν οἱ ἄνθρωποῐ ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. **δ′·** Οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ ἐν Μαραθῶνῐ μάχῃ πολὺ μείονες ἦσᾰν τῶν Περσῶν· ἀλλὰ καὶ μεγίστη δύναμῐς τῇ ἀρετῇ εἴκει. **ε′·** Χρὴ τοὺς παῖδᾰς σπεύδειν ἐπὶ τὰ βελτίω. ⊓⊓⊓

i. *Malum injustitia majus hominĭbus non est.* **ii.** *Plerīque veterum solem adorābant.* **iii.** *Pauciōra per inimīcos quam per amīcos hominĭbus aliquando accĭdunt măla.* **iv.** *In proelio Marathonio Graeci multo pauciōres erant quam Persae; sed cedit maxĭma quoque vis virtūti.* **v.** *Oportet puĕros ad meliōra properāre.*

translatio

1. Za ljude nema većeg zla od nepravde. **2.** Najveeći broj drevnih ljudi poštovao je sunce. **3.** Katkad ljudi trpe manje zla od neprijatelja nego od prijatelja **4.** U bici kod Maratona Grci su bili mnogo malobrojniji od Persijanaca; ali i najveća sila popušta vrlini (pred vrlinom). **5.** Treba da dječaci požure ka boljim stvarima.

prevod

XIV

i. *Celer est cervus, celerior sagitta, ventus celerrĭmus.* **ii.** *Exempla sunt utiliōra quam praecepta.* **iii.** *Nestor sapientior est Agamemnŏne.* **iv.** *Huic pŏpŭlo mors est carior servitūte.* **v.** *Lacedaemonii fortissĭmi & audacissĭmi omnium Graecōrum erant.* **vi.** *Nomen Spartăci celeberrĭmum est.* **vii.** *Facillĭmum est aliēna vitia vituperāre.* **viii.** *Regĕre rem publĭcam dificillĭma ars est.*

μετάφραζε

α΄ Ταχὺς ὁ ἔλαφος, θάττων δ᾽ ὁ ἰός, τάχιστος δ᾽ ὁ ἄνεμος. **β΄** Τὰ παραδείγματᾰ χρησιμώτερά ἐστῐν ἢ τὰ ἀσκούσματᾰ. **γ΄** Ὁ Νέστωρ σοφώτερός ἐστῐ τοῦ Ἀγαμέμνονος. **δ΄** Τῷδε τῷ δήμῳ ὁ θάνατος φίλτερος (μᾶλλον φίλος, φιλίων, φιλαίτερος, φιλώτερος) τῆς δουλείᾱς ἐστίν. **ε΄** Οἱ Σπαρτιᾶταῐ ἦσᾰν ἀνδρειότατοῐ καὶ θρασύτατοῐ πάντων τῶν Ἑλλήνων. **ϛ΄** Τὸ τοῦ Σπαρτάκου ὄνομᾰ εὐκλεέστατόν ἐστῐν. **ζ΄** Ῥᾷστόν ἐστῐ τὰ ἀλλότριᾰ ἁμαρτήματᾰ ψέγειν. **η΄** Τὸ πολιτεύεσθαῐ χαλεπωτάτη τέχνη ἐστίν.

μετάφρασῐς

18

1. Život robova u Rimu bijaše gori nego u Atini. **2.** Ahilej bijaše najljepši, najbrži i najjači od svih junaka kod Troje. **3.** Persijanci smatrahu Kira od svih u svemu najboljim. **4.** Najbolji su oni građani (koji) hoće raditi. **5.** Nema većeg zla od bezvlađa. **6.** Najgori i najodvratniji su izdajice domovine. **7.** Lakše je zapovijedati nego slušati. **8.** Ljudi, najlakši i najbrži put do vrline je hrabrost.

μετάφραζε

α′ Ὁ τῶν δούλων βίος χείρων ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις. **β′** Πάντων τῶν ἡρώων τῶν πρὸς τῇ Τροίᾳ Ἀχιλλεὺς ἦν κάλλιστος, τάχιστος καὶ κράτιστος. **γ′** Οἱ Πέρσαι Κῦρον πάντων πάντᾰ βέλτιστον ἐνόμιζον. **δ′** Βέλτιστοί πολῖταί εἰσῐν οἱ θέλοντες πράττειν. **ε′** Μεῖζον κακὸν οὐκ ἔστῐ τῆς ἀναρχίᾱς. **ϛ′** Χείριστοι καὶ αἴσχιστοί εἰσῐν οἱ τῆς πατρίδος προδόταῐ. **ζ′** Ῥᾷόν ἐστῐ κελεύειν ἢ πείθεσθαῐ. **η′** Ὦ ἄνθρωποῐ, ἡ ῥᾴστη καὶ ταχίστη ὁδὸς εἰς τὴν ἀρετήν ἐστῐν ἀνδρείᾱ.

μετάφρασῐς

FRIEZE

ξα′

α′· Ἀνδρείως μάχονταῐ̈ οἱ πολῖταῐ̈· περὶ γὰρ σωτηρίᾱς ὁ ἀγών ἐστῐ̆ν. **β′·** Παροιμίᾱ ἐστίν· Σπεῦδε βραδέως. **γ′·** Πρέπει τῷ μαθητῇ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς λέγειν. **δ′·** Οἱ δικασταί ἰσχυρῶς κολάζουσῐ̈ τοὺς ἄδικᾰ̆ πράττοντᾰ̆ς. **ε′·** Ῥᾴον εὑρίσκομεν τὰ εἰς τὸ σῶμα ἢ τὰ εἰς τὴν ψυχὴν χρήσιμᾰ̆. **ϛ′·** Οἱ ἔλαφοῐ̈ θᾶττον τρέχουσῐ̈ τῶν λαγῶν, οἱ δὲ λέοντες τάχιστᾰ̆. **ζ′·** Μᾶλλον ἀπέχομεν τῶν κολάκων ἢ τῶν ἐχθρῶν. □

prevedi

1. Građani se hrabro bore; naime, vodi se borba za spas. **2.** Poslovica je *požuri polako*. **3.** Učeniku dolikuje da govori jasno i tačno. **4.** Sudije strogo kažnjavaju one koji čine nepravdu (zločince). **5.** Lakše nalazimo ono što koristi tijelu nego ono (što koristi) duši. **6.** Jeleni trče brže od zečeva, a lavovi najbrže. **7.** Radije se držimo dalje od laskavaca nego od neprijatelja.

translatio

i. *Cives strenue pugnant; est enim pro salūte certāmen.* **ii.** *Sententia est: Festīna lente.* **iii.** *Decet discipŭlum clare & accurāte loqui.* **iv.** *Judĭces malefĭcos severissĭme puniunt.* **v.** *Facilius invenīmus illa quae corpŏri quam illa quae anĭmae prosunt.* **vi.** *Cervi currunt celerius quam lepŏres, leōnes autem celerrĭme.* **vii.** *Potius ab adulatorĭbus quam ab inimīcis absumus.*

prevod

XV

i. *Bonus mĕdĭcus bene sanat.* **ii.** *Milĭtes nostri strenue pugnant.* **iii.** *Lingua interdum severius vulnĕrat quam gladius.* **iv.** *Constanti labōre multas difficultātes facillĭme superāmus.* **v.** *Lucretius poēta Epicūri philosophiam pulcherrĭme expōnit.* **vi.** *Bone magister, verbis tuis libenter parēmus.*

μετάφραζε

α΄ Ὁ καλὸς ἰατρὸς καλῶς ὑγιάζει. **β΄** Οἱ ἡμέτεροῐ στρατιῶταῐ ἀνδρείως μάχονταῐ. **γ΄** Ἡ γλῶττᾰ ἐνίοτε τιτρώσκει σπουδαίοτερον ἢ ἡ μάχαιρᾰ. **δ΄** Τῷ βεβαίῳ πόνῳ ῥᾷστᾰ τῶν πολλῶν χαλεποτήτων ὑπερέχομεν. **ε΄** Λουκρήτιος ὁ ποιητὴς κάλλιστᾰ διεξέρχεταῐ τὴν τοῦ Ἐπικούρου φιλοσοφίᾱν. **ϛ΄** Ὦ ἀγαθὲ διδάσκαλε, ἑκόντες τοῖς λόγοις σου πειθόμεθᾰ.

μετάφρασῐς

19

1. Dobra djeca rado slušaju roditelje. **2.** Zlikovci ne spavaju niti mirno niti sigurno. **3.** Nikad se Rimljani ne borahu hrabrije nego kod Kane. **4.** U životu marljivost najviše vredi. **5.** Cestiti ljudi lakše podnose smrt nego nečastan život. **6.** Kažu da kleveta trči od svega najbrže. **7.** Ljudi upoznaju tuđe pogreške lakše i bolje nego vlastite.

μετάφραζε

α′ Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες ἔκοντες πείθονταῐ τοῖς γονεῦσῐν. **β′** Οἱ κακοῦργοῐ οὐ καθεύδουσῐν οὔτε ἥσυχον οὔτε ἀσφαλῶς. **γ′** Οἱ Ῥωμαῖοῐ οὐδέποτε ἀνδρειότερον ἐμάχοντο ἢ ἐν τῇ ἐν Κάνναις μάχῃ. **δ′** Ἐν τῷ βίῳ ἡ φίλεργίᾱ μάλιστᾰ ἰσχύει. **ε′** Οἱ ἐσθλοὶ ῥᾷον φέρουσῐ τὸν θάνατον ἢ τὸν βίον ἄτιμον. **ϛ′** Λέγουσι τὴν διαβολὴν πάντων τάχιστᾰ τρέχειν. **ζ′** Οἱ ἄνθρωποῐ ῥᾷον καὶ βέλτιον γιγνώσκουσῐν τὰ ἀλλότριᾰ ἁμαρτήματᾰ ἢ τὰ ἴδιᾰ.

μετάφρασῐς

STEGNUTKI.

i

τιμάω	—	τιμάομεν
τιμάεις	τιμάετον	τιμάετε
τιμάει	τιμάετον	τιμάουσῐ(ν)

ἐτίμαον	—	ἐτιμάομεν
ἐτίμαες	ἐτιμάετον	ἐτιμάετε
ἐτίμαε(ν)	ἐτιμαέτην	ἐτίμαον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -αω (bez stezanja)

i

τιμῶ	—	τιμῶμεν
τιμᾷς	τιμᾶτον	τιμᾶτε
τιμᾷ	τιμᾶτον	τιμάὠσῐ̈(ν)

ἐτίμων	—	ἐτιμῶμεν
ἐτίμᾱς	ἐτιμᾶτον	ἐτιμᾶτε
ἐτίμᾱ	ἐτιμάτην	ἐτίμων

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -αω (sa stezanjem)

ξβ′

α′· Πάντες τοὺς σοφοὺς ἄνδρᾰς τιμῶσῐν. **β′·** Αἱ τῶν Σπαρτιατῶν μητέρες ἐκέλευον τοὺς παῖδᾰς ἢ νικᾶν ἢ τελευτᾶν. **γ′·** Οἱ ἡμέτεροῐ στρατιῶταῐ μαχόμενοῐ πρὸς τοὺς πολεμίους οὐδὲν ἄλλο ἠρεύνων πλὴν τὴν σωτηρίᾱν τῆς πατρίδος. **δ′·** Ὁ ἡγεμὼν μετὰ τὴν μάχην εἴᾱ τοὺς στρατιώτᾱς καθεύδειν. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Omnes sapientes viros honōrant.* **ii.** *Lacedaemoniōrum matres filios aut vincĕre aut mori jubēbant.* **iii.** *Milĭtes nostri contra hostes pugnantes nihil aliud praeter patriae salŭtem quarēbant.* **iv.** *Post pugnam dux milites dormīre sinēbat.*

translatio

1. Svi poštujemo mudre ljude. **2.** Matere Spartanaca (spartanske matere) zapovijedale su da im sinovi ili pobjeđuju ili mriju. **3.** Naši vojnici koji su se borili protiv neprijatelja ništa drugo nisu tražili osim spasa za otadžbinu. **4.** Nakon bitke vojskovođa je pušta vojnike da spavaju.

prevod

i

τιμάομαῐ	—	τιμαόμεθᾰ
τιμάῃ, -ει	τιμάεσθον	τιμάεσθε
τιμάεταῐ	τιμάεσθον	τιμάονταῐ

ἐτιμαόμην	—	ἐτιμαόμεθᾰ
ἐτιμάου	ἐτιμάεσθον	ἐτιμάεσθε
ἐτιμάετο	ἐτιμαέσθην	ἐτιμάοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -αω (bez stezanja)

i

τιμῶμαῐ	—	τιμώμεθᾰ
τιμᾷ	τιμᾶσθον	τιμᾶσθε
τιμᾶταῐ	τιμᾶσθον	τιμῶνταῐ

ἐτιμώμην	—	ἐτιμώμεθᾰ
ἐτιμῶ	ἐτιμᾶσθον	ἐτιμᾶσθε
ἐτιμᾶτο	ἐτιμάσθην	ἐτιμῶντο

indikativ prezenta mediopasiva na -αω (sa stezanjem)

ξγ′

α′· Οἱ Πέρσαῖ ἐν μάχῃ ἄρμασῖ δρεπανηφόροις ἐχρῶντο. **β′·** Ἄρης διαφερόντως ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν. **γ′·** Ὁ ἐλέφᾱς τῷ μυκτῆρῖ χρῆταῖ ὥσπερ χειρί. **δ′·** Ὁπόσᾰ φᾰ́ρμακᾰ οὐκ ἰᾶταῖ, σίδηρος ἰᾶταῖ, ὅσᾰ σίδηρος οὐκ ἰᾶταῖ, πῦρ ἰᾶται, ὅσᾰ δὲ πῦρ οὐκ ἰᾶταῖ, ταῦτᾰ χρὴ νομίζειν ἀνίατᾰ. **ε′·** Ἀνδρείου ἐστὶ μὴ ἡττᾶσθαῖ. ⊓⊓⊓

i. *Persae in pugna currĭbus falcatis utebantur.* **ii.** *Mars a Thracĭbus maxime honorabātur.* **iii.** *Elĕphans proboscĭde velut manu utĭtur.* **iv.** *Quae remediis non sanantur, ferro sanantur; quae ferro non sanantur, igni sanantur; quae autem igni non sanantur, insanabilia putanda sunt.* **v.** *Fortis est non vinci* (*nemĭni inferior esse*). ⎍⎍⎍⎍⎍⎍⎍⎍⎍⎍⎍

translatio

1. Persijanci su se u bici služili srponosnim kolima. **2.** Ares se osobito poštovao od Tračana. (Tračani su osobito poštovali Aresa.) **3.** Slon se služi surlom kao rukom (poput ruke). **4.** Ono što lijekovi ne liječe, liječi gvožđe; ono što gvožđe ne liječi, liječi vatra; a ono što vatra ne liječi, to treba smatrati neizlječivim. **5.** Odlika hrabrog (čovjeka) je da se ne da poraziti. □

prevod

20

1. Hrabar vojnik i sebi i domovini stiče besmrtnu slavu. **2.** Svi poštujemo hrabrog i odvažnog muža. **3.** I ćuteći često grešimo. **4.** Prirodu pobjeđujemo naukom. **5.** Aristonik bijaše poštovan od svih robova i siromašnih građana. **6.** Mnogi stari narodi puštahu da mrtvaci budu nesahranjeni. **7.** Često je bolje ćutati nego govoriti. **8.** Velika je čast biti poštovan od čestitih (ljudi). ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφραζε

α′ Ὁ ἀνδρεῖος στρατιώτης ἀθάνατον κτᾶταϊ δόξᾰν καὶ ἑαυτῷ καὶ τῇ ἑαυτοῦ πατρίδϊ. **β′** Πάντες τιμῶμεν τὸν θρασὺν καὶ ἀνδρεῖον ἄνδρᾰ. **γ′** Πολλάκῐς ἁμαρτάνομεν καὶ σιγῶντες. **δ′** Τὴν φύσῐν τῇ ἐπιστήμῃ νικῶμεν. **ε′** Ἀριστόνικος ἐτιμᾶτο ὑπὸ πάντων δούλων καὶ πενήτων πολιτῶν. **ϛ′** Πολλὰ παλαιὰ ἔθνη εἴᾱ τοὺς νεκροὺς ἀθάπτους εἶναϊ. **ζ′** Πολλάκῐς βέλτιόν ἐστῐ σιγᾶν ἢ λέγειν. **η′** Μεγάλη τιμή ἐστῐ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐσθλῶν.

μετάφρασῐς

ξδ′

Διονυσίου κόλᾰξ τῐς βλέπων τὸν τύραννον μετά τινων φίλων γελῶντᾰ καὶ αὐτὸς ἐγέλᾱ. Ἐρωτῶντος δὲ τοῦ Διονυσίου, διὰ τί οὐκ ἀκούων τῶν λεγομένων γελᾷ, ἔλεγεν· Ὑμῖν πιστεύω τὰ λεγόμενᾰ γελοῖᾰ εἶναῐ. ⊓⊓⊓

Dionysii adsentator quidam tyrannum videns cum quibusdam familiarĭbus ridēre ipse quoque ridet. Cum autem Dionysius (eum) rogasset, quare eōrum sermōnem non audiens (eōrum sermōnis expers) ridēret, (adsentator) dixit: Vobis credo dicta risu digna esse. ⊓⊓⊓

translatio

Neki laskavac Dionisija (neki Dionisijev laskavac) gledajući tiranina kako se smije sa nekim prijateljima i sam se nasmija. Kada (ga) je pak Dionisije pitao, zbog čega se smije ne čujući o čemu se priča, (laskavac) reče: ‘Vjerujem vam da je ono o čemu se priča smiješno’. ⊓⊓⊓

i

ποιέω	—	ποιέομεν
ποιέεις	ποιέετον	ποιέετε
ποιέει	ποιέετον	ποιέουσι(ν)

ἐποίεον	—	ἐποιέομεν
ἐποίεες	ἐποιέετον	ἐποιέετε
ἐποίεε(ν)	ἐποιεέτην	ἐποίεον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -εω (bez stezanja)

i

ποιῶ	—	ποιοῦμεν
ποιεῖς	ποιεῖτον	ποιεῖτε
ποιεῖ	ποιεῖτον	ποιοῦσῐ̆(ν)

ἐποίουν	—	ἐποιοῦμεν
ἐποίεις	ἐποιεῖτον	ἐποιεῖτε
ἐποίει	ἐποιείτην	ἐποίουν

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -εω (sa stezanjem)

ξε′

α′· Μἰᾰ χελιδὼν τὸ ἔᾰρ οὐ ποιεῖ. **β′·** Εἰρήνη μὲν δοκεῖ μέγᾰ ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναῐ, ὁ δὲ πόλεμος μέγᾰ κακόν. **γ′·** Οἱ Ῥωμαῖοῐ τὰ μὲν μαθήματᾰ ἠμέλουν, τὰ δὲ πολεμικὰ μάλᾰ σπουδαίως ἔπραττον. **δ′·** Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. **ε′·** Ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν ἀδικεῖ κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν. **ϛ′·** Οἱ μεγαλόφρονες τύραννοι τλήμονᾰς ποιοῦσῐ τοὺς πολίτᾱς. **ζ′·** Νοσούσης τῆς πόλεῶς νοσοῦσῐ καὶ οἱ πολῖταῐ. ⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Una hirundo ver non facit.* **ii.** *Pax hominĭbus magnum bonum esse vidētur, bellum autem magnum mălum.* **iii.** *Romāni studia negligēbant artbĭbusque militariis diligentissime studēbant.* **iv.** *Initium victoriae audacia.* **v.** *Homo injustus se malum faciens sibi injuriam facit.* **vi.** *Tyranni magnanĭmi cives patientes faciunt.* **vii.** *Civitāte aegrotante aegrōtant et cives.*

translatio

1. *Jedna lasta ne čini proljeće.* **2.** *Čini se da je mir za ljude veliko dobro, a rat veliko zlo.* **3.** *Rimljani su nauku zanemarivali, a vrlo su rado radili vojničko umijeće (a vrlo su se rado bavili vojničkim umijećem).* **4.** *Početak pobjede je hrabrost.* **5.** *Onaj koji čini nepravdu nepravdu čini sebi čineći sebe zlim.* **6.** *Oholi tirani čine građane izdržljivima.* **7.** *Kada je država bolesna i građani su bolesni.*

prevod

i

ποιέομαῐ	—	ποιεόμεθᾰ
ποιέῃ, -ει	ποιέεσθον	ποιέεσθε
ποιέεταῐ	ποιέεσθον	ποιέονταῐ

ἐποιεόμην	—	ἐποιεόμεθᾰ
ἐποιέου	ἐποιέεσθον	ἐποιέεσθε
ἐποιέετο	ἐποιεέσθην	ἐποιέοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -εω (bez stezanja)

i

ποιοῦμαῐ	—	ποιούμεθᾰ́
ποιῇ, -εῖ	ποιεῖσθον	ποιεῖσθε
ποιεῖταῐ	ποιεῖσθον	ποιοῦνταῐ

ἐποιούμην	—	ἐποιούμεθᾰ́
ἐποιοῦ	ἐποιεῖσθον	ἐποιεῖσθε
ἐποιεῖτο	ἐποιείσθην	ἐποιοῦντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -εω (sa stezanjem)

ξζ′

α′· Ὅλη ἡ γῆ κοσμεῖταῐ ταῖς ἀνθρωπίναις τέχναις. **β′·** Αἱ τέχναῐ τὴν φύσῐν μιμοῦνταῐ. **γ·** Οἱ νόμοῐ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελοῦνταῐ. **γ′·** Καὶ δοῦλοῐ καὶ ἐλεύθεροῐ ἀγαθῶν δέονταῐ. **δ′·** Παρὰ τοῖς Ἕλλησῐν οἱ τῆς πατρίδος εὐεργέταῐ ἐν πρυτανείῳ δημοσίᾳ ἐσιτοῦντο.

prevedi

i. *Totus terrārum orbis artibus humānis ornātur.* **ii.** *Artes natūram imitantur.* **iii.** *Leges rei publĭcae bonum curant.* **iv.** *Et servi & liberi bona petunt.* **v.** *Apud Graecos patriae benefĭci publĭco sumptu vescebantur in prytanēo.*

translatio

1. *Cijela zemlja kiti se ljudskim umijećima.* **2.** *Umijeća oponašaju prirodu.* **3.** *Zakoni se brinu za dobro države.* **4.** *I robovi i slobodni (ljudi) žele dobre stvari.* **5.** *Kod Grka dobročinitelji otadžbine hranili su se o javnom trošku u pirtaneju.*

prevod

ξζ′

Διογένης, ὀδυρομένου τινὸς ἐπεὶ ἐπὶ ξένης ἔμελλε τελευτᾶν, ἔλεγεν· Τί ὀδύρει (ὀδύρῃ), ὦ μάταιε; Πανταχόθεν γὰρ ἡ ὁδός ἐστῖν ἡ αὐτὴ εἰς Ἅιδου. ⏑⏑⏑

prevedi

Diogĕnes, cum aliquis lamentarētur quia in (*sc. terra*) *peregrīna moritūrus erat* (*esset*), *dixit*: *O insāne, quid, insāne, lamentāris? Eadem enim ad infĕros undĭque est* (*ducit*) *via*.

translatio

Diogen, kada je neko jadikovao jer će mrijeti (je trebalo da umre) na tuđoj (*sc.* zemlji), reče: ‘Ludače, šta jadikuješ? Odasvud je, naime, isti put u Had’. ⊓⊔⊔

prevod

21

1. Ljudi u davnini stanovahu u pećinama. **2.** Heleni su Perijsance mrzjeli i prezirali. **3.** Kir opsjedaše Milet i na kopnu i na moru. **4.** Atinjani osobito ljubljahu i poštovahu Perikla (act i pass). **5.** Želja za slobodom činila je Grke hrabrijima od Persijanaca. **6.** I neprijatelji preziru izdajice domovine. **7.** Zec se plaši svoje sjene.

μετάφραζε

α′ Οἱ ἄνθρωποῖ τὸ πάλαι ᾤκουν ἐν τοῖς ἄντροις. **β′** Οἱ Ἕλληνες ἐμίσουν καὶ κατεφρόνουν τοὺς Πέρσᾱς. **γ′** Ὁ Κῦρος ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. **δ′** οἱ Ἀθηναῖοῖ διαφερόντως ἐφίλουν καὶ ἐτίμων τὸν Περικλέᾱ. Ὁ Περικλῆς διαφερόντως ἐτιμᾶτο καὶ ἐφιλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. **ς′** Ἡ τῆς ἐλευθερίᾱς ἐπιθυμίᾱ ἐποίει τοὺς Ἕλληνᾰ́ς ἀνδρειοτέρους τῶν Περσῶν. **ζ′** Καὶ οἱ πολέμιοῖ καταφρονοῦσι τοὺς τῆς πατρίδος προδότᾱς. **η′** Ὁ λαγὼς φοβεῖται τὴν ἑαυτοῦ σκιάν. □

μετάφρασῖς

ξη′

Οι Ερμαι. Οἱ Ἀθηναῖοῐ οὐ μόνον Ἀθηνᾶν, ἀλλὰ καὶ ῾Ερμῆν ἐτίμων, πολλαχοῦ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ εἰκόνες ῾Ερμοῦ ἦσᾰν, ἃς οἱ Ἀθηναῖοῐ ἐκάλουν ῾Ερμᾶς. ᾽Εν Ἀθήναις καὶ στοὰ ἦν, ἡ τῶν ῾Ερμῶν στοὰ ἐκαλεῖτο. ᾽Εν ταύτῃ τῇ στοᾷ οἱ Ἀθηναῖοῐ τὰς ἑαυτῶν νίκᾱς κατὰ βαρβάρων ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ ἔγραφον. ΠΠΠ

prevedi

HERMAE. Athenienses non solum Athēnam sed etiam Mercurium honorābant. Multis in locis in Attĭca (multis in *Attĭcae locis) imagĭnes Mercurii erant quas Athenienses hermas appellābant. Athēnis et portĭcus erat quae hermarum portĭcus appellabātur. Ista in portĭcu Athenienses victorias suas contra barbăros terra marique pingēbant.*

translatio

HERME. Atinjani su poštovali ne samo Atenu nego i Hermesa, a kipovi Hermesa (Hermesovi kipovi) koje su Atinjani nazivali hermama nalazili su se po mnogim mjestima u Atici. U Atini je postoja i trijem koji se zvao trijem hermi. Na tom trijemu Atinjani su bilježili svoje pobjede nad barbarima na kopnu i na moru. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevod

i

δουλόω	—	δουλόομεν
δουλόεις	δουλόετον	δουλόετε
δουλόει	δουλόετον	δουλόουσῐ̈(ν)

ἐδούλοον	—	ἐδουλόομεν
ἐδούλοες	ἐδουλόετον	ἐδουλόετε
ἐδούλοε(ν)	ἐδολοέτην	ἐδούλοον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -οω (bez stezanja)

i

δουλῶ	—	δουλοῦμεν
δουλοῖς	δουλοῦτον	δουλοῦτε
δουλοῖ	δουλοῦτον	δουλοῦσῐ(ν)

ἐδούλουν	—	ἐδουλοῦμεν
ἐδούλους	ἐδουλοῦτον	ἐδουλοῦτε
ἐδούλου	ἐδουλούτην	ἐδούλουν

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -oω (sa stezanjem)

ξθ′

α′· Ὁμόνοιᾰ βεβαιοῖ τὰς πόλεις. **β′·** Οἱ νόμοῐ ζημιοῦσῐ τοὺς ἀδικοῦντᾰς. **γ′·** Ὅμηρος ὠμοίου τοῖς φύλλοις τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. **δ·** Οἱ Ἕλληνες δάφνῃ καὶ φοίνικῐ τοὺς νικῶντᾰς ἐστεφάνουν. **ε′·** Ὁ χρυσὸς πολλῶν βροτῶν ψυχὰς δουλοῖ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Concordia civitātes firmat.* **ii.** *Leges puniunt illos qui injuriam faciunt* (*injuriosos puniunt*). **iii.** *Homērus cum foliis homĭnum genus* (*genus humānum*) *conferebat.* **iv.** *Graeci victōres lauro et palma coronābant.* **v.** *Aurum anĭmos multōrum mortalium servos facit.* ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Sloga jača države. **2.** Zakoni kažnjavaju one koji čine nepravdu. **3.** Homer je poređivao rod ljudi (ljudski rod) sa lišćem. **4.** Grci su pobjednike krunisali lovorom i palmom. 5. Zlato robi duše mnogih smrtnika.

prevod

i

δουλόομαῐ	—	δουλοόμεθᾰ
δουλόῃ, -ει	δουλόεσθον	δολόεσθε
δουλόεταῐ	δουλόεσθον	δουλόονταῐ

ἐδουλοόμην	—	ἐδουλοόμεθᾰ
ἐδουλόου	ἐδουλόεσθον	ἀδουλόεσθε
ἐδουλόετο	ἐδουλοέσθην	ἐδουλόοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -οω (bez stezanja)

i

δοθλοῦμαῐ̈	—	δουλούμεθᾰ̈
δουλοῖ	δουλοῦσθον	δολοῦσθε
δουλοῦταῐ̈	δουλοῦσθον	δουλοῦνταῐ̈

ἐδουλούμην	—	ἐδουλούμεθᾰ̈
ἐδουλοῦ	ἐδουλοῦσθον	ἀδουλοῦσθε
ἐδουλοῦτο	ἐδουλούσθην	ἐδουλοῦντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -oω (sa stezanjem)

ο′

α′· Ὑπὸ τῶν σοφῶν ὁ μὲν λόγος ὡμοιοῦτο τῷ ἀργύρῳ, ἡ δὲ σιγὴ τῷ χρυσῷ. **β′·** Οἱ Λακεδαιμόνιοἳ τὰς κεφαλὰς στεφανούμενοἳ εἰς μάχην προσήρχοντο. **γ′·** Οἱ δοῦλοἳ ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐμαστιγοῦντο. **δ′·** Κακόν ἐστἳ τῶν ἀρίστων γνώμαις ἐνατιοῦσθαἳ. **ε′·** Οἱ τῶν Σπαρτιατῶν παῖδες νομίμως περὶ Ἀρτέμιδος βωμὸν μαστιγοῦνταἳ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *A sapientĭbus sermo cum argento confertur, silentium autem cum auro.* **ii.** *Lacedaemonii capitĭbus coronātis in proelium ibant.* **iii.** *Servi ab eris verberabantur.* **iv.** *Mălum est optimōrum consiliis resistĕre.* **v.** *Lacedaemoniōrum lĭbĕri legitĭme Dianae circum aram verberantur.*

translatio

1. Mudri poređuju govor sa srebrom, a ćutanje sa zlatom. **2.** Spartanci su išli u bitku krunisanih glava. **3.** Gospodari su bičevali robove. **4.** Loše je protiviti se mišljenjima najboljih. **5.** Djeca Spartanaca (spartanka djeca) zakonito se su se bičevala oko žrtvenika Artemide (oko Artemidinog žrtvenika). □

prevod

XV

i. *Miles Romānus in pugna gladio impĕtum faciēbat.* **ii.** *Nauta etiam in procellis navĭgat.* **iii.** *Insŭlas Dalmatiae amāmus.* **iv.** *Hanc urbem pulcherrĭma monumenta ornant.* **v.** *Canis timĭdus vehementius latrat quam mordet.* **vi.** *Periclis temporĭbus Athenae pulcherrĭmis monumentis ornabantur.* **vii.** *Ipsi hostes proditōrem patriae contemnunt.* **viii.** *Concordia patriam firmat.* **ix.** *Labōres homĭnes firmat.* **x.** *Victor inclĭte, patriam libĕras & servas.*

prevedi

α΄ Ὁ Ῥωμαϊκὸς στρατιώτης ἐν τῇ μάχῃ ἐφώρμᾱ τῇ μαχαίρᾳ. **β΄** Ὁ ναύτης καὶ ἐν ταῖς θυέλλαις πλεῖ. **γ΄** Τὰς τῆς Δαλματίᾱς νήσους φιλοῦμεν. **δ΄** Τήνδε τὴν πόλῐν τὰ κάλλιστᾰ μνημεῖᾰ κοσμεῖ. **ε΄** Ὁ δειλὸς κύων σφοδρότερον ὑλακτεῖ ἢ δάκνει. **ϛ΄** Ἐπὶ Περικλέους (sc. χρόνῳ) αἱ Ἀθῆναῖ τοῖς καλλίστοις μνημείοις ἐκοσμοῦντο. **ζ΄** Αὐτοὶ οἱ πολέμιοῖ τοῦ τῆς πατρίδος προδότου (или τὸν τῆς πατρίδος προδότην) καταφρονοῦσῐν. **η΄** Ἡ ὁμόνοιᾰ τὴν πατρίδᾰ βεβαιοῖ. **θ΄** Ὁ πόνοῖ τοὺς ἀνθρώπους βεβαιοῦσῐν. **ι΄** Ὦ κλυτὲ νικητά, τὴν πατρίδᾰ ἐλευθεροῖς καὶ φυλάττεις. ⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐς

22

1. Sloga državu jača, a nesloga upropaštava. **2.** Persijski kralj Kir mnoge je narode porobio. **3.** Kod starih naroda robovi se vrlo okrutno kažnjavahu. **4.** Rat pustoši polja, uništava gradove i umnožava patnje. **5.** Dječake u Sparti bičevahu kod Artemidina žrvenika. **6.** Hrabrost atinskih građana jačala je grad.

μετάφραζε

α′ Ἡ μὲν ὁμόνοιᾰ τὴν πόλιν βεβαιοῖ, ἡ δὲ διαφορὰ διαφθείρει. **β′** Κῦρος, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, πολλὰ ἔθνη ἐδουλοῦτο. **γ′** Παρὰ τοῖς παλαιοῖς (*sc.* δήμοις) οἱ δοῦλοῐ ὠμότατᾰ ἐζημιοῦντο. **δ′** Ὁ πόλεμος τοὺς ἀγροὺς ἐρημοῖ, τὰς πόλεις διαφθείρει, καὶ τὰ πάθη πολλαπλασιοῖ. **ε′** Ἐν τῇ Σπάρτῃ ἐμαστίγουν τοὺς παῖδᾰς παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμόν. **ϛ′** Ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀνδρείᾱ τὴν πόλῐν ἐβεβαίου.

μετάφρασῐς

IMPERATIV

i

-ε-ø	-ε-τον	-ε-τε
-έ-τω	-έ-των	-ό-ντων

-ου	-ε-σθον	-ε-σθε
-έ-σθω	-έ-σθων	-έ-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva

οα′

α′· Πείθεσθε, ὦ παῖδες, τοῖς πατράσϊ καὶ ταῖς μητράσϊν. **β′·** Ὦ νεανίαϊ, μὴ δουλεύετε τῇ γαστρί. **γ′·** Ὦ θύγατερ, περίμενε τὴν τῆς μητρὸς ἐπιστολήν. **δ′·** Τοῖς μάντεσϊ μὴ πιστεύετε. **ε′·** Μὴ πιστεύετε, ὦ νεανίαι, τοῖς γλυκέσϊ λόγοις. **ϛ′·** Ὦ δικασταί, μὴ πιστεύετε μάρτυσϊ ψευδέσϊν. **η′·** Μὴ πᾶσϊ πίστευε πάντᾰ. **θ′·** Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστᾰ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾰ τοῖς πολίταις. ⊓⊓⊓

i. *Patrĭbus & matrĭbus, o lĭbĕri, parēte*! **ii.** *Ventri, o juvĕnes, nolīte servīre*! **iii.** *Tuae epistŏlam matris, o filia, expecta*! **iv.** *Hariŏlis nolīte credĕre*! **v.** *Verbis suavĭbus, o juvĕnes, nolīte credĕre*! **vi.** *O judĭces, testĭbus falsis nolīte credĕre!* **vii.** *Ne omnĭbus omnia credas*! **viii.** *Civĭbus optĭma, non jucundissĭma, suade*!

translatio

1. Djeco, slušajte očeve i majike! **2.** Mladići, ne robujte stomaku (ne budite robovi stomaka)! **3.** Kćeri, čekaj pismo majke (majčino pismo)! **4.** Ne vjerujte prorocima! **5.** Mladići, ne vjerujte slatkim riječima! **6.** Sudije, ne vjerujte lažnim svjedocima! **7.** Ne vjeruj svakomu sve! **8.** Građanima ne savjetuj (ono) najugodnije nego (ono) najbolje!

prevod

οβ′

α′. Ὦ παῖδες, τὴν Ἑλληνικὴν γραμματικὴν σπουδαίως μανθάνετε. **β′.** Μνημονεύω σου, ὦ φίλε, πανταχοῦ καὶ μνημόνευέ μου ἀεί. **γ′.** Μὴ εἴκετε ταῖς αἰσχραῖς ἡδοναῖς· αὗται γὰρ τὴν ψυχὴν διαφθείρουσιν. **δ′.** Πείθεσθε, ὦ πολῖται, τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος· ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἔστιν ἡ πόλις. **ε′.** Θαυμάζετε Σπάρτακον, οὗ ἡ ἀνδρεία μεγίστη ἦν. **ϛ′.** Ἔστε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἔχετε, ὦ πολῖται. **ζ′.** Οἱ παῖδες ἀεὶ ἀληθευόντων.

prevedi

i. *O puĕri, grammatĭcam Graecam sedŭlo discĭte*! **ii.** *Omni in re, amĭce, memor sum tui & tu quoque semper memor esto mei*! **iii.** *Nolīte cedĕre imprŏbis voluptatĭbus; istae enim anĭmam perdunt*. **iv.** *Parēte, o cives, patriae legĭbus; civĭtas enim sine illis non est*. **v.** *Miramĭni Spartăcum cujus fortitūdo maxĭma erat*. **vi.** *O cives, digni este libertātis, quam habētis* (*quae vobis est*). **vii.** *Puĕri semper vera dicunto*.

translatio

1. Djeco, marljivo učite grčku gramatiku! **2.** Posvuda te se sjećam, prijatelju, i ti se mene uvijek sjećak! **3.** Ne popuštajte sramotnim užicima; oni naime uništavaju dušu. **4.** Građani, pokoravajte se zakonima vaše otadžbine; bez njih naime nema države. **5.** Divite se Spartaku, koga je (čija je) hrabrost bila najveća. **6.** Građani, budite dostojni slobode koju imate (uživate)! **7.** Neka djeca vazda kazuju istinu.

prevod

ογ′

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ. Κλεόβουλος· Τὰ δίκαιᾰ κρῖνε. Κακολογίᾱς ἀπέχου. — Σόλων· Ἡδονὴν φεῦγε, ἥτῐς λύπην τίκτει. Μὴ ψεύδου, ἀλλ᾽ ἀλήθευε. Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστᾰ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾰ τοῖς πολίταις. Ἀλήθειᾰν ἀνέχου. — Χίλων· Πρεσβύτερον σέβου. Νόμοις πείθου. Αἰσχρὰ φεῦγε. — Πιττακός· Μὴ μεθύσκου. — Θαλῆς· Δίδασκε καὶ μάνθανε τὸ ἄμεινον. Μὴ πᾶσῐ πίστευε. — Βίᾱς· Ἄκουε πολλά. — Περίανδρος· Πρᾶττε δίκαιᾰ. Κακίᾱς ἀπέχου. Ὁμόνοιᾰν δίωκε. Θνῇσκε ὑπὲρ πατρίδος. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

SEPTEM SAPIENTUM DICTA. *Cleobūlus*: *Justa cernĭto*! *Obtrectatiōnem fugĭto*! — *Solo(n)*: *Fugĭto voluptātem quae dolōrem parit. Nolīto mentīri, sed vera dicĭto*! *Civĭbus optĭma, non jucundissĭma, suadēto*! *Veritātem sustinēto*! — *Chilo: seniōrem venerātor*! *Legĭbus parēto*! *Improbba fugĭto*! — *Pittăcus: Nolīto inebriāri (ebrius ne sis)*! — *Thales: Docēto & discĭto meliōra*! *Nolīto omnĭbus credĕre*! — *Bias: Multa audīto*! — *Periander: Justitiam facĭto*! *Dedĕcus fugĭto! Concordiae studēto*! *Pro patria morĕre*! ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

IZREKE SEDAM (SEDMORICE) MUDRACA. Kleobul: ’Prosuđuj (ono što je) pravo! Drži se dalje od klevete!’ — Solon: ‘Bježi od kojeg god užitka koji rađa žalost (dovodi do žalosti)! Ne laži nego kazuj istinu! Građanima ne savjetuj (ono) najugodnije nego (ono) najbolje! Drži se istine!’ — Hilon: ’Poštuj starijeg! Pokoravaj se zakonu! Bježi od sramotnih stvari!’ — Pitak: ’Ne opijaj se!’. — Tales: ’Podučavaj i uči ono štoi je bolje! Ne vjeruj svakomu!’ — Bijan: ’Slušaj mnoge stvari!’ — Perijandar: ’Čini ono što je pravedno! Drži se dalje od pokvarenosti! Teži za slogom! Gini za otadžbinu!’

prevod

i

-α-ε-ø	-ά-ε-τον	-ά-ε-τε
-α-έ-τω	-α-έ-των	-α-ό-ντων
-ά-ου	-ά-ε-σθον	-ά-ε-σθε
-α-έ-σθω	-α-έ-σθων	-α-έ-σθων

-ε-ε-ø	-ε-ε-τον	-ε-ε-τε
-ε-ε-τω	-ε-έ-των	-ε-ό-ντων
-ε-ου	-ε-ε-σθον	-ε-ε-σθε
-ε-ε-σθω	-ε-έ-σθων	-ε-έ-σθων

-ο-ε-ø	-ο-ε-τον	-ο-ε-τε
-ο-ε-τω	-ο-έ-των	-ο-ό-ντων
-ο-ου	-ο-ε-σθον	-ο-ε-σθε
-ο-ε-σθω	-ο-έ-σθων	-ο-έ-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola (bez stezanja)

i

-ᾱ-ø	-ᾶ-τον	-ᾶ-τε
-ά-τω	-ά-των	-ώ-ντων
-ῶ	-ᾶ-σθον	-ᾶ-σθε
-ά-σθω	-ά-σθων	-ά-σθων

-ει-ø	-εῖ-τον	-εῖ-τε
-εί-τω	-εί-των	-ού-ντων
-οῦ	-εῖ-σθον	-εῖ-σθε
-εί-σθω	-εί-σθων	-εί-σθων

-ου-ø	-οῦ-τον	-οῦ-τε
-ού-τω	-ού-των	-ού-ντων
-οῦ	-οῦ-σθον	-οῦ-σθε
-ού-σθω	-ού-σθων	-ού-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola (sa stezanjem)

οδ′

α′· Σιγώντων οἱ νεώτεροῖ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις. **β′·** Μή σε νικάτω κέρδος. **γ′·** Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ. **δ′·** Μὴ νικᾶσθε ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικᾶτε τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. **ε′·** Εὐλαβεῖσθε τοὺς πονηροὺς καὶ μιμεῖσθε τοὺς ἀγαθούς. **ϛ′·** Ζημιοῦτε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προδότᾱς. **ζ′·** Ζήλου, ὦ παῖ, τοὺς ἐσθλοὺς καὶ σώφρονᾰς ἄνδρᾰς. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

i. *Juniōres prae seniorĭbus tacento*! **ii.** *Nolīto lucri cupiditāte vinci*! **iii.** *Nolīto tibi amīcos cito acquirĕre*! **iv.** *Nolīte mălo vinci, sed mălum bono vincĭte*! **v.** *Mălos cavete, bonos imitamĭni*! **vi.** *Proditōres, o judĭces, punīte*! **vii.** *O puer, probos & prudentes viros aemulāre*! ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

translatio

1. Neka mladići ćute ispred starijih! **2.** Neka te ne pobjeđuje koristoljublje! **3.** Ne stiči prijatelje brzo! **4.** Ne dajte se poraziti od zla, nego pobjeđujte zlo onim pto je dobro! **5.** Čuvajte se zlih i oponašajte dobre! **6.** Sudije, kažnjavajte izdajice! **7.** Dječače, povodi se za časnim i mudrim muževima!

prevod

XVI

i. *Festīna lente*! **ii.** *Discipŭli, linguam Graecam diligenter discĭte*! **iii.** *Memoriam exercēto*! **iv.** *Cives patriam servanto*! **v.** *Divĭde & impĕra*!

μετάφραζε

α΄ Σπεῦδε βραδέως. **β΄** Ὦ μαθηταί, τὴν Ἑλληνικὴν γλῶττἄν σπουδαίως μανθάνετε. **γ΄** Τὴν μνήμην ἀσκείτω. **δ΄** Φυλαττόντων οἱ πολῖταῖ τὴν πατρίδἄ. **ε΄** Διαίρει καὶ βασίλευε.

μετάφρασῐς

23

1. Čovječe, nerad smatraj ocem mana! **2.** Slušajte savjete razboritih prijatelja! **3.** Najprije prosuđuj sebe, a zatim druge! **4.** Ne vjerujte drugima više nego sami sebi! **5.** Savjetuj prijatelju uvijek (ono) što (= koje) smatraš najboljim i najljepšim! **6.** Djeca neka uvijek daju roditeljima dužne časti! **7.** Mlađi neka se odgajaju iskustvom starijih! **8.** Građani neka ljube domovinu!

μετάφραζε

α′ Ὦ ἄνθρωπε, ἀργίᾱν ἁμαρτημάτων πατέρᾰ νόμιζε. **β′** Ἀκούετε τῶν βουλῶν τῶν σωφρόνων φίλων. **γ′** Πρῶτον μὲν κρῖνε σεαυτόν, ἔπειτᾰ δὲ τοὺς ἄλλους. **δ′** Μὴ πιστεύετε ἄλλοις μᾶλλον ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. **ε′** Τῷ φίλῳ ἀεὶ συμβούλευε ὃ ἄριστον καὶ κάλλιστον νομίζεις. **ϛ′** Οἱ παῖδες ἀεὶ ἀπονεμόντων τοῖς γονεῦσῐ τὰς ἀξίᾱς τιμάς. **ζ′** Οἱ νεώτερŏι παιδευέσθων τῇ τῶν πρεσβυτέρων ἐμπειρίᾳ. **η′** Οἱ πολῖταῐ στεργόντων τὴν πατρίδᾰ. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφρασῐς

24

1. Nastojte živjeti prema prirodi! **2.** Sudije, izdajica domovine neka se strogo kažnjava! **3.** Učeniče odupiri se pogreškama! **4.** Vođa reče vojnicima: Borite se hrabro i oslobađajte domovinu! ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

μετάφραζε

α′ Πειρᾶσθε ζῆν κατὰ τὴν φύσῐν. **β′** Ὦ δικασταί, ὁ τῆς πατρίδος προδότης ἰσχυρῶς ζημιούσθω. **γ′** Ὦ μαθητά, τοῖς ἁμαρτήμασῐν ἐναντιοῦ. **δ′** Ὁ ἡγεμὼν λέγει τοῖς στρατιώταις· Ἀνδρείως μάχεσθε καὶ τὴν πατρίδᾰ ἐλευθεροῦσθε. ⊓⊓⊓

KONJUNKTIV

i

-ω	-ωμεν	-ωμεν
-ῃς	-ητον	-ητε
-ῃ	-ητον	-ωσῐ̆(ν)

-ωμαῐ̆	-ωμεθᾰ́	-ωμεθᾰ́
-ῃ	-ησθον	-ησθε
-ηταῐ̆	-ησθον	-ωνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva tematskih glagola

i

ὦ	ὦμεν	ὦμεν
ᾖς	ἦτον	ἦτε
ᾖ	ἦτον	ὦσῐ(ν)

—	—	—
—	—	—
—	—	—

konjunktiv prezenta aktivnog atematskog gl. εἰμί

οε′

α΄ Περὶ παίδων θνῄσκωμεν. **β΄** Ἐὰν δίκαιᾰ λέγωμεν, πιστεύετε ἡμῖν. **γ΄** Πράττωμεν, μὴ λέγωμεν. **δ΄** Τοὺς νεανίᾱς οἱ παιδοτρίβαῐ γυμνάζουσῐν, ἵνᾰ ῥᾷον τοὺς πόνους φέρωσῐν. **ε΄** Οἱ ἄνθρωποῐ ὀφθαλμοὺς ἔχουσῐν, ἵνᾰ βλέπωσῐν. **ϛ΄** Ὅτᾰν ἀγορεύῃς, τὴν ἀλήθειᾰν ἀεὶ λέγε.

prevedi

i. *Ob lĭběros moriāmur*! **ii.** *Si nos justa dicĭmus, vos nobis fidĭtis*. **iii.** *Faciāmus, ne loquāmur quidem*. **iv.** *Magistri juvĕnes exercent ut facilius labōres ferant*. **v.** *Homĭnes ocŭlos habent ut spectent*. **vi.** *Cum loqueris, semper dic verum*.

translatio

1. Ginimo zbog djece! **2.** Ako kazujemo istinu, vjerujete nam. **3.** Radimo, ne govorimo! **4.** Učitelji gimnastike vježbaju djecu da bi lakše podnosila nevolje. **5.** Ljudi imaju oči da bi gledali. **6.** Kad god kazuješ, uvijek kazuj istinu.

prevod

οϛ΄

α΄ Πειθώμεθᾰ τῷ ἄρχοντῐ. **β΄** Διδασκάλοις ἐγὼ ὅτᾰν πείθωμαῐ, οὐδέ ποτέ μοι μεταμέλει. **γ΄** Παυώμεθᾰ τοῦ θορύβου, ἵνᾰ ὁ διδάσκαλος ἡμᾶς μὴ ψέγῃ. **δ΄** Μὴ ὀργίζου, ἐὰν παραχρῆμᾰ τῆς εὐεργεσίᾱς ἡ ἀντίδοσῐς μὴ φαίνηταῐ. ⊓⊓⊓

i. *Principi pareāmus*. **ii.** *Cum magistris pareo, numquam me paenitet*. **iii.** *Desistāmus tumultu ne nos magister vitupĕret*. **iv.** *Noli irasci, si non statim beneficentiae retributio ostenditur*.

translatio

1. Pokoravajmo se vladaru! **2.** Kad god slušam učitelje, nikad se ne kajem. **3.** Ostavljajmo se buke, da nas učitelj ne bi korio. **4.** Ne srdi se, ako se nanada dobročinstva (za dobročinstvo) ne pokazuje odmah. □

prevod

i

-άω	-άωμεν	-άωμεν
-άῃς	-άητον	-άητε
-άῃ	-άητον	-άωσῐ̆(ν)

-άωμαῐ̆	-αώμεθᾰ̆	-αώμεθᾰ̆
-άῃ	-άησθον	-άησθε
-άηταῐ̆	-άησθον	-άωνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (без стезања)

i

-ῶ	-ῶμεν	-ῶμεν
-ᾖς	-ᾶτον	-ᾶτε
-ᾖ	-ᾶτον	-ῶσῐ̆(ν)

-ῶμαῐ̆	-ώμεθᾰ̆	-ώμεθᾰ̆
-ᾖ	-ᾶσθον	-ᾶσθε
-ᾶταῐ̆	-ᾶσθον	-ῶνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (са стезањем)

i

-έω	-έωμεν	-έωμεν
-έῃς	-έητον	-έητε
-έῃ	-έητον	-έωσῐ̆(ν)

-έωμαῐ̆	-εώμεθᾰ̆	-εώμεθᾰ̆
-έῃ	-έησθον	-έησθε
-έηταῐ̆	-έησθον	-έωνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (без стезања)

i

-ῶ	-ῶμεν	-ῶμεν
-ῇς	-ῆτον	-ῆτε
-ῇ	-ῆτον	-ῶσῐ̆(ν)

-ῶμαῐ̆	-ώμεθᾰ̆	-ώμεθᾰ̆
-ῇ	-ῆσθον	-ῆσθε
-ῆταῐ̆	-ῆσθον	-ῶνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (са стезањем)

i

-όω	-όωμεν	-όωμεν
-όῃς	-όητον	-όητε
-όῃ	-όητον	-όωσῐ̆(ν)

-όωμαῐ̆	-οώμεθᾰ̆	-οώμεθᾰ̆
-όῃ	-όησθον	-όησθε
-όηταῐ̆	-όησθον	-όωνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (без стезања)

i

-ῶ	-ῶμεν	-ῶμεν
-οῖς	-ῶτον	-ῶτε
-οῖ	-ῶτον	-ῶσῐ̆(ν)

-ῶμαῐ̆	-ώμεθᾰ̆	-ώμεθᾰ̆
-οῖ	-ῶσθον	-ῶσθε
-ῶταῐ̆	-ῶσθον	-ῶνταῐ̆

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (са стезањем)

οζ΄

α΄ Πάντᾰ δεῖ πράττειν, ὅπως νικῶντες σῳζώμεθᾰ. **β΄** Μάχου ἀνδρείως, ὦ στρατιῶτᾰ, ἵνᾰ τοὺς πολεμίους νικᾷς. **γ΄** Οὐ ζῇς, ἵνᾰ ἐσθίῃς, ἀλλ᾽ ἐσθίεις, ἵνᾰ ζῇς. **δ΄** Καλῶς παιδεύετε, ὦ διδάσκαλοῐ, τοὺς παῖδᾰς, ἵνᾰ ὑπ᾽ αὐτῶν τιμᾶσθε. **ε΄** Κἂν εὐτυχῆτε, μὴ μέγᾰ φρονεῖτε. **ϛ΄** Μᾶλλον εὐλαβώμεθᾰ τοὺς ψόγους ἢ τοὺς κινδύνους. **ζ΄** Οὐκ ᾄδουσῐν οἱ ὄρνιθες, ὅτᾰν ῥιγῶσῐν.

prevedi

i. *Omnia facĕre oportet, ut vincentes servēmur* (*ut vincāmus servermurque*). **ii.** *Fortĭter pugna, o miles, ut hostes vincas*. **iii.** *Non, ut edas, vivis; sed, ut vivas, edis*. **iv.** *Magistri, pueros, ut ab iis colamĭni, bene educāte*. **v.** *Etiamsi secunda utimĭni fortūna, spiritus nolīte gerĕre magnos*. **vi.** *Potius vituperatiōnes quam pericŭla caveāmus*. **vii.** *Aves, cum frigŏre rigent, non canunt*.

translatio

1. Treba raditi (preduzimati) sve da bismo pobijedili i spasili se. **2.** Vojniče, hrabro se bori da bi pobijedio neprijatelje. **3.** Ne živiš da bi jeo nego jedeš da bi živio. **4.** Učitelji, dobro vaspitavajte djecu da bi vas ona poštovala. **5.** Iako ste srećni, ne oholite se. **6.** Радије се чувајмо прекора него погибли. **7.** Ptice ne pjevaju kada god zebu (kada god im je zima). ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevod

ΘΡΑΣΥ

i

-οι-μῐ̆	-οι-μεν	-οι-μεν
-οι-ς	-οι-τον	-οι-τε
-οι-ø	-οι-τον	-οι-εν

-οι-μην	-οί-μεθᾰ́	-οί-μεθᾰ́
-οι-ο	-οι-σθον	-οι-σθε
-οι-το	-οι-σθον	-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva

i

εἴην	εἴημεν / εἶμεν	εἴημεν / εἶμεν
εἴης	εἴητον / εἶτον	εἴητε
εἴη	εἰήτην / εἴτην	εἴησᾰν / εἶεν

—	—	—
—	—	—
—	—	—

optativ prezenta aktivnog atematskog gl. εἰμί

οη΄

α΄ Τίς οὐκ ἂν θαυμάζοι τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείᾱν; **β΄** Εἴθε ἀεὶ τὴν ἀλήθειᾰν λέγοις, ὦ παῖ. **γ΄** Εἰ οἱ πολέμιοῐ πλησιάζοιεν, πάντες ἂν τὰ ὅπλᾰ λαμβάνοιμεν καὶ ἐπὶ τοὺς ὅρους τρέχοιμεν. **δ΄** Παύοιο, ὦ μαθητά, τῆς ἀργίᾱς.

prevedi

i. *Quis non mirētur Lacedaemoniōrum virtūtem*? **ii.** *O puer (mi fili), utĭnam verum dicas*! **iii.** *Si hostes appropinquent, omnes arma capiāmus & ad limĭtes festinēmus*. **iv.** *Socordia desistas, o discipŭle*.

translatio

1. Ko se ne bi divio hrabrosti Spartanaca (spartanskoj hrabrosti)? **2.** Sinko, vazda govorio istinu! **3.** Ako bi se neprijatelji približili, mi bismo zgrabili oružje i požurili na granice. **4.** Učeniče, ostavio se lenjosti!

prevod

i

-ά-οι-μῐ̆	-ά-οι-μεν	-ά-οι-μεν
-ά-οι-ς	-ά-οι-τον	-ά-οι-τε
-ά-οι-ø	-α-οί-την	-ά-οι-εν

-α-οί-μην	-α-οί-μεθᾰ̆	-α-οί-μεθᾰ̆
-ά-οι-ο	-ά-οι-σθον	-ά-οι-σθε
-ά-οι-το	-α-οί-σθην	-ά-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (без стезања)

i

-ῳ̆-μῐ̆	-ῳ̆-μεν	-ῳ̆-μεν
-ῳ̆-ς	-ῳ̆-τον	-ῳ̆-τε
-ῳ̆-ø	-ῴ-τηv	-ῳ̆-εν

-ῴ-μην	-ῴ-μεθᾰ́	-ῴ-μεθᾰ́
-ῳ̂-ο	-ῳ̂-σθον	-ῳ̂-σθε
-ῳ̂-το	-ῴ-σθην	-ῳ̂-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (са стезањем)

i

-έ-οι-μῐ̆	-έ-οι-μεν	-έ-οι-μεν
-έ-οι-ς	-έ-οι-τον	-έ-οι-τε
-έ-οι-ø	-ε-οί-την	-έ-οι-εν

-ε-οί-μην	-ε-οί-μεθᾰ́	-ε-οί-μεθᾰ́
-έ-οι-ο	-έ-οι-σθον	-έ-οι-σθε
-έ-οι-το	-ε-οί-σθην	-έ-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (без стезања)

i

-οῖ-μῐ̆	-οῖ-μεν	-οῖ-μεν
-οῖ-ς	-οῖ-τον	-οῖ-τε
-οῖ-ø	-οῖ-την	-οῖ-εν

-οῖ-μην	-οῖ-μεθᾰ́	-οῖ-μεθᾰ́
-οῖ-ο	-οῖ-σθον	-οῖ-σθε
-οῖ-το	-οῖ-σθην	-οῖ-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (са стезањем)

i

-ό-οι-μĭ	-ό-οι-μεν	-ό-οι-μεν
-ό-οι-ς	-ό-οι-τον	-ό-οι-τε
-ό-οι-ø	-ο-οί-την	-ό-οι-εν

-ο-οί-μην	-ο-οί-μεθă	-ο-οί-μεθă
-ό-οι-ο	-ό-οι-σθον	-ό-οι-σθε
-ό-οι-το	-ο-οί-σθην	-ό-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (без стезања)

i

-οῖ-μῐ̆	-ό-οι-μεν	-οῖ-μεν
-οῖ-ς	-οῖ-τον	-οῖ-τε
-οῖ-ø	-οἰ-την	-οῖ-εν

-οἰ-μην	-οἰ-μεθᾰ́	-οἰ-μεθᾰ́
-οῖ-ο	-οῖ-σθον	-οῖ-σθε
-οῖ-το	-οἰ-σθην	-οῖ-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (са стезањем)

οθ΄

α΄ Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸν οὐκ ἐῷ (ἐῴη) καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλιτιάδου τρόπαιον. **β΄** Εἴθε πάντες οἱ διδάσκαλοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ᾽ ἀξίαν τιμῷντο. **γ΄** Τίς οὐκ ἂν φιλοῖ (φιλοίη) τοὺς ἑαυτοῦ γονέας; **δ΄** Οἱ Σπαρτιᾶται φοβούμενοι, μὴ οἱ πολῖται ὑπὸ τῶν ξένων διαφθείροιντο, ξενηλασίας ἐποιοῦντο. **ε΄** Εἴθε πάντες τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν ζηλοῖεν. **ς΄** Ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις μᾶλλον ἂν ἐκ τῶν ἔργων ἢ ἐκ τῶν λόγων δηλοῖτο. **ζ΄** Ὁ Ξέρξης ἐξεστράτευεν, ἵνα τὴν Ἑλλάδα ὅλην δουλοῖτο.

prevedi

i. *Themistocles dixit Militiădis tropaeum se dormīre non sinĕre.* **ii.** (*Utĭnam*) *omnes magistri a discipŭlis merĭto coluĕrint*! **iii.** *Quis suos parentes non amet*? **iv.** *Lacedaemonii hospĭtes expellentes metuēbant, ne cives ab his necarentur.* **v.** (*Utĭnam*) *omnes majōrum virtūtem aemulentur*! **vi.** *Homĭnum natūra potius ex rebus quam ex verbis manifestētur.* **vii.** *Xerxes infesto agmĭne exiit* (*exīvit*) *ut totam Graeciam in servitūtem redigĕret.*

translatio

1. Temistoklo je rekao da ga Militijadov spomenik ne pušta da spava. **2.** Da su učenici sve učitelje poštovali po zasluzi! **3.** Ko ne bi volio svoje roditelje? **4.** Spartanci su progonili strance bojeći se da oni (stranci) ne ubiju građane. **5.** Svi se povodoili za vrlinom predaka! **6.** Narav ljudi (ljudska narav) više bi se očitovala iz djela nego iz riječi. **7.** Kserkso je krenu na vojsku da bi porobio čitavu Grčku.

prevod

XVIII

i. *Nihil faciāmus irāti*! **ii.** *Vivat frater meus*! **iii.** *Utĭnam pŏpŭlus Romānus unam cervĭcem habēret*! **iv.** *Demosthĕnem perfectum oratōrem facĭle dixĕris*. **v.** *Utĭnam Vercingetŏrix omnes Gallos contra Romānos ducĕret*. **vi.** *Secernantur probi homĭnes ab imprŏbis*! **vii.** *Nimia misericordia commŏtus ne sis*!

μετάφραζε

α΄ Οὐδὲν ὀργίζομενοῖ πράττωμεν. **β΄** Εἴθε ὁ ἀδελφός μου ζῷ (ζῴη). **γ΄** Εἴθε ὁ ῾Ρωμαϊκὸς δῆμος (ὁ τῶν ῾Ρωμαίων δῆμος) ἕνα αὐχένα εἶχεν. (Εἴθε τῷ τῶν ῾Ρωμαίων δήμῳ εἷς αὐχὴν ἦν.) **δ΄** ῾Ραδίως ἂν τὸν Δημοσθένη(ν) τέλειον ῥήτορᾰ λέγοις. **ε΄** Εἴθε ὁ Οὐεργεντόρῐξ παντὰς τοὺς Γαλάτας πρὸς τοὺς ῾Ρωμαίους ἦγεν. **ς΄** Χωρίζοιεν οἱ ἀγαθοὶ ἀπὸ τῶν κακῶν. **ζ΄** Μὴ κινοῖς (κινοίης) τῷ ὑπερβάλλοντῐ οἴκτῳ.

μετάφρασῐς

25

1. Ljubimo domovinu, pokoravajmo se zakonima! **2.** U ratu se žene naoružavaju da odbiju neprijatelje. **3.** Svi poštujmo hrabrog i odvažnog muža! **4.** Ako ko od vojnika kad pustoši polja, kažnjava se od vođe. **5.** Dabogda uvijek slušali istinu! **6.** Dabogda uvijek poštovali učitelje i roditelje!

μετάφραζε

α΄ Φιλῶμεν τὴν πατρίδᾰ, πειθώμεθᾰ τοῖς νόμοις. **β΄** Ἐν τῷ πολέμῳ αἱ γυναῖκες ὁπλίζονταῐ̈ ἵνᾰ τοὺς πολεμίους ἀμύνωνταῐ̈. **γ΄** Πάντες τιμῶμεν τὸν ἀνδρεῖον καὶ θρασὺν ἄνδρᾰ. **δ΄** Ἐάν τῐ̆ς τῶν στρατιωτῶν διαφθείρῃ τοὺς ἀγρούς, κολάζεταῐ̈ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ. **ε΄** Εἴθε ἀεὶ τὴν ἀλήθειᾰ̆ν (τἀληθῆ) ἀκούω. **ϛ΄** Εἴθε ἀεὶ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς γονέᾱς τιμᾷτε.

μετάφρασῐ̆ς

Π΄

Οι των Ελληνων θεοι. Ὁ Κρόνος υἱεῖς εἶχε τὸν Διΐ καὶ τὸν Ποσειδῶνᾰ καὶ τὸν Πλούτωνᾰ. Ζεὺς μὲν ἐπ᾽ οὐρανῷ ναίων παντὸς τοῦ κόσμου ἐβασίλευεν. Ποσειδῶν δὲ τῆς θαλάττης ἦρχε καὶ Πλούτων τοῦ Ἅιδου. Ἀπόλλων δέ, ὁ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεῶς εἶχεν ἐπιμέλειᾰν καὶ τὸν τῶν Μουσῶν χορὸν ἦγεν. Ἑρμῆς δὲ τῶν θεῶν ἄγγελος ἦν καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ῥήτορᾰς καὶ τοὺς γυμναστὰς ἐθεράπευεν. Ἄρης δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν μαχῶν ἐπιμέλειᾰν εἶχεν. Ἥφαιστος δέ, θεός τοῦ πυρός, χωλὸς τοὺς πόδᾰς, τοῦ Διὸς κεραυνὸν ἐν Λήμνῳ τῇ νήσῳ κατεσκεύαζε μετὰ τῶν Κυκλώπων. Διόνυσον δέ, τὸν τῆς ἀμπέλου πατέρᾰ καὶ τοῦ οἴνου εὑρετήν, οἱ Ἀθηναῖοῐ ἰδίως ἐσέβοντο. ⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓⊓

prevedi

GRAECORUM DEI. Saturno filii erant Iuppiter, Neptunus & Pluto. Juppiter in caelo habitabat & omnem mundum regebat. Neptunus mare, Pluto inferos dominabatur. Apollo, Jovis & Latonae ille (sc. filius), artes et poesim (poesin) curabat et Musārum chorum agebat (ducebat). Mercurius deorum nuntius erat; mercatores, oratores et lanistas curabat. Mars bellum et pugnas curabat. Vulcanus, ignis ille deus, pedĭbus claudus, Jovis fulmen in insula Lemni (una) cum cyclopibus fabricabat. Bacchum, illum vitis patrem & vini inventorem, Athenienses maxime colebant. ⊓⊔

translatio

BOGOVI GRKA. (GRČKI BOGOVI.) Kron je za sinove imao Zevsa, Posejdona i Plutona. Zevs je stanovao na nebu i kraljevao čitavim svijetom. Posejdon je vladao morem a Pluton donjim svijetom. Apolon, (sin) Zevsa i Lete, starao se za umijeća i pjesništvo i vodio kolo muza. Hermes je bio glasnik bogova i brinuo se se trgovce, besjednike i učitelje gimanstike. Ares se starao za rat i bitke. Hefest, bog vatre, hromih nogu, sa Kiklopima je pravio Zevsovu munju na ostrvu Lemnu. Dioniza, oca vinove loze i izumitelja vina, Atinjani su naročito poštovali.

prevod

πα′

Περι Σπαρτιατων. Οἱ Σπαρτιᾶται τὴν μὲν ἀνδρείᾱν πρώτην πασῶν ἀρετῶν ἐνόμιζον, οἱ δὲ νόμοι μᾶλλον ἴσχυον παρ᾽ αὐτοῖς ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος καὶ σφόδρα ἐπείθοντο αὐτοῖς. Τοὺς γέροντᾰς οὐχ ἧττον ἐθεράπευον ἢ αὐτοὺς τοὺς γονέᾱς. Τοὺς μὲν ἀγροὺς εἰργάζοντο αὐτοῖς οἱ Εἵλωτες, δοῦλοι ὄντες τοῦ κοινοῦ, τὰς δὲ τέχνᾱς ἐπετήδευον οἱ ὑπήκοοι, περίοικοι ὀνομαζόμενοι. Αἰσχρὸν γὰρ ἐνόμιζον Σπαρτιᾶται ἄλλᾱς μανθάνειν τέχνᾱς ἢ τὰς πρὸς πόλεμον. Σπάρτη οὐκ εἶχεν οὔτε τείχη οὔτε τάφρους· ἔλεγον γάρ, ὅτι Σπάρτῃ τῇ πόλει ἀσφάλειᾰν παρέχοι οὐ τείχη, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματᾰ. Ἐμακαρίζετο παρὰ Σπαρτιάταις μᾶλλον εὐκλεὴς θάνατος ἢ βίος εὐτυχής. Οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς παῖδᾰς ἐγύμναζον, ὅπως ὕστερον ῥᾷον φέροιεν τοὺς ἐν πολέμῳ πόνους. ⊓⊓⊓⊓

prevedi

De Lacedaemoniis. Lacedaemonii fortitudĭnem primam inter virtūtes ducēbant; leges apud eos robustiōres erant quam in aliis Graeciae civitatĭbus & (*sc. Lacedaemonii*) *eis valde parēbant. Senes curābant non minus quam ipsos parentes. Helōtae, qui rei publĭcae servi erant, agros eis colebant et morigĕri, quibus perioeci* (*perioecōrum*) *nomen erat, artes* (*eis*) *curābant. Lacedaemonii enim putabant turpe esse alias discĕre artes quam illas quae ad bellum pertĭnent* (= parafraza). *Spartae nec muri neque aggĕres erant, sed* (*tantum*) *virōrum corpŏra. Beatior apud Lacedaemonis ducebātur mors gloriōsa quam vita beāta. Lacedemonii libĕros exercēbant ut labōres postea facilius ferant.*

translatio

O SPARTANCIMA. Spartanci su hrabrost smatrali prvom od svih vrlina, a zakoni su kod njih bili suroviji nego u drugim gradovima Grčke i (Spartanci) su im se veoma pokoravali. Za starce se nisu ništa manje brinuli nego za same roditelje. Polja su im obrađivali Heloti koji su bili robovi države (državni robovi), a umijećima su se bavili podanici zvani perijeci. Naime, Spartanci su smatrali da je sramotno izučavati vještine koje nisu korisne (= parafraza) za rat(ovanje). Sparta nije imala niti bedeme niti jarke; naime, kazivali su da gradu Sparti sigurnost ne pružaju bedemi nego tijela (sc. spartanskih) muževa. Kod Spartanaca se slavna smrt smatrala srećnijom od srećnog života. Spartanci su vježbali svoju djecu da bi kasnije lakše podnosili nevolje u ratu.

prevod

KRAJ!